

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Sarnami aan het veranderen? Een onderzoek naar syntactische en morfologische verschillen in drie generaties Sarnami-sprekers in Nickerie

Ramcharan, Nalinie Laadjwantie

Citation

Ramcharan, N. L. (2023). *Sarnami aan het veranderen?: Een onderzoek naar syntactische en morfologische verschillen in drie generaties Sarnami-sprekers in Nickerie*.

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [License to inclusion and publication of a Bachelor or Master thesis in the Leiden University Student Repository](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3570966>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Sarnámi aan het veranderen?

Een onderzoek naar syntactische en morfologische verschillen in drie generaties Sarnámi-sprekers in Nickerie

Masterscriptie Neerlandistiek, specialisatie Nederlandse Taalkunde
Universiteit Leiden

Naam student: Laadjwantie Ramcharan

Studentnummer: s3041808

Begeleider: Prof. Dr. L.C.J. Barbiers

Tweede lezer: Dr. T.A. Simons

Datum: 03 – 01 – 2023

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
Voorwoord	5
Hoofdstuk 1 Inleiding	6
Deel 1 Geschiedenis, situatie en belangrijke taalkenmerken van het Sarnámi	8
Hoofdstuk 2 Taalsituatie in Suriname en Noord-India	7
2.1 Inleiding	7
2.2 Geschiedenis van de Surinaamse talen.....	8
2.3 Taalsituatie in Noord-India	11
Hoofdstuk 3 Historische ontwikkeling van het Sarnámi	15
3.1 Inleiding	15
3.2 Brits-Indische immigratie.....	16
3.3 Ontstaan van het Sarnámi.....	16
3.4 Het Sarnámi in Nickerie.....	20
Hoofdstuk 4 Huidige taalsituatie van het Sarnámi en externe invloed van andere talen.....	21
4.1 Inleiding	21
4.2 Recente geschiedenis, ontwikkeling en emancipatie van het Sarnámi	21
4.2.1 Recente geschiedenis.....	21
4.2.2 Ontwikkeling en emancipatie van het Sarnámi	22
4.3 Meertaligheid	23
4.4 De invloeden van het Nederlands op het Sarnámi	26
4.5 De invloeden van het Sranan, Engels, Brits-Guyanees Engels en Surinaams-Javaans op het Sarnámi	29
4.5.1 Sranan	28
4.5.2 Engels	29
4.5.3 Brits-Guyanees Engels	29
4.5.4 Surinaams-Javaans.....	30
Hoofdstuk 5 Taalkundige kenmerken van het Sarnámi vergeleken met het Nederlands en Engels	30
5.1 Inleiding	30
5.2 Het klanksysteem van het Sarnámi, Nederlands en Engels in fonetisch schrift	30
5.3 Grammaticale kenmerken van het Sarnámi, Hindi, Nederlands en Engels	33
5.3.1 Voegwoorden.....	33

5.3.2 Tweetalig samengestelde werkwoord met <i>kar/ kare</i>	34
5.4 Morfologische kenmerken.....	35
5.4.1 Suffixen: <i>-wá, -iyá, -auná en -wál/ -wálá</i>	35
5.4.2 Reduplicaties	36
5.5 Lexicale ontlening en codeswitching	37
Deel 2 Variatie en verandering in het huidige Sarnámi	41
Hoofdstuk 6 Empirisch onderzoek.....	40
6.1 Inleiding	40
6.2 Onderzoeksvragen.....	40
6.3 Deelnemers.....	40
6.4 Corpus	42
Hoofdstuk 7 Resultaten.....	44
7.1 Inleiding	44
7.2 Syntactische kenmerken.....	45
7.2.1 Voegwoord	45
7.2.2 Tweetalig samengestelde werkwoord met <i>kar/ karé</i>	46
7.3 Morfologische kenmerken.....	49
7.3.1 Suffixen: <i>-wá(n), -iyá, -auná, en -wál/-wálá</i>	49
7.3.2 Reduplicaties	50
Hoofdstuk 8 Analyse.....	51
8.1 Inleiding	51
8.2 Analyse.....	52
8.3 Antwoord op de deelvragen	52
Hoofdstuk 9 Discussie en conclusie	55
9.1 Discussie.....	55
9.2 Conclusie.....	56
Hoofdstuk 10 Aanbevelingen	56
Bibliografie	58
Bijlagen: Transcriptie van de gesprekken van de deelnemers in het Sarnámi	65

Samenvatting

In Suriname was de taalsituatie in het verleden heel anders dan het anno 2022 is. In de pre-koloniale periode waren er alleen Inheemse talen aanwezig. De Europese kolonisatie, slavernij uit West-Afrika en Aziatische immigratie hebben ertoe geleid dat er Europese, West-Afrikaanse en Aziatische talen naar Suriname werden meegenomen. Door contact tussen verschillende talen ontstonden er pidgins, creooltalen en *koinè*. Er zijn twee dominante talen in Suriname die een sterke invloed hebben op alle andere talen namelijk: het Nederlands (thans Surinaams-Nederlands) en het Sranan. Het Nederlands is sinds de kolonisatie de officiële taal van Suriname en het Sranan –ontstaan uit Europese en West-Afrikaanse talen—is de lingua franca van Suriname.

Het Sarnámi, ook *koinè* genoemd, is ontstaan in Suriname uit Indo-Arische talen van Noord-India: Bhojpuri, Awadhi, Magadhi en Maithili, die door Brits-Indische immigranten werden gesproken. Thans is het Sarnámi –*Caribische Hindustani* genoemd— één van de Surinaamse talen die gesproken wordt door de Hindostanen. In Suriname is het Sarnámi beïnvloed door twee dominante talen namelijk: het Nederlands en Sranan.

In deze scriptie zijn twee onderzoeken beschreven namelijk: een literatuuronderzoek en een empirisch onderzoek. In het literatuuronderzoek zijn drie aspecten van het Sarnámi belicht: de geschiedenis, situatie, huidige status en belangrijke kenmerken van het Sarnámi. In het empirisch onderzoek zijn taalkundige verschijnselen onderzocht van drie generaties Sarnámi-sprekers in Nickerie: jongeren, tussengroep en ouderen. Aan de hand van gesproken taal, die uit een combinatie van het Sarnámi en het Surinaams-Nederlands bestaat, wordt daarom gepoogd nieuw licht te werpen op de taalkundige verschillen tussen de drie generaties sprekers. Er is een corpus opgesteld bestaande uit het taalgebruik in drie uur aan geluidsopnames, wat in totaal tot 83 deelnemers en 27320 woorden leidde. Deze geluidsopnames zijn woordelijk getranscribeerd. Vervolgens is de tweede onderzoeksvraag onderzocht, waarbij de kwantitatieve en de kwalitatieve analyse zijn uitgevoerd. Deze analyses focussen eerst op twee syntactische kenmerken van de Sarnámi-sprekers: het gebruik van het aantal Nederlandse en Sarnámi-voegwoorden en de voegwoorden *maar* en *want*, en het gebruik van het tweetalig samengestelde werkwoord *kare* in combinatie met Nederlandse en Sarnámi-werkwoorden. Ook zijn in dit onderzoek twee morfologische kenmerken geanalyseerd in de fragmenten van de sprekers namelijk: het voorkomen van de suffixen *-wá*, *-iyá*, *-auná*, *-wál(á)* met Nederlandse en Sarnámi-woorden en de volledige en gedeeltelijke reduplicatie, gevormd met Nederlandse en Sarnámi-woorden.

Uit het literatuuronderzoek blijkt dat het Sarnámi uit Noord-Indiase talen is ontstaan, die de Britse immigranten hadden meegenomen. Sinds het ontstaan en tot heden is het Sarnámi het sterkst beïnvloed door het Surinaams-Nederlands, daar het Sarnámi vanaf het begin een taal is met een laag prestige (L-taal) ten opzichte van het Nederlands dat een hoog prestige (H-taal) heeft. Het Sarnámi heeft behalve een eigen klanksysteem—klinkers en medeklinkers— ook bepaalde syntactische en morfologische kenmerken.

Het empirisch onderzoek laat zien dat er verschillen zijn in de syntactische kenmerken tussen de drie gegroepeerde Sarnámi-sprekers. De tussengroep gebruikt de meeste Nederlandse voegwoorden, waarbij het percentage van de voegwoorden *maar* en *want* het hoogst is. De ouderen hebben de meeste Sarnámi-voegwoorden in het corpus. Het percentage van het tweetalig samengestelde werkwoord met *kare* in combinatie met Nederlandse woorden is het hoogst bij de jongeren, terwijl het werkwoord *kare* in combinatie met Sarnámi-woorden het meest bij de ouderen voorkomt. Naast de syntactische verschillen zijn er morfologische verschillen te vinden

in het taalgebruik. De jongeren hebben de meeste suffixen *-wá*, *-iyá* en *-auná*, *wál(á)* met Nederlandse woorden gebruikt, terwijl de ouderen de meeste suffixen in het Sarnámi hebben gebruikt. De reduplicaties komen zowel in Nederlandse als in Sarnámi-woorden het meest bij de jongeren voor. In het Sarnámi hebben taalveranderingen plaatsgevonden door taalcontact en beïnvloeding door de officiële taal, die macht en prestige heeft, het Surinaams-Nederlands.

Voorwoord

De taal van welke groepering dan ook is speciaal en verdient een speciale plaats in eerste instantie in het hart van het individu en in de tweede plaats in het hart van de samenleving. U heeft in uw handen mijn afstudeerscriptie waarin ik mijn moedertaal, namelijk het Sarnámi heb beschreven, waarbij ik onderzoek heb gedaan naar *de syntactische en morfologische verschillen tussen drie generaties—jongeren, tussengroep en ouderen—Sarnámi-sprekers in Nickerie*. Hierbij heb ik gekozen voor een empirisch onderzoek.

Bij de eerste fase van het onderzoek heb ik mij laten leiden door mijn eigen meertalige achtergrond en de manier waarop ik in aanraking ben gekomen met de diversiteit binnen mijn moedertaal, het Sarnámi. Ik heb voor het vak Creolistiek aan de MO-B-Nederlands op het Instituut voor de Opleiding van Leraren (IOL) in Suriname reeds over *Sarnámi* geschreven, waardoor ik geïnspireerd was om meer over dit onderwerp te schrijven. Bij de tweede fase van mijn onderzoek heb ik wetenschappelijk literatuur bestudeerd. Nadat ik gesprekken van de deelnemers heb afgenomen, heb ik deze ook getranscribeerd.

Deze masterscriptie is in de periode januari 2022 tot en met juni 2022 geschreven en de gesprekken met mijn begeleider prof. dr. Sjef Barbiers hebben online plaatsgevonden daar ik vanuit Suriname de masteropleiding mocht volgen. De periode waarin ik de deelnemers moest ontmoeten voor het opnemen van het geluid heb ik als prettig ervaren: ik heb zeker beter contact gehad met een deel van de deelnemers. Ondanks dat het coronatijd was, is het mij toch gelukt om de gesprekken van alle deelnemers zelf op te nemen. Ze hebben mij hartelijk ontvangen zonder dat ze angstig waren voor de coronapandemie.

Hierbij dank ik alle deelnemers in Nickerie die hun hulp hebben geboden om mijn kwantitatief en kwalitatief onderzoek tot stand te brengen. Bovendien bedank ik mijn familie die haar medewerking heeft verleend, zodat ik in staat was mijn scriptie succesvol af te ronden. Eveneens bedank ik allen die op welke manier dan ook hun bijdrage hebben geleverd bij de totstandkoming van deze scriptie. Ook bedank ik de Universiteit Leiden en alle docenten van deze universiteit bij wie ik colleges heb mogen volgen.

Mijn bijzondere dank gaat uit naar mijn begeleider prof. dr. Sjef Barbiers die mij optimaal begeleidt heeft tijdens de uitvoeringsperiode van mijn scriptie. Hij heeft mij uitgebreide en bemoedigende feedback gegeven via Microsoft Teams meetings.

Hoofdstuk 1 Inleiding

Altijd en overal staan talen met elkaar in contact. Mensen, die verschillende talen spreken en die met elkaar in contact komen, zoeken hun eigen manier om de taalbarrière te doorbreken, waardoor er een aantal verschillende talige situaties kan ontstaan. Door het taalcontact kunnen de mensen elkaars taal leren, ook kan er taalverandering plaatsvinden en soms kunnen zelfs geheel nieuwe talen ontstaan. Zo passen migranten bijvoorbeeld zich aan de taal van de omgeving en van het ontvangende land. De macht en het prestige van de taal hebben sterke invloed op de sprekers, die een bepaalde taal willen leren (Melchers, 2019, p. 7).

Sarnámi, ook *Caribbean Hindustani* genoemd, is één van de grootste moedertalen van Suriname, die gesproken wordt door de Hindostanen (Yakpo & Muysken, 2017). Deze taal is uit Noord-Indiase talen ontstaan namelijk—Bhojpuri, Awadhi, Maithili en Magadhi—, daarom wordt het Sarnámi ook *koinè* genoemd (Gobardhan, 2001; Borges et al., 2017; Welmoed, 2020-a). In Suriname—een land waar meer dan 30 talen worden gesproken (Neus, 2022)—is de officiële taal het Nederlands—thans het Surinaams-Nederlands genoemd—, dat veel macht en prestige heeft en de tweede dominante taal is het Sranan (ook Sranantongo genoemd): de *lingua franca* (Welmoed, 2020-d). Het Sarnámi is onder de Brits-Indische immigranten op Surinaamse bodem ontstaan, waar deze taal sinds het begin invloeden heeft ondergaan van het Surinaams-Nederlands en het Sranan.

Talen hebben hun eigen klanken en taalkundige kenmerken. Zo heeft het Sarnámi zijn eigen taalkundige kenmerken die kunnen verschillen van andere talen. Door taalcontact kunnen talen elkaar beïnvloeden waardoor bepaalde taalkundige kenmerken van elkaar worden overgenomen. De mate van beïnvloeding en de overname hangen af van het contact van de sprekers en het prestige van de taal; deze kunnen van generatie tot generatie verschillend zijn. Zo heeft het Sarnámi, onder invloed van de westerse en Sranancultuur, een eigen Surinaams karakter gekregen. Het Sarnámi blijft als groepstaal belangrijk (Gobardhan & Hassankhan, 1993, p. 164). Het Sarnámi is een ondergewaardeerde taal (Welmoed, 2020-a).

Het onderzoek van deze scriptie bestaat uit twee delen: in deel één is een literatuurstudie gedaan naar het Sarnámi en in deel twee is een empirisch onderzoek uitgevoerd. De literatuurstudie beschrijft de geschiedenis, situatie, huidige status en belangrijke kenmerken van het Sarnámi. In het empirisch onderzoek worden de syntactische en morfologische kenmerken in drie generaties—jongeren, tussengroep en ouderen—vergeleken. Daarom zijn de twee hoofdvragen van deze scriptie als volgt geformuleerd:

(1) Wat is de geschiedenis en de huidige status van het Sarnámi en wat zijn belangrijke kenmerken van deze taal?

(2) Welke verschillen zijn er in taalkenmerken tussen verschillende generaties sprekers van het Sarnámi, met een focus op twee syntactische en twee morfologische kenmerken?

Om deze twee hoofdvragen te kunnen beantwoorden, zijn de volgende zeven deelvragen opgesteld:

1. Wat is de geschiedenis van het Sarnámi?
2. Wat is de huidige status van het Sarnámi?

3. Wat zijn belangrijke kenmerken van het Sarnámi?
4. Hoe worden Nederlandse en Sarnámi-voegwoorden nu gebruikt in het Sarnámi?
5. Hoe wordt het tweetalig samengestelde werkwoord met *kar/kare* nu toegepast in het Sarnámi?
6. Hoe worden de suffixen *-wá*, *-iyá*, *-auná*, *-wál(á)* nu gebruikt in het Sarnámi?
7. Hoe wordt de reduplicatie nu gebruikt in het Sarnámi?

Om antwoord te geven op de twee hoofdvragen en de zeven deelvragen is er een corpus opgesteld. Dit corpus bestaat uit getranscribeerde teksten van de deelnemers, van wie de gesprekken eerst zijn opgenomen. We zullen zien dat het Sarnámi taalverschuiving ondergaat door de invloeden van de twee dominante talen van Suriname: het Surinaams-Nederlands en het Sranan. Door de beïnvloeding van deze talen zijn er syntactische en morfologische verschillen te vinden tussen de drie groepen Sarnámi-sprekers. Het eerste doel van dit onderzoek is om beter inzicht te krijgen in de geschiedenis, huidige status en de belangrijke kenmerken van het Sarnámi. Naast deze literatuurstudie heeft dit onderzoek ook als doel om betere inzichten te krijgen in de syntactische en morfologische kenmerken van het Sarnámi in Nickerie en om de taal schriftelijk vast te leggen.

In hoofdstuk 2 tot en met 5 geef ik een systematische beschrijving van het Sarnámi –de geschiedenis, situatie, huidige status en de belangrijke taalkundige kenmerken. In hoofdstuk 6 wordt het empirisch onderzoek gepresenteerd. Hoofdstuk 7 bespreekt de resultaten, die betrekking hebben op de vier onderzochte taalkundige verschijnselen van de drie generaties Sarnámi-sprekers in het betreffende corpus. Hoofdstuk 8 presenteert vervolgens de analyse; in dit hoofdstuk wordt er antwoord gegeven op de tweede hoofdvraag en de deelvragen. De scriptie sluit af met een discussie, conclusie en aanbevelingen.

Deel 1: Geschiedenis, situatie en belangrijke taalkenmerken van het Sarnámi

Hoofdstuk 2 Taalsituatie in Suriname en Noord-India

2.1 Inleiding

Elk land heeft inwoners die in één of meerdere talen communiceren. De taalsituatie van alle landen en of gebieden is verschillend en deze hangt af van de bevolking die een bepaalde taal of bepaalde talen de voorkeur geeft. In Suriname heeft door de eeuwen heen veel migratie plaatsgevonden. De migratie van de individuele bevolkingsgroepen en hun bijdrage aan de complexe ontwikkeling leidde tot het huidige, meertalige en interculturele Suriname.

Zoals in de inleiding is aangekaart, bestaat deze scriptie uit twee delen: in het eerste deel (hoofdstuk 2-5) worden de geschiedenis, taalsituatie en belangrijke taalkenmerken van het Sarnámi systematisch beschreven. In hoofdstuk 2 is de taalsituatie van Suriname en Noord-India beschreven, omdat bepaalde variëteiten van Noord-India invloed hebben gehad op het ontstaan van de Surinaamse taalsituatie. In paragraaf 2.2 is een beschrijving gegeven over de geschiedenis van de Surinaamse talen, waarbij het accent gelegd wordt op het Sarnámi. In paragraaf 2.3 is ingegaan op de taalsituatie in Noord-India.

2.2 Geschiedenis van de Surinaamse talen

In Suriname, een multilinguaal land dat in Zuid-Amerika ligt, worden er zeker meer dan dertig talen gesproken door de inwoners (Neus, 2022). Suriname telt een half miljoen inwoners en het is een opkomend taalgebied waarin talen uit verschillende taalfamilies zijn samengekomen door taalcontact (Yakpo & Muysken, 2017). Volgens Carol Myers-Scotton (2006, p. 7), een Amerikaanse linguïst, komen er twaalf grote taalfamilies op de wereld voor. Een taalfamilie is een groep van talen die aan elkaar verwant zijn. De verschillende talen, die in Suriname gesproken worden, kunnen in zes bijbehorende familie geplaatst worden. Deze zes taalfamilies zijn: de Indo-Europese taalfamilie (het Bhojpuri, Awadhi, Hindustani, Hindi, Urdu en Nepali), de Semitische taalfamilie (Arabisch en Libanees), de Sino-Tibetaanse taalfamilie (Hakka), de Austronesische taalfamilie (Javaans en Indonesisch), Indiaanse (thans Inheemse) taalfamilie (Inheemse talen) en de Afrikaanse taalfamilie (Gbe-, Bantu- en Kwa-talen (Afrikaanse talen)).

Tussen 1200-1500 was er door de migratiebeweging in de Guyana's—Suriname, Brits-Guyana en Frans-Guyana—een uitgebreid contact tussen de Indiaanse/Inheemse talen (Yakpo & Muysken, 2017, p. 7-8) (zie figuur 1). Vóór de Europese kolonisatie was het Arowaks—een grote taalfamilie van Inheemse talen—wijd en zijd verspreid over de landschappen van Zuid-Amerika en het Caribisch gebied (Hill & Santos-Granero, 2002, p. 1). In Suriname spraken de Inheemsen vijf Inheemse talen die bij de Zuid-Amerikaanse taalfamilie behoren (Suriname Anda Sranang Nyunsu, z.d.-a). In de pre-koloniale periode woonden Inheemsen in Suriname die genoemd werden naar hun woonplaats: bovenlandse en benedenlandse Inheemsen. Tot de bovenlandse Indianen—die in het binnenland woonden—behoren de Wajana's, Trio's en Akoerio's die respectievelijk de talen- Wajana, Trio en Akoerio spreken. De benedenlandse Inheemsen, die in het kustgebied woonden, zijn de Arowakken en Caraïben. Deze twee groepen spreken respectievelijk Arowaks en Caraïbs. De vijf genoemde talen behoren tot de 'Amerindian languages' (Yakpo & Muysken, 2017, p. 4).

In de zestiende eeuw deden Europese mogendheden tal van kolonisatiepogingen in Noord- en Zuid-Amerika. In 1650 kwamen de Engelsen, onder leiding van de Engelsman Lord Willoughby—baron van Parham—zich in Suriname vestigen. Zo werd Suriname een Engelse kolonie en de kolonisten brachten Engelse variëteiten naar Suriname mee (Yakpo & Muysken, 2017, p. 7).

In 1652 begint de deportatie van tot slaaf gemaakte West-Afrikanen, afkomstig uit West-Afrika, naar Suriname. Deze Westafrikanen brachten Afrikaanse talen—de Gbe-, Bantu- en Kwa-talen—mee naar Suriname (Yakpo & Muysken, 2017, p. 7, p. 35-36). Van 1667 tot 1975 was Suriname een Nederlandse plantagekolonie; in deze periode van het Nederlands bestuur was er een onderbreking van het Engels Tussenbestuur (1799-1816) (Yakpo & Muysken, 2017, p. 8). Met de komst van de Europese kolonisten werden Europese talen naar Suriname overgebracht zoals: het Engels, Portugees en het Nederlands.

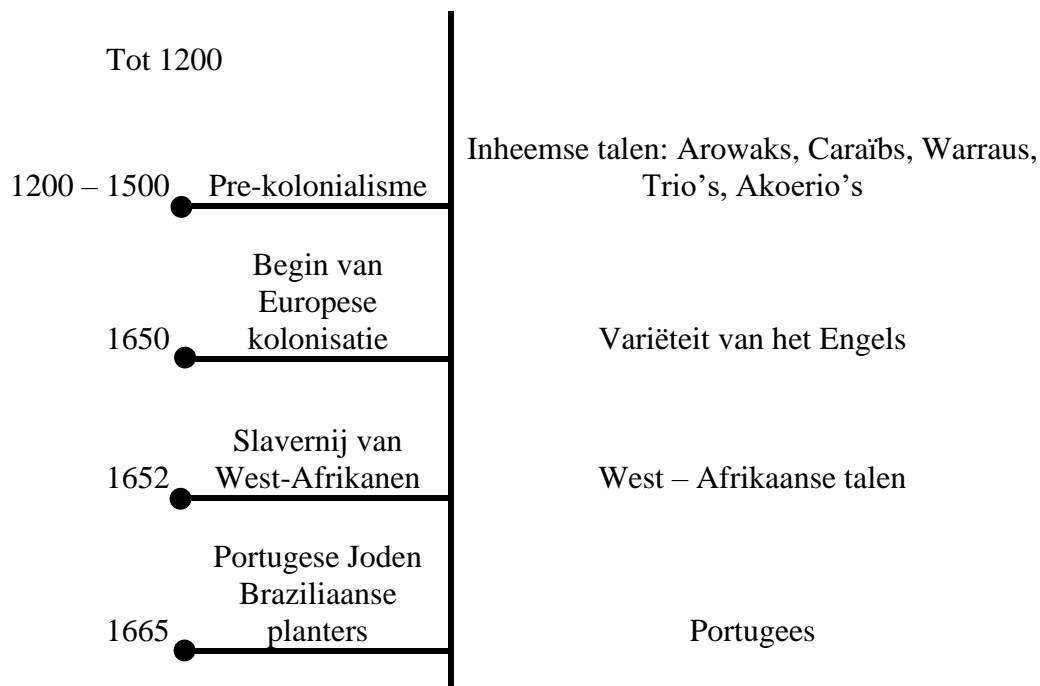
Door taalcontact tussen de koloniale talen, de Afrikaanse talen en de Inheemse talen ontwikkelden zich nieuwe talen: pidgins. Naast pidgin is creooltaal een tweede type van taalcontact dat te onderscheiden is (Bakkers & Matras, 2013, p. 1). Pidgins hebben meestal een lexicale basis in één of meer talen (Bakkers & Matras, 2013, p. 15). Een pidgin heeft geen moedertaalsprekers en heeft vaak een simpele woordenschat en grammatica. Bakkers en Matras (2013, p. 25) hebben het begrip pidgin als volgt gedefinieerd: "A pidgin is a language which (a) functions as a lingua franca, and which (b) is lexically and structurally extremely limited in its communicative possibilities".

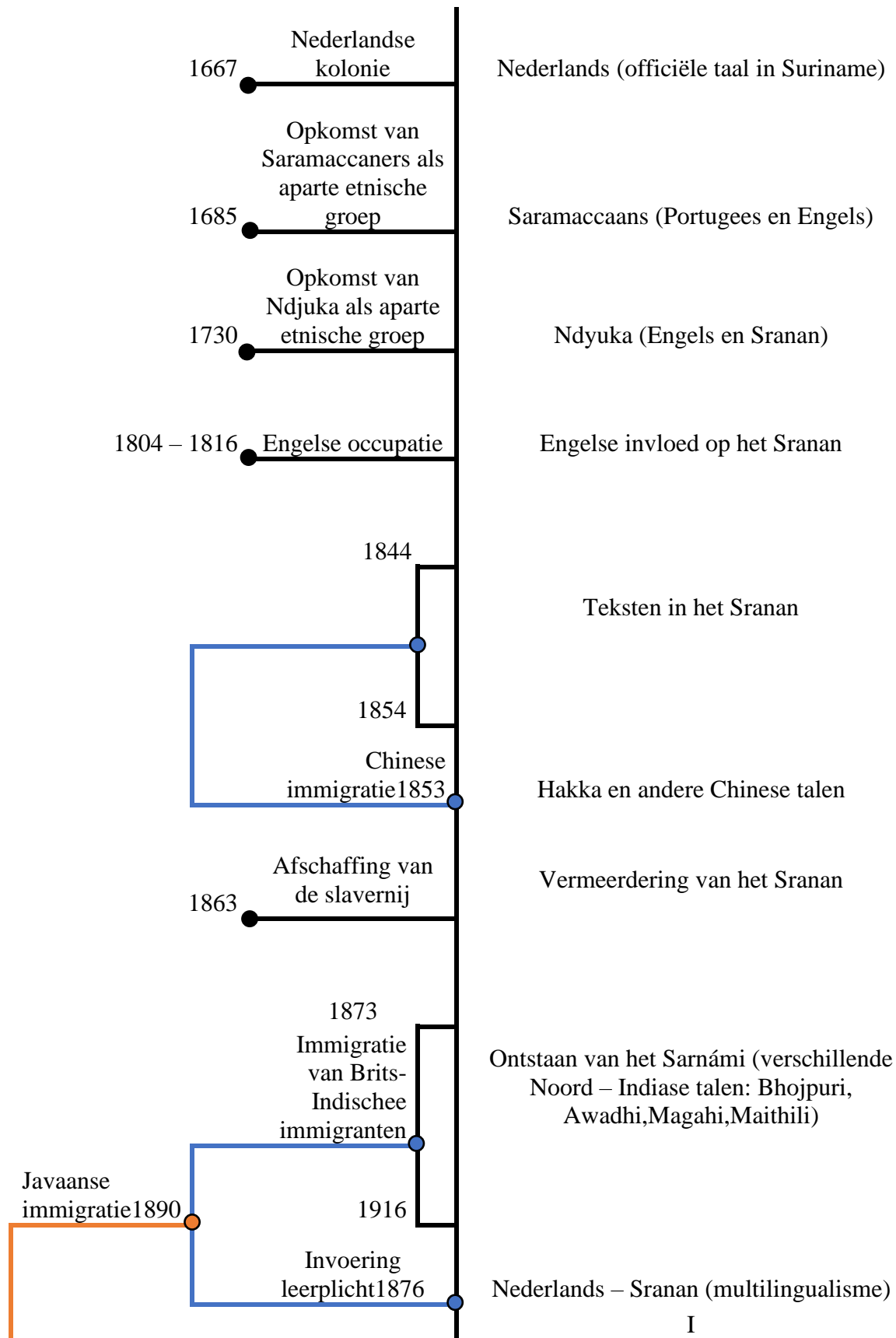
Mocht een pidgin steeds meer toenemen in omvang en toepassing, waardoor er uiteindelijk moedertaalsprekers ontstaan, dan spreekt men van creolisatie en ontstaat er een creooltaal. Een creooltaal is een nieuwe taal die is ontstaan in het contact tussen mensen met verschillende talen (Simons & Robertson 2006, p. 14). Creooltalen zijn vaak gegroepeerd op basis van de belangrijkste bron van hun lexicon, lexifiers genoemd (Bakkers et al., 2011, p. 10). Creooltalen hebben over het algemeen een lage status, omdat ze een groot deel van hun woordenschat geleend hebben van de standaardtalen.

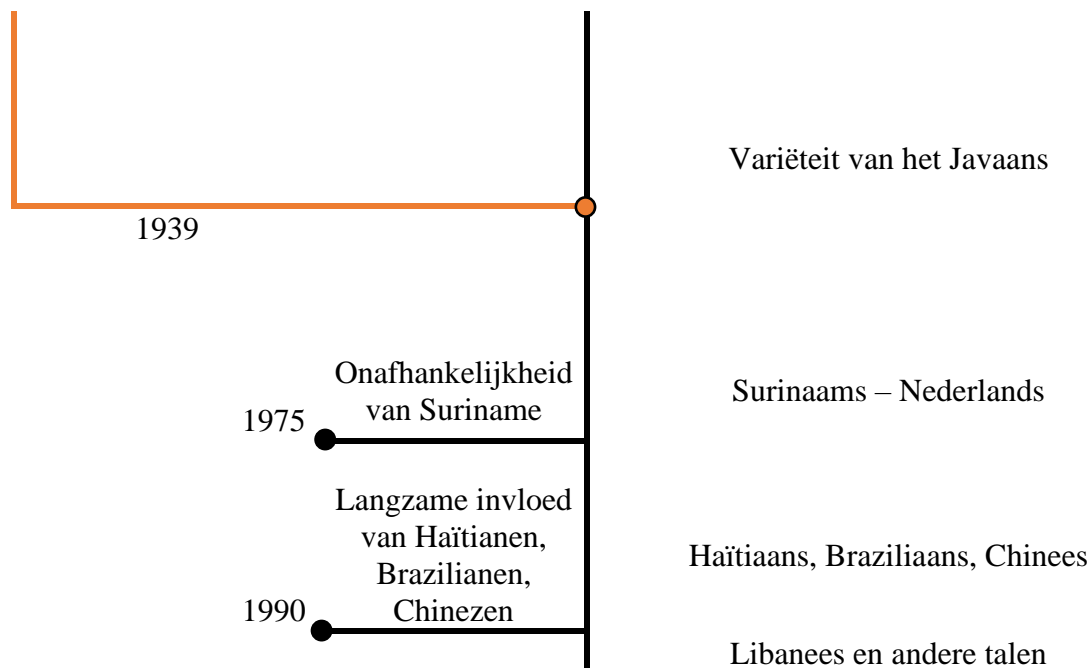
In Suriname heeft creolisering plaatsgevonden tijdens de Portugese en Engelse koloniale tijd. Het Sranan is een voorbeeld van een Engels Creool en het Saramaccas is een voorbeeld van een Engels-Portugees Creool (Bakkers & Matras, 2013, p. 67) (tabel 1). Ook heeft er creolisering plaatsgevonden in andere overzeese culturen uit India waaronder het Bhojpuri (Gobardhan-Rambocus, 2001, p. 427).

Na de afschaffing van de slavernij (1863) werden Aziatische contractarbeiders naar Suriname gehaald vanuit China, India en Java om op de plantages te werken (Yakpo & Muysken, 2017, p. 7). Van 1873 tot 1916 kwamen er 30.000 Brits-Indische immigranten vanuit Noord-India naar Suriname om op de plantages te werken als contractarbeiders (Yakpo & Muysken, 2017, p. 9). Van 1890 tot 1939 werden de Javanen uit Indonesië gehaald om als arbeiders in Suriname te werken. In 1853 werden er immigranten uit China gehaald, die het Hakka en andere Chinese talen meebrachten naar Suriname (tabel 1).

De Brits-Indische immigranten kwamen uit verschillende gebieden uit Noord-India, waardoor ze ook verschillende talen spraken. De Hindostaanse contractanten hebben de volgende talen naar Suriname gebracht: het Awadhi, het Bhojpuri, het Hindoestani en het Hindi of Urdu. Deze talen en het Nepali behoren tot de Indo-Europese talen, die in twee groepen worden verdeeld: Indo-Iraans en Europees. Het Indo-Iraans wordt weer onderverdeeld in twee takken: het Indo-Arisch en Iraans (zie figuur 2).

Figuur 1. Overzicht van de taalsituatie in Suriname

Deze tijdslijn is aan de hand van de historie van Suriname en de sociolinguïstische betekenis in elkaar gezet (Yakpo & Muysken, 2014 in Yakpo & Muysken, 2017, p. 7-8). In deze tijdslijn zijn drie Marrontalen niet ingedeeld: Paramaccaans, Aluku en Matawai.

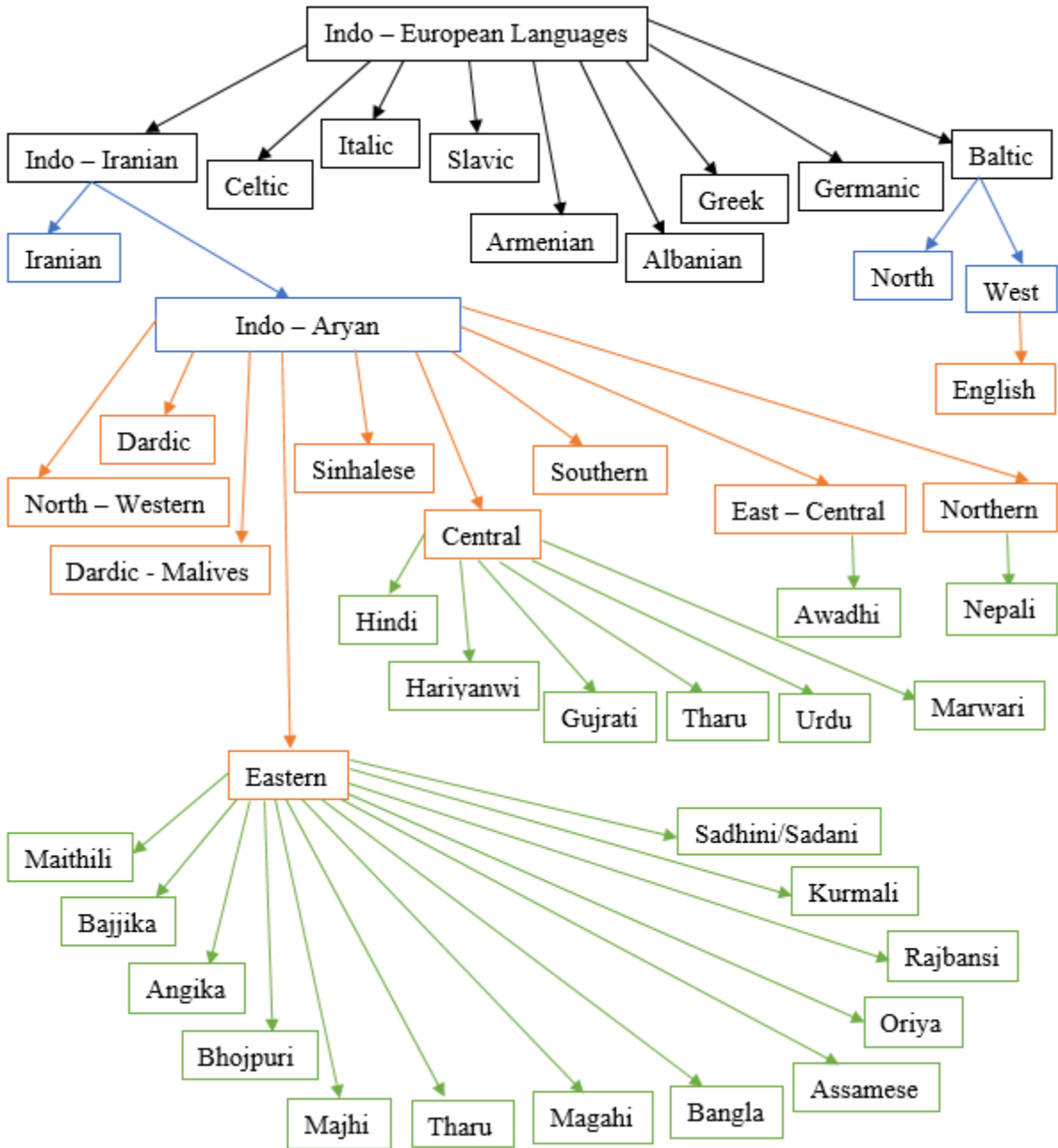
Tabel 1. Overzicht van de talen in Suriname

Groepering	Gesproken talen in Suriname
Officiële taal	Nederlands
Amerindian talen/ Inheemse talen	Arowaks, Caraïbs, Warraus, Trio's, Akoerio's
Creooltalen	Sranan, Marrontalen (Ndjuka/ Aucaans, Saramaccaans, Paramaccaans, Aluku, Matawai), Haïtiaans, Guyanees- Engels
Aziatische talen	Sarnámi, Surinaams-Javaans, Hakka
Europese talen	Nederlands, Portugees, Engels, Frans, Spaans
Overige talen	Libanees enz.

2.3 Taalsituatie in Noord-India

India, een land in Zuid-Azië, kent 464 erkende talen (zie figuur 4). De officiële nationale talen zijn het Engels en het Hindi, dit zijn de talen van de overheid, het bedrijfsleven en het onderwijs. Verder wordt er in de verschillende provincies in totaal in 19 provinciale talen gesproken. De talen die in India worden gesproken, behoren tot verschillende talenfamilies. Dit zijn: de Austro-Aziatische, Indo-Arische, Dravidiaanse en Tibeto-Burmaanse talenfamilies. In het noorden en midden van India worden voornamelijk Indo-Arische talen gesproken (Ethnologue Languages of

the world, z.d.). Indo-Arische talen zijn afgeleid van de Indo-Iraanse taalfamilie, die verder is afgeleid van de Indo-Europese taalfamilie. Ze worden gesproken door de grootste groep sprekers (Kaushal, 2018, p. 7). In figuur 2 is een overzicht van de Indo-Europese talen waaronder ook de Indo-Arische talen.

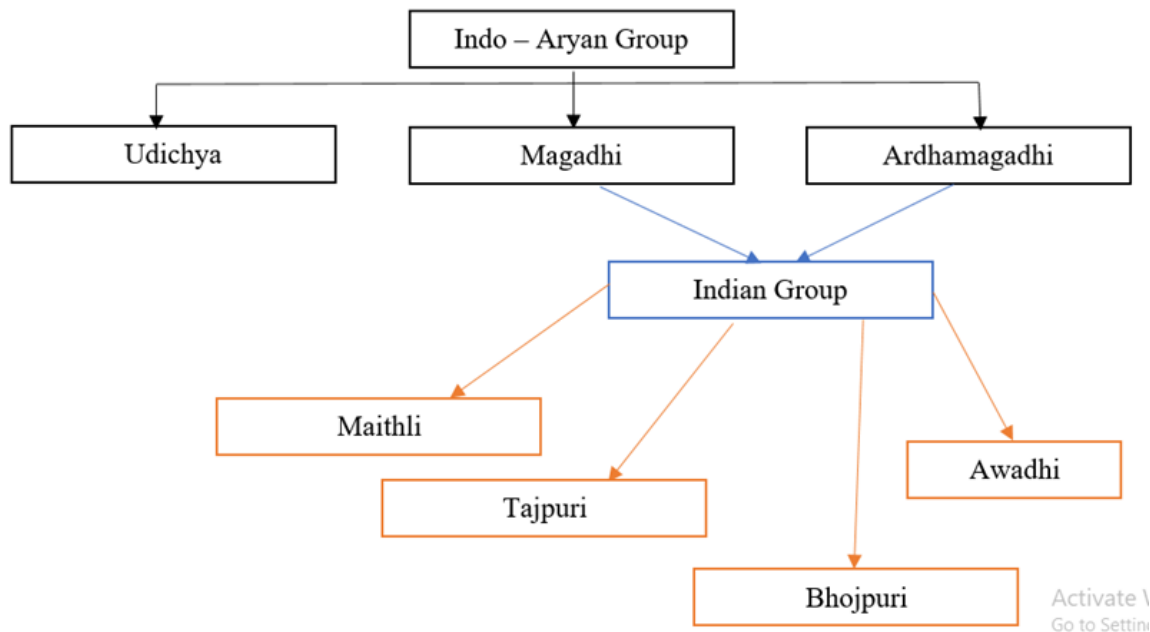
Figuur 2. Indo-European Languages (Kaushal, 2018, p. 7) gehaald uit Yadav (2003, p. 145)

Hieronder wordt het Sarnámi in relatie met de hier bovengenoemde talen besproken en het gebruik van deze talen wordt belicht.

Awadhi

Eén van de zeven takken van de Hindi-taal is het Awadhi (zie figuur 3). Andere talen die tot de Hindi-taal behoren, zijn: Haryanvi, Braj, Awadhi, Bhojpuri, Bundeli, Bagheli and Kannauji (Kaushal, 2018, p. 11-12). De Awadhi-taal valt onder de Hindi-tak in de Indo-Arische taalfamilie (Pokhrel, 2010, p. 96 in Kaushal, 2018, p. 12). Het onderstaande diagram geeft duidelijk weer dat de vier talen, die de immigranten van Noord-India naar Suriname brachten, tot de Indo-Aryan groep behoorden: het Bhojpuri, Awadhi, Maithli en Magadhi.

Pokhrel (2010) heeft het volgende familiediagram gepresenteerd.

Figuur 3. Dit diagram is gebaseerd op het schema van Kaushal (2018, p. 12). De Nepalgroep is weggelaten.

Awadhi, een taal van het Hindi-taalcontinuüm, wordt voornamelijk gesproken in de Awadh-regio van Uttar Pradesh, Nepal; daarnaast zijn er sprekers te vinden in Madhya Pradesh, Bihar en Delhi (zie figuur 4). Awadhi wordt ook gesproken in de meeste Caribische landen waar de inwoners van Uttar Pradesh door de Brits-Indiase regering als contractarbeiders werden aangenomen (Kaushal, 2018, p 13). Saxena (1972, in Kaushal, 2018) stelt dat het Awadhi op de 29e plaats staat van de meest gesproken talen ter wereld en deze taal wordt voornamelijk gesproken in India, Nepal, Pakistan (Karachi), Fiji, Guyana, Maleisië en Mauritius. De meeste Awadhi-sprekers spreken deze taal als een eerste taal, niet als tweede taal (Kaushal, 2018, p. 13).

Bhojpuri

Het Bhojpuri, een lid van de Indo-Aryantaalfamilie, is een Indiase taal die wordt gesproken in Bihar, Jharkhand en Uttar Pradesh (Ojha & Zeman, 2020, p. 1) (zie figuur 2, 3 en 4). Buiten India komen er andere variëteiten van Bhojpuri voor: Zuid-Afrikaanse Bhojpuri, Mauritiaans Bhojpuri, Fiji Hindustani, Guyanese Bhojpuri en Trinidiaanse Bhojpuri (Gobardhan, 2001, p. 427; Yakpo & Muysken, 2017, p. 130).

Hindi- Urdu-Hindustani

Hindi is ook tot één van de Indo-Aryantalen die in Noord-India worden gesproken (zie figuur 2 en 4). Bijna 300 miljoen mensen spreken het als eerste of tweede taal. Hindi, de officiële taal van de Republiek van India, is tevens de staatstaal van de volgende staten: Bihar, Chattisgarh, Haryana, Himachal Pradesh, Jharkhand, Madhya Pradesh, Rajasthan, Uttar Pradesh, and Uttaranchal.

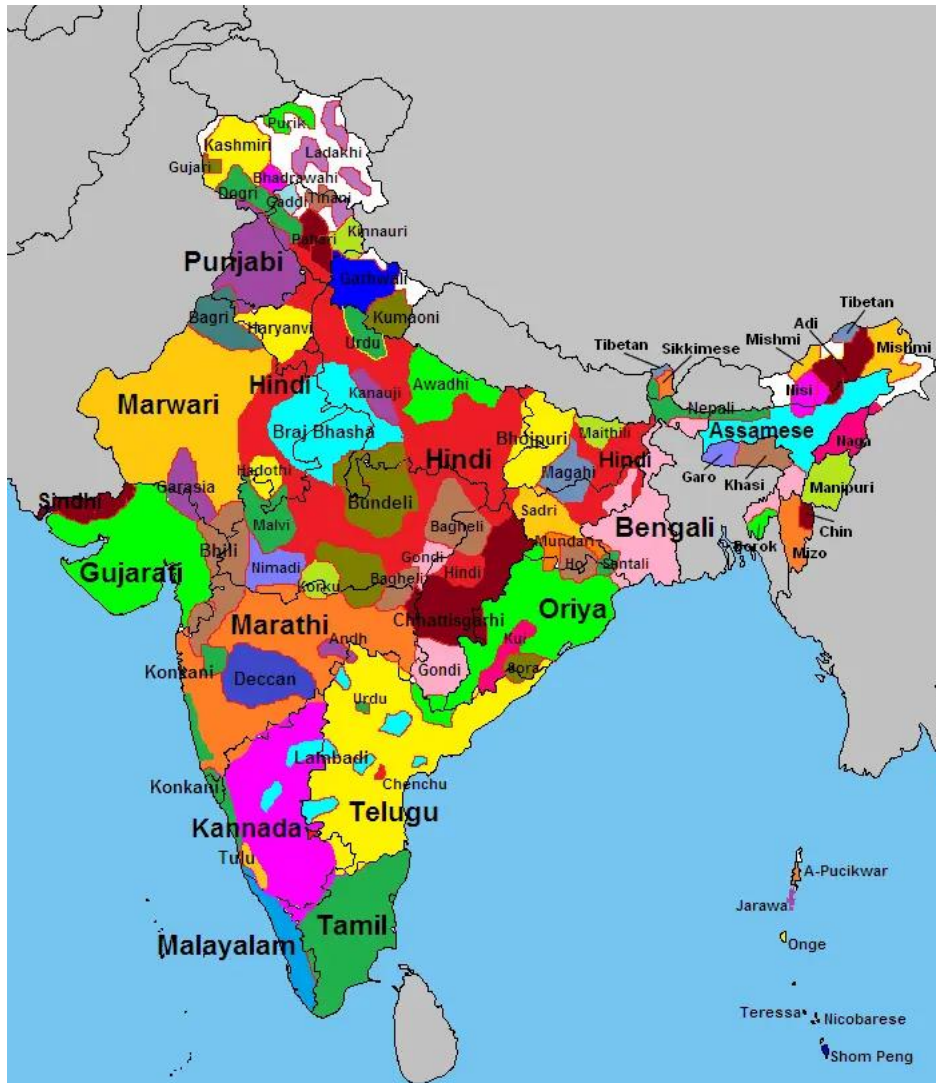
Kachru (2006, p. 1) stelt dat Hindi een gestandaardiseerde taalvorm is die ook wel Modern Standard Hindi genoemd wordt, om het te onderscheiden van de informele en regionale varianten van de taal. Kachru (2006, p. 2) geeft aan dat het Hindi—historisch gezien— bekend stond als Hindui, Hindavi, Rekhta, Rekhti, enz. Hij stelt dat men thans het Hindi, Hindustani en Urdu als de taal/talen van Noord-India beschouwt. Het Urdu is de staatstaal van de staat Jammu en Kasjmir in India, een staatstaal van de staat Uttar Pradesh in India, en de officiële taal van Pakistan.

De variëteiten Hindi, Hindustani en Urdu zijn gebaseerd op de taal die gesproken wordt rond Delhi-Meerut, die zich rond de twaalfde of dertiende eeuw begon te ontwikkelen, als gevolg van contact tussen de lokale bewoners van de regio en de binnenvallende legers van Afghanen, Arabieren, Perzen en Turken. Voor de wederzijdse interactie tussen de inheemse bevolking en de buitenlanders werd de taal afwisselend aangeduid met: Rekhta ('gemengd'), Urdu ('kamp'), en Hindi, Hindavi of Hindustani ('Indian'). Gobardhan geeft het volgende over Hindi weer: “het totaal aan talen en dialecten dat gebezigd wordt in een groot deel van Noord-India, van Rajasthan in het westen tot Bihar in het oosten” (Gobardhan-Rambocus, 2001, p. 427).

Kachru (2006) geeft aan dat het Urdu geassocieerd werd met de moslimbevolking en Hindi met de Hindoe-bevolking van India. Dit kwam door politieke, sociale en attitudefactoren. Mahatma Gandhi, een Indiase politicus, en het Indiase Nationale Congres probeerden een neutrale variëteit - Hindoeestaans - aan te moedigen om de twee gemeenschappen bij elkaar te brengen. De gesproken variëteiten, van zowel Hindi als Urdu, liggen dicht bij het Hindoeestaans, want deze talen hebben veel leenwoorden uit het Sanskrit of het Perzisch-Arabisch, maar het Hindoeestaans heeft geen enkele status gekregen in de taalkundige context van de Indiase of Pakistaanse samenleving (Kachru, 2006).

Sanskrit

De klassieke vorm van de Indo-Europese taalfamilie die is opgeschreven, is het Sanskrit. Het woord *Samskrta* (Sanskrit) betekent ‘gepolijst, correct’. De grammatica van het Sanskrit werd door de Indiër Pāṇini opgesteld. Het Sanskrit was geen moedertaal meer van de Indiërs, maar deze taal werd cultuurtaal en de taal waarin de heilige teksten werden geschreven (Joshi, 2016).

Figuur 4. Talenkaart van India

Bron: Zin languages, <https://zinglanguages.com/languages-of-india/>

Hoofdstuk 3 Historische ontwikkeling van het Sarnámi

3.1 Inleiding

Het Sarnámi is één van de belangrijkste moedertalen in Suriname, waarin Surinaams-Hindostaanse kinderen worden opgevoed. Deze taal wordt zowel in Suriname als in Nederland gesproken onder de Hindostanen. In Suriname is het Sarnámi de dagelijkse omgangstaal van een groot deel van de Hindostaanse bevolkingsgroep. In sommige gebieden wordt deze taal ook in informele domeinen, op de markt en op straat gesproken. Om meer inzicht te kunnen krijgen in deze materie moeten eerst de historische achtergronden van het Sarnámi uitgediept worden. In

dit hoofdstuk wordt het Sarnámi uitgewerkt in respectievelijk 3 paragrafen: 3.2 Brits-Indische immigratie, 3.3 het ontstaan van het Sarnámi en 3.4 het Sarnámi in Nickerie. In deze paragraaf (3.4) is het Sarnámi—dat gesproken wordt in het district Nickerie—apart beschreven daar het empirisch onderzoek van deze scriptie in dit district is uitgevoerd.

3.2 Brits-Indische immigratie

De Republiek Suriname ligt aan de noordoostkust van Zuid-Amerika, begrensd door Brazilië, Guyana, Frans-Guyana en de Atlantische Oceaan (Yakpo & Muysken, 2017, p. 22). De historische achtergrond van Suriname heeft ertoe geleid dat Suriname een land is met een multiculturele samenleving: er is sprake geweest van kolonisatie, slavernij en immigratie. Na de afschaffing van de slavernij (1 juli 1863) was de Nederlandse regering genoodzaakt naar andere arbeiders te zoeken om op de plantages te laten werken. De vrijverklaarden –de tot slaaf gemaakte West-Afrikanen— mochten in de periode van het zogenaamde Staatstoezicht (1863-1873) op een zelfgekozen plantage werken.

In 1853 was er een aanvang gemaakt met Chinese immigratie, maar deze immigratie mislukte, omdat de Chinezen het werk op de plantages niet aankonden (Gobardhan, 2001; Yakpo & Muysken, 2017, p. 39). In 1870 sloot Nederland een Tractaat met Engeland, waarbij de Nederlandse regering toestemming kreeg om vrije arbeiders te laten halen uit Brits-Indië (Marhé, 1985, p. 8; Gobardhan, 2001). Op 5 juni 1873 kwamen de eerste Hindostaanse immigranten aan in Suriname met het eerste zeilschip, genaamd Lalla Rookh. Het waren 398 immigranten, mannen, vrouwen en kinderen. De immigratieperiode van de Hindostaanse contractarbeiders liep van 1873 tot en met 1916,- met een totaal van 64 transporten. Er kwamen ongeveer 34.000 Brits-Indische immigranten naar Suriname waarvan een derde deel later weer voor zijn vaderland koos (Marhé, 1985, p. 9; Gobardhan, 2001; Yakpo & Muysken, 2017, p. 9).

Deze immigranten kwamen uit verschillende districten uit het noorden van India namelijk United Provinces nu “Uttar Pradesh” en Bihar (Charry & Koefoed, 1983, p. 68; Yakpo & Muysken 2017, p. 40-41). De havenstad Calcutta was het hoofddepot waar de immigranten werden ondergebracht en deze havenstad was tevens de principale plaats voor inschepping. Vermoedelijk is de naam Kalkattiya (= afkomstig uit Calcutta) te relateren aan het feit dat het grootste deel van de immigranten een tijdelijke verblijfplaats in deze stad hadden. In Suriname aangekomen tekenden ze een contract voor vijf jaar om op een plantage te werken tegen betaling. Na de contractperiode vestigde een deel van de immigranten zich hoofdzakelijk in gebieden rondom Paramaribo, het district Wanica, Commewijne, Saramacca en het district Nickerie (zie figuur 6).

3.3 Ontstaan van het Sarnámi

Intellectuelen hebben verschillende benamingen voor Sarnámi gegeven dat op het Surinaams grondgebied is ontstaan. In het begin werd deze taal aangeduid als het Surinaams Hindostaans en/of Hindostáni. Het Sarnámi, dat gesproken wordt in Suriname, is de enige variëteit van Caribische Hindustani die nog steeds een omvangrijke sprekersgemeenschap heeft (Yakpo & Muysken, 2017, p. 129). Deze taal is hoofdzakelijk gebaseerd op het Awadhi en het Bhojpuri (Gobardhan, 1993, p. 161; Muysken & Yakpo, 2017) (zie figuur 5). Yakpo en Muysken (2017) stellen dat het Sarnámi, Guyanese Bhojpuri en Trinidiaanse Bhojpuri in *Ethnologue* (Lewis et al. 2016) gezamenlijk aangeduid worden als *Caribbean Hindustani*. Hoewel het taalsysteem van het Sarnámi nauwelijks gebaseerd is op het Hindostaans—het Hindi-Urdu continuüm—, wordt de taal door de meeste sprekers inderdaad aangeduid met de Nederlandse term "Hindostaans"

(Gobardhan, 2001, p. 427; Yakpo & Muysken, 2017, p. 130). De term ‘Sarnámi’, letterlijk “Surinaams”, is bedacht door Surinaamse intellectuelen in de jaren zestig om de lokale geworteldheid van de taal te weerspiegelen (Yakpo & Muysken, 2017, p. 130).

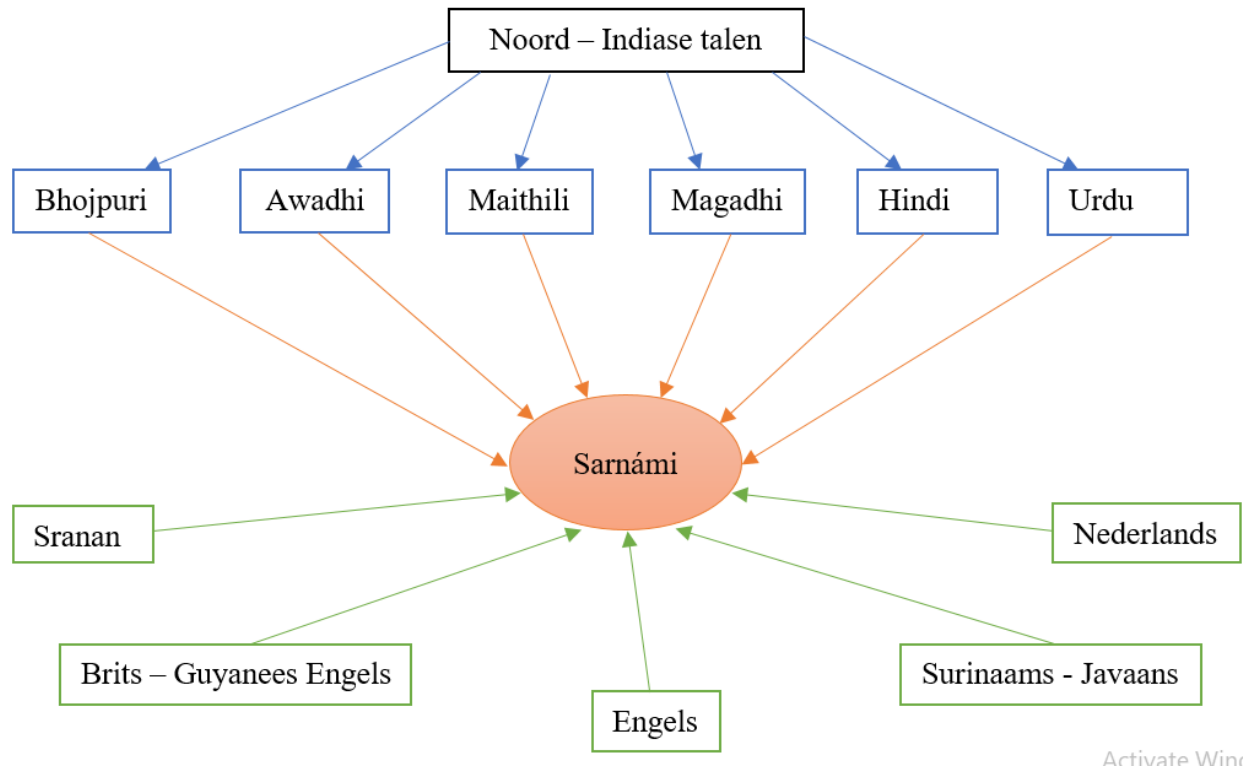
Marhé (1985, p. 5) en Gobardhan (1993, p. 159, 163) beschrijven dat Sarnámi de moedertaal is van een groot deel van de Brits-Indische immigranten, die zich ontwikkeld heeft in Suriname uit de Noord-Indiase talen van de Britse contractarbeiders. In Suriname is het Sarnámi beïnvloed door de talen van de omgeving. Gobardhan geeft weer dat het Sarnámi als naam voor deze taal beter is gekozen, als er wordt uitgegaan van het ontstaan: het Sarnámi is gegroeid op Surinaamse bodem.

Er is een diglossische relatie tussen het Nederlands en Sarnámi, maar ook tussen het Hindi en het Sarnámi. Het Sarnámi heeft daarom de minachtende bijnamen als *tutal bháshá* (gebroken taal) en *aili-gaili* (gekomen-gegaan) (Welmoed, 2020-a). “Het Sarnámi wordt één van de vormen van het *emigranten-Hindi* genoemd, gesproken in gebieden waar ze oorspronkelijk niet thuis horen” (Gobardhan, 2001, p. 427). Gobardhan bevestigt dat geen enkel *emigranten-Hindi* overeenkomt met een Indiase taal en dat er ook onderling grote verschillen zijn. In Suriname ontstonden deze verschillen, omdat de Hindostaanse contractanten in de nieuwe omgeving met de volgende talen in contact kwamen: het Sranan, het Nederlands en het Engels. Het gevolg hiervan was dat er veranderingen in het Sarnámi optraden, onder andere in de woordenschat.

Het Sarnámi wordt *koinè* genoemd, omdat deze ontstaan is uit aan elkaar verwante Indiase talen: Bhojpuri, Magahi, Maithili en Awadhi (Gobardhan, 2001, p. 427; Borges et al., 2017, p. 336, Welmoed, 2020-a). Dit woord *koinè* is een Grieks woord en het betekent ‘gemeenschappelijk’ (Siegel, 2001, p. 175). Een definitie van de term ‘*koinè*’ is als volgt (Siegel, 2001, p. 175):

“A koine is a stabilized contact variety which results from the mixing and subsequent levelling of features of varieties which are similar enough to be mutually intelligible, such as regional or social dialects. This occurs in the context of increased interaction or integration among speakers of these varieties”.

Onder *koinè* wordt verstaan een vereenvoudigde versie van taal, die buiten het oorspronkelijke gebied gebruikt wordt en die ontstaan is uit aan elkaar verwante dialecten, waarvan vaak allerlei oorspronkelijke verschillen zijn verdwenen” (Appel & Bos, 1991, p. 258; Gobardhan, 2001, p. 142). Sarnámi wordt door alle generaties binnen de Indo-Surinaamse gemeenschap actief gebruikt in een patroon van drietaligheid, waarvan ook Sranan en Nederlands deel uitmaken. Het Sarnámi is de enige Indiase diasporataal van het Caribisch gebied met wortels in de koloniale periode die nog steeds van vitaal belang is (Muysken & Yakpo, 2017, p. 130).

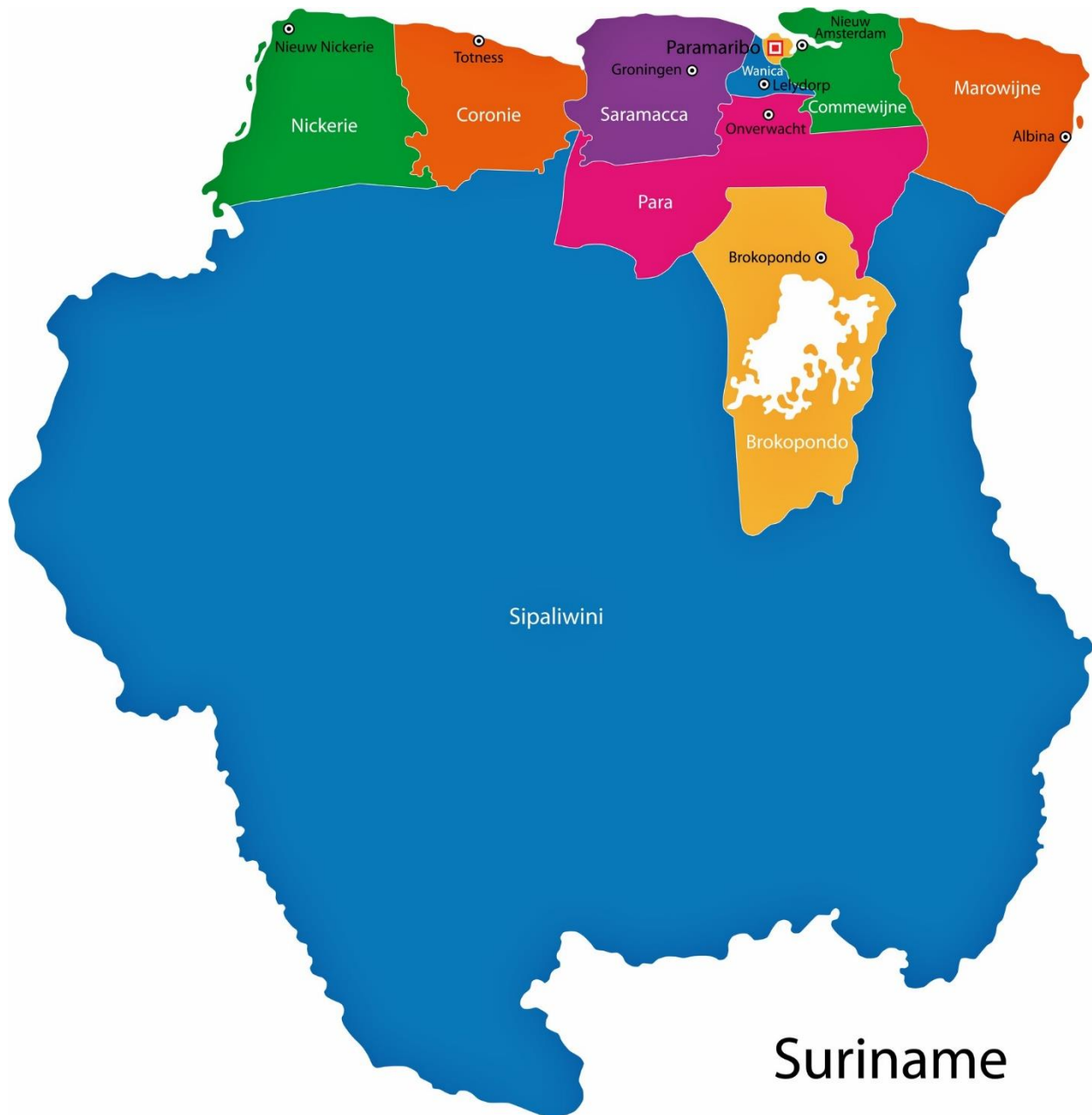

Activate Wind

Figuur 5. Ontstaan en beïnvloeding van het Sarnámi

Met de immigratie brachten de Hindostaanse immigranten hun cultuur mee, waaronder muziek, godsdienst, gewoonten, gerechten en taal. Het grootste deel van de contractarbeiders communiceerde in het Bhojpuri, Awadhi, Hindustani en de lingua franca ‘Hindustani’ van Noord-India (Muysken & Yakpo, 2017). Gobardhan (1993) stelt dat lingua franca de algemene aanduiding is voor elke taal die dienst doet als verkeerstaal voor een groot gebied met verschillende talen (Gobardhan, 1993, p. 149). Lingua franca is een taal die gewoonlijk wordt gebruikt om de communicatie tussen mensen te vergemakkelijken wiens moedertalen verschillend zijn (Wardhaugh, 2010, p. 115).

Het Sarnámi heeft de juiste benaming als deze gerelateerd wordt naar het ontstaan: deze taal is in Suriname ontstaan en wordt alleen in Suriname en Nederland onder de Hindostanen gesproken. Door de beïnvloeding van de andere talen is het Sarnámi geen Indiase taal, maar een taal van Suriname.

Figuur 6. Kaart van Suriname met de tien districten en de hoofdplaatsen
 Bron: Orange Smile, <https://www.orangesmile.com/travelguide/suriname/country-maps-provinces.htm>

Damsteegt (2002) geeft aan dat het Sarnámi het resultaat is van drie taalcontactprocessen in een diasporasituatie (Damsteegt, 1988; Damsteegt, 2002 in Yakpo & Muysken, 2017, p. 131). Deze zijn: koineization, invloed van de koloniale taal -Nederlands-, en invloed van de Surinaamse volkstaal 'Sranan'. De combinatie van deze drie processen heeft geleid tot een unieke nieuwe taal.

De structurele en lexicale kenmerken duiden aan dat Sarnámi het resultaat is van de vermenging van verschillende talen (zie figuur 5). De drie talen, die de grootste inbreng in het

Sarnámi hebben, zijn: Bhojpuri, Magahi en Maithili, die gesproken worden in de huidige Indiase deelstaten Uttar Pradesh, Bihar, Jharkhand en West-Bengalen (Yakpo & Muysken, 2017, p. 131). De grammatica en het lexicon van Sarnámi weerspiegelen ook de invloed van variëteiten van Oost-Hindi, in het bijzonder Awadhi. Het Sarnámi laat de karakteristieke effecten van koineïsatie zien, die in de literatuur zijn gedocumenteerd, namelijk: vermenging, nivellering, vereenvoudiging en herverdeling (Kerswill, 2002 in Yakpo & Muysken, 2017, p. 131)

3.4 Het Sarnámi in Nickerie

Nickerie, de op één na grootste agglomeratie van Suriname, is een grotendeels mono-etnisch Indo-Surinaams district, (Yakpo & Muysken, 2017, p. 136). Volgens de statistieken van het Algemeen Bureau voor de Statistiek— ABS —(2012) wonen in Nickerie 34.233 inwoners, waarvan 20.724 Hindostanen zijn (Algemeen Bureau voor de Statistiek – Suriname, 2014). Naast het district Nickerie zijn er veel Hindostanen die in de hoofdstad Paramaribo en andere districten zijn gevestigd (zie figuur 6).

In Nickerie heeft het Sarnámi veel invloed gehad van het Engels, omdat er veelvuldig personenverkeer was tussen Nickerie en Brits-Guyana (Charry & Koefoed, 1983, p. 84). Ook Gobardhan bevestigt dat het Sarnámi van Nickerie beïnvloed is door het Brits-Guyanees Engels (Gobardhan & Hassankhan, 1993, p. 162; Gobardhan, 2001, p. 427). Het Nickeriaans Sarnámi heeft veel Engelse woorden van het buurland Brits-Guyana overgenomen. Dit wordt door Marhé duidelijk gemaakt in het volgende citaat: “Het Nickeriaans Sarnami kenmerkt zich door naast het overnemen van leenwoorden uit het Sranan en het Nederlands een zeer sterke beïnvloeding door het Caraïbisch Engels van het buurland Guyana in de vorm van de talrijke leenwoorden uit de taal” (Marhé, 1985, p. 14). Marhé concludeert het volgende: “Deze eigen ontwikkeling is zeker te verklaren door de jarenlange min of meer geïsoleerde positie die het district ten opzichte van de rest van Suriname heeft ingenomen en het veelvuldiger contact met Guyana” (Marhé, 1985, p. 13).

Nickerianen vonden de lange reis naar Paramaribo niet nodig om contacten te onderhouden. In deze periode was Brits-Guyana relatief dichtbij. Er werden ook eerder huwelijken gesloten tussen Brits-Guyanees Hindostanen en Nickeriaanse Hindostanen dan tussen Nickeriaanse Hindostanen en Hindostanen uit Paramaribo en omstreken. Deze, huwelijkspartners uit Brits-Guyana, overwegend bruiden, namen uiteraard hun taal ook mee. Nickerie heeft decennialang een bloeiende rijstsector gekend, waar veel arbeiders uit Brits-Guyana werkzaam waren. Het ging vaak om seizoensarbeiders, maar de taal werd er toch door beïnvloed, omdat ze tijdelijk in Nickerie bleven en de Nickeriaanse Sarnámi-sprekers communiceerden met de Brits-Guyanees arbeiders. Ook voor medische ingrepen was Brits-Guyana dichterbij dan Paramaribo. In een later stadium, toen het economisch niveau in Brits-Guyana sterk daalde, was Nickerie voor veel Brits- Guyanezen een toevluchtsoord. In de jaren tachtig toen de schaarste aan de eerste levensmiddelen in Suriname heel normaal was, bloeide in Nickerie de smokkelhandel en was er veel samenwerking tussen de mensen uit beide grensgebieden.

Nog steeds steken elke dag zoveel Nickerianen en toeristen de Corantijnrivier over dat taxichauffeurs daar hun brood aan kunnen verdienen. De overheid stelt zich in deze zeer tolerant op. Thans is er een veerverbinding over de Corantijnrivier, Canawaima vanuit de Southdrain terminal naar Springlands—vice versa—, die druk bevaren is, waardoor er toeristen van zowel Suriname als Brits-Guyana hiervan gebruikmaken. Dit zorgt voor meer communicatie en

taalcontact tussen de inwoners van voornamelijk Nickerie en Brits-Guyana (Pahladsingh, 2014, p. 37).

Door het ontbreken van enig systematisch geo-linguïstisch onderzoek van de talen van Suriname, is het moeilijk om de mate van geografisch bepaalde variatie vast te stellen. Marhé (1985) somt een aantal lexicale en grammaticale kenmerken van het Sarnámi op waarin een westerse, op Nickerie gebaseerde variëteit en een variëteit, die verder naar het oosten langs de kust wordt gesproken, van elkaar kunnen worden onderscheiden (Muysken & Yakpo, 2017, p. 179-180).

Eén en dezelfde Sarnámi-spreker kan echter in één gesprek bijvoorbeeld het morfeem */-is/* in de verleden tijd gebruiken, zoals in ‘*u á-is* ‘s (hij kwam)’, en het functioneel equivalente */-il/* zoals in *u á-il*. Marhé (1985) classificeert het laatste morfeem als typisch voor Nickerie Sarnámi, terwijl het eerste wordt gezien als een exponent van de oosterse variant. Dit laat zien dat het moeilijk is om discrete taalgrenzen te bepalen in een samenleving als Suriname, die een kleine en steeds mobieler bevolking heeft, die gekenmerkt wordt door dichte en multiplex sociale netwerken (Muysken & Yakpo, 2017, p. 179-180).

Hoofdstuk 4 Huidige taalsituatie van het Sarnámi en externe invloed van andere talen

4.1 Inleiding

Door taalcontact kunnen talen elkaar beïnvloeden en er kunnen veranderingen in de talen optreden; deze invloeden en veranderingen hebben ook plaatsgevonden in het Sarnámi. Doordat in Suriname in de verscheidene districten diverse bevolkingsgroepen wonen, is er cultuurcontact en hierdoor wordt de taal eveneens beïnvloed. Het Sarnámi heeft invloeden ondergaan van andere talen die in Suriname worden gesproken, zoals de twee dominante talen met de meeste sprekers het Sranan en het Nederlands en (in mindere mate) het Surinaams-Javaans. Het gevolg van het taalcontact en de beïnvloeding van de omringende talen is dat Sarnámi-sprekers meertalig zijn. In dit hoofdstuk wordt de recente geschiedenis, de ontwikkeling en emancipatie van het Sarnámi beschreven (4.2); dan wordt meertaligheid beschreven (4.3); daarna zijn de invloeden van het Nederlands op het Sarnámi (4.4) en de invloeden van het Sranan, Engels en Surinaams-Javaans op het Sarnámi (4.5) beschreven.

4.2 Recente geschiedenis, ontwikkeling en emancipatie van het Sarnámi

4.2.1 Recente geschiedenis

Het Sarnámi is de Hindostaanse taal anno 2021 die gesproken wordt door ongeveer 150.000 sprekers (Neus, 2022). Het Sarnámi, een ondergewaardeerde taal, heeft extern in Suriname zeer sterke concurrentie van het officiële Nederlands en de lingua franca Sranantongo (Welmoed, 2020-d). Terwijl het Sranan op de tweede plaats staat, staat het Sarnámi op de respectabele derde plaats, waar de communicatiewaarde van deze taal beperkt blijft tot het eigen gezin, de eigen familie, vrienden, buurt en taalgenoten (Mahabier, 2021). De ouderen communiceren meer in het Sarnámi en een deel van de jongeren heeft een passieve beheersing van deze taal. Anno 2021 wordt er nergens in Suriname het Sarnámi onderwezen (Mahabier, 2021), maar de Stichting

Hindi Parishad heeft veel Hindi-scholen in Suriname waar Hindi-lessen worden verzorgd (Welmoed, 2020-b).

De Hindostaanse presentatoren van radio- en tv-stations, politici en propagandisten spreken het standaard Hindi, Urdu en/ of correct Nederlands voor het ‘eigen’ publiek. Sarnámi is ook geen podiumtaal: op politieke podiums wordt eerder het Sranan gebruikt (Mahabier, 2021). In de bedehuizen—mandir, kerk en moskee—waar de Hindostanen diensten houden om Gods woord te prediken, wordt het Sarnámi niet actief gebruikt. De Sarnámi-sprekers geven bijvoorbeeld in een mandir de voorkeur aan Hindi en Sanskrit, daar de Heilige boeken en teksten in deze twee talen zijn geschreven. Het gebruik van het Nederlands is afhankelijk van de scholing van de predikant. Opmerkelijk is dat in de kerken twee talen gebruikt worden om het geloof te prediken namelijk: Nederlands en Hindi. In de moskee wordt de toespraak in het Urdu gehouden en de Koran (Heilige Boek) staat in het Arabisch.

Door de positie van het Standaard-Hindi uit India, kijken de Hindostanen neer op het Sarnámi. Hoewel het Sarnámi in stand gehouden wordt, doordat het een belangrijke groepstaal blijft, gaan vele ouders over op een Nederlandstalige opvoeding (Welmoed, 2020-a). Op de radio is het Sarnámi wel doorgedrongen tot populaire programma’s waarbij luisteraars telefonisch hun mening mogen geven. Via social media wordt het Sarnámi vaker geschreven— in een niet-officiële spelling—, maar het is niet de hoofdtaal waarin de Hindostanen communiceren (Welmoed, 2020-a).

4.2.2 Ontwikkeling en emancipatie van het Sarnámi

Het sociaal-culturele leven van de Hindostanen en het Sarnámi in Suriname hebben vanaf 1873 tot en met 1975 een ontwikkeling doorgemaakt (Speckmann, 1963 in Gobardhan, 1993, p. 163). In het begin (1873-1900) was het Sarnámi belangrijk als groepstaal en behield het zijn oorspronkelijke vorm, en de Hindostanen hadden weinig interesse voor onderwijs. Daarna kon er gesproken worden van een nieuwe taal, omdat er in het Sarnámi enkele veranderingen optraden. Tussen 1920-1940 onderging het Sarnámi belangrijke veranderingen en verloor het zijn betekenis en er was een groeiende belangstelling voor onderwijs onder de Hindostanen. Van 1940-1975 kreeg het Sarnámi een eigen Surinaams karakter, omdat deze taal beïnvloed werd door de westerse en de sranancultuur. Het Sarnámi bleef als groepstaal de voornaamste taal en de culturele functie ervan werd duidelijker (Gobardhan, 1993, p. 163-164). In 1975 kwam de emancipatie van het Sarnámi opgang.

Toen in 1876 de leerplicht was ingevoerd, moesten ook de kinderen van de Brits-Indische contractanten voor het eerst naar school, maar zij hoefden eerst geen Nederlands te leren. Deze Brits-Indische contractantenkinderen kregen les in het Sarnámi op de zogenaamde ‘koelischolen’, die in 1890 werden opgericht, en uiteindelijk moesten deze kinderen weer naar Nederlandstalige scholen (Welmoed, 2020-a).

Na de Tweede Wereldoorlog verhuisden vele Hindostanen naar Paramaribo. Toen deze groep Hindostanen beseftte dat het onderwijs de sleutel was tot maatschappelijk succes, waren het vooral de vaders die naast de moedertaal het Nederlands als tweede taal in de opvoeding brachten (Gobardhan, 2001, p. 428). Dit omdat ze hun kinderen vertrouwd wilden maken met de schooltaal (Nederlands). Volgens Gobardhan heeft de emancipatie van het Sranan door *Wie Egie Sanie (WES)* een bijdrage geleverd tot de bewustwording van Sarnámi-sprekers (Gobardhan, 2001; Welmoed, 2020-a). WES, een vereniging opgericht in 1950 door Surinaamse Creolen in Amsterdam, richtte zich niet alleen op het behoud en de veredeling van de Surinaamse (i.c. Creoolse) cultuur, maar deze vereniging accepteerde de Nederlandse cultuur als deel van de

culturele erfenis in Suriname (Gobardhan, 2001, p. 419). Uit een rede gehouden in oktober 1979 voor de Stichting Suriname Hindi Parishad (SHP) is het duidelijk dat het Sarnámi geen Hindi dialect is, maar het Sarnámi is een volwaardige taal (Gobardhan, 1993, p. 165).

In 1953 gaf Adhin een Hindi-Nederlands woordenboek uit. Vanaf de jaren zestig was er veel aandacht voor de spelling van het Sarnámi. In 1963 heeft Adhin op eigen initiatief een ontwerp gemaakt voor een geromaniseerde spelling van het Surinaams-Hindostaans. In oktober 1984 werd er een spellingscommissie voor het Sarnámi ingesteld. Het besluit over de officieel vastgestelde spelling van het Sarnámi is verschenen in het Staatsblad van 15 juli 1986 no 41, besluit no 4562 (Gobardhan, 1993, p. 163). De belangrijkste vereniging van de jaren vijftig en zestig was Hindustáni Nauyuak Sabha (HNS) die de regering de culturele banden met India had laten aanknopen. Daarnaast hebben ze een standbeeld van Mahatma Gandhi in het centrum van Paramaribo geplaatst.

De emancipatorische activiteiten van het Sarnámi ontstaan pas na de onafhankelijkheid van Suriname. Vanaf 1979 werden er jaarlijks cursussen in het Sarnámi verzorgd. Vele studenten, die zich in Leiden/ Den-Haag hadden verenigd in 1977 in het Sarnámi Kollektief Jumba Rajguru, zorgden ervoor dat de emancipatie van het Sarnámi op gang kwam. Het doel van het Kollektief was herwaardering van het Sarnámi. Om het Sarnámi beter te waarderen, begonnen Hindostanen gedichten in deze taal te publiceren en zelfs korte verhalen en nouvelles (Welmoed, 2020-a). Er werden tal van artikelen gepubliceerd door de leden van het Kollektief in twee tijdschriften namelijk: *Aisa Samachar* en *Lalla Rookh*. In 1983 werd er een driemaandijks tijdschrift *Bhasa* uitgegeven door de culturele werkgroep *Bhasa*, die als doel had het gebruik en het onderzoek naar de Surinaamse talen te doen (Gobardhan, 1993, p. 171).

Marhé noemde de beweging de Sarnámi-beweging, die als één van de voornaamste doelstellingen had: de emancipatie van het Sarnámi. Deze Sarnámi-beweging heeft ertoe geleid dat er een jongerenvereniging van Suriname, Nauyuga genaamd, plichtsbeseft kreeg en actief werd om de emancipatie van het Sarnámi te bevorderen. De jongerenvereniging Nauyuga was actief en in 1986 organiseerde deze vereniging een internationaal Sarnámi-seminar, waarbij de sprekers verschillende aspecten van de taal en cultuur belichtten.

Marhé, die een grote voorvechter was van de emancipatie van het Sarnámi, heeft in 1985 het boek *”Sarnami Byākaran Een elementaire grammatica van het Sarnami”* geschreven (Welmoed, 2020-a). Dit boek is het eerste boek dat de grammatica van het Sarnámi uitgebreid belicht. Daarnaast wordt er in 2005 een boek, genaamd *“Ká Hál, Leerboek Sarnami / Surinaams Hindostaans”*, door de auteurs Theo Damsteegt en Jit Narain samengesteld. Ook is het *Sarnamiwoordenboek* van Santhoki & Nienhuis uitgegeven, dat dienst doet voor de liefhebbers (Welmoed, 2020-a).

In mei 2017 werd er een Sarnámi-seminar gehouden, dat georganiseerd was door de Anton de Kom Universiteit van Suriname, –Faculteit der Humaniora—met als thema: *“Noodzaak voor verder onderzoek van het Sarnámi”* (Werkgroep Caraïbische Letteren, 2017). Tijdens deze Sarnámi-conferentie hebben verschillende sprekers van zowel Surinaamse als Nederlandse afkomst een aantal aspecten over het Sarnámi gepresenteerd. Al met al kan er uit dit Sarnámi-seminar geconcludeerd worden dat de vastlegging en overdracht belangrijk is bij het voortbestaan van een taal zoals het Sarnámi.

4.3 Meertaligheid

Suriname is sinds de stichting van de plantagekolonie meertalig (Gobardhan, 2006, p. 131). In Suriname zijn er verschillende taalvariëteiten die in contact zijn met elkaar (zie figuur 1 en tabel

1). Wanneer sprekers met elkaar in contact komen die elkaars taal juist niet spreken, kan er een contacttaal tot stand komen. Waar er verscheidene talen in een gebied worden gebruikt, ontstaan er gemeenschappen die twee of meer talen spreken. Dit komt doordat de sprekers met elkaar communiceren en op deze manier elkaar ook beïnvloeden. Meertaligheid kan ontstaan, omdat talen verschillende functies kunnen hebben in de samenleving. In deze paragraaf wordt het begrip meertaligheid gedefinieerd en meertaligheid wordt in relatie tot de Sarnámi-sprekers belicht.

Er is geen discrete definitie van *meertaligheid* (Aronin & Singleton, 2012). Stavans en Hoffmann (2015) definiëren meertaligheid als de aanwezigheid van meer dan twee talen zowel bij individuen als in een gemeenschap, waarbij er wordt verwezen naar sociolinguïstische en persoonlijke aspecten. Verder beschouwen Stavans en Hoffmann meertaligheid naast een taal fenomeen ook als een situatie waarin de cultuur, etniciteit en identiteit op micro- en macroniveau ook invloed hebben (Stavans & Hoffmann, 2015). Franceschini (2009) beweert dat meertaligheid opgevat moet worden als het vermogen van samenlevingen, instellingen, groepen en individuen die in het dagelijks leven regelmatig in ruimte en tijd met meer dan één taal omgaan (Franceschini, 2009, p. 33-34). De volgende omschrijving is voor *meertaligheid* weergegeven: “Multilingualism is a product of the fundamental human ability to communicate in a number of languages. Operational distinctions may then be drawn between social, institutional, discursive and individual multilingualism” (Franceschini, 2009, p. 33-34).

Meertalige gemeenschappen kunnen worden gekenmerkt door *diglossie*. Diglossie is de term die wordt gebruikt om een situatie te beschrijven waarin er twee verschillende codes zijn met een duidelijke functionele scheiding: de ene code wordt gebruikt in de ene reeks omstandigheden en de andere in een geheel andere reeks. De Amerikaanse taalgeleerde Ferguson (1959, p. 336 in Wardhaugh, 2010, p. 90) definieert *diglossie* als volgt:

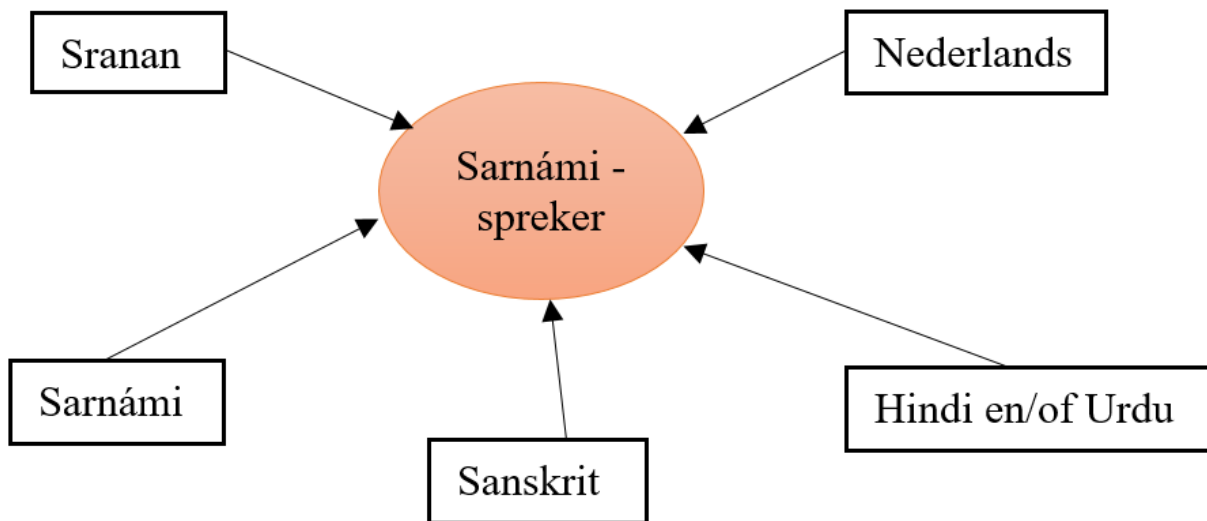
“diglossia is a relatively stable language situation in which, in addition to the primary dialects of the language (which may include a standard or regional standards), there is a very divergent, highly codified (often grammatically more complex) superposed variety, the vehicle of a large and respected body of written literature, either of an earlier period or in another speech community, which is learned largely by formal education and is used for most written and formal spoken purposes but is not used by any sector of the community for ordinary conversation”.

In de Surinaamse taalsituatie hebben talen verschillende functies. Deze functies zijn: praktische functie, groeps- en statusidentificerende functie, culturele functie, maatschappelijke nutsfunctie, symbolische functie, unifiserende functie en conceptuele functie (Gobardhan, 1993, p. 154-155). Talen hebben sterk gescheiden functies in meertalige gemeenschappen waarbij er twee prestigevormen onderscheiden worden: de H (hoog variant) en de L (laag variant). Een hooggewaardeerde taal met een zeer hoog prestige wordt in allerlei publieke omgevingen gebruikt (kantoren, politiek en onderwijs) en een taal met geen of weinig prestige wordt meer als taal van de primaire socialisatie gebruikt (Kinderen leren de L-variëteit als thuistaal), op straat, op de markt en informele contacten. (Gobardhan, 2001, p. 428; Gobardhan 2006, p. 133; Wardhaugh, 2010, p. 92-93; Sayahi, 2014).

Gobardhan (2006, p. 132-133) stelt dat alle talen in Suriname in een diglossierelatie staan tot elkaar en elkaars invloed ondergaan, de ene taal meer dan de andere (tabel 1). Zo is in deze taalverhouding het Nederlands, de taal met een hoog prestige, die toegang verschaft tot macht. Het Sarnámi is een moedertaal met een laag prestige en staat in een *dubbele diglossierelatie* tot

de gerespecteerde talen uit de eigen cultuursfeer (Gobardhan & Hassankhan, 1993, p. 167). Deze diglossierelatie ziet er als volgt uit: de relatie tussen hindoe Sarnámi-sprekers met het Hindi en het Sanskrit als goddelijke taal (devabhāsā) en de relatie tussen moslim Sarnámi-sprekers met het Urdu en het Arabisch als gewijde taal van de Koran (Marhé, 1985, p. 16; Gobardhan & Hassankhan, 1993, p. 167).

Een Sarnámi-spreker moet minimaal vier talen passief beheersen, omdat hij/ zij deze talen nodig heeft om te kunnen communiceren. Sarnámi-sprekers (Hindu/ Moslim) zijn meertalig en beheersen min of meer de volgende talen actief of passief: Sarnámi, Nederlands, Sranan, Sanskrit, Hindi of Urdu (Gobardhan, 2001, p. 140) (zie figuur 7). Deze talen gebruikt de Sarnámi-spreker mondeling en/of schriftelijk voor verschillende doeleinden. In sommige talen kan de spreker de andere spreker alleen verstaan en antwoord geven (mondelijke taalvaardigheid). Andere talen beheerst de Sarnámi-spreker zowel mondeling als schriftelijk. Het hangt van het onderwerp af welke taal de Sarnámi-spreker zal kiezen. Om bijvoorbeeld de emoties uit te drukken zal deze spreker aan zijn/ haar moedertaal de voorkeur geven. Om de devotionele liederen/ teksten te kunnen zingen/ lezen, moet de Sarnámi-spreker het Hindi of het Sanskrit beheersen. De moslim moet het Urdu en het Arabisch kennen om de teksten uit de Koran te lezen.

Figuur 7. Talen die een Sarnámi- spreker actief/passief beheerst.

In een meertalige situatie groeien talen vaak naar elkaar toe: dit is bijvoorbeeld bij de creooltalen (Muysken & Yakpo, 2017, p. 183). Ondanks dat Suriname een land is dat rijk is aan diversiteit aan culturen en talen, zijn de talen niet naar elkaar toegegroeid. Dit komt omdat het Nederlands (H-taal) een hoog prestige heeft en de andere talen zijn moedertalen met een laag prestige (L-taal).

Binnen de taalvariëteiten zijn er talen die hoog gewaardeerd worden en andere talen die een lagere status hebben. De meertaligheid heeft tot gevolg dat bepaalde talen in Suriname wel beïnvloed en veranderd zijn (Yakpo & Muysken, 2014, p. 186). Maar Yakpo en Muysken (2017,

p. 148) stellen dat de ontwikkeling in Sarnámi een goed voorbeeld is van het soort convergentie dat Suriname typeert als taalgebied, wanneer de twee dominante talen Sranan en Nederlands een druk uitoefenen om deze taal in dezelfde richting te veranderen, omdat ze typologische kenmerken delen.

Suriname is een land met een multiculturele samenleving, waardoor de meeste Surinamers meertalig zijn. Ondanks de meertaligheid van de Surinamers bestaan de talen naast elkaar, omdat het Nederlands, de officiële taal, een hoge status heeft (Gobardhan, 2006, p. 143). Het Nederlands is de taal van het onderwijs. Om vooruit te komen op de maatschappelijke ladder is het van essentieel belang om het Nederlands te beheersen (Gobardhan, 2006, p. 145). De andere moedertalen hebben een lage status en worden gebruikt in de domeinen thuis, literatuur en godsdienst.

4.4 De invloeden van het Nederlands op het Sarnámi

Suriname is het enige Zuid-Amerikaanse land waar het Nederlands de officiële taal is van de overheid, het onderwijs en de media. Naast Suriname is het Nederlands de officiële taal van de volgende landen: Nederland, België, Aruba, Curaçao, Sint Maarten, Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Hiermee is het Nederlands een pluricentrische taal: een taal die in meer dan twee landen wordt gesproken.

In 1667 veroverde Abrahams Crijnssen (Nederlander) de kolonie Suriname op de Engelsen en sindsdien is het Nederlands— toen ‘Neder-Duits’ genoemd —de officiële taal van Suriname (Gobardhan & Hassankhan, 1993, p. 145; van der Sijs & Willemys, 2009, p. 135; Muysken & Yakpo, 2017, p. 27) (zie figuur 1). Opmerkelijk is dat vele planters toen het Nederlands niet als moedertaal hadden (Gobardhan & Hassankhan, 1993, p. 146). In de achttiende eeuw werd er naast de officiële taal ook met en door de slaaf gemaakt in het ‘Neger-Engels’ (thans Sranan) gecommuniceerd. Een klasse van vrij verklaarden (de tot slaaf gemaakten) en mulatten spraken Nederlands en deze groep probeerde zich te onderscheiden van de tot slaaf gemaakten. Door het Genootschap De Surinaamsche Lettervrienden werden tussen 1785 en 1787 vier bundels “*Letterkundige Uitspanningen*” uitgegeven (Gobardhan & Hassankhan, 1993, p. 146).

Er zijn verschillende variëteiten van het Nederlands die op vreemde bodem of in vreemde mond zijn ontstaan (van der Sijs & Willemys, 2009, p. 122). Drie bekende variëteiten van het Nederlands zijn: Nederlands-Nederlands, Belgisch-Nederlands en Surinaams-Nederlands (Ghyselen et al., 2022, p. 2). In Suriname heeft de officiële taal, de taal van de kolonisator, zich ontwikkeld tot een eigen variant van het standaard Nederlands (Gobardhan, 2001, p. 434). De variëteit die in Suriname gesproken wordt, wordt het Surinaams-Nederlands (SN) genoemd.

Gobardhan (2001, p. 434) duidt aan dat de ontwikkeling van het SN in een stroomversnelling kwam toen de leerplicht in 1876 werd ingevoerd: kinderen moesten naar school en het Nederlands werd de onderwijstaal. Het Surinaams-Nederlands (SN) maakte en maakt een eigen ontwikkeling door. De taalpolitiek –beleid van assimilatie—die de koloniale overheid (Nederland) voerde, heeft ervoor gezorgd dat het Nederlands een sterke positie kreeg in Suriname (Gobardhan, 1993, p. 148) en de positie van het Nederlands blijft sterk (Gobardhan, 1993, p. 156), omdat deze taal wortel heeft geschoten in de samenleving en als iets eigens wordt beschouwd. Ook beweert Gobardhan (2006, p. 25) dat eenieder die op de maatschappelijke ladder wil stijgen, een behoorlijke kennis van het Nederlands en ook van het Engels moet hebben.

Gobardhan stelt dat de alfabetisering in Suriname in het Nederlands (de schooltaal) plaatsvindt en de andere talen worden niet of nauwelijks schriftelijk gebruikt (Gobardhan, 1993, p. 140-141). Ook geeft ze aan dat het Nederlands de officiële taal van Suriname is en dat deze taal een hoge status heeft, omdat het Nederlands eveneens de taal van de alfabetisatie is (Gobardhan, 1993, p. 142). Op school wordt de *'onderdompelingsmethode'* toegepast. Hiermee wordt bedoeld dat kinderen opgevangen worden in de schooltaal alsof die hun moedertaal is, terwijl ze er niets van begrijpen.

Tijdens de autonomie van Suriname (1954-1975) werd duidelijk dat het Nederlands van een aanvankelijk opgelegde taal in de loop van de tijd een eigen taal was geworden, de taal van de maatschappelijke vooruitgang (Gobardhan, 2006). In 1975 werd Suriname geheel onafhankelijk en het Nederlands bleef de enige officiële taal.

Het Nederlands wordt sterk beïnvloed door andere thuishalen, zoals het Sarnámi, Surinaams-Javaans of een marrontaal (Welmoed, 2020). Het kent vele variaties. Zo wordt de Surinaams-Nederlandse taalvariatie voorgesteld als een continuüm: (1) de Nederlandse taal ligt dicht tegen het Sranantongo en (2) er is een Surinaams-Nederlands dat het Algemeen Nederlands (AN) nadert.

Sinds 2004 is Suriname lid van de Nederlandse Taalunie. Dit heeft tot gevolg dat er in de nieuwe druk van het Groene Boekje bijna 500 Surinaams-Nederlandse woorden werden opgenomen (van der Sijs & Willemyns, 2009, p. 140). In 2018 en 2020 zijn onderzoeken door de Taalunie gedaan met betrekking tot de Staat -van -het- Nederlands in Suriname. Uit het onderzoek is gebleken dat steeds meer Hindostanen hun kinderen het Nederlands als eerste taal, 'de moedertaal', aanleren (Neus, 2022).

Uit het onderzoeksrapport van Taalunie (2020) komt naar voren dat de positie van het Nederlands als voertaal in de naaste omgeving, op het werk en op sociale media sterk blijft. Ook blijkt dat zowel moedertaalsprekers als meer dan een derde van de niet-moedertaalsprekers het Nederlands aan hun kinderen doorgeven. Dit is de belangrijkste voorwaarde voor het voortbestaan van een taal. In vergelijking met het onderzoeksrapport van 2018 blijkt dat het gebruik van uitsluitend Nederlands in Suriname in 2020 is toegenomen (Rys, 2021). De taalkeuze op het werk is uitsluitend Nederlands, maar het Sranan speelt ook een rol: er wordt gesproken in het Nederlands en Sranan—al dan niet vermengd. Het onderzoeksrapport van de Taalunie geeft aan dat in Suriname het Nederlands uitsluitend wordt gebruikt op het werk. Dit kan te maken hebben met de overtuiging dat de beheersing van het Nederlands een zekere garantie biedt op succes en een bewijs is van ontwikkeling. Uit het onderzoeksrapport blijkt eveneens dat het gebruik van Nederlands op social media is toegenomen. In het hoger onderwijs heeft het Nederlands een redelijk sterke positie en men vindt het Nederlands de beste instructietaal voor het hoger onderwijs. Volgens het onderzoeksrapport van de Taalunie (2020) zal hierin niet snel verandering komen.

Het Surinaams-Nederlands heeft een aantal Surinaamse woorden die alleen voorkomen in het taalgebruik van de Surinamers. Renata de Bies, Willy Martin en Willy Smedts hebben in 2008 het *Woordenboek van de Surinaamse bijdrage aan het Nederlands* samengesteld waarin zo'n vijfduizend Surinaamse woorden zijn opgenomen. Dit woordenboek is uitgegeven door de Anton de Kom Universiteit van Suriname met financiële steun van de Nederlandse Taalunie (Werkgroep Caraïbische Letteren, 2009).

Vanaf het midden van de 20e eeuw versnelde de grootschalige verwerving van het Nederlands door de uitbreiding van het onderwijssysteem en circulaire migratie tussen Suriname en Nederland (de Kleine, 2007, p. 33 in Muysken & Yakpo, 2017, p. 131).

De invloed van het Nederlands op het Sarnámi is zeer groot daar het Nederlands de officiële taal is van Suriname, wat ertoe leidt dat alle Surinamers en in het bijzonder de Sarnámi-sprekers dagelijks in contact zijn met het Nederlands. Dit heeft tot gevolg dat vooral de jongeren veel Nederlandse woorden en zinsdelen in de Sarnámi-gesprekken gebruiken en vaker stappen ze over naar het Nederlands.

Ook zijn er leenwoorden opgenomen uit het Surinaams-Nederlands in het Sarnámi, waaronder *subsidie* (Marhé, 1985, p. 25). Dit komt, omdat heel veel Nederlandse woorden niet vertaald kunnen worden in het Sarnámi. Andere woorden die van het Nederlands zijn overgenomen in het Sarnámi zijn: *biologie*, *scriptie*, *school*, *bank*, *schrift*, *mobiël*, *kantoor*.

4.5 De invloeden van het Sranan, Engels, Brits-Guyanees Engels en Surinaams-Javaans op het Sarnámi

4.5.1 Sranan

Zowel het Sranan als het Surinaams-Nederlands zijn twee dominante talen in Suriname waarvan het aantal sprekers en de taaldomeinen groeien (Muysken & Yakpo, 2017, p. 166-167). In Suriname vervult het Sranan (ook Sranan Tongo) de functie van de lingua franca, maar deze taal is de thuistaal of de moedertaal van een deel van de Creolen. Bovendien wordt deze taal bij andere etnische groepen thuis gesproken (Welmoed, 2020-d). Wanneer mensen verschillende talen spreken en met elkaar in contact staan, moeten ze een manier vinden om te communiceren, zo ontstaat lingua franca (Wardhaugh, 2014, p. 115).

Het Sranan was tot de invoering van de leerplicht (1876) voor kinderen van 7-12 jaar de onderwijstaal (Gobardhan, 1993, p. 149; Gobardhan, 2001, p. 416) (zie figuur 1). Door de Assimilatiepolitiek van het koloniale bewind werd in hetzelfde jaar het Nederlands op alle scholen verplicht gesteld (Welmoed, 2020-d). Het gebruik van het Sranan werd ontmoedigd en deze taal mocht zelfs op schoolerven niet gesproken worden (Gobardhan, 2001, p. 416). Sranan lijkt een verdergaande door contact geïnduceerde transformatie te ondergaan dan in voorgaande eeuwen het geval was. Een deel van deze verandering valt samen met de uitbreiding van meertalige praktijken met Sranan, Nederlands en vaak een derde Surinaamse taal zoals Sarnámi, Javaans of Ndyuka (Muysken & Yakpo, 2017, p. 58). Een groot deel van de Surinamers beheerst het Sranan wel, maar de verschillen in taalbeheersing zijn groot (Welmoed, 2020-d). Tegenwoordig verwerven de meeste Surinamers een heterogene variëteit van Sranan die wordt gekenmerkt door uitgebreide vermenging met het Nederlands (Muysken & Yakpo, 2017, p. 57).

Het Sranan-gebruik breidt zich uit en vele Surinamers spreken dagelijks het Sranan als tweede of derde taal. Een aantal andere Surinaamse talen heeft de structurele patronen uit het Sranan beïnvloed. Ook het Nederlands oefent aantoonbare invloed uit op de meeste andere talen in Suriname, waaronder het Sranan. Dit komt door de toename van de toegang tot het Nederlands en de prestigieuze positie in de Surinaamse samenleving (Muysken & Yakpo, 2017, p. 49). In de eerste helft van de twintigste eeuw begon waarschijnlijk de wijdverbreide verwerving van Sranan door Surinamers van Indiase afkomst. (Yakpo et al., 2015 in Muysken & Yakpo, 2017, p. 131; Carlin et al., 2015, p. 306). Sranan, de lingua franca van Suriname, heeft door het taalcontact veel invloed gehad op het Sarnámi wat tot gevolg heeft dat de Sarnámi-spreker veel leenwoorden gebruikt uit het Sranan. Enkele leenwoorden uit het Sranan die in het Sarnámi worden gebruikt, zijn: *morsu*, *sucru*, *lampu*, *bosroko* en *sopi*.

Tabel 2. Sranan-woorden in het Sarnámi

Sranan	Sarnámi	Nederlands
--------	---------	------------

morsu	morsu	vies
sucru	sucru	suiker
lampu	lampu	lamp
sopi	sopi	alcohol

4.5.2 Engels

Engels is een dominante wereldtaal, in het bijzonder in de online wereld. Uit het onderzoeksrapport van Taalunie (2020) blijkt dat onder 6,7 % van de Surinaamse bevolking de combinatie Nederlands en Engels ook voorkomt. Het Sarnámi heeft ook invloeden van het Engels gehad daar het Engels veel wordt overgenomen door de social media— blogs, Whatsapp of Instant Messaging, Facebook, Twitter, Instagram en YouTube— en de leenwoorden van het Engelse lexicon in het Nederlands. Door de technologische ontwikkeling is er veel online taalgebruik (digitale jongerentaal). Engelse woorden die in het Sarnámi worden gebruikt, zijn bijvoorbeeld: *thanks, mind, charger, internet, dashboard*.

4.5.3 Brits-Guyanees Engels

Het Brits-Guyanees Engels –ook wel Berbice Engels genoemd—is de taal die in Brits-Guyana, het westelijke buurland, wordt gesproken. Het Engels is ingevoerd in Brits-Guyana doordat dit land een kolonie was van Engeland. Uit het onderzoek van de Taalunie (2010) (in Muysken & Yakpo, 2017, p. 176-177) blijkt dat de score van Engels als thuistaal erg hoog is. Er wordt gesteld dat het percentage voor Engels eerder het hoge en groeiende prestige van het Engels in Suriname weerspiegelt dan de praktijk in Surinaamse huizen (Muysken & Yakpo, 2017, p. 177). De taalvariatie van het Sarnámi in het rijstdistrict Nickerie dat aan Brits-Guyana grenst, toont een gedeeltelijk andere woordenschat dan die in de stad Paramaribo en omstreken (Welmoed, 2020-b). Ook Marhé (1985) en Gobardhan (2001) beweren dat het Sarnámi in Nickerie een ander lexicon bevat; dit komt door het taalcontact van de Nickerianen met Brits-Guyanezen. Het gevolg is dat het Sarnámi van Nickerie veel Brits-Guyanees Engelse woorden heeft. Pahladsingh (2014, p. 42) concludeert dat er een variatie is in het lexicon van het Sarnámi van de Westelijke polders in Nickerie en dat deze variatie door beïnvloeding van het Brits-Engels is ontstaan. De invloed van het Berbice Engels in Nickerie is te merken aan het gebruik van een aantal Berbice Engelse woorden in het Sarnámi. De beïnvloeding is tot stand gekomen met het taalcontact van de Nickerianen met de Brits-Guyanezen die thans nog behouden is (Pahladsingh, 2014, p. 42). Ter illustratie volgen er hieronder (schema 11) enkele Brits-Engelse/ Berbice-Engelse woorden die vaker in het Sarnámi gebruikt worden.

Tabel 3. Deze Brits-Guyanees Engelse (Berbice Engelse) woorden zijn gehaald uit Pahladsingh (2014, p. 16-22).

Brits-Engels	Sarnámi	Nederlands
branda/ table	brandá	tafel
kitchen	kicin	keuken
rope	róp	touw
joke	jók	mop
boy	bai	jongen
mistake	mistek	vergissing

coconut	kókanat	kokosnoot
time	taim	tijd
game	gém	spel
short coat	shát-kót	korte onderrok

4.5.4 Surinaams-Javaans

De contractanten, die uit de toenmalige Nederlands-Indië naar Suriname kwamen, waren afkomstig van Java waar het Javaans de dagelijkse omgangstaal is (Welmoed, 2020-c). Het Surinaams-Javaans— het Javaans dat zich in Suriname heeft ontwikkeld—wordt door een groot deel van de nakomelingen van de immigranten uit Nederlands-Indië gesproken (zie figuur 1). De basis van deze taal is het Javaans zoals dat op het eiland Java gesproken wordt (Gobardhan, 1993, p. 184, Muysken & Yakpo, 2017, p. 153).

Het Surinaams-Javaans heeft het Sarnámi beïnvloed door het contact met de Hindostaanse en Javaanse cultuur, met name de Javaanse gerechten. Een aantal namen van gerechten uit het Surinaams-Javaans wordt in het Sarnámi gebruikt: *nasi*, *bami*, *saoto*, *saté*, *loempia*, *berkát*, *pèyè*, *krau-krau*.

Hoofdstuk 5 Taalkundige kenmerken van het Sarnámi vergeleken met het Nederlands en Engels

5.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een systematische beschrijving van het Sarnámi weer. De taalkundige kenmerken van het Sarnámi zijn vergeleken met de volgende talen: het Nederlands, Engels en het Hindi. Dit hoofdstuk is ingedeeld in vijf paragrafen. In paragraaf 5.2 is het klanksysteem van het Sarnámi met het Nederlands en het Engels vergeleken en uitgewerkt. In paragraaf 5.3 zijn grammaticale kenmerken van het Sarnámi, Nederlands, en het Engels vergeleken. Deze grammaticale kenmerken zijn: (5.3.1) voegwoorden en (5.3.2) tweetalig samengestelde werkwoorden. Daarna zijn de morfologische kenmerken—suffixen (5.4.1) en reduplicaties (5.4.2)— van het Sarnámi, Nederlands, en het Engels vergeleken en belicht (5.4). In paragraaf 5.5 zijn de lexicale ontleening en codeswitching beschreven.

5.2 Het klanksysteem van het Sarnámi, Nederlands en Engels in fonetisch schrift

Alle talen bestaan uit verschillende klanken die met elkaar kunnen overeenkomen of die ook kunnen verschillen. Om de klanken van een taal weer te geven, wordt het fonetisch schrift gebruikt namelijk: ‘International Phonetic Alphabet’ (IPA). In tabel 4 (klinkers) en 5 (medeklinkers) is er een overzicht van de IPA-symbolen voor het Nederlands gegeven (Booij et al., 2020). Ook de klanksystemen van het Sarnámi en het Engels zijn in deze twee tabellen weergegeven om de klanken van de drie talen—Sarnámi, Nederlands en Engels— met elkaar te vergelijken.

Tabel 4. Vergelijking van de klanksystemen van klinkers in drie talen

Sarnámi IPA-symbool	Sarnámi klank	Nederlands IPA- symbool	Nederlands klank	Engels IPA- symbool	Engels klank
--	--	ɪ	i	ɪ	i
--	--	ɛ	e	ɛ	e/ea/ai
--	--	ʏ	u	--	--
--	--	ɔ	o	ɒ	o
--	--	ɑ	a	--	--
i (kort)	i	i	ie	i	i
u (lang)	u	y	uu	u:	u/ue/uu/oo
u (kort)	u	u	oe	ʊ	oo/ u
--	--	e	ee	eɪ	ai/ay
--	--	∅	eu	--	--
o/o	o	o	oo	əʊ	o/oa/ow
á (lang)	a	a	aa	ɑ:	ar
ə (kort)	a	ə	e	ə	a/e/i/o/u
--	--	ɛi	ei, ij	--	--
--	--	Ɔɛy	ui	--	--
au	au	ɔu	ou, au	aʊ	ou/ow
i (lang)	i	i:	y	i:	ea/ee
--	--	y:	u	--	--
--	--	u:	ou	--	--
--	--	ɛ:	e	æ	a
--	--	œ:	oeu,eu	--	--
--	--	ɔ:	o	ɔ:	al/aw/au
--	--	ɑ:	a	--	--
--	--	ẽ	en	--	--
--	--	œ̃	um	--	--
--	--	õ	on	--	--
--	--	ã	ant	--	--
--	--	--	--	ɜ:	er/ir/ur/ear/wor
--	--	--	--	aɪ	i/y/ie/igh
--	--	--	--	eə	air/ear
--	--	--	--	ɪə:	ear/eer
--	--	--	--	ɔɪ	oi/oy
--	--	--	--	ʌ	u
--	--	--	----	j + ʊə	ure
--	--	--	--	j + u:	ue/u/ew/eu
ai	ai	--	--	--	--
e	e	--	--	--	--
áe,áo,áu,ei,eo, ew,iw,oi,ui	áe,áo,áu,ei,eo, ew,iw,oi,ui	--	--	--	--

In de tabellen 4 en 5 is er een overzicht van de klanken (klinkers en medeklinkers) die overeenkomen in de drie talen. In de vakje waar er een streepje staat, betekent dat die klank niet voorkomt in de desbetreffende taal. Ook zijn in deze twee tabellen de IPA-symbolen weergegeven. Bijvoorbeeld de klank sjwa ([ə]) zoals in het woord *de* [də] komt in alle drie genoemde talen voor.

Er zijn verschillen tussen de klanksystemen (klinkers en medeklinkers) van de drie talen: Sarnámi, Nederlands en Engels. Het Sarnámi heeft een totaal van 56 klanken, terwijl het Nederlands 50 klanken heeft en het Engels heeft een totaal van 52 klanken. Uit de bovenstaande tabel (4) blijkt dat het Nederlands de meeste klinkers en klinkercombinaties heeft (27) gevolgd door het Sarnámi dat 23 klinkers (10 klinkers, 3 nasaal, 10 klinkercombinaties) telt (Hamár Sarnámi Bhásá, z.d.). Het Engels heeft 22 klinkers. Het Nederlands heeft een aantal klinkers, die noch in het Sarnámi noch in het Engels voorkomt en omgekeerd.

Ook zijn er verschillen in het aantal medeklinkers tussen de drie genoemde talen. Het Sarnámi heeft de meeste medeklinkers (33), terwijl het Engels 30 medeklinkers telt, gevolgd door het Nederlands dat 23 medeklinkers heeft (tabel 5). Het Sarnámi kent een aantal medeklinkers, die niet voorkomt in de twee andere talen.

Tabel 5. Klanksystemen van medeklinkers van de drie talen in fonetisch schrift

Sarnámi IPA-symbool	Sarnámi klank	Nederlands IPA-symbool	Nederlands klank	Engels IPA-symbool	Engels klank
p	p	p	p	p	p
b	b	b	b	b	b
f	f	f	f	f	f/ph/gh
--	--	v	v	v	v
t	t	t	t	t	t
d	d	d	d	d	d
s	s	s	s/c	s	s/c
z	z	z	z	z	z/s
k	k	k	k/c	k	k/c/ck/ch
g	g	g	g	g	g
--	--	x	ch	--	--
--	--	ɣ	g	--	--
m	m	m	m	m	m
n	n	n	n	n	n
ng	ng	ŋ	ng/n, gn	ŋ	ng
nk	nk	--	--	ŋ+k	nk/nc
l	l	l	l	l	l/l
r	r	r	r	ɹ	r/rr/wr/rh
r	--	--	--	--	--
y	y	y	Y	j	y
w	w	w	w	w	w
h	h	h	h	h	h
c	c	ʃ	ch/j	tʃ	ch
--	--	--	--	tʃ+ə	ture

sh	sh	ʒ	j/g	sh	sh/ch/ti/ci/ssi
--	--	--	--	k+w	qw/kw
--	--	--	--	k+s	x(plural: ks/cks/cs/kes/ques)
--	--	--	--	g+z	x (plural: gs/ggs/gues)
--	--	--	--	ʒ	si/s/z/g/ge
--	--	--	--	əl	le/il/al/el
kh	kh	--	--	--	--
gh	gh	--	--	--	--
ch	ch	--	--	--	--
j	j	--	--	dʒ	j/ge/ge/gi/gy/dge
jh	jh	--	--	--	--
ny	ny	--	--	--	--
t	t	--	--	--	--
d	d	--	--	ð (voiced)	th
th	th	--	--	--	--
th	th	--	--	--	--
dh	dh	--	--	--	--
dh	dh	--	--	--	--
bh	bh	--	--	--	--
sh	sh	--	--	--	--
--	--	--	--	θ (unvoiced)	th
rh	rh	--	--	--	--

5.3 Grammaticale kenmerken van het Sarnámi, Hindi, Nederlands en Engels

5.3.1 Voegwoorden

Het Sarnámi heeft net als het Hindi, Nederlands en Engels (en vele andere talen) een aantal voegwoorden om verschillende relatie aan te duiden tussen twee woorden, zinnen of deelzinnen. Voegwoorden verbinden twee of meer taalelementen met elkaar (Haeseryn et al., 2019). Zowel in het Nederlands als in het Sarnámi komen er nevenschikkende en onderschikkende voegwoorden voor. Enkele nevenschikkende voegwoorden in het Nederlands zijn: en, maar, want, of, noch. Hier is een deel van de onderschikkende voegwoorden opgesomd: omdat, opdat, hoewel, mits, zodat. Bij de kwantitatieve analyse is *maar* in de functie van voegwoord meegeteld. In tabel 6 zijn de nevenschikkende en de onderschikkende voegwoorden in het Sarnámi weergegeven.

Tabel 6. Nevenschikkende en onderschikkende voegwoorden in het Sarnámi

Nevenschikkende voegwoorden		Onderschikkende voegwoorden	
Sarnámi	(vertaald) Nederlands	Sarnámi	(vertaald) Nederlands
aur, auro, auru, au, a	en	ki	dat

baki	maar	jaune, jame, jeme	opdat, zodat
ya, ki, ki to	of	jo, ja	als, indien
ya to	of wel	jo... to	indien...dan
ka...ka...	zowel...als...	tab, ta	dan
na...na...	noch...noch...	nahim to	anders
		nahim	of
		cáhe	ook al...
		káhe	want, omdat
		jab talak/ -tak	zolang...
		jab se	sinds, sedert
		baki	maar
		tabho	toch

5.3.2 Tweetalig samengestelde werkwoord met *kar/ kare*

Tweetalige samengestelde werkwoorden komen in verschillende talen voor, waaronder ook de Indo-Iraanse en Indo-Arische variëteiten: het Hindi en het Sarnámi (Muysken, 2016, p. 5). Muysken (2016, p. 2) noemt deze type werkwoorden ‘*Bilingual Compound Verb (BCV)*’. De verdeling van de tweetalige samengestelde werkwoorden (BCV) kan op verschillende manieren worden verklaard. Enerzijds ontstaat BCV in een gebied door het contact tussen twee talen en tegelijkertijd vertoont BCV een aanzienlijke gebiedspreiding. Een tweede mogelijke verklaring is de universaliteit: de kenmerken zijn gewoon aanwezig in de universele grammatica's en deze worden gerealiseerd onder specifieke omstandigheden wanneer aan bepaalde structurele voorwaarden worden voldaan (Muysken, 2016, p. 1-2). Deze tweetalige samengestelde werkwoorden ontstaan vaak als er versoepelde regels over het correct taalgebruik zijn, zoals het Sarnámi, of als er woorden van een prestige taal— het Nederlands en het Sranan— geaccepteerd worden. Ook de reden voor het incorporeren van een werkwoord van een vreemde taal in deze combinatie is belangrijk. (Muysken, 2016, p. 15). Tweetalige samengestelde werkwoorden worden regelmatig in het Sarnámi gebruikt, omdat niet alle Nederlandse woorden vertaald kunnen worden in het Sarnámi door een beperkte woordenschat in deze taal.

Tweetalige samengestelde werkwoorden bestaan uit een lexicaal inhoudswerkwoord uit een donortaal en een hulpwerkwoord uit de matrixtaal (Muysken, 2016, p. 1). Er zijn meerdere typen tweetalige samengestelde werkwoorden, die zowel in het Hindi als het Sarnámi voorkomen. Muysken (2016, p. 56) stelt dat verscheidene woordsoorten van het Nederlands gecombineerd kunnen worden met het tweetalig samengesteld werkwoord *kare* (doen) in het Sarnámi: zelfstandige naamwoorden, bijvoegelijke naamwoorden, toevoegingen en werkwoorden. In het tweede deel van deze scriptie zal de nadruk liggen op de Sarnámi- en de Nederlandse werkwoorden, die in combinatie met het werkwoord *kare* voorkomen. Uit tabel 7 kan geconcludeerd worden dat zowel in het Hindi als in het Sarnámi het tweetalig samengestelde werkwoord met *karna* en *kare* voorkomen. Hieronder zijn er voorbeelden van het tweetalig samengestelde werkwoord van het Hindi (*karna* = doen) en het Sarnámi (*kare*=doen) (Muysken, 2016, p. 6).

Tabel 7. Tweetalige samengestelde werkwoorden in Hindi en Sarnámi

Talen	Voorbeelden	Letterlijk	Vertaald
Hindi	appreciate <i>karna</i>	appreciëren doen	appreciëren

	pick up kærna	afhalen doen	afhalen
Sarnámi	propaganda kare	propaganda doen	propaganda maken
	koffer pak kare	koffer pak doen	koffer inpakken

In tabel 8 zijn andere vormen van het tweetalig samengestelde werkwoord met *kare* uitgewerkt, die in het Nickeriaans Sarnámi worden gebruikt (Marhé, 1985, p. 94). In de analyse zijn ook andere vormen van *kare* meegenomen daar deze vormen van werkwoordsvervoegingen eveneens gesproken worden onder de Sarnámi-sprekers van Nickerie. Deze vormen zijn ook geanalyseerd in dit onderzoek (tabel 16).

Tabel 8. Vormen van het tweetalig samengestelde werkwoord met *kare*

Vervoeging van <i>kar/kare</i> in Nickerie (aangepast en gehaald uit Marhé (1985, p. 94))		Andere vormen van vervoeging <i>kar/kare</i> in het Sarnámi van Nickerie	Vertaald
Ham karin (karli) (karlin)	Ik heb gedaan.	kare/kari	doen
Tu karle	Jij hebt gedaan.	kare ke	zal doen
U karis (karil)	Hij/Zij/ Die heeft gedaan.	kariye/ karab/ karbe	zal doen
Hamlog karin (karli) (karlin)	Wij hebben gedaan.	karilá	bezig te doen
Tu lon karle	Jullie hebben gedaan.	karke	heeft/heb gedaan
U sab (-h) karin	Zij hebben gedaan.	karlebe	zal kunnen doen

5.4 Morfologische kenmerken

5.4.1 Suffixen: *-wá*, *-iyá*, *-auná* en *-wál/ -wálá*

In het Nederlands kan de woordenschat van een taal door middel van bepaalde procédés worden uitgebreid. Zo zijn er verschillende types woordvormingsprocédés waaronder de afleiding. Men vormt nieuwe woorden door aan het grondwoord gebonden morfemen toe te voegen: affix, prefix of suffix (Haeseryn et al., 2022).

Zoals het Nederlands de lidwoorden van bepaaldheid *de* en *het* kent, komen deze in het Sarnámi niet voor. In het Sarnámi wordt deze functie vervuld door de achtervoegsels: *-wá*, *iyá*, soms door *-auná* bij zelfstandige naamwoorden en door *-ká*, *-kawá* en *-kaná* bij bijvoegelijke naamwoorden. De uitgangen *-wá* en *-iyá* komen het meest voor (Marhé, 1985, p. 37-44). De suffixen— *-wá* en *-iyá*—komen in het Magadhi voor: Magadhi is één van de Noord-Indiase talen, waaruit het Sarnámi is ontstaan (Prasad & Mukherjee, z.d.). Uit het Nederlands, Sranan en Engels zijn er ook leenwoorden die de uitgangen *-wá* en *-iyá* krijgen (Marhé, 1985, p. 44). Hieronder (tabel 9) zijn er voorbeelden van de genoemde suffixen.

Tabel 9. Suffixen: *-wá*, *-iyá* en *-auná* met Sarnámi- en Nederlandse woorden

Grondwoord	suffixen: -wá; iyá; -auná	Vertaling
ghorá	ghorwá	het paard
takiyá	takiwá	het kussen
dudh	dudhwá	de melk
cattu	cattuwá	de lekkerbek
dáru	daruiyá	de alcohol
ghari	ghariyá	de klok
kuttá	kuttauná	de hond
meester (Nederlands)	meesterwá	de meester
keuken (Nederlands)	keukenwá	de keuken

In deze analyse zijn de afkortingen, namen van mensen, landen en bevolkingsgroepen niet meegenomen: *GS-wá* (GS), *USC-wá* (USC), *DAF-wán* (DAF), *Chinawán* (China), *Anandwá* (Anand), *Hollandwá* (Holland), *Silwá* (Sila).

Ook achter bijvoegelijk naamwoorden en rangtelwoorden die als zelfstandige naamwoorden optreden, kunnen achtervoegsels achter de stamvorm geplaatst worden die dezelfde bepalende functie hebben als bij zelfstandige naamwoorden (Marhé, 1985, p. 55). Om de nadruk op het bezit van de bedoelde eigenschap kunnen rangtelwoorden ook gevormd worden door toevoeging van -wá achter het woord; de betekenis kan nog versterkt worden met: -wálá (Marhé, 1985, p. 64-65). Ook bezittelijke voornaamwoorden kunnen zelfstandig gemaakt worden door toevoeging van wál(-á) (Marhé, 1985, p. 73). In tabel 10 is er een overzicht van de genoemde suffixen.

Tabel 10. Suffixen achter bijvoegelijke naamwoorden, rangtelwoorden en bezittelijke voornaamwoorden

grondwoord	Voornaamwoord	uitgang: á; -wá	-awá; -wálá	Vertaald
chotá (klein)	bijvoegelijk naamwoord	chotká	chotkawá (Nickeriaanse variant: chotkaná, chotáwál (-a))	de kleinste
lál (rood)	bijvoegelijk naamwoord	lalká	lalkawá (lalkaná)	de rode
cauthá (vierde)	rangtelwoord	cauthwá	cautháwalá	de vierde
hamár (van mij)	bezittelijk voornaamwoord	--	hamárwál (á)	de mijne

5.4.2 Reduplicaties

Reduplicatie is een morfologisch proces waarbij door herhaling van een deel of geheel van een woord of de stam van een woord een nieuw woord wordt gevormd voor semantische of grammaticale doeleinden (Kouwenberg, 2003; Kersten, 2014; Müller et al., 2015). Er zijn verschillende typen reduplicaties die in vele talen voorkomen waaraan verscheidene betekenissen onderscheiden kunnen worden. De grote spreiding van reduplicatie over de wereld is in de World Atlas of Language Structures (WALS) te vinden. Reduplicaties kunnen gevormd worden met

verschillende woordsoorten waaronder: zelfstandige naamwoorden, werkwoorden en bijvoegelijke naamwoorden.

Er zijn twee soorten reduplicatie die worden onderscheiden door de WALs: (1) volledige reduplicatie en (2) gedeeltelijke reduplicatie (Rubino, 2011). Bij volledige reduplicatie wordt het hele woord of de hele stam van het woord verdubbeld. Gedeeltelijke reduplicatie redupliceert een deel van een talige entiteit en komt daardoor voor in verschillende vormen, zoals klinkerverlenging, consonantverlenging of een bijna volledige reduplicatie van het woord (Rubino, 2011). In de analyse ligt de concentratie op de twee genoemde typen reduplicaties. In tabel 11 is er een overzicht van de twee typen reduplicaties in drie talen.

Tabel 11. Volledige en gedeeltelijke reduplicaties in drie talen

Soorten reduplicaties	Volledige	Gedeeltelijke
Sarnámi (vertaling)	<i>dhire-dhire</i> (rustig)	<i>lotá-sotá</i> (drinkbekers e.d.) <i>larkan-parkan</i> (kinderen e.d.) <i>tomáti-omáti</i> (tomaten etc.)
Nederlands	<i>snel-snel</i>	--
Engels	--	<i>hanky-panky</i> <i>pall-mall</i>

In het Sarnámi wordt reduplicatie gebruikt om de betekenis van het grondwoord te benadrukken of om de betekenis: ‘en alles wat erbij, enzovoorts, etcetera en dergelijke’ uit te drukken (Marh , 1985, p. 27-128). Het rechterlid van de reduplicatie heeft geen betekenis. Ook leenwoorden ondergaan deze reduplicatie: *tomati-omati* (tomaten etc.). In het Nederlands worden nominale samenstellingen gevormd door reduplicatie, waarbij de klankreeks van een woord gedeeltelijk wordt gekopieerd: *bimbam*, *tiktak*, *wissewas*, *pri tpraat* (Haeseryn et al., 2020). Deze reduplicaties zijn ook in het Sarnámi terug te vinden. Ook in het Engels komen er diverse typen reduplicaties voor (Ghomeshi et al., 2004, p. 308-309). Naast de verdubbeling van de reduplicatie zijn er twee andere typen in het Engels die overeenkomen met het Sarnámi namelijk: (1) deprecatieve reduplicatie: *table-shmable* en (2) rhyme combination: *super-duper*, *willy-nilly*.

5.5 Lexicale ontlening en codeswitching

Haugen (1950) definieerde *ontlening* (oftewel *borrowing*) als een poging tot reproductie in een bepaalde taal van patronen die daarvoor in een andere taal werden gevonden. De ontlening zou beperkt zijn tot woorden volgens van Bree & van Santen (2002, p. 244). Thomason (2001) beweert daarentegen dat er geen grenzen zijn aan de mogelijkheden van elementen die van de ene taal in de andere terecht kunnen komen. Ook voor grammaticale elementen die helemaal niet aansluiten bij de typologie van de ontvangende taal, zijn gevallen bekend van ontlening (Thomason, 2001, p. 63). Sprekers die vloeiend zijn in de ontvangende taal, ontlennen zonder problemen lexicon uit de contacttaal en dit gebeurt eerder dan het ontlennen van structurele kenmerken. Maar in gevallen van interferentie (invloed van de moedertaal op de tweede taal) is het ook zeer waarschijnlijk dat er juist grammaticale kenmerken worden ontleend (Thomason, 2001, p. 64). Thomason (2001, p. 259) stelt dat er alleen sprake kan zijn van ontlening als onvolledige taalverwerving van de tweede taal (T2) geen rol speelt. Ook Winford staat achter de

definitie van Thomason. Winford (2003, p. 12) benadrukt dat een belangrijk kenmerk van ontlening is dat de moedertaal (T1) in principe behouden blijft.

Er kunnen zowel lexicale als structurele elementen ontleend worden. Winford beweert dat lexicale ontlening simpelweg niet alleen het overnemen van woorden is (Winford, 2003, p. 42). Er wordt een onderscheid tussen twee soorten ontleningen op woordniveau gemaakt: *cultural* en *core borrowing* (Myers-Scotton, 1993, p. 169). Bij *cultural borrowing* gaat het om begrippen die nieuw zijn voor de cultuur van de ontvangende taal en die geen equivalent hebben in de ontvangende taal (Matras, 2009). Daarentegen zijn concepten waarvoor wel een equivalent in de ontvangende taal bestaan, *core borrowings* genoemd. “The use of core forms from another language presupposes bilingualism and so codeswitching, at least initially. The connection between codeswitching and borrowing is thus essentially a diachronic one” (Matras, 2009, p. 110).

Culturele ontleningen hebben geen equivalent in de T1; deze culturele ontleningen komen het meest voor, vooral bij zelfstandige naamwoorden (Myers-Scotton, 1993, p. 171). De ene woordsoort wordt gemakkelijker ontleend dan de andere. Zelfstandige naamwoorden worden het gemakkelijkst en het meest ontleend, omdat ze de sterkste referentie hebben. Naast de zelfstandige naamwoorden worden bijvoegelijke naamwoorden, werkwoorden, voorzetsels, nevenschikkende voegwoorden, onbepaalde telwoorden, en andere soorten functiewoorden ontleend (Muysken, 1981 uit Winford, 2003, p. 51).

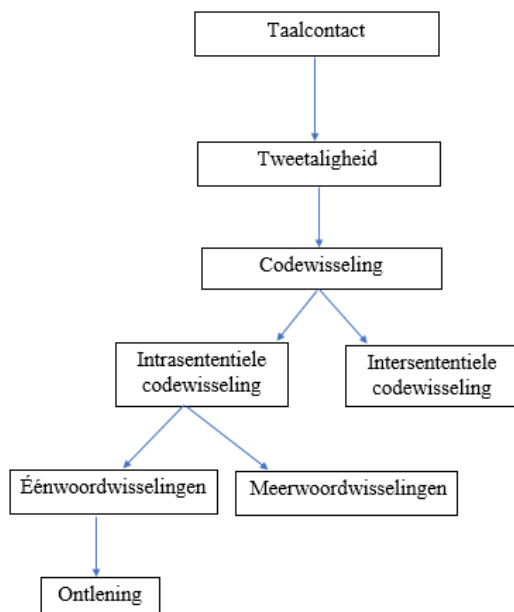
Er wordt gesproken van codewisseling wanneer een individu twee talen beheerst en er wordt tussen beide talen gewisseld (Matras, 2009; Winford, 2003). Bij codewisseling—een andere vorm van taalcontact—switcht een individu binnen een gesprek over van de ene op de andere taal; van de eerste taal (moedertaal) op de tweede taal (donortaal) en terug. Myers-Scotton (1993) noemt dit de Matrix Language Frame Model, die in twee typen kunnen worden onderscheiden: (1) de Matrix Language en (2) de Embedded Language. Matras en Myers-Scotton stellen dat tweetaligen tussen de Matrix Language en de Embedded Language schakelen, waarbij de Matrix Language de hoofdtal is en de Embedded Language de donortaal (Matras, 2009; Myers-Scotton, 1993). Bijvoorbeeld, wanneer een Surinamer een willekeurig Sranan woord in zijn of haar Nederlandse zin plaatst, is het Nederlands de hoofdtal en het Sranan de donortaal. Wardhaugh stelt dat codewisseling op zinsgrenzen (intersententieel) kan plaatsvinden, maar ook binnen eenzelfde zin (intrasententieel) (Wardhaugh, 2010). Intersententiële codewisseling: er worden volledige of elliptische zinnen in de donortaal gevormd, die tussen zinnen in de moedertaal geplaatst worden. Intrasententiële codewisseling: deze type codewisseling kan voorkomen in enkele woorden of vaste uitdrukkingen (éénwoordwisselingen), maar deze kan ook bestaan uit meerdere losse woorden (meerwoordwisselingen). Wardhaugh beweert dat het proces van codewisselen vaak onbewust gebeurt. Hij geeft aan dat veel sprekers zich er niet bewust van zijn dat zij een bepaalde variëteit van een taal hebben ingezet, of dat zij wisselden van taal binnen een zin of conversatie (Wardhaugh, 2010 in Melchers, 2019, p. 7).

Uiteindelijk kan codewisseling leiden tot lexicale ontlening: het volledig opnemen van woorden uit de donortaal in de eerste taal. Bij lexicale ontlening worden de woorden uit de donortaal ook door eentaligen ingezet in hun moedertaal. In tegenstelling tot codewisseling, kan ontlening dus ook voorkomen bij personen die de tweede taal niet beheersen. Lexicale ontlening vloeit overwegend voort uit taalcontact. Winford stelt dat ontlening plaatsvindt van een taal met hoge status en veel prestige naar een taal met lage status en weinig prestige. Bij matig taalcontact speelt ‘behoefte’ een belangrijke rol (Winford, 2003).

Leenwoorden en codeswitching zijn beide fenomenen die het eind van een continuüm vormen. Een leenwoord is een historisch overgedragen woord, dat geïntegreerd is in de taal, terwijl codeswitching een spontane switch van een zin is van de ene taal naar een zin van een andere taal, met daarbij een simultane invloed op alle levels van linguïstische structuur. Het gebruik van leenwoorden kan lijken op codeswitchen in die zin dat ze hun 'buitenlandse/vreemde' status behouden (vooral fonologie), terwijl codeswitching beknopt lijkt op lenen en deze past bij de syntax van een andere taal (Hamers & Blanc, 2000, p. 259 in Mabule, 2015).

Het onderscheid tussen codewisseling en lexicale ontlening blijft een discussiepunt in wetenschappelijk onderzoek (Melchers, 2019, p. 8). Er is geen duidelijk onderscheid tussen deze twee verschijnselen. Sommige wetenschappers vatten het op als twee aparte verschijnselen, terwijl anderen juist een relatie tussen codewisseling en ontlening aanduiden. Winford (2003) stelt dat leenwoorden (ontlening) gewoonlijk worden ingezet door eentalige sprekers, terwijl codewisseling eerder door tweetaligen wordt ingezet en niet gebruikelijk is bij eentaligen (Winford, 2003). Het verschil tussen een leenwoord en een codewisseling is vaak niet duidelijk onder de sprekers, daarom is het verschil problematisch.

Volgens Myers-Scotton ontstaan ontlening en codewisseling grotendeels uit hetzelfde proces (Myers-Scotton, 1993; Jake & Myers-Scotton, 2009; Melchers, 2019, p. 9). Myers-Scotton stelt dat éénwoordwisselingen de startfase van ontlening zijn en deze kunnen door het hoog aantal voorkomen en adaptatie van eentalige sprekers uiteindelijk een leenwoord worden. Het onderstaande schema (figuur 8) toont een mogelijke route van taalcontact naar ontlening.

Figuur 8. Mogelijke route van taalcontact naar ontlening, gebaseerd op de theorie van Myers-Scotton (1993) in Melchers (2019, p. 9).

Er komen in het Sarnámi veel lexicale ontleningen en codewisselingen voor daar deze taal vanaf het ontstaan in contact is gekomen met twee dominante talen van Suriname namelijk: het Nederlands en het Sranan.

Deel 2: Variatie en verandering in het huidige Sarnámi

Hoofdstuk 6 Empirisch onderzoek

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijf ik het empirisch onderzoek naar de variatie en veranderingen in het huidige Sarnámi, om te beginnen met de methode. In paragraaf 6.2 ben ik ingegaan op de onderzoeksvragen. In paragraaf 6.3 heb ik de selectie van de deelnemers besproken, waarna ik het corpus uitgebreid heb beschreven (6.4).

6.2 Onderzoeksvragen

Het empirisch onderzoek richt zich op een aantal taalkundige verschillen in het Sarnámi tussen drie groepen Sarnámi-sprekers: de ouderen, tussengroep en de jongste generatie in Nickerie. Dit onderzoek is gedaan in het district Nickerie in 5 ressorten: Oostelijke polders, Westelijke polders, Nieuw Nickerie, Groot Henar en Wageningen. Er zijn zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens verwerkt. Allereerst is er een aantal Sarnámi-sprekers van de drie verschillende generaties geobserveerd in hun manier van spreken in het Sarnámi. Deze drie generaties Sarnámi-sprekers mochten over een zelfgekozen onderwerp vertellen in het Sarnámi. Tijdens het onderzoek is er gelet op twee syntactische verschijnselen: het gebruik van Nederlandse en Sarnámi-voegwoorden en het tweetalig samengestelde werkwoord met *kare* in combinatie met Nederlandse en Sarnámi-werkwoorden. Naast deze grammaticale verschijnselen is er ook in acht genomen of er morfologische verschijnselen—de suffixen en de reduplicaties—in het corpus geconstateerd kunnen worden, die verschillen tussen de ouderen, de tussengroep en de jongste groep Sarnámi-sprekers. Bij de suffixen gaat het om de Nederlandse en Sarnámi-woorden, die met de volgende Sarnámi-suffixen: *-wá*, *-iyá*, *-auná*, *-wál(á)* worden gevormd. Bij het taalverschijnsel reduplicatie zijn de volledige en gedeeltelijke reduplicaties geanalyseerd, die met de Nederlandse en Sarnámi-woorden worden gevormd. Hiermee kan er antwoord worden gegeven op de tweede hoofdvraag en de laatste vier deelvragen (4-7):

- Welke verschillen zijn er in taalkenmerken tussen verschillende generaties sprekers van het Sarnámi, met een focus op twee syntactische en twee morfologische kenmerken?
4. Hoe worden Nederlandse en Sarnámi-voegwoorden nu gebruikt in het Sarnámi?
 5. Hoe wordt het tweetalig samengestelde werkwoord met *kar/kare* nu toegepast in het Sarnámi?
 6. Hoe worden de suffixen *-wá*, *-iyá*, *-auná*, *-wál(á)* nu gebruikt in het Sarnámi?
 7. Hoe wordt reduplicatie nu gebruikt in het Sarnámi?

6.3 Deelnemers

In de periode van februari tot mei 2022 heb ik de geluidsopnames van de deelnemers verzameld in het district Nickerie. Voor dit onderzoek zijn drie verschillende generaties Sarnámi-sprekers in drie leeftijdsklassen gegroepeerd te weten: de ouderen, de tussengroep en de jongeren (tabel 12). In totaal zijn er 83 gesprekken van deelnemers (12-99 jaar) opgenomen en beluisterd. De jongerengroep (12-30 jaar) bestaat uit 28 deelnemers waarvan 7 van het mannelijk geslacht en 21 van het vrouwelijk geslacht zijn. Dan volgt een groep, ‘tussengroep’ genoemd (31-65 jaar), die uit 29 deelnemers bestaat, waarvan 8 tot het mannelijk geslacht behoren en 21 tot het vrouwelijk

geslacht. De laatste groep ‘ouderen’ (66-99 jaar) telt 26 deelnemers die opgesplitst is in 12 mannelijke en 14 vrouwelijke personen. De leeftijdsklasse van de jongerengroep is van 12 tot en met 30 jaar gekozen, omdat deze groep op de mulo-en/ of middelbare school zit of pas van school is en tot de jonge generatie behoort.

Tijdens het onderzoek heeft de onderzoeker bewust gekozen voor deelnemers van deze drie groepen die in de volgende gebieden van het district Nickerie woonachtig zijn, namelijk: Nieuw Nickerie, Oostelijke polders, Groot Henar, Westelijke polders en Wageningen (zie figuur 9). Dit is gedaan om een evenwichtige vertegenwoordiging van Sarnámi-sprekers van alle ressorten van dit district te krijgen.

Om de deelnemers te bereiken is als strategie het eigen netwerk ingeschakeld. Hiermee wordt bedoeld dat kennissen, vrienden en familieleden tijdens de zoektocht naar deelnemers zijn benaderd. Daar de markt de belangrijkste ontmoetingsplaats in Nickerie is, is een deel van de deelnemers op de markt geselecteerd: kopers, verkopers en voorbijgangers waarbij de woonplaatsen (ressorten in Nickerie) in acht zijn genomen voor de gelijkmatige verdeling, waardoor er betrouwbare uitspraken gedaan kunnen worden. De Brits-Guyanese Hindostanen, Surinaamse Nederlanders van Hindostaanse afkomst en Hindostanen van andere districten van Suriname, die voor een korte of lange tijd in Nickerie wonen, zijn uitgesloten voor dit onderzoek.

De onderzoeker heeft de deelnemers persoonlijk benaderd voor de Sarnámi-gesprekken. Aan de verschillende deelnemers werd voorgelegd dat ze een gesprek moesten voeren in het Sarnámi. Natuurlijk wordt de anonimiteit van de groep deelnemers gewaarborgd, wat ze ook zelf gevraagd hebben. Voor de opname mochten de deelnemers ongeveer 5 minuten over een eigen topic praten zoals ze in het dagelijks leven in het Sarnámi praten.

Deze gesprekken zijn middels geluidsopnames vastgelegd, waardoor de verkregen informatie bewaard is. Slechts drie van de ouderen gaven aan dit niet te willen. Uiteindelijk is een groep deelnemers geselecteerd die bereid was om de geluidsopname te laten maken. Deze groep heeft ook gevraagd om de geluidsopname niet in de media te plaatsen. De geruststelling hebben ze ook gekregen wat gezorgd heeft dat de deelnemers zich vrij voelden en open stonden om hun gesprekken te voeren. De deelnemers waren onder de indruk dat hun gesprekken zijn opgenomen en dat ze over een onderwerp mochten vertellen.

De deelnemers moesten individueel over een onderwerp vertellen in het Sarnámi, waarbij er soms een startvraag nodig was om het gesprek op gang te brengen. Het overgrote deel van de deelnemers van de tussengroep en de ouderen hebben hun monologen kunnen houden over hun onderwerpen. Om de jonge deelnemers te bereiken, is er contact opgenomen met de deelnemers van zowel VOJ- en VOS-scholen als buiten de school. Deze jongeren konden geen monoloog in het Sarnámi houden, daarom mochten deze deelnemers hun gesprekken in dialoogvorm houden. Ze hebben hun dialogen in groepen van twee of drie in het Sarnámi houden. Ook aan deze deelnemers is vóór de opnames gevraagd om zo natuurlijk mogelijk te praten over een eigen onderwerp. Daar de jongeren hun volle medewerking hebben verleend, is het verzamelen van de data vlot verlopen. De jongste participant is twaalf jaar en de oudste is negenennegentig jaar. De deelnemers, die meegewerkt hebben aan het onderzoek, zijn als volgt verdeeld in het onderstaande schema (12).

Tabel 12. Overzicht van het aantal deelnemers en woorden

Groepen	Man	Vrouw	Deelnemers	Totaal aantal woorden
---------	-----	-------	------------	-----------------------

Jongeren 12-30	7	22	28	6179
Tussengroep 31-65	8	21	29	13107
Ouderen 66-99	12	14	26	8034
Totaal	27	56	83	27320

6.4 Corpus

Het corpus bestaat uit de mondelinge uitingen van de deelnemers en in totaal bevat het corpus drie uur aan geluidsopnames. Het onderzoeksinstrument bestaat uit een corpus van 27320 woorden van ouderen, tussengroep en jongeren van Nickerie. Het onderzoek is gestart met oriënterende gesprekken met de deelnemers. Voor het uitwerken van de gesprekken is er een aantal stappen ondernomen. Met alle deelnemers zijn er eerst gesprekken gevoerd ter voorbereiding voor de geluidsopnames. De gesprekken van de ouderen en tussengroep zijn individueel opgenomen, terwijl ze over zichzelf of over een zelfgekozen onderwerp aan het vertellen waren in het Sarnámi. In de gesprekken hebben de jongere sprekers meer Nederlandse woorden en zinsdelen gebruikt vergeleken met de tussengroep en de ouderen. Bij de jongeren mochten ze de gesprekken in groepen van twee of drie voeren, daar deze deelnemers geen monoloog konden houden. Hierdoor bestaat het grootste deel van het corpus van de jongere deelnemers uit dialogen. Ook bij deze groep lag de keus van het onderwerp aan deze deelnemers.

Tijdens de opnames werd ernaar gestreefd dat de deelnemers zich vrij en uitgenodigd voelden om de gesprekken zo natuurlijk mogelijk te laten verlopen. De verzamelde geluidsopnames zijn gesorteerd naar de drie generaties Sarnámi-sprekers. De informatie, die in dit onderzoek is verzameld over het Sarnámi, is betrouwbaar. Als belangrijkste hulpmiddel om de betrouwbaarheid van de gesprekken te verhogen, is er gebruik gemaakt van geluidsopnames die in een digitaal bestand bewaard zijn. De deelnemers moesten zelf over een onderwerp vertellen en af en toe zijn er wel hulpvragen gesteld door de onderzoeker als ze niet door konden gaan met hun verhaal. Deze hulpvragen zijn alleen gesteld bij de ouderen en de tussengroep (monologen).

De volgende stap in dit onderzoeksproces was het uitschrijven ofwel transcriberen van het verzamelde materiaal. Na de transcriptie heeft de eerste data-analyse plaatsgevonden om na te gaan of er antwoord gegeven kan worden op de tweede hoofdvraag en de deelvragen 4-7. De onderzoeker heeft de transcriptie zelf uitgevoerd om een goed beeld van de data te verkrijgen tijdens het transcriberen en om er zeker van te zijn dat alle belangrijke informatie in het corpus terecht is gekomen. De transcriptie is op woordelijk niveau uitgevoerd, omdat eventuele herhalingen of tussenwerpsels niet van belang zijn voor het huidige onderzoek naar de verschillen in de taalkundige kenmerken tussen de drie generaties Sarnámi-sprekers in Nickerie. Bovendien is de transcriptie niet geschreven volgens de officiële spelling van Sarnámi van oktober 1984 (Gobardhan, 1993, p. 163). Om de transcriptie makkelijk leesbaar te maken, is er gekozen voor een eenvoudige spelling van het Sarnámi. Er is alleen een accent aigu geplaatst op de a (á) die als ‘aa’ wordt gelezen. Verder is de ‘u’ als de Nederlandse uitspraak ‘oe’ en de ‘o’ is ‘oo’ (zie tabel 4 en 5).

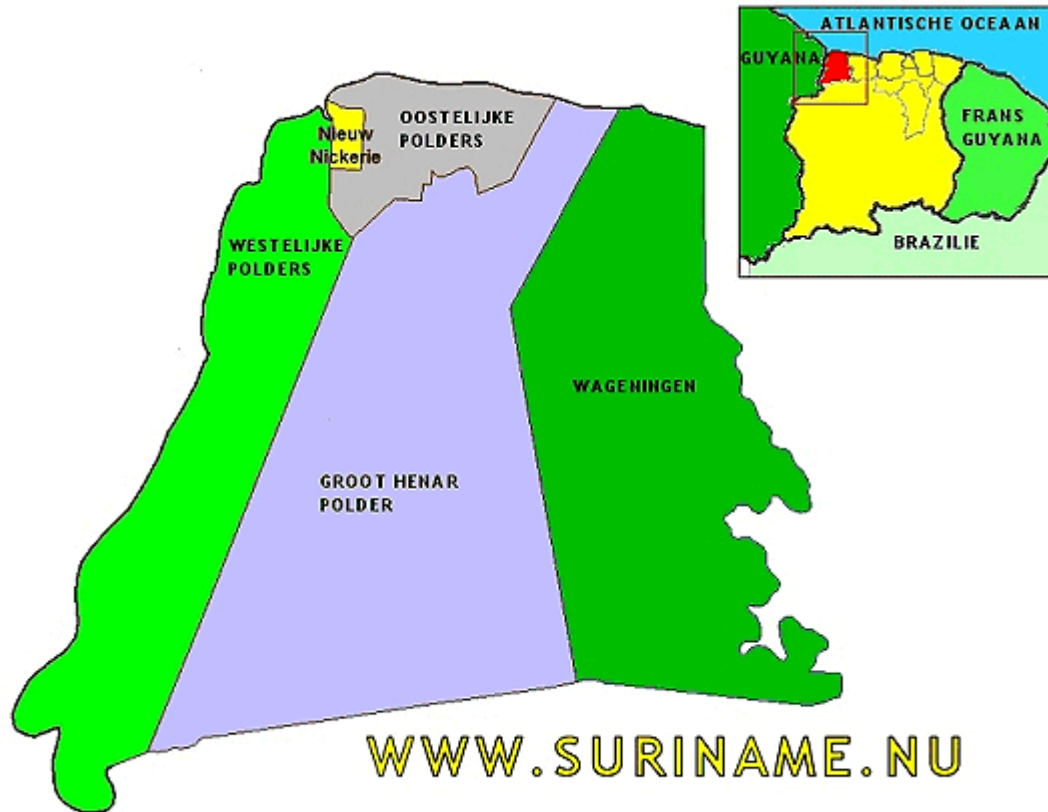
Vervolgens is de niet-relevante tekst eruit gelicht en de zinnen zijn geselecteerd die antwoord geven op de vraagstelling. Ook zijn de namen van de deelnemers weggehaald; in plaats van de namen zijn er nummers geplaatst. Daarna is elke zin van de deelnemer apart geanalyseerd

naar de vier taalverschijnselen. In de transcripten is alleen het taalgebruik van de deelnemers zelf genoteerd. De plaatsnamen, Sranan-woorden en Berbice Engelse woorden zijn tussen rechte haakjes geplaatst in het corpus. Wanneer de onderzoeker aan het woord was, is dat tussen haakjes aangegeven of weggelaten. De gesprekken die in dialogen zijn, zijn de letters ‘A’ en ‘B’, die de deelnemers verwijzen, niet meegeteld. De namen, die de deelnemers in de gesprekken hebben gebruikt, zijn met initialen aangegeven.

De vier taalkundige Nederlandse en Sarnámi-verschijnselen, die in het taalgebruik voorkomen, zijn geanalyseerd en deze zijn vergeleken met de drie generaties sprekers. Deze vier taalverschijnselen zijn de aandachtspunten van het corpus van de deelnemers. Om de syntactische verschillen te bevestigen zijn het totaal aantal Sarnámi- en Nederlandse voegwoorden en het meest aantal voegwoorden *maar* en *want*, geanalyseerd. Ook zijn de werkwoordsvormen van het tweetalig samengestelde werkwoord met ‘*kare*’ in combinatie met Nederlandse en Sarnámi-werkwoorden in het corpus van de drie groepen deelnemers geanalyseerd.

Om de analyse van het aantal Nederlandse voegwoorden en de voegwoorden ‘*maar*’ en ‘*want*’ te voltooien, is uit het corpus van de jongeren een aantal Nederlandse zinnen niet meegenomen, omdat het de bedoeling van deze analyse is om het voorkomen van het aantal Nederlandse voegwoorden in het taalgebruik (het Sarnámi) van de jongeren te onderzoeken. Bij de analyse van dit syntactisch kenmerk is het corpus van de jongerengroep vastgesteld op 5868 woorden. Er is een aantal Nederlandse zinnen niet meegeteld bij de analyse; deze zinnen zijn met rood aangegeven in de bijlage (A).

Eveneens is de onderzoeker nagegaan of er morfologische verschillen van de twee taalverschijnselen –suffixen en reduplicaties—voorkomen in het Sarnámi bij de drie genoemde groepen sprekers. Bij de analyse van de suffixen ligt de focus op Nederlandse en Sarnámi-woorden met Sarnámi-suffixen: *-wá(n)*, *-iyá*, *-auná* en *-wál/-wálá*. Bij het tweede morfologisch taalverschijnsel—reduplicaties—zijn het voorkomen van volledige en gedeeltelijke reduplicaties onderzocht, die met Nederlandse en Sarnámi-woorden worden gevormd. Hier zijn de taalkundige kenmerken—syntactische en morfologische— van de drie generaties Sarnámi-sprekers met elkaar vergeleken en uitgewerkt, wat uiteindelijk leidt tot het beantwoorden van de tweede hoofdvraag. Als laatste zijn de genoemde taalkundige verschillen toegelicht en de mogelijke oorzaken van de taalverandering beschreven. Tenslotte wordt er een relatie gelegd tussen het literatuuronderzoek en het empirisch onderzoek van deze scriptie. (Alle transcripten zijn te vinden als bijlage A, B en C).

Figuur 9. Kaart van Nickerie met de vijf ressorten

Bron: Suriname Anda Sranang Nyunsu, z.d.-b. <https://suriname.nu/175alg/nickerie01.html>

Hoofdstuk 7 Resultaten

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het empirisch onderzoek besproken. In paragraaf 7.2 worden de syntactische verschillen—voegwoorden en tweetalig samengestelde werkwoord met *kare*—beschreven. Paragraaf 7.3 beschrijft de morfologische verschillen: suffixen: *-wá*, *-iyá*, *-auná* en *-wál/-wálá* en reduplicaties.

Bij het bespreken van de resultaten wordt er gebruik gemaakt van voorbeeldzinnen die voorzien zijn van codes, zoals: (J.01), (T.10) en (O.22). J.01 verwijst naar de fragmenten van de ‘jongeren’ (bijlage A) en 01 verwijst naar de specifieke deelnemer. De code (T.10) staat voor ‘tussengroep’; 10 verwijst naar de specifieke deelnemer van bijlage B en de laatste code (O.22) verwijst naar de transcripties van de ‘ouderen’ en 22 verwijst naar de deelnemer. Hieronder zijn er fragmenten van de jongeren, tussengroep en ouderen uit het corpus gekozen om de taalkundige aspecten te verduidelijken (bijlage A, B en C). Voor de vertaling van de woorden en zinnen van het Sarnámi naar het Nederlands is de volgende literatuur geraadpleegd: Nederlands Sarnami Hindoestani Woordenboek’ (Languages of Suriname, 2003), ‘Woordenlijst Sarnami Hindoestani-Nederlands’ (Instituut voor Taalwetenschap, 1991) en ‘*Sarnami Byākaran Een elementaire grammatica van het Sarnami*’ (Marhé, 1985).

De percentages die genoemd worden van elk taalverschijnsel—samengesteld werkwoord met *kare*, suffixen en reduplicaties—betreffen de verhouding tussen het aantal voorkomens van een taalverschijnsel en het totaal aantal woorden van de betreffende groep (zie tabel 12). Om de percentages van het taalkundig verschijnsel—Nederlandse voegwoorden—in het taalgebruik van de jongerengroep te berekenen, is het corpus gesteld op 5868 woorden. De Nederlandse zinnen, die niet meegeteld zijn in de analyse, zijn met rood aangegeven in het corpus (bijlage A). Bij elk taalverschijnsel zijn de percentages van de drie groepen vergeleken om de resultaten te bepalen. De berekende percentages geven de relaties tussen de drie groepen aan: jongeren, tussengroep en ouderen (tabellen 13, 14, 15, 16, 18, 19 en 22).

7.2 Syntactische kenmerken

7.2.1 Voegwoord

Tabel 13 is een weergave van aantallen en percentages van Nederlandse en Sarnámi-voegwoorden die de drie groepen sprekers gebruiken in het Sarnámi gevoerde gesprekken. De absolute getallen zijn in de eerste en derde kolom weergegeven en in de tweede en vierde kolom staan de percentages, die berekend zijn van het totaal aantal woorden—uitgezonderd de Nederlandse zinnen—van de jongeren namelijk: 5868 (zie bijlage A). Dit geldt ook bij de berekening van de percentages van het aantal voorkomens van de voegwoorden: *maar*, *want* in het corpus (zie tabel 14).

Tabel 13. Aantal Sarnámi- en Nederlandse voegwoorden in het corpus

	Nederlands		Sarnámi	
	N	%	N	%
Jongeren	31	0,53	300	5,1
Tussengroep	126	0,96	845	6,5
Ouderen	39	0,49	705	8,8
Totaal	196	0,73	1850	6,8

Uit het onderzoek (zie tabel 13) blijkt dat in de fragmenten van de tussengroep de meeste voegwoorden in het Nederlands (0,96%) voorkomen. Naast de tussengroep gebruiken de jongeren meer Nederlandse voegwoorden (0,53%) in vergelijking met de ouderen (0,49%). De Sarnámi-voegwoorden zijn het meest gebruikt door de ouderen (8,8%) gevolgd door de tussengroep (6,5%) en de jongeren hebben de Sarnámi-voegwoorden het minst gebruikt.

Een mogelijke oorzaak van het gebruik van minder Nederlandse voegwoorden door de jongeren is dat deze groep geen monoloog heeft kunnen houden, maar de jongeren hebben dialogen gehouden in het gesproken corpus. Het is niet gelukt om de jongeren monologen te laten houden, omdat ze niet alleen over een onderwerp konden praten in het Sarnámi. In de dialogen hebben de jongeren zowel in het Nederlands als in het Sarnámi enkelvoudige zinnen gebruikt, waardoor de Nederlandse voegwoorden ook minder voorkomen in het taalgebruik.

Naast het hoogste aantal Nederlandse voegwoorden, zijn de meestvoorkomende Nederlandse voegwoorden onderzocht, die gebruikt zijn in het corpus. Uit de resultaten blijkt dat de voegwoorden *maar* en *want* het meest gebruikt zijn in de gesprekken en ook het percentage van dit taalverschijnsel verschilt tussen de drie groepen sprekers. Uit tabel 14 blijkt dat het voegwoord *maar* (0,61%) in totaal tweemaal meer is gebruikt dan het voegwoord *want* (0,37%).

Ook blijkt dat de tussengroep deze twee variabelen—*maar* (0,93%), *want* (0,50%)— het meest heeft in de gesprekken. Het aantal voorkomen van de voegwoorden *maar* en *want* verschilt tussen de drie groepen sprekers. De tussengroep heeft het hoogst aantal van de voegwoorden *maar* en *want* (1,43%), terwijl de jongere sprekers het laagst aantal van deze twee voegwoorden heeft in het taalgebruik (0,51%). De jongere sprekers hebben geen dialogen gehouden, omdat ze dit niet kunnen. Daarom mocht deze groep dialogen houden in het Sarnámi, waarbij ze korte zinnen hebben geformuleerd.

Tabel 14 aantal voegwoorden: *maar*, *want* in het corpus

	maar N	maar %	want N	want %	Totaal N	Totaal %
Jongeren	16	0,27	14	0,24	30	0,51
Tussengroep	122	0,93	66	0,50	188	1,43
Ouderen	29	0,36	19	0,24	48	0,60
Totaal	167	0,61	99	0,37	266	0,98

Hieronder zijn de fragmenten van de deelnemers met de meestvoorkomende voegwoorden: (1) *want* en (2) *maar*.

- (1) Abhe ek baras aur ádhá báki, want ie eerste kwartaal bijna
 Nu een jaar en half rest want dit eerste kwartaal bijna
 bit ge hai. (J. 11)
 voorbij is

‘Nu rest het nog anderhalf jaar, want dit eerste kwartaal is bijna voorbij.’

- (2) Ego mannetje bhi rahá, maar oke ham daidelin dusar
 Een mannetje ook was maar die ik gegeven andere
 koi ke. (J.07)
 iemand aan

‘Er was ook een mannetje, maar die heb ik aan iemand anders gegeven.’

7.2.2 Tweetalig samengestelde werkwoord met *kar/ karé*

In dit onderzoek is het tweetalig samengestelde werkwoord met *kare* uitsluitend in combinatie met Nederlandse en Sarnámi-werkwoorden meegenomen. In tabel 15 is er een overzicht van zeven type werkwoordsvormen met *kare*, die terug te vinden zijn in het corpus. Tussen de drie groepen is er verschil in het aantal voorkomen van het tweetalig samengestelde werkwoord *kare*. Uit tabel 15 blijkt dat de jongeren de meeste vormen van *kare* gebruiken (2,23%) gevolgd door de tussengroep (1,79%) en de ouderen (1,31%).

Tabel 15. Aantal werkwoordsvormen met *kare*

	kare =doen	kare ke = zal doen	kariye/ karbe/ karab=zal doen	karle /kari= heeft gedaan	karil /karilá= bezig te doen	karlin/ karke= gedaan	karlebe= zal kunnen doen	totaal N	totaal %
Jongeren	45	24	21	17	11	17	3	138	2,23
Tussengroep	64	43	24	35	42	26	-	234	1,79
Ouderen	29	9	6	32	7	22	-	105	1,31
Totaal	138	76	51	84	60	65	3	477	1,75

In tabel 16 is het aantal voorkomens van het samengestelde werkwoord met *kare* weergegeven in combinatie met Nederlandse en met Sarnámi-werkwoorden.

Tabel 16. Aantal vormen met *kare* vergeleken met Nederlandse en Sarnámi-werkwoorden

	Totaal		Nederlands		Sarnámi	
	N	%	N	%	N	%
Jongeren	138	2,23	87	1,41	51	0,83
Tussengroep	234	1,79	131	1,0	103	0,79
Ouderen	105	1,31	21	0,26	84	1,05
Totaal	477	1,75	239	0,87	238	0,87

Uit de resultaten (zie tabel 16) blijkt dat in het corpus van de jongeren de meeste vormen van het tweetalig samengestelde werkwoord met *kare* –in combinatie met Nederlandse werkwoorden— terug te vinden zijn (1,41%) gevolgd door de tussengroep (1,0%); de ouderen hebben deze variabele het minst gebruikt met Nederlandse werkwoorden (0,26%). Naast de combinatie van het tweetalig samengestelde werkwoord met *kare* met de Nederlandse woorden wordt het tweetalig samengestelde werkwoord met *kare* ook met Sarnámi-werkwoorden gecombineerd. De ouderen hebben (1,05%) deze combinatie het meest gebruikt gevolgd door de jongeren (0,83%); de tussengroep heeft een percentage van 0,79% (zie tabel 16).

De jongeren hebben in de gesprekken veel Nederlandse werkwoorden gebruikt met *kare*, waardoor de combinatie met *kare* met Nederlandse werkwoorden ook het hoogst ligt bij deze groep. Het aantal tweetalig samengestelde werkwoord met *kare* met Sarnámi-werkwoorden is bij de ouderen het hoogst, daar deze groep het grootste deel van het gesprek in het Sarnámi heeft gevoerd. In tabel 17 is een overzicht van het tweetalig samengestelde werkwoord met *kare* dat gecombineerd wordt met werkwoorden uit het Sarnámi en de donortaal—Nederlands— onder de drie groepen Sarnámi-sprekers: jongeren, tussengroep en ouderen.

Tabel 17. Tweetalige samengestelde werkwoord met *kare* in combinatie met Sarnámi- en Nederlandse werkwoorden

Groepen	Nederlands	Vertaald	Sarnámi	Vertaald	Betekenis
Jongeren	vragen stel kare	vragen stellen	suru kare (J.1)	begin doen	beginnen
	studeer karle	studeren			
Tussengroep	stimuleer karil	stimuleren	kám kare (J.23)	werk doen	werken

	investeer kariye	investeren	khojal kariye (T27)	zoek doen	zoeken
Ouderen	bouw kari	bouwen	safá kari (O.23)	schoonmaken doen	schoonmaken
	informeer kare	informer	---	---	---

Hieronder zijn er voorbeeldzinnen met vier vormen van het tweetalig samengestelde werkwoord met *kare* die in het corpus voorkomen.

- (5) ... bahut verzuim kare ham dekhi. (J.03)
 ... veel verzuim doen ik zie

‘... ik zie dat je veel verzuimt.’

- (6) Maar tab cáhi eerder informeer kare ke, aur bestel kare ke. (J.10)
 Maar dan moet eerder informeer doen en bestel doen

‘Maar dan moeten wij dat eerder informeren en bestellen.’

- (7) U sab se bole hai ketna ontvang kare ke. (T.06)
 Hij iedereen aan zeg heeft hoeveel ontvangen doen

‘Hij zegt aan iedereen hoeveel hij moet ontvangen.’

- (8) Aj pas roosterwá gewoon pailin hai, ápan appwá
 Vandaag pas rooster gewoon gekregen heb eigen app

check karle. (J.03)
 check doen

‘Vandaag heb ik het rooster pas ontvangen, check jouw app-berichten.’

- (9) ... tab ham kuch paisá bhi verdien kari. (T.22)
 ... dan ik wat geld ook verdien doen

‘... dan verdien ik ook wat geld.’

7.3 Morfologische kenmerken

7.3.1 Suffixen: -wá(n), -iyá, -auná, en -wál/-wálá

In deze paragraaf is eerst het aantal suffixen: -wá(n), -iyá, -auná en -wál/-wálá geanalyseerd onder de drie groepen deelnemers. In tabel 18 zijn de absolute en relatieve getallen van deze variabelen weergegeven.

Tabel 18. Aantal suffixen: -wá(n), -iyá, -auná, wál(á)

	-wá(n)	-iyá	-auná	-wál/(á)	N	%
Jongeren	55	6	1	13	75	1,21
Tussengroep	78	21	--	14	113	0,86
Ouderen	50	26	--	7	83	1,03
Totaal	183	53	1	34	271	0,99

In tabel 19 is er een vergelijking van het aantal suffixen met Sarnámi-woorden en Nederlandse woorden. In kolom 1 en 2 is het totaal aantal variabelen in absolute en relatieve getallen weergegeven; daarna zijn de variabelen opgesplitst: het aantal voorkomens in het Sarnámi en in het Nederlands.

Tabel 19. Aantal suffixen met Sarnámi- en Nederlandse woorden

	Totaal		Sarnámi		Nederlands	
	N	%	N	%	N	%
Jongeren	75	1,21	31	0,50	44	0,71
Tussengroep	113	0,86	87	0,66	26	0,20
Ouderen	83	1,03	65	0,81	18	0,22
Totaal	271	0,99	183	0,67	88	0,32

Uit de analyse (zie tabel 19) blijkt dat de jongeren de meeste suffixen -wá, -iyá, -auná en 'wálá met Nederlandse woorden gebruiken in de gesprekken (0,71%) gevolgd door de ouderen (0,22%). De tussengroep gebruikt deze variabele het minst (0,20%). Ook blijkt dat de suffixen met Sarnámi-woorden het meest zijn gebruikt door de ouderen (0,81%) gevolgd door de tussengroep (0,66%). Deze variabele komt het minst voor in het corpus van de jongeren (0,50%).

De suffixen -wá en -iyá zijn overgenomen uit het Magadhi, één van de Noord-Indiase talen, waaruit het Sarnámi is ontstaan. Door de beïnvloeding van de omringende talen is er sprake van codewisselingen en lexicale ontleningen in het Sarnámi. Hierdoor zijn de woorden uit de andere talen, vooral het Nederlands, zodanig geïncorporeerd dat de jongeren hun eigen woorden hebben gevormd, die morfologische kenmerken hebben van het Sarnámi. Bij de ouderen is de combinatie het meest met Sarnámi-woorden, omdat ze ook meer Sarnámi hebben gesproken. In tabel 20 zijn er voorbeelden van het gebruik van suffixen met Sarnámi- en Nederlandse woorden, die voorkomen in alle drie groepen Sarnámi-sprekers. Behalve in het Sarnámi, wordt deze type suffix -wá(n) ook gecombineerd met Nederlandse woorden.

Tabel 20. Voorbeelden met het suffix -wá(n) met Sarnámi- en Nederlandse woorden

Sarnámi uitgang <i>-wá</i> (<i>n</i>)	Nederlands	Grondwoord
kamwá (J. 08)	dat werk	kám (werk)
juffrouwwá (J. 04)	die juffrouw	juffrouw
sanghatiwá (J. 01)	die vriend	sanghati (vriend)
chowriyá (J. 01)	dat meisje	chowri (meisje)
sabérwá (T. 08)	de morgen	sabér
meisjwá (T. 05)	het meisje	meisje
thandwá (O. 13)	de kou	thand

In tabel 21 zijn voorbeelden van suffixen *wál/-wálá*, die in het Sarnámi en in het Nederlands voorkomen, weergegeven. Het suffix *wál/-wálá* wordt ook gevormd met zelfstandig naamwoorden in het Sarnámi en in het Nederlands door de Sarnámi-sprekers.

Tabel 21. Voorbeelden van zelfstandig naamwoorden met het suffix *-wál/-wálá*

Woorden met het achtervoegsel: <i>-wál/-wálá</i>	Nederlandse vertaling	afkomstig van
Alia Bhatt-wál (J.9)	van Alia Bhatt	naam van een actrice
2-Famous-wál (J.09)	van 2-Famous	naam van een orkest
Rajni-B-wál (J.09)	van Rajni-B	een naam
nautá-wál (J.01)	van het feest	Sarnámi
water-water-wál (J.11)	van het water	Nederlands
tweede-wál (T.01)	de tweede	Nederlands
taxi-wál (O.9)	van de taxi	Nederlands
blikwá-wálá (O.1)	van een blik	Nederlands

7.3.2 Reduplicaties

In deze paragraaf zijn de twee genoemde typen reduplicaties geanalyseerd namelijk: volledige en gedeeltelijke reduplicaties. In tabel 22 is ook het totaal aantal reduplicaties van de drie groepen gegeven, waarbij een vergelijking is gemaakt tussen de percentages in het Sarnámi en in het Nederlands.

Tabel 22. Overzicht van de reduplicaties

	Volledige reduplicatie	Gedeeltelijke Reduplicatie	Totaal in Sarnámi	Totaal in Nederlands	Totaal aantal Reduplicaties
--	------------------------	----------------------------	-------------------	----------------------	-----------------------------

	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Jongeren	12	0,19	15	0,24	23	0,37	4	0,06	27	0,44
Tussengroep	28	0,21	11	0,08	35	0,27	4	0,03	39	0,30
Ouderen	23	0,29	1	0,01	24	0,30	--	--	24	0,30
Totaal	63	0,23	27	0,10	82	0,3	8	0,03	90	0,33

Uit tabel 22 blijkt dat het aantal reduplicaties—in het Sarnámi (0,37%) en het Nederlands (0,06%)-- het meest door de jongeren is gebruikt. Naast de jongeren zijn de reduplicaties bij de ouderen te vinden (0,30%) gevolgd door de tussengroep (0,27%). Bij de tussengroep komt deze type reduplicatie in het Nederlands voor (0,03%), terwijl deze type reduplicatie niet voorkomt bij de ouderen (zie tabel 22). Ook worden door de jongeren en de tussengroep Nederlandse woorden geredupliceerd: *pas-pas* (J.02), *druk-druk* (T.11) en *fruit-wruit* (fruit e.d.). In tabel 23 zijn er voorbeelden gegeven van reduplicaties van de drie groepen in twee talen: Sarnámi en Nederlands.

Tabel 23. Reduplicaties met Sarnámi- en Nederlandse woorden

	Groepen	voorbeeld in Sarnámi	Vertaald	voorbeeld in Nederlands	Betekenis
Volledige reduplicaties	Jongeren	dhire-dhire (J.01)	langzaam	water-water (J.11)	van water
	Tussengroep	gharib-gharib (T.10)	de armen	mooi-mooi (J.29)	erg mooi
	Ouderen	roi-roi (O.20)	huilend	vrouw-vrouw (O.11)	van vrouw
Gedeeltelijke reduplicaties	Jongeren	hál-chál (J.02) nasái-wasái (J.01) dhum-dhám (J.01)	reilen en zeilen dronken e.d. gezellig	voorschot- woorschot (J.09)	voorschot
	Tussengroep	kám-wám (T.28)	werk e.d.	fruit-wruit (O.3)	fruit e.d.
	Ouderen	banái-waná ke (O.03) batiyái-watiyái (O.13)	schoonmaken e.d. praten e.d.	---	---

Hoofdstuk 8 Analyse

8.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een analyse van het empirisch onderzoek van de drie generaties Sarnámi-sprekers in Nickerie: jongeren, tussengroep en ouderen. De fragmenten uit het corpus zijn geanalyseerd om de taalkundige aspecten te belichten. Het corpus is doorzocht op de volgende

syntactische verschillen die in de drie generaties Sarnámi-sprekers kunnen voorkomen: de voegwoorden en het tweetalig samengestelde werkwoord met *kare*. Naast deze grammaticale aspecten zijn de volgende morfologische kenmerken in de fragmenten van de deelnemers doorzocht: (1) de vier typen suffixen—*-wá*, *-iyá*, *-auná en -wál(á)*— en (2) reduplicaties (volledige en gedeeltelijke). Na de analyse in paragraaf 8.2 geeft paragraaf 8.3 antwoord op de gestelde deelvragen.

8.2 Analyse

Uit dit onderzoek blijkt dat er taalkundige verschillen—syntactische en morfologische verschillen—te identificeren zijn tussen de drie generaties Sarnámi-sprekers in Nickerie namelijk: jongeren, tussengroep en ouderen. De vier taalverschijnselen, die in dit onderzoek geanalyseerd zijn, zijn: voegwoord, tweetalig samengestelde werkwoord met *kare*, suffix en reduplicatie. Het aantal voorkomen van deze taalverschijnselen zijn—zowel met Nederlandse als met Sarnámi-woorden—in de gesprekken met elkaar vergeleken.

Uit de resultaten kan geconcludeerd worden dat de tussengroep de meeste Nederlandse en Sarnámi-voegwoorden heeft gebruikt in vergelijking met de jongeren en de ouderen. Bovendien komen de voegwoorden *maar* en *want* het meest voor bij deze tussengroep. Het tweede taalverschijnsel namelijk—het tweetalig samengestelde werkwoord met *kare* in combinatie met Nederlandse woorden—komt het meest bij de jongeren voor, terwijl de combinatie *kare* met Sarnámi-woorden bij de ouderen het meest te vinden is. Eveneens blijkt uit het onderzoek dat de meeste suffixen—*-wá*, *-iyá*, *-auná en -wál(á)*—met Nederlandse woorden bij de jongeren voorkomen, terwijl de meeste suffixen met de Sarnámi-woorden bij de ouderen te vinden zijn. Het laatste taalverschijnsel dat in dit onderzoek geanalyseerd is, is de reduplicatie: volledige en gedeeltelijke reduplicatie. De reduplicaties zijn zowel met Nederlandse als met Sarnámi-woorden het meest gebruikt door de jongeren.

Er kunnen verschillende oorzaken zijn die de resultaten van dit onderzoek hebben kunnen beïnvloeden. Het corpus van de jongeren bestaat uit dialogen, terwijl het corpus van de tussengroep en de ouderen uit monologen bestaat. Het is de jongeren niet gelukt om monologen in het Sarnámi te houden. In de dialogen zijn er kortere Nederlandse en Sarnámi-zinnen gebruikt, waardoor de voegwoorden minder zijn gebruikt wat invloed heeft op de resultaten van dit onderzoek. In de gesprekken hebben de jongeren ook veel Nederlandse zinnen gebruikt, waardoor het tweetalig samengestelde werkwoord *kare* in combinatie met Nederlandse werkwoorden het hoogst is bij deze groep. Dit tweetalig samengestelde werkwoord met *kare* wordt in het Sarnámi gebruikt met Nederlandse of Sarnámi-werkwoorden. Doordat de jongeren veel Nederlandse woorden en zinsdelen hebben gebruikt, hebben ze ook het hoogste aantal suffixen en reduplicaties met Nederlandse woorden in hun taalgebruik.

Als de drie groepen—jongeren, tussengroep en ouderen—een keuze hebben voor het taalgebruik tussen het Sarnámi en het Nederlands, dan zullen de jongeren en de tussengroep eerder kiezen voor het Nederlands en de ouderen zullen voor het Sarnámi kiezen. De keuze van het Nederlands ligt blijkbaar aan de beheersing van deze taal door de sprekers. Dit is ook te identificeren in het corpus van de deelnemers: de jongeren hebben meer Nederlandse zinnen gebruikt tijdens de gesprekken, ook de tussengroep stapte over naar het Nederlands. De derde groep, de ouderen, spraken regelmatig door in het Sarnámi.

8.3 Antwoord op de deelvragen

Hieronder zijn de antwoorden gegeven op de zeven deelvragen, die in deze scriptie zijn gesteld.

1. Wat is de geschiedenis van het Sarnámi?

Het Sarnámi is ontstaan uit Noord-Indiase talen namelijk: het Awadhi, Bhojpuri, Maithili en het Maghadi. Deze talen waren in 1873 door de Brits-Indische immigranten meegenomen naar Suriname daar deze immigranten uit de Noord-Indiase staten kwamen. Het Sarnámi is ontstaan door samensmelting van aan elkaar verwante Noord-Indiase talen, daarom wordt het Sarnámi *koinè* genoemd (Gobardhan, 2001; Borges et al., 2017). In Suriname is het Sarnámi vanaf het begin beïnvloed door taalcontact met verschillende Surinaamse talen waaronder de twee dominante talen namelijk: het Nederlands en het Sranan. Het Nickeriaans Sarnámi heeft naast de Surinaamse talen ook invloeden ondergaan van het Brits-Guyanees Engels (Gobardhan, 2001; Pahladsingh, 2014).

Thans wordt het Sarnámi nog het meest beïnvloed door het Surinaams-Nederlands, dat de officiële voertaal is van Suriname, gevolgd door het Sranan—de lingua franca (Welmoed, 2020-d).

Het Sarnámi is de enige diasporataal in het Caribisch gebied met wortels in de koloniale periode die nog steeds van vitaal belang is (Muysken & Yakpo, 2017). Het Sarnámi is een levende taal die blijft veranderen door beïnvloeding; daarom kunnen we het Sarnámi ook ‘*Caribische Hindustani*’ noemen, omdat zij zich in het Caribisch gebied heeft ontwikkeld (Yakpo & Muysken, 2017).

2. Wat is de huidige status van het Sarnámi?

De Sarnámi-sprekers kiezen eerder voor het Nederlands, daar het Surinaams onderwijs in het Nederlands verzorgd wordt en de sprekers zijn ervan bewust dat het Nederlands de taal is voor de maatschappelijke vooruitgang (Gobardhan, 2001). Het Sarnámi is een taal met een laag prestige (L-taal), omdat het Nederlands (H-taal) de dominante taal is van Suriname, die sterke invloed heeft op het Sarnámi. Er is een diglossische relatie tussen het Nederlands en Sarnámi, maar de diglossische relatie is ook tussen het Hindi (H-taal) en het Sarnámi (Welmoed, 2020-a). Ook kiezen de Sarnámi-sprekers het Nederlands en Hindi boven het Sarnámi. Deze taal, een ondergewaardeerde taal, heeft extern in Suriname zeer sterke concurrentie van het officiële Nederlands en de lingua franca Sranantongo (Welmoed, 2020-d). Via radio, in bepaalde populaire programma’s, is het Sarnámi wel te beluisteren. Het Sarnámi wordt in stand gehouden en deze taal blijft een groepstaal; de Hindostaanse ouders geven hun kinderen de Nederlandstalige opvoeding (Welmoed, 2020-a). De communicatiewaarde van het Sarnámi is tot het eigen gezin beperkt. De jongeren hebben een passieve beheersing van het Sarnámi. Anno 2022 wordt er nergens in Suriname het Sarnámi onderwezen (Mahabier, 2021)

3. Wat zijn belangrijke kenmerken van het Sarnámi?

Belangrijke kenmerken van het Sarnámi die in deze scriptie beschreven zijn, zijn: het klanksysteem en grammaticale kenmerken. Van de grammaticale kenmerken zijn twee syntactische kenmerken—voegwoorden en tweetalig samengesteld werkwoord *kare*—en twee morfologische kenmerken—suffixen en reduplicaties—van het Sarnámi belicht. Het klanksysteem en de grammaticale kenmerken zijn vergeleken met het Nederlands en het Engels. Het Sarnámi heeft een klanksysteem, dat zowel verschillen en overeenkomsten heeft met de klanksystemen van het Engels en Nederlands. Het Sarnámi heeft een totaal van 56 klanken, terwijl het Nederlands 50 klanken heeft en het Engels heeft een totaal van 52 klanken. In vergelijking met het Nederlands (23) en het Engels (30) kent het Sarnámi de meeste medeklinkers (33) en het Nederlands kent de meeste klinkers (27) (zie tabel 4 en 5). Het Sarnámi

heeft 23 klinkers gevolgd door het Engels dat 22 klinkers telt. Een aantal klinkers en medeklinkers komt in alle drie talen voor (zie tabel 4 en 5).

Een syntactisch kenmerk dat zowel in het Sarnámi als in het Nederlands voorkomt, zijn voegwoorden. Voegwoorden verbinden twee of meer taalelementen met elkaar (Haeseryn et al., 2019). Zowel in het Nederlands als in het Sarnámi komen er nevenschikkende en onderschikkende voegwoorden voor. Een tweede syntactische kenmerk is het tweetalig samengestelde werkwoord—ook *Bilingual Compound Verb (BCV)* genoemd— dat vaak ontstaat als er versoepelde regels over het correct taalgebruik zijn, zoals het Sarnámi, of als er woorden van een prestige taal— het Nederlands en het Sranan—geaccepteerd worden. Het tweetalig samengestelde werkwoord met *kare* wordt zowel met Nederlandse als met Sarnámi-werkwoorden gevormd.

Morfologische kenmerken die in het Sarnámi te vinden zijn, zijn: suffixen en reduplicaties. In het Sarnámi worden aan het grondwoord (zelfstandig naamwoord) de volgende suffixen toegevoegd: *-wá*, *-iyá*, *-auná* en *-wálá*, bijvoorbeeld *ghorá—ghorwá* (=paard-paarden). De functie van het lidwoord wordt vervuld door de suffixen in het Sarnámi te plaatsen, omdat het Sarnámi geen lidwoord kent. Ook worden achter bijvoegelijke naamwoorden, rangtelwoorden het suffix *-wál* geplaatst, die dezelfde functie hebben als bij zelfstandige naamwoorden. Om de nadruk van het bezittelijk voornaamwoord aan te duiden kan er *-wálá/ wál* achter het woord toegevoegd worden. De bezittelijke voornaamwoorden kunnen zelfstandig gemaakt worden door *-wálá*. Suffixen worden zowel met Nederlandse als met Sarnámi-woorden gevormd. Een bijzonder type morfologie is de reduplicatie: door herhaling van een deel of geheel van een woord of de stam van een woord wordt een nieuw woord gevormd voor semantische of grammaticale doeleinden. Er zijn twee soorten reduplicaties: (1) volledige reduplicaties en (2) gedeeltelijke reduplicaties. Met verschillende woordsoorten kunnen reduplicaties gevormd worden: zelfstandige naamwoorden, werkwoorden en bijvoegelijke naamwoorden. Reduplicaties komen zowel in het Sarnámi, Nederlands en het Engels voor.

4. Hoe worden Nederlandse en Sarnámi-voegwoorden nu gebruikt in het Sarnámi?

In het Sarnámi worden naast de Sarnámi-voegwoorden ook veel Nederlandse voegwoorden gebruikt. De tussengroep heeft de meeste Nederlandse voegwoorden gebruikt (0,96%). De Sarnámi-voegwoorden komen het meest bij de ouderen (8,8%) voor (zie tabel 13). Na de tussengroep hebben de jongeren Nederlandse voegwoorden in hun gesprekken gebruikt (0,53%). De meestvoorkomende Nederlandse voegwoorden in het corpus zijn: *maar* en *want*, waarbij het voegwoord *maar* tweemaal meer voorkomt dan het voegwoord *want*. Deze voegwoorden: *maar* (0,93%) en *want* (0,50%) komen het meest voor bij de tussengroep. De jongeren hebben minder Nederlandse voegwoorden gebruikt, daar ze in dialoogvorm hebben gesproken; ze konden geen monoloog houden. Hierdoor hebben de jongere sprekers minder samengestelde zinnen in het taalgebruik, waardoor ze minder Nederlandse voegwoorden en ook minder Sarnámi-voegwoorden hebben gebruikt.

5. Hoe wordt het tweetalig samengestelde werkwoord met *kar/kare* nu toegepast in het Sarnámi?

Het tweetalig samengestelde werkwoord met *kar/kare* wordt gebruikt in combinatie met een Sarnámi-werkwoord of een Nederlands werkwoord. Er zijn zeven vormen van *kare* die in het Sarnámi voorkomen: *kare*, *kare ke*, *kariye/karab/ karbe*, *karle/ kari*, *karil/ karilá*, *karlin/ karke* en *karlebe* (zie tabel 15). De meeste vormen van het tweetalig samengestelde werkwoord met *kare*, in combinatie met Nederlandse werkwoorden, worden door de jongeren gebruikt (1,41%)

gevolgd door de tussengroep (1,0%) (zie tabel 16). De combinatie van het tweetalig samengestelde werkwoord met *kare* met Sarnámi-werkwoorden is door de ouderen het meest gebruikt (1,05%) gevolgd door de jongere sprekers (0,83%). De jongeren hebben veel Nederlandse woorden en zinsdelen in hun taalgebruik. Hierdoor heeft deze groep veel Nederlandse werkwoorden in combinatie met *kare* in het corpus, waardoor het percentage van dit taalverschijnsel het hoogst is in vergelijking met de tussengroep en de ouderen.

6. Hoe worden de suffixen *-wá*, *-iyá*, *-auná*, *-wál(á)* nu gebruikt in het Sarnámi?

De suffixen worden achter de volgende woordsoorten van de Sarnámi-woorden gebruikt: zelfstandige naamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden en telwoorden. Naast de Sarnámi-woorden worden ook suffixen achter Nederlandse woorden (lexicale ontlening of codewisseling) geplaatst. Door de suffixen achter bepaalde woordsoorten te plaatsen, wordt er nadruk gelegd op dat genoemde woord, omdat het Sarnámi geen lidwoorden kent. Uit de resultaten blijkt dat de jongeren de meeste suffixen met Nederlandse woorden hebben gevormd (0,71%), terwijl de ouderen de meeste suffixen met de Sarnámi-woorden hebben gevormd (0,81%) (zie tabel 19).

7. Hoe wordt reduplicatie nu gebruikt in het Sarnámi?

Er zijn twee type reduplicaties namelijk: volledige en gedeeltelijke reduplicaties. Beide typen reduplicaties komen in het corpus voor, die zowel met Nederlandse als met Sarnámi-woorden zijn gevormd. Zo redupliceren de jongeren (0,06%)—gevolgd door de tussengroep (0,03%)—Nederlandse woorden (leenwoorden of codewisseling) waarbij beide typen reduplicaties gevormd worden. De jongeren hebben de meeste reduplicaties met Nederlandse woorden (0,06%) en met Sarnámi-woorden (0,37%) gebruikt in de gesprekken (zie tabel 22).

Hoofdstuk 9 Discussie en conclusie

9.1 Discussie

Uit de gesproken taal van de drie groepen deelnemers blijkt dat de jongeren geen monoloog hebben kunnen houden, daarom hebben ze de gesprekken in dialoogvorm gevoerd. Hierdoor hebben de jongeren kortere zinnen geformuleerd wat ook consequenties heeft op de verkregen resultaten van dit onderzoek: er komen minder Nederlandse en Sarnámi-voegwoorden in het corpus van deze groep voor. De vraag rijst: ‘Waarom hebben de jongeren geen monoloog kunnen houden in het Sarnámi?’

Het Nederlands heeft het Sarnámi het sterkst beïnvloed daar het Nederlands de officiële taal van Suriname is; dus het Nederlands is de taal van de maatschappelijke vooruitgang. Uit het corpus blijkt dat de jongeren tijdens de gesprekken overstapten naar het Nederlands zonder dat zij ervan bewust waren. Hiermee kan bevestigd worden dat het Nederlands een hoog prestige (H-taal) heeft dan het Sarnámi, dat nog steeds een ondergewaardeerde taal is (L-taal). Met de switch naar het Nederlands en het verschil in prestige tussen het Sarnámi en het Nederlands is het interessant om na te denken over de toekomst van het Sarnámi.

In het huidige Sarnámi zijn zowel syntactische als morfologische verschillen te identificeren tussen de drie groepen deelnemers. De jongeren hebben het hoogste percentage van het gebruik van het tweetalig samengestelde werkwoord met *kare*, de suffixen en de reduplicaties met Nederlandse woorden (lexicale ontlening of codewisseling). Het is een interessant

discussiepunt om na te gaan hoe het komt dat deze morfologische en syntactische veranderingen hebben plaatsgevonden in het huidige Sarnámi.

9.2 Conclusie

Het Sarnámi is ontstaan uit Noord-Indiase talen –Awadhi, Bhojpuri, Magadhi en Maithili—die de Brits-Indische immigranten van Noord-India naar Suriname meebrachten tijdens de immigratieperiode (1873). In Suriname werd het Sarnámi onder de Brits-Indische immigranten gesproken. Het Sarnámi wordt *koinè* genoemd, daar deze taal ontstaan is door samensmelting van verwante talen en dialecten uit Noord-India (Welmoed, 2020-a). Door taalcontact wordt het Sarnámi sterk beïnvloed door de Surinaamse talen, waaronder de twee dominante talen: het Nederlands en het Sranan. Door de sterke beïnvloeding zijn bepaalde taalkundige kenmerken—syntactische en morfologische verschijnselen—in het Sarnámi veranderd. De syntactische verschijnselen zijn: het aantal voorkomen van Nederlandse en Sarnámi-voegwoorden en het tweetalig samengestelde werkwoord *kare* in combinatie met Nederlandse en Sarnámi-werkwoorden. Ook worden met Nederlandse en Sarnámi-woorden morfologische verschijnselen namelijk suffixen en reduplicaties gevormd. Deze taalkundige verschijnselen verschillen tussen de drie generaties Sarnámi-sprekers: jongeren, tussengroep en ouderen in Nickerie. De historische ontwikkeling van het Sarnámi heeft ertoe geleid dat deze taal veranderd en gevarieerd is en nog steeds ondergaat het Sarnámi taalverandering. Deze taalverandering heeft in het Sarnámi plaatsgevonden, omdat het Sarnámi sinds het ontstaan een ondergewaardeerde taal is (L-taal). Door het lage prestige van het Sarnámi geven de jongeren en de tussengroep de voorkeur aan het Nederlands, omdat het Nederlands de officiële voertaal van Suriname is en het Nederlands heeft een hoge status (H-taal).

Hoofdstuk 10 Aanbevelingen

Uit dit onderzoek kan geconstateerd worden dat er syntactische en morfologische verschillen zijn tussen de jongeren, tussengroep en de ouderen, die het Sarnámi spreken. Ook blijkt dat de jongeren meer Nederlandse woorden gebruiken in hun gesprekken. De mate van het gebruik van woorden uit deze taal hangt van de verschillende factoren van de beïnvloeding af. Kortom, het Sarnámi ondergaat veranderingen door de omringende talen—het meest door het Nederlands— wat merkbaar is in het corpus van de jongeren vergeleken met de tussengroep en de ouderen. Behalve het gebruik van veel leenwoorden uit de gesproken talen in Suriname, vindt er in het Sarnámi veel codeswitching plaats: Sarnámi is dus aan verandering onderhevig. Deze taalverandering is een natuurlijk proces dat het Sarnámi levend houdt. Het Sarnámi blijft zich in de toekomst verder ontwikkelen, omdat deze taal steeds beïnvloed wordt door andere talen.

Om het Sarnámi te behouden zal deze taal vastgelegd moeten worden, waardoor de woordenschat van deze taal behouden blijft. Er zijn wel websites waar online woordenboeken te vinden zijn en Sarnámi-liefhebbers hebben ook woordenboeken uitgegeven in het Sarnámi-Nederlands en andersom, maar dit is niet voldoende voor de taal. De grammatica zal herschreven moeten worden.

Bovendien kunnen er vaker Sarnámi-seminars gehouden worden om de gemeenschap en in het bijzonder de Sarnámi-sprekers bewust te maken om de cultuur te respecteren en te bewaren. Jongeren zouden ook meer gemotiveerd kunnen worden om vaker in het Sarnámi te

schrijven en deze geschreven stukken kunnen online gepubliceerd worden voor de andere Sarnámi- en niet-Sarnámi-sprekers.

Om de taalkundige verschillen tussen de drie generaties Sarnámi-sprekers te onderzoeken, is het district Nickerie gekozen; hierdoor zijn de resultaten ook beperkt tot dit district. Over dit onderwerp kan vervolgonderzoek gedaan worden in andere districten waar het Sarnámi wordt gesproken om een beter beeld te krijgen over de ontwikkeling van het Sarnámi van Suriname: de overeenkomsten en verschillen per district kunnen nader bekeken worden.

In dit onderzoek zijn twee syntactische en twee morfologische taalverschijnselen in het taalgebruik van de sprekers geanalyseerd. Natuurlijk zijn er ook andere taalkundige kenmerken die in het Sarnámi onderzocht kunnen worden. Voor een vervolgonderzoek is dit zeker aan te bevelen daar er weinig literatuur geschreven is over het Sarnámi.

Het overgrote deel van de Sarnámi-gesprekken van de jongeren bestaat uit dialogen, terwijl de tussengroep en de ouderen monologen hebben gehouden. In de dialogen hebben de jongeren meer enkelvoudige zinnen zowel in het Sarnámi als in het Nederlands gebruikt. Ook hebben de jongeren veel Nederlandse zinnen en zinsdelen gebruikt, die invloed hebben gehad op de resultaten van bepaalde taalverschijnselen: het gebruik van het aantal Sarnámi- en Nederlandse voegwoorden en de voegwoorden *maar* en *want*. Er zou een vervolgonderzoek gedaan kunnen worden, waarbij de onderzoeker een corpus verzamelt van jongeren die monologen houden.

Bibliografie

- Algemeen Bureau voor de Statistiek – Suriname. (2014). *Definitieve Resultaten Achtste Algemene Volkstelling: Districtsresultaten Volume II*. Statistics-suriname.org. Geraadpleegd op 26 februari 2022, van <https://statistics-suriname.org/statistieken-en-publicaties/>
- Appel, R., & Bos, H. (1991). *Inleiding tot de algemene taalwetenschap*. Instituut voor Algemene Taalwetenschap. Universiteit van Amsterdam.
- Aronin, L., & Singleton, D. M. (2012). *Multilingualism*. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Pub. Co.
- Bakker, P., Daval-Markussen, A., Parkvall, M., & Plag, I. (2011). *Creoles are typologically distinct from non-creoles*. *Journal of Pidgin and Creole Languages*, Volume 26, p. 5-42. <https://doi-org.ezproxy.leidenuniv.nl/10.1075/jpcl.26.1.02bak>
- Bakker, P., & Matras, Y. (2013). *Contact languages*. Berlin: Mouton de Gruyter. DOI, 10, 9781614513711.
- Booij, G., Jansen, N., Haeseryn, K., Romijn, K., Geerts, G., Rooij, J., & Toorn, M. (2020). *De klankleer van het Nederlands*. Algemene Nederlandse Spraakkunst. Geraadpleegd op 6 september 2022, van <https://e-ans.ivdnt.org/topics/pid/topic-15808974804853337>
- Borges, R., Muysken, P., Villerius, S., & Yakpo, K. (2017). The tense-mood-aspect systems of the languages of Suriname. In: *Boundaries and bridges: Language contact in multilingual ecologies*. De Gruyter.
- Carlin, E. B., Migge, B., & Tjon Sie Fat, P. B. (2015). *In and Out of Suriname* (p. 306). Brill. https://doi.org/10.1163/9789004280120_009
- Charry, E., Koefoed, G., & Muysken, P. (1983). De talen van Suriname. Muiderberg: Coutinho. *Contact in Suriname: The Case of Convergence*. In and Out of Suriname. p. 164-195.
- Damsteegt, Th. (1988). Sarnami: A living language. In Richard K. Barz & Jeff Siegel (eds.). *Language transplanted: The development of overseas Hindi*. 95–119. Wiesbaden: Otto Harrassowitz.
- Damsteegt, Th. (2002). Sarnami as an immigrant koinè. *Atlas of the languages of Suriname*. 249–264. Leiden: KITLV Press.
- De Kleine, Ch. M. (2007) [1999]. *A morphosyntactic analysis of Surinamese Dutch as spoken by the creole population of Paramaribo Suriname*. New York: City University of New York dissertation. München: Lincom.

- Ethnologue Languages of the world. (z.d.). *India*. Geraadpleegd op 03 september 2022, van <https://www.ethnologue.com/country/IN/status>
- Ferguson, C. A. (1959). Diglossia. *Word* 15: 325–40. In P. P. Giglioli (ed.). *Language and Social Context: Selected Readings*. Harmondsworth, England: Penguin Books.
- Franceschini, R. (2009). *The genesis and development of research in multilingualism*. The exploration of multilingualism: Development of research on L, 3, 27-61.
- Ghomeshi, J., Jackendoff, R., Rosen, N., & Russell, K. (2004). *Contrastive focus reduplication in English (the salad-salad paper)*. *Natural Language & Linguistic Theory*, 22(2), 307-357.
- Ghyselen, A. S., Grondelaers, S., Doerga Misier-Patadien, S., & Balesar, U. (2022). *Surinaams-Nederlands, Nederlands-Nederlands, Engels of liever Sranan? Een attitude-onderzoek in Paramaribo* [Publieksrapport].
- Gobardhan-Rambocus, L. (2006). *De Surinaamse meertaligheid*. In: OSO Tijdschrift voor Surinaamse taalkunde, letterkunde en geschiedenis. Jaargang 25.
- Gobardhan-Rambocus, S. L. (2001). *Onderwijs als sleutel tot maatschappelijke vooruitgang: Een taal- en onderwijsgeschiedenis van Suriname 1651-1975*. Zutphen: Walburg Pers. Leiden: KITLV Press.
- Gobardhan-Rambocus, S. L., & Hassankhan, M. S. (1993). *Immigratie en Ontwikkeling: emancipatie van contractanten*. Paramaribo. Anton de Kom Universiteit.
- Gobardhan-Rambocus, S. L., Hassankhan, M., & Egger, J. (1995). *De Erfenis van de Slavernij*. Paramaribo. Anton de Kom Universiteit.
- Haeseryn, W., Romijn, K., Geerts, G., Rooij, J., & Toorn, M. (2019). *Het voegwoord (de conjunctie)*. *Algemene Nederlandse Spraakkunst*. Geraadpleegd op 16 juni 2022, van <https://e-ans.ivdnt.org/topics/pid/ans10lingtopic>
- Haeseryn, G., Romijn, K., Geerts, G., Rooij, J., & Toorn, M. (2020). *1.6.5.1 De klemtoon in nominale samenstellingen*. *Algemene Nederlandse Spraakkunst*. Geraadpleegd op 18 september 2022, van <https://e-ans.ivdnt.org/topics/pid/topic-15995720719747231>
- Haeseryn, G., Romijn, K., Geerts, G., Rooij, J., & Toorn, M. (2022). *12.2.2 De productiviteit van woordvormingsprocessen*. *Algemene Nederlandse Spraakkunst*. Geraadpleegd 18 september 2022, van <https://e-ans.ivdnt.org/topics/pid/topic-12224096930145781>
- Hamár Sarnámi Bhásá. (z.d.). *De spelling van het Sarnámi*. Sarnamibhasa.nl. Geraadpleegd op 10 november 2022, van <https://www.sarnamibhasa.nl/index.php/het-alfabet>
- Hamers, J. F., & Blanc, M. (2000). *Bilinguality and Bilingualism*. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press.

- Hanks, A. (2013). An Alphabetic Code Chart for English with the International Phonetic Alphabet (IPA). Geraadpleegd op 18 november 2022, van https://www.academia.edu/33709460/An_Alphabetic_Code_Chart_for_English_with_the_International_Phonetic_Alphabet_IPA
- Haugen, E. (1950). *The analysis of linguistic borrowing*. *Language* 26(2). 210–231.
- Hill, J. D., & Santos-Granero, F. (2002). *Comparative Arowakan historie: rethinking language family and culture area in Amazonia*.
- Instituut voor Taalwetenschap. (1991). *Woordenlijst Sarnami*. Ohmsuriname.com. Geraadpleegd op 12 juni 2022, van <http://ohmsuriname.com/sarnami/woordenlijst-sarnami-1/>
- Jake, J. L., & Myers-Scotton, C. (2009). *Which language*. Participation potentials across lexical categories in codeswitching. This volume.
- Joshi, N. (2016, 22 augustus). *Sanskrit*. World History Encyclopedia. Geraadpleegd op 15 februari 2022, van <https://www.worldhistory.org/Sanskrit/>
- Kachru, Y. (2006). *Hindi (Vol. 12)*. Philadelphia: John Benjamins Pub. Co.
- Kaushal, J. (2018). *The forms of seeking accepting and denying permissions in English and Awadhi*. Faculty of Education Tribhuvan University, Kirtipur Kathmandu, Nepal.
- Kersten, B. (2014, 19 februari). *Reduplicatie in het Nederlands: Een werkstuk-werkstuk over contrastieve focusreduplicatie*. (Bachelorscriptie). Radbouduniversiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Kerswill, P. (2002). *Koineization and accommodation*. In Jack K. Chambers, Peter Trudgill, Natalie Schilling-Estes & Paul Kerswill (eds.). *The handbook of language variation and change*, 669–702. Oxford: Blackwell.
- Kouwenberg, S. (Red.). (2003). *Twice as Meaningful: Reduplication in Pidgins, Creoles and Other Contact Languages* (1st ed.). London: Battlebridge Publications.
- Languages of Suriname. (2003; geüpdatet op 2005). *Nederlands – Sarnami Woordenboek*. Suriname-languages.sil.org. Geraadpleegd op 12 juni 2022, van <http://suriname-languages.sil.org/Sarnami/National/SarnNLDictIndex.html>
- Lewis, M. P., Gary F. S., & Charles D. F. (eds.). 2016. *Ethnologue: Languages of the world*. Dallas, TX: SIL International.
- Mabule, D. R. (2015). *What is this? Is it code switching, code mixing or language alternating?* *Journal of Educational and Social Research*, 5(1), 339.

- Mahabier, Bris. (2021). *Ruimte voor reflectie over de staat van het Sarnámi*. Sarnamihuis.nl. Geraadpleegd op 16 juni 2022, van <https://www.sarnamihuis.nl/bris-mahabier-dec2021/>
- Marhé, R. M. (1985). *Sarnámi Byákarán, Een elementaire grammatica van het Sarnámi*. Stichting voor Surinamers. <https://studylibnl.com/doc/650282/sarnami-byakaran-moti-marhe-1985>
- Matras, Y. (2009). *Language Contact*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Melchers, F. M. (2019). *Engels in the language van Nederlandse vloggers: Een onderzoek naar de invloed van de Engelse taal op het taalgebruik van de Nederlandse vloggers*. (Masterscriptie Neerlandistiek). Universiteit Utrecht.
- Müller, P. O., Ohnheiser, I., Olsen, S., & Rainer, F. (2015). *Word-Formation: An International Handbook of the Languages of Europe*. Walter de Gruyter GmbH & Co KG.
- Muysken, P. (1981). *Creole tense/mood/aspect systems: The unmarked case?* In Pieter Muysken (ed.). *Generative studies on creole languages*. 181-99. Dordrecht: Foris.
- Muysken, P. (2016). *From Colombo to Athens: Areal and universalist perspectives on bilingual compound verbs*. *Languages*, 1(1), 2.
- Muysken, P. C., & Yakpo, K. (2017). *Boundaries and bridges language contact in multilingual ecologies*. Berlin: De Gruyter Mouton. <http://dx.doi.org/10.1515/9781614514886>
- Myers-Scotton, C. (1993). *Duelling Languages: grammatical structure in codeswitching*. Oxford, Clarendon Press.
- Myers-Scotton, C. (2006). *Natural codeswitching knocks on the laboratory door*. *Bilingualism: Language and Cognition*, 9 (2). 203-212.
- Neus, H. (2022). *Taal en Literatuur in het Caribisch gebied*. Werkgroep Caraïbische Letteren. Geraadpleegd op 19 februari 2022, van <https://werkgroepcaraibischeletteren.nl/taal-en-literatuur-in-het-caribisch-gebied/>
- Ojha, A., & Zeman, D. (2020). *Universal Dependency Treebanks for Low-Resource Indian Languages: The Case of Bhojpuri*. Charles University, Faculty of Mathematics and Physics Institute of Formal and Applied Linguistics, p. 33-38.
- Orange Smile, (z.d.). Kaart van Suriname met de tien districten en de hoofdsteden. In het publieke domein. Geraadpleegd op 16 september 2022, van <https://www.orangesmile.com/travelguide/suriname/country-maps-provinces.htm>
- Pahladsingh, A. (2014). *Unieke variatie lexicon Sarnámi Nickerie-West*. (Masterscriptie). Anton de Kom Universiteit van Suriname: Faculteit der Humaniora.

- Pokhrel, B. R. (2010). *Sociolinguistics*. Kathmandu: Jupitar Publisher and distributors.
- Prasad, B., & Mukherjee, S. (z.d.). *Magadhi/Magahi*. Linguistic Survey of India. Geraadpleegd op 08 juni 2022, van [https://lsi.gov.in/MTSI_APP/\(S\(5a2okw45amg1qt45j5p2di45\)\)/Login_Pages/lsi_bihar.aspx](https://lsi.gov.in/MTSI_APP/(S(5a2okw45amg1qt45j5p2di45))/Login_Pages/lsi_bihar.aspx)
- Rubino, C. (2011). Reduplication. In: M. S. Dryer & M. Haspelmath (Eds.), *The World Atlas of Language Structures online*. Munich: Max Planck Digital Library, chapter 27. Geraadpleegd op 6 september 2022, van <http://wals.info/chapter/27>.
- Rys, K. (2021). *Staat van het Nederlands – Onderzoeksrapport 2021*. Taalunie.org. Geraadpleegd op 18 juni 2022, van <https://taalunie.org/publicaties/206/staat-van-het-nederlands-onderzoeksrapport-2021>
- Saxena, B. (1972). *Evolution of Awadhi*. ALLAHABAD: Hindustani Academy.
- Sayahi, L. (2014). *Diglossia and language contact: Language variation and change in North Africa*. Cambridge University Press.
- Siegel, J. (2001). *Koine formation and creole genesis*. Creole language library, 23, 175-198.
- Simons-Mc Donald, H., & Robertson, J. (2006). *Exploring the Boundaries of Caribbean Creole Languages*. University of the West Indies Press.
- Speckmann, J. D. (1963). *De houding van de hindostaanse bevolkingsgroep in Suriname ten opzichte van de Creolen*. In: Bijdragen tot de taal-, land- en volkenkunde / *Journal of the Humanities and Social Sciences of Southeast Asia*, 119(1), 76-92. doi: <https://doi.org/10.1163/22134379-90002143>
- Stavans, A., & Hoffmann, C. (2015). *Multilingualism (Key Topics in Sociolinguistics)*. Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9781316144534
- Suriname Anda Sranang Nyunsu. (z.d.-a). *Suriname algemeen. Voorkomende talen*. Suriname.nu. Geraadpleegd op 18 mei 2022, van <https://suriname.nu/101alg/taalalg02.html>
- Suriname Anda Sranang Nyunsu. (z.d.-b). *Kaart van Nickerie met de vijf ressorten*. Suriname.nu. Geraadpleegd op 09 september 2022, van <https://suriname.nu/101alg/taalalg02.html>
- Thomason, S. G. (2001). *An introduction to language contact*. Washington: George.
- Van Bree C., & van Santen A. J. (2002). *Taalverandering en taalverwantschap*. In: Janssen T. (Red.). *Taal in gebruik. Een inleiding in de taalwetenschap*. Den Haag: Sdu. 235-249.
- Van der Sijs, N., & Willemys, R. (2009). *Het verhaal van het Nederlands*. Uitgeverij Bert Bakker Amsterdam.

- Wardhaugh, R. (2010). *An introduction to sociolinguistics* (6th ed.). Chichester: Wiley-Blackwell.
- Wardhaugh, R., & Fuller, J. M. (2014). *An Introduction to Sociolinguistics*. John Wiley & Sons, Incorporated. ProQuest. Geraadpleegd op 04 juni 2022, van <https://ebookcentral-proquest-com.ezproxy.leidenuniv.nl/lib/leidenuniv/detail.action?docID=1811431>
- Welmoed, V. (2020-a). *De plaats van het Sarnámi in Suriname*. Taleninsuriname.com. Geraadpleegd op 16 mei 2022, van <https://taleninsuriname.com/2020/04/26/de-plaats-van-het-sarnami-in-suriname/>
- Welmoed, V. (2020-b). *Introductie tot het Sarnámi*. Taleninsuriname.com. Geraadpleegd op 18 mei 2022, van <https://taleninsuriname.com/2020/04/26/introductie-tot-het-sarnami/>
- Welmoed, V. (2020-c). *Beknopte geschiedenis van het Surinaams-Javaans*. Taleninsuriname.com. Geraadpleegd op 18 april 2022, van <https://taleninsuriname.com/2020/04/26/beknopte-geschiedenis-van-het-surinaams-javaans/>
- Welmoed, V. (2020-d). *Introductie tot het Sranantongo*. Taleninsuriname.com. Geraadpleegd op 02 april 2022, van <https://taleninsuriname.com/2020/05/10/introductie-tot-het-sranantongo/>
- Werkgroep Caraïbische Letteren. (2009). *Woordenboek van het Surinaams-Nederlands & een eigen Surinaamse taalautoriteit*. Geraadpleegd op 18 november 2022, van <https://werkgroepcaraibischeletteren.nl/woordenboek-van-het-surinaams-nederlands-een-eigen-surinaamse-taalautoriteit>
- Werkgroep Caraïbische Letteren. (2017). *Noodzaak voor verder onderzoek van het Sarnámi*. Werkgroepcaraibischeletteren.nl. Geraadpleegd op 15 mei 2022, van <https://werkgroepcaraibischeletteren.nl/noodzaak-voor-verder-onderzoek-van-het-sarnami/>
- Winford, D. (2003). *An Introduction to Contact Linguistics*. Oxford: Blackwell Publishing
- Yadav, Y. P. (2003). *Population monograph of Nepal Vol. 1. Kahmandu*. Nepal: Central Bureau of Statistics.
- Yakpo, K., & Muysken, P. (2014). *Language change in a multiple contact setting*. *Pidgins and Creoles beyond Africa-Europe encounters*, 47, 15.
- Yakpo, K., & Muysken, P. C. (Eds.). (2017). *Out of India: Language contact and change in Sarnámi (Caribbean Hindustani)*. *Boundaries and bridges: Language contact in multilingual ecologies*. Berlin: De Gruyter Mouton. <https://doi-org.ezproxy.leidenuniv.nl/10.1515/9781614514886-005>
- Yakpo, K., van den Berg, M., & Robert, B. (2015). *On the linguistic consequences of language contact in Suriname: The case of convergence*.

Zin languages. (z.d.). Talenkaart van India. In het publieke domein. Geraadpleegd op 08 juni 2022, van <https://zinglanguages.com/languages-of-india/>

Bijlagen: Transcriptie van de gesprekken van de deelnemers in het Sarnámi

Groep	M	V	Totaal	aantal woorden
12-30	7	21	28	6179
31-65	8	21	29	13107
66-99	12	14	26	8034
Totaal	27	56	83	27320

Bijlage A

1.

- A: Kaise haile, P.?
- B: Mooi, mooi, ká hál tor?
- A: Cale hai dhire-dhire. Batáo kuch.
- B: Tu ham dekhlin bará dher foto's dharle Facebook par, nauta-wálá. Kahá ráhá bihá etná? Tu nacle aur video's, sab dekhlin.
- A: Cáhi tani-tani geniet kare ke, nah.
- B: Kahá biha rahá etná jáha tu gail ráhe, báp?
- A: Palwarwan me sanghatiyān me bihá ráhe hai.
- B: Kekar bihá ráha laatst weekendwá me? Tab tu gail ráhe, ham dekhlin.
- A: U hamár sanghatiyá hai.
- B: [Oo]. Tab mooī. Dekhlin khub nách bhail aur sab kuch.
- A: Há, chotá se gwentī [Sranan] hailin.
- B: Kahá gail rahá baratwá?
- A: Sahar.
- B: [Báp reh báp]. Tu hu gail ráhe baráte kare?
- A: Há [toh].
- B: Tab kai báje gail rahá?
- A: Hiyá se chotal rahá áth baje aur huwá ailin páñch baje sanjhá ke, phin se Nickerie.
- B: Aur kaise sab cich bhail, bihá-wihá.
- A: Mooi bhail hai. Baki áwat me tani... bhail hai. Iesab nasai-wasai ke tano show-off karát ráhá dam pe.
- B: Ta jáne manai dárú pilewe hai tab kaise rommel ghat kare [toh].
- A: Tab isab ke probleem ehi hai. Jahá dárú pai ja hai tab suru kare manai ke mai-nani gariyáwe ke.
- B: Dekhiye toh sachiyá bará hebi gail ráhá. Kaise tulong Black-whack dekhle huwá piyán.
- A: Dhani manai ke bihá kaise howe, báp.
- B: [Ohi toh] ham bhi dekhi, báp.
- A: Maar mooī chowri ráhá bhi. Maar kahá kámat rahá sahar me.
- B: Sahar me, SZF me.
- A: Aur tor sanghatiwá kon kam kare?

B: U hai RBT.
A: Tab toh mooi ghar pail chauriya, mooi se rahe.
B: Jab lek sás-sasur ke dekhbál kari. Kuch na hoi. Usab ke cáhi ápan probleem op los kare ke. Want isáit hai khali een-twee-drie, even ego jhagrá bhail, scheidig.
A: Tab samjhe ná hai. Mooi se batiyái na páwe, samájhle.
B: Jab mooi se na batiyaiye, na op los kariye, tab kaise janiye konci kare ke.
A: **Dus dat toch.** Dher jane jai ghar ke bát jai bahare batiyai. Tab jani manai hasi. Aj larái-jhagrá bhail, ek hoige tab boli [há] dekho náh, ehisab so-so hai.
B: [Ohi] tab hai hál-cál deswá ke. Ká bataye? Cáhe manai hase hai, sab jáne tu ápan ghar me konci kare hai.
A: Ham dekhi band ráhá nautwá me. Kahá ke band ráha, etná mooi gáná bajail sab kuch. Ham pás bhail rahlin wel.
B: Sahar ke band ráhá.
A: Ká naam bandwá ke?
B: [N...]
A: Ketná le ráhá? Want hamár nicht ke bihá bhi hai, dus oke mángi verras kare bhi ego band se.
B: Pánc hajár.
A: Otná ráha. Otná kamti?
B: U rahá actie, hamlong ke sangatiye me girat ráhi.
A: Hamár nichtwá ke bihá bhi ekwá mahiná hai, toh.
B: Nautá-autá na mile hamke?
A: Are, ham thoro bol saki hai. Barká bihá huwá rahi. NTC me rahi receptie ekwá habtá. Ab jane, ego bitiyá hai, ego betwá ápan báp ke.
B: Tab cáhi dhum-dhám se kare ke, toh.
A: Tab ohi hamlong mángi oke verras kare. Hamár khat bhi etná sab kuch karil. Jetná cich manglin, pehle dewat rahá. Abhelek oise hi sab kuch ja hai. Hamár khat kar sakal, tab kahe na ham okar sak kar saki. Ekehi otná mooi nicht hai. Jon cich mángi steun bhi karil etná. Ab oke verras kardei. Roeli's ke versiering bhi mángi dewe oke bhi. Bak ham na jáni prijs ketná hoi.

2.

A: Hey R., kaise haile?
B: Mooi hailin. Aur kaise haile tu?
A: Mooi hailin. Aur cale hai.
A: Kuch na, ghare baithal hailin hai. **Heb je over die nieuwe game gehoord? PUB-G.**
B: **Ik weet niet wat PUB-G is. Ik heb nooit gehoord erover.**
A: Na sunle kabhi?
B: Na, ham kabhi na sunlin hai.
A: Boi, etná mooi lagge hai khele ke. Oman manai ke dagye, jaiye paiye, recall kare manai toke, tab phir se kheliye. Geweren paiye.
B: Ná, ná jani lá.
A: Tab konci tu khele hai, ghare baith ke konci kare hai?
B: Tuth-laf kheli hai.
A: Ab tuth-laf konci hai?
B: Ohu ego mooi game hai. Oman lewe ls hai. Wel tani uncá lewe l par jaiye tab moeilijk hai. Download kariye, tab dekhiye kaise khelá ke.
A: Eman paisá bhár ke, tab tu USC paiye. Tab USC-wá gebruik kariye kaprá kine ke, manaiwá khatin. Van karakter tu badál sake hai oman.
B: Ehu me paisá lagaiye, tab ego bom dakh sake hai. Makkelijk hai.
A: Dekhi to, khel ke táki toh konci howe. A. ke toriyá dekhe ráhe Facebook par?

B: Na, na sunlin.

A: Ham sunlin hai ki u kono sanghe bahare gail ráhá, hier en daar, wandelen enzo. Ze hebben haar beledigd karil oke Facebook par enzo.

B: **Nee, nee.** Ham Facebook pe laatste rojwán na gailin hai. Online na jáilá.

A: He Bhagwan, konci par online ja hai tu?

B: Ham jáilá Youtube. Youtube pár rahilá dher.

A: Tab Youtube ke bare me batao na. Konci bhail okar upar. Ham ná rahila dher online opar.

B: [[oh]i], Tom and Jerry takila Youtube pe.

A: Tom and Jerry...larká hai ghar me?

B: Nà, na hai.

A: Tab tu larkwá banál haile

B: Há, ham apne taki la

A: Ki Tom and Jerry toke take hai.

B: Ham oke taki, u hamke take hai

A: He Bhagwán. Aur tab batáo kaise hál-cál tor.

B: Ká boli.

A: Skulwá ke hál-cál ká bole?

B: Skulwá mooí ja hai.

A: Schoolwerk mooí lage banáwe ke?

B: Há, mooí lage banáwe ke.

A: Bai, hamár skulwá mooí já hai. Tentamwan mooí lagal banáwe ke.

B: Kaigo banál?

A: Hai tingo.

B: Konci ke?

A: Hame lagge Economie ke hai, Aardrijkskunde na banaile rahlin. Aardrijkskunde cáhi banáwe ke hai hame. Geschiedenis na paile rahlin banáwe ke. Tab apsi meneerwá kans deyl banáwe ke. Tab bole acchá thik ab banai liye. Bole tu bahut dher verzuim karle, torkhati ego straf ráhá.

B: Hamke eko tentamen abhe na hai banáwe ke.

A: Eko na hai. Mooí, mooí larká haile tu.

B: Há, ham parhi toh. Din bhar parhilá. Jaun huiswerk hai, sab banáilá.

A: Pienter haile tu, bai. Kon richting ke haile?

B: Ham na jani abhe kon richting me jábe, maar abhe eerste klas me baithi toh. Abhe socilá.

A: Ham soclin hai DSEC jai ke.

B: DSEC jaiye?

A: Spaanswá kháti toh.

B: Spaans khatin. Tab sait hamu ábe DSEC me.

A: Thik, DSEC me bhaitak ho. Ham sunlin hai. Hamlog ke groepwá ke larkan bhi jai, N. aur K.

B: U toh mooí ráhá. Tab hamlog sanghe cáro jane ghamak.

A: Há, tab ek groep rahe be hamlog.

A: Tab hiyá DSEC af karke, tab even solliciteer karlebe. Tab even werk karlebe, tab phir se ego opleiding volg karlebe, tab don kam.

B: Hamo soci la ego opleiding volg kare ke.

A: Karak ho toh. Tab konci socle. Konci baniye later?

B: Ham soci la zusterwe hoi ke.

A: Ham ailin pas-pas skulwá par. Ab pari richting soce ke, konci mánge bane. Bak zuster etná moeilijk bhi na hai. Khali jab hiyá se jaye, ápan middelbaar diploma liye, tab ja jaye HBO kare, tab ego aur betere positie paiye. Tab liever ehi karle, nah: Tab IMEAO karke, tab HBO.

B: Há, tab ham dekhi, hamár máí ká bole hai.

A: Ham bhi sochlin hai. Ham ápan báp se bolin rahlin, mángat rahin zuster ke jai. Tab hamár bhái bole pahle hiyá parhle. Tab bole tab phin jab IMEAO ke diploma haal karle, tab jaye HBO kariye. Tab

ápan vroedvrouw khatin cal jaye. Tab ham boli mooí [toh] hai. Hamár ego sanghatiyá mánge jay douane khatin. Ekwá ham na jani konci khat mánge jay.

3.

- A: Kaise haile, S.?
B: Mooí, tu kaise?
A: Mooí hailin. Toke bará din na dekhlin. Káhá rehle? Skul na áwe tu ab. Ghare baithe din bhár, nah?
B: Ná. Ham áí hai skul.
A: Tose mángát rahin kuch puche. Tu Hatex ke huiswerk banaile?
B: Kon huiswerk?
A: Tafelkleed, juffrouw bole ráhá banáwe ke.
B: [oh] Há. Ham toh banai cuklin.
A: Tab hame even uitleg kár, nah. Ham na bailin hai. Ham nah banái páílá.
B: Etná makkelijk hai. Ego pattá liye, páni me verfi karke, oke stempel kardiye.
A: Tafelkleedwá bhar, stofwá bhar pe?
B: Nah, ekdam se na chirát. Etná vol. **Het moet niet helemaal vol zijn.**
A: Ab ham samájhlin. Aur ekwá huiswerkwá jaun bole ráhá. [Hmme] lagge sjablouneren.
B: Oke abhe na banailin.
A: Hamár khát aur deri ke pathái diye na sitewá. Ego foto banai diye, acchá. Par-war cukle tu? Tu dekhle lijstwá? Bahut moeilijk hai, uppár se gymmen bhi haigá oman.
B: **Precies.** Bhale Biologie nah hai.
A: Há, Biologie na cáhi ráhe ke. Tu mooí bát bole hai. Bhale na haigá. Jaun verslagwá hamlong banailin hai, hame lagge u derde periode ke cijfer rahi. Aur jaun theorieyá deyl hai, leerstofwá, u ráhi vierde periode ke.
B: Ta u nah zomaar ke deyl hai?
A: Há, zomaar ke deyl hai meneerwá. Aj pas roosterwá gewoon pailin hai, ápan appwá check karle?
B: Há, dekhlin hai.
A: Meneer pathái ráhá. Aur bihán ego lesuur lenen karke áí, want hamlog ke leerstof na hai okar vak ke. Tab bihán áí tab u batái. Bihán aiye skool, acchá. Ghare na rahiye, bahut verzuim kare ham dekhi. Há, tab tu abhe konci kariye?
B: Ham jáb ghare tab rust kare be. Tab okar bád tákab kahu jai sakab ghome ke.
A: [oh], tu jaiye ghume. Tu parso nautá me rahle. Kekar bihá ráhá huwá?
B: Há, hamár neef ke.
A: Ham dekhi tu kud-kud nácat rahe ápan máí aur bhaudjie-waudjie sanghe.
B: Há tu dekhath rahe.
A: Ham cinhat rahin. U chauriyá Clara ke chauri hai, toh?
B: Há, Clara ke hai.
A: Hamár neef bhi bihá karil hai. A. Clara ke hai.
B: [Oh].
A: Tab isáit hamlog vrij hailin. Tab abhe jáb ghare.
B: Há, ham bhi jáb ghare. Acchá tab thik haigá, S. Duser dafe batiyák hoi.
A: Ja, doei.

4.

- A: Kaise repweek ráhá?
B: Ját ráhá, mooí já hai.
A: Sab banaile?

B: Na, ham sab na banailin. Ego vak na banailin.

A: Kahe khat?

B: Na parhe ráhlin. U roj rát ke stroom girge ráhá, tab ham na banailin. Tab mooí se na parhpailin, tab na banailin.

A: Tab herperiode me nah?

B: Há, tab her par rahiye. Tab hame pari her banáwe ke.

A: Tab inteken karle? Kab karle?

B: Há, áj.

Aur tu banaile?

A: Há, Ham sab banailin haiga.

B: Sab haal karle?

A: Ego ke cijfer áj pailin hai. Aur ekwan ke abhe na milal. Aj aile ráhin Engels ke cijfer lewe, bak juffrouw wá na ail. Tu?

B: Ham bhi áj ail ráhin Engels ke cijfer lewe, tab juffrouw wá na ail.

A: Sáre ke. PMC haal karlin ab. Dekhle tu aille ráhe banáwe.

B: Na parhe ráhin toh, ohi khát. Parhtin tab aitin banáwe.

A: Ab ham haal karlelin. Tab tu aye akele banáwe.

B: Na, A. hai, na. A. na banái ráhá bhi.

A: [oh] Há, A. sanghe jaye banáwe. Konci khaile pauze me?

B: Ham na khailin pauze me. Ghar se khái ke ail rahin.

A: Konci khaile?

B: **Brood met kaas.** Tu konci khaile?

A: Hamu khailin brood met kip.

B: **Lekker.**

A: Aite tab toke adha detin. Verkoopster na áwe hai.

B: Sait me áj na ai, dusar roj.

A: Há hoi sáke. Kai roj se dekhi na áwe haiga. Tab pare bahare jai ke kinne ke.

B: **Het is lastig.**

A: Konci karle ghare áj?

B: Kuch na. Kám-wám karlin. Khailin. Pakái ke, nahai ke, taiyar hoike, ailin skul.

A: Kepár aile?

B: Auto pe ailin.

A: Mooi karle.

B: Hame rijbewijs hoige, tab ham clai ke ailin. Tu kepár aile?

A: Ham ailin hai bus pe.

B: Bus cale toh. Tab bus pe bhi jaiye ghare.

A: Ábhe ham soci bus par jai ke. **Anders dubbel rijden.** Anders ai, tab lei jái, tab hame pari tel ke paisá bháre ke. O mi gado [Sranan], tab otná dher babál hoi jái. Bestre buswe ke agor lei. Tab mooí.

B: Tab ham ábhe cal jab. Want hamlong vrij hailin toh.

A: Há, ab din bhar káhá les volg kar paiye. Kuch na hai kare ke.

B: Leerkrachten bhi na áwe hai skul.

A: Kahá gail rahe ghume weekend me?

B: Kahu na gail rahin.

A: Kalhiyá ráhá moederdag, bai.

B: Há, kalhiyá gail rahin ápan mái ghare. Cadeau leyke, ego taart. Tab gail rahin ápan áji ghare, tab huwá pakkál-khawán. Aur tu kahá gaile rahle?

A: Kalhiyá pehle ghare moederdag manailin. Ápan mái ke cadeau deylin hai. Oke khushiali karlin hai. Tab phiru ghaile rahin ápan sás huwá. Ta oke khushiali karlin hai. Oke deylin hai cadeau.

B: Aur konci karle?

A: Tab huwá pe rahlin, baithlin hai, khailin.

B: Konci khaile?

A: Gebakjes banai ráhá Tab ohi sab kháí rahin aur drinken rahá. Tab baithál rahlin, tab batjait rahin. Phir chál gailin ghare.

B: Khali gebakjes khaile?

A: Há, na mángat rahin aur kuch khai. Hamár máí bhi banawat ráhá, nah.

B: Tab tor máí konci pakáí ráhá?

A: Hamár máí banai ráhá nasi-goreng. Kahe na aile? Aur dui-dui taart ráhá. Aur kuch na bail oise. Taart khawán hai aur bara banai ráhá bhi. Tab sab koi bara khail hai.

B: Hamár ghare bhi pakkal ráhá bara, cake, simosa ráhá, loempia ráhá, aur nasi, bami, kip.

A: Jáne konci, kalhiyá na pakkal ráhá dher khaik. Omdat se, zondag ke hamár bahin ke verjári [Sranan] hai toh. Tab zondag ke banai. Tab sab koi áí zondag ke verjári [Sranan] kare.

5.

A: **Goedemorgen.** Kaise haile?

B: Ham mooi hailin. Tu kaise haile?

A: Ham bhi mooi hailin.

B: Ghar ke hál-cál kaise?

A: Já hai dhire-dhire, tor kaise?

B: Hamár bhi dhire-dhire já hai. Thorá se druk wel hai. Kaise tor máí aur báp?

A: Mooi hai. Aur kaise tor mai-báp?

B: Hamár máí toh na hai, báp mooi já hai.

A: Konci tor hobby hai?

B: Hamár hobby, isáit ke mooi lagge sute ke, ghume ke mooi lagge hai, kháí ke mooi lagge, [oh]isab. Tor kaisán?

A: Hamke voetbal mooi lagge khele ke, nache ke mooi lagge, gáná gai ke mooi lagge, **ik houd ook van wandelen. Dat zijn mijn hobby's.**

B: Tab mooi bát hai phir. Aur skulwá kaise já hai.

A: Já hai. Ekátgo, een-twee go onvoldoende hai. Maar het gaat wel.

B: Hame bhi ie baris onvoldoende hai, jaun dui-tin bárás me hiyá karlin hai, vierde klas me áike thorá se aur moeilijk hoige. **Volgens mij ligt het aan de Corona-situatie, waardoor mijn hersenen lui zijn geworden.** Dus lesi [Sranan] hoige thorá se moerja, parhe ke phin abh wennen pari hoike. Jab se ham Corona-spoiti [Sranan] lelin, lagge jaise ham sab cich bhuláilá.

A: **Ja, ik word heel moe.**

B: Há, dher thaki la hai, dher suti la, parhe ke otná man ná lagge hai.

A: **Het gaat niet.**

B: Há, eko daffe me na onthoud howe hai. Jaun pehle ham dui ghaná me parhat ráhlin, ab dui roj me parhila, bahut mehnát se onthoud howe.

A: Ab aur cich bhulai jao hali se.

B: Ham opmerk karlin bhi, ghare kám karat-karat, ie kamwá se dusar kám tab bhulai jáilá. Ab aise jiwani pari cháláwe ke. Ab toh COVID ke bare me kuch na suna hai.

A: Há, COVID toh na já hai.

B: Aur kuch bolo. Toke ego behin bhi rahá, chotawál. U kaise?

A: U mooi hai. Tor behin kaise?

B: Hamár behin mooi hai. Hamár behin ke bihá hoige hai.

A: [oh]. Tu oto calai lagle?

B: Há, calai laglin. Tin baris hoige rijbewijs ke. Tor kai baris bhail?

A: Isáit tweede jaar.

B: Etná me bhi dher ervaring hoi ge gai.

A: **Waar wil je werken, later?** Káhá mánge tu kamai?

B: Ham káhá mángi kamái? IMEAO ke bád me, verder parhe khat hamár asra na karlin, want studiegeld bahut mangahá hai. Ham mángila kaho solliciteer kare. **Al krijg ik werk in een winkel. Zolang**

ik mijn centjes verdien op een eerlijke wijze en dan kan ik even kijken, phir taki kaha jai saki ham. Ego mooi administratieve werk. Otná kafi hai. Tu verder studie kariye?

A: Ham na zeker hailin, maar misschien. **Als het lukt. Maar ik ga liever werken dan pas ga ik solliciteren.**

B: Sait kám karke parhye tab aur mooi. Paisá bhi cáhi. Thik hai, phir later bheth hoi.

A: Há, thik hai.

6.

A: Kaise tor paasvakantie ráhá?

B: Mooi, tor kaise?

A: Mooi ráhá. Konci karle paasvakantie me?

C: Ehi rát-din bhár ghare rahlin.

A: Kahá gail rahle ghame?

B: Bilo, bajár ke áge

B: Ham toh ghare rahlin, ghame na gailin. Kaho na ráhá jai ke. December me gail rahlin sahar ghume.

A: Há, ham mahina me dui dafé jáilá sahar.

B: Ham otná na jái páilá.

B: Hame presentatie hai donderdag ke, u kare ke hai. Digitale vaardigheden ke vak khat.

C: Há, u groep me hai, met twee personen.

B: Aj se suru karál jái oefen kare ke.

A: IMEAO par na mooi lagge hai. Hamlong ke cáhi sab vakken hail kare ke.

B: **Helemaal niet leuk.** Saai hai bahut.

A: Hamlog ke na eens ego onvoldoende na mag hai. Jab talák hamlong sab vakken voldoende na rahi, hamlong na pabe ápan diploma.

B: Há, sab voldoende cáhi, eko onvoldoende na cáhi.

A: Ham pauze me khailin hai

B: Ham game khelát rahlin.

C: Verkoopster na áwe kai roj se, ham na jáni kaise, kahe khat na áwe hai.

B: Ham ghar se láilá kháik, tab ham kháilá. Ham na jáilá kinne.

A: Dal-bhát láwe hai.

B: Brood lái la. Pauze me toh sab kuch khái sake hai. Gail rahe show?

C: Kon show ráhá?

B: Ego show ráhá NTC me.

A: Van Tony Cuts.

C: Guyana ke na?

B: Há.

C: Ketná karta [Sranan] ráhá?

B: 100 srd.

A: Baki ham na gail ráhin. U roj hamár huwá verjári ráhá.

B: Druk ráhá. **Ze hebben ook gevochten.**

C: Há, zoveel jaar bád ego show ráhá, utna Corona ráhá, kahin na mag ráhá jai ke, lockdown ráhá.

Tab etná jaar bád jab ego show ail, tab druk rahi. Aur jongeren khatin kaise ráhá?

B: Khub geniet karil sab. Dáru aur khub nacát ráhá. Laril bhi.

B: Phin se showwá hai juni me.

C: U kaisan show hai, songfestival ofzo?

B: Nee, ham na jáni, baithak gáná ke ego groep.

A: **Van Trinidad.** Hamlong bhi bezig hailin ego show se, hele AA2. Huy NTC lagge. Kaart vanaf

duizend srd ráhi. Huwá par tu sut sake, khái sake, sab cich, cahe joncich.

B: **Toilet en bad en alles.**

7.

A: Kaise haile?

B: Mooi. Tu kaise haile?

A: Mooi hailin. Batao.

B: Konci batái.

A: Tentamen kaise gail?

B: Hamár tentamen mooi gail. Khale ego onvoldoende hai hame. Slecht werk kar deylin dher. Aur tor wálá kaise gail?

A: Mooi gail hai tot nu toe, abhe duigo her hai.

B: **Welke vakken heb je?**

A: Mac aur Fire.

B: [oh], hame hai Fire khali. Fire dher moeilijk ráhá, mang [Sranan].

A: Há, tab her bani.

B: Há. Hoop kari ki herwá haal karle.

A: Há, ham bhi

B: Jáne vierde me pahuchi, thorá se kamti onvoldoendes ráhe.

A: Há toh.

B: Tu kaun klas me baithe hai?

A: AA2

B: Ham AA3a. Kon juffrouw tor klassevoogd hai?

A: Juffrouw Karmin. Aur tor?

B: **Geeft ze goed les?**

A: **Toch wel.**

B: Ok. Hamár wálá hai juffrouw Gokoel.

A: Ta abh stage jaite kare?

B: Há. Ab ham na jáni abhe konci kare be, want ham suni plek pari kiesen kare ke jai ke kito skul par gewoon ego werkstuk banáwe ke. Abhe hamu na jáni hai. Meneer se pochlin, táb meneer bole abhe u bhi na jane precies konci. Bole hamlong ke later batái. **Vanaf nu hebben we ook geen school meer. Pas vrijdag alleen en tentamen moeten we maken. En daarna zijn we al klaar.** Dan moet ik, omdat ik voor Fire een onvoldoende heb, tab khali cáhi áwe ke, oke banáwe ke. Aur oefen kare ke.

A: Há, ohu hamke bhi hai, stageproject banáwe ke. Abhe ham na jáni kaise aur konci, juffrouw kuch na bolil abhe. Khali suna ki bani.

B: **Dat ding is veel hoor. Ik heb al gemaakt.**

A: **Dat hoor ik ook.**

B: **Je had bijna alles zelf moeten doen. Je som zelf maken.**

A: **Ja, ik heb gehoord dat het moeilijk is.**

B: **Je mag nu ook niet zelf je groepen maken. Je wordt zelf in groepen gezet. En als je met iemand niet kan opschieten, moet je toch proberen om te doen. Er zijn ook mensen in die groep die niet werken, hoor.** Toke kon-kon roj áwe ke skool?

A: Hamke hai i haptwá roj áwe ke, want hamke cijfer lewe ke hai. Aur sranandag ke gymen. Hame cáhi her banáwe ke gymen ke. Ekwá dain na gail rahin. Donderdag ke hai presentatie. Vrijdag ke vrij hailin. Ham soci ekwá haptá se vrij rahab.

B: Há. Tab long-weekend. **Dan kan je ook ergens gaan wandelen.**

A: Kahá mili jai ke ghume ke?

B: **Misschien naar de stad.**

A: Boi [Sranan], ik weet het niet, hoor. Ik denk het niet.

B: **Ja, je moet eerst goed denken. Olie is ook zo duur geworden.**

A: **Dus dat.**

8.

- A: Ká bole, bai? Tab skul don, ab konci karab hoi?
B: Ham toh abhe skul ke bád jábe, tab hamke khet jai ke, bhai. Ham na jáni tor.
A: Hamke toh bhi khette jai ke.
B: Ek toh áj se begin hoi ge khet-wet bane ke. Aj se ab kamti bal-wal pari taki ke, báp.
A: Hamlog ke toh dui haptá se khet bane, báp. Na bol, roj pare koiwiel khole ke, lagáwe ke.
B: Koiwiel khole-lagáwe ke na. Na thiká sab kámwan. Baki bait ke paisá lewe ke bara mooí lage hai.
Ab ehi kheti ke pice skul ni gai. Tab skul se sab mánge nikáse.
A: Hamár báp toh bole skul chorde, kheti kar le, Ham tabho áilá skool, báp.
B: Jáne, na thiká toh, ghare.
A: Konci áwe skul kárke bhi tu?
B: Kámwá na pare kare ke toh, etná ghare.
A: Iebár tractorwá kab kinai tab?
B: Bai, tohi batái sake hai. Tu tak diye.
A: Ham ká karab?
B: Há, toh, tu bole ráhe, na, ki ego kinyo.
A: Tab ego kinle, báp.
B: [oh], kinai ge?
A: Kabhe na. No spang [Sranan] kar, ekwá áí ek-dui baris bád.
B: Kai hectaar chitlon?
A: Abhe kaha chittán. Ábhe toh bane hai.
B: Are há, kaigo banal?
A: Ablekh hamlong ke ápan áth don bhe. Ab jáb cár kare.
B: Are tu na bole ráhe, ekadgo hectaar apne lete chite ke.
A: Nee. Ke dei, báp, chite ke?
B: Tu na bole ápan bap se lete.
A: [Na báp], u burhauna na mánge dewe.
B: Bara harami burhau hai.
A: Na bol. Tab tor GS-wá kab ai. Dhanwá bechke kinte nah?
B: [Are báp], abhe dhan toh cáhi kate ke.
A: Abhe na katál hai?
B: Na toh. Apsi krap, toh.
A: U kab dhan chitai kab katai.
B: Apsi krap jab katai, tab direct.
A: Tab kontjie ai?
B: Are, tu jáne toh na mang [Sranan].
A: Tab ketná me GS-wá mile Isáit?
B: Aisi hai 14.900 zoveel US.
A: US? Tab matlab tin sau hajár pás.
B: Ohi khát ta pare grain kare khetwá hamke.
A: Na bol. Mángát ráhe tractá dewe.
B: Na bai, utna me tractá na. Pagla hail?
A: Na toh, utna me arám me becde koike.

9.

- A: F., Jáne toh, die nieuwe film van K.? **Ze is toch laatst getrouwd?** Okar na laatst bihá bhail hai met...? **Hoe heet hij weer?**
B: V., ja.
A: Okar nawá film releas bhail hai.
B: Kaun film?

C: Kaun naam hai?
A: **Het is me even ontgaan.**
B: Kepar hai, Youtube?
A: Há, Youtube par hai filmwa. Download kar paye filmwa? **Download het dan.**
B: Há, is goed.
A: Download karke, tab pathaiye hamár khatin toh. Internet par dekhiye hai filmwá bhi.
C: Aur kon film takle?
B: Okarwal takle, Alia Bhat-wálá, Gangubai.
A: Há. Okar bhi laatst biha bhail hai.
C: Há. R. K. sanghe.
B: U- wal tak cukle?
A: Na taklin abhe. Internet kabho slow kamá hai Telesur ke.
B: Há. Isáit bahut traag kamá hai.
A: Telesur ab to erger hai.
B: Sab koi gebruik kare hai toh, ohi se etná slow hai.
A: Aur etná mánha bhi Telesur bhi lewe internet ke.
B: Digicel bhi toh verhoog karil ápan.
C: Aur kamái ke pare.
A: Verval hoige hai internet. **En gratis bellen.**
C: Kahe ta na bhare hai?
B: [oh] dekhiye opa Digicel par duigo voorschot khali hai. 20 srd en 40 srd ke. Ab nawá ail hai 20 srd aur 50 srd ke
C: Há voorschot lei sake haile.
A: Aur activeer kare ke?
B: Otne hai, bak voorschotwá 50 srd ke.
A: Na na, ontna na lebe. Ham khali activeer karilá. Ham na jáni voorschot-woorschot. Bhare ke dukh pare hai.
C: Pacchas gilwá lagaike, bharliye, internet hoi jai. Aur voorschot mil jai.
A: MP download kare ke hai app, hamke na hai. Download kare be tab activeer karab.
C: Ego voice hame na mile hai, tu jaun pathai rahe.
A: Ham pathai rahin tor khatin, download karke.
C: Barkhwá se puchye na, okar lag hai ki na.
A: **Dan moet ze weer via app downloaden.**
C: Ose puchiye, tab juffrouw khat pathái deygá.
A: Há. Pari puche ke.
B: Konci karle vakantie me?
A: Vakantie me ghare rahlin.
C: Kahu na gail rahle ghume?
A: Kháin aur sute.
B: Kahi na gaile-waile?
A: Kahu na gailin, bai.
C: Tu gail rahle? Show gail rahle?
B: Na, bai
C: Show me bahut manai ráhá.
B: Dui baris bád ail toh. Ab áwe na 27 mei ke ego show.
A: Ki 28 ke? 28 ke na hai.
C: [Ooh], Há. Tab phin 10 juli me hai. 2famous-wal bhi áwe, dekhiye.
A: September me toh. Okar bhi hai toh, jaun u gail hai.
B: R. ke?
A: Há.
B: Há, okar sahar me hai. Aur Rajni-B-wal bhi, i juni ke, sahar me. 50 US okar karta hai.

A: Mánge táke Facebook pe.
 B: Há, dekhle rahin laatst Facebook pe aur Tiktok par bhi. Dhare okar flyerswan toh.
 A: Karta etná uchcá ke, tab mánge táke.
 B: Mooi hai, aur sab kuch khulge hai abhi.
 A: COVID bhi tani se normaliseer bhail hai.
 B: Aur mondkap verplicht bhi na hai toh.
 C: **Niet overal.**
 A: Zaal me verplicht hai, huwá par wel.
 B: Bak ekád-ekád go placewan par verplicht kare. Aur jahá verplicht hai, aur jahá normaal. Mooi aise.
 C: Aur Nederland me isáit par vrij hoige.
 B: Há, huwá Covid-vrij hoige.
 A: China me ham sunlin, u hai, lockdown. **China heeft nu een andere ziekte, he, die erger dan Covid is.** Huwá par lockdown hai.
 B: Ek toh Covid vrij hat hai aur nawá bemari áwat ja hai
 A: Chinalogan jaise suwarlog rahe hai. Jonci páwe khái dare hai.
 B: Ohi ke káran hele wereld besmet bhail hai.
 A: Ekdin manai khái lei saran.
 C: U bahut nasi ját hai.
 B: U sab ke kare duniyá bhar ke straf milge hai.
 A: Etná manai bhi maral Covid se. Etná mehnat se dui baris bád pas sab cich khulal hai.
 B: Aur utna manai bhi maral Covid me.
 C: Hiyá sune ki dusar bemari áwe hai.
 A: Na jáni u des me ká howe hai.
 B: Booster lei cukle?
 A: Há, bai. Ham tingo lei cuklin hai.
 C: Ham duigo lelin. Ham na jáb ekwá lewe.
 B: Bak buitenland jai khatin cáhi ekwán lewe ke toch? Ham lebe sait ekwá mahina leb, augustus me.
 A: Ham lei cuklin. Mooi hai aur bescherming bhi.

10.

A: M., kaise haile?
 B: Ham mooi. Tu kaise?
 A: Kuch thik na hai.
 B: Are, ká bhail hai?
 A: Aj hamlong ke powerpoint presentatie ráhá. Voorbereid rahile tu?
 B: Na, ham voorbereid na hailin. Meneer hamlong ke deri ke melden karil, toh.
 A: [oh], ham bhi toh na voorbereid rahlin. Cali meneer se ego kans mánge, nah.
 B: Há, cali dekhe. Meneer deri ke melden karil, daarom hamár muri me kuch na ghuse hai.
 A: Ham bhi toh. Ham khailin, maar kuch na já hamár muri me. Cali, tijd hoige.
 B: Há, cali dekhe meneer konci bole hai.
 A: Tu báhere agor, ham puch ke áilá.
 B: Há, thik hai.
 A: Ham ái gailin.
 B: Konci bolil meneerwa?
 A: Meneer ego kans deyl hai vrijdag lekh. Ego video banai ke pátháwe khatin.
 B: Bak jaise larkwán bole, okar bád me her ráhi tab.

11.

A: Ey, áj vergadering, bai.
 B: Há, boi, ham deráilá.

A: Ham bhi. Ham khali aise kare be.
 B: Konci khák ho abhe, abhe tijd hoi jái khái khát.
 A: Hamár mái baygan pakáil hai.
 B: Ham kalhiyá kine ráhin ego khaki, ohi batjal, ohi garmái ke khábe.
 A: Hamár mái áj baygan pakail aur jhoor machri.
 B: Huh, u ke kha, báp.
 A: Bihán aye skul?
 B: Há, mang [Sranan]. Pari áwe ke.
 A: Konci khát. Ham bihán na abe skul. Bihán vrij na hai. Juffrouwwan verlot lail na bole. Engels ke juffrouwwá thoro ai.
 B: [oh] Há, bhale bole. Ham na abe.
 A: Ham P. se puchlin hai, u bole na ai, koi na ai. [Hm] bhi na abe. Ethiek bhi na doro jai.
 B: Tab hamu na abe. Aur kuch batao.
 A: Ká batái?
 B: Tor mái kaise?
 A: Há, mooi. Tor mái log kaise? Abhe woensdag ke cal jab ghare bhi toh... Are, ik bedoel, ham jábe sahar. Tab pas abe volgend jaar. Volgend jaar hamlong ke tentamens suru hoi jái, toh.
 B: Ta kahá rahiye sahar me?
 A: Hamár mámu ghare, Kwatta ergens. Tu na jaiye kahu vakantie me?
 B: Na jáni, abhe planning na hai.
 A: Are, banaiye toh, tor mausilog ái ráhá na, tor kant ghume.
 B: Usab toh chál ge hai.
 A: Are, tab tu kab jaiye Holland?
 B: Patá na, ekwá baris sait.
 A: [ohi toh].
 B: Sab cich toh mangahá hoige hai.
 A: Na bol, [báp].
 B: Tu huiswerk banaile Engels ke?
 A: Na [bai], u juffrouw jaise pagalá kare hai.
 B: Na [bai], aise na bol, [bai].
 A: [Bai], ham kuch samáje to ráhilin. Cijfer pák ho volgend jaar, [toh].
 B: Há [bai], ham soci hame her milge.
 A: Ham bhi socilá. Ham na náni ketná ham pabe. Ketná moeilijk.
 B: Are, u bolát ráhá na. Upár se ketná brief likho, ie likho. Upár se Engels me. Aur bád hai.
 A: Há, [bai]. Kerst ke kahá jaiye?
 B: Are, ham soce rahin ápan mausi huwá jaitin. Tu?
 A: Ham sahar na boli rahlin.
 B: [oh] Há, tu sahar jaiye. Tab tu khub ghumiye, khub khaiye.
 A: Há toh, cáhi, ká boliye. Bak ohi Corona-Corona bak.
 B: Há, ohi mauká me tu ghum. Aur der hoi jai, tab káhi na ghum paiye.
 A: Há, mooi bole. Ham ego jurk dekhlin ráhlin, huwá Focus [kledingzaak] me. Ham prijswá dekhke, ham girgailin, [bai na báp].
 B: [Báp re], ketná mángha, báp?
 A: 350 ke ketná ráhá.
 B: Ego jurk?
 A: Há, báp. Ham boli chorde, 350 se kai-kai cich ham kin saktin.
 B: [Ohi toh]. Ham laatst ego jurk dekhe rahin. Pánc saw ráhá.
 A: Na, [báp], chor de. Pánc sav, jab ham ek dain jurkwá pahinab, phir dhardeb klerenkast me.
 B: Há, aur jab na ati-wati tab zomaar lás.
 A: [ohi toh], mang [Sranan].
 B: V. ke verjari [Sranan] hai, konci dekh ho?

A: Kab hai?
 B: 16 februari, [nah].
 A: Kai baris hoi?
 B: **Twintig jaar.**
 A: [ohi toh], dekhai jai kontjie dekh ho.
 B: Ego mooii ke collage dey dekh ho.
 A: Collage mooii ke foto se, [nah]? Hamlog ke cárgo, aise. Mooii lagat. Maar tab cáhi eerder informeer kare ke, aur bestel kare ke. Foto's mánge dey dewe bhi.
 B: Prijs-wijs sab kuch mánge puch lewe. Na ki hamlog prijs dekh ke flauw girjai.
 A: Nana, ham na soci otná mángaha rahi, want ham... Jane to hoke, Sh. ke toh. Hamlog dey rahin ego kuch water-water-wal ráhá. Tab uwal ráhá 75, ham socila. Tab 100 SRD aise rahin.
 B: Há, tab delen door 3 karak hoi.
 A: Tab 100 gedeeld door 3.
 B: Sait P. bhi sait áii jai.
 A: Sait P. jai. Ham na jani P. jai ki na.
 B: Ham na soci P. eke uitnodig kare ke.
 A: [ohi toh], want V. ke vriend rahi tab P. kaise jai. Ey, tu verder studeren kariye?
 B: Há, bai. Tu?
 A: Ham bhi mángi kare, baki muriwá na lewe toh. Ham jab karab HBO, bak phin verder na studeren karab.
 B: Ham soce rahin, IMEAO ke bád me kám khojebe. Tab kám karab plus parhab.
 A: Tab ehi hamár bhi regel kar diye, na.
 B: Há thik hai. Ego administratie ke kám hamár báp bole hamár khat regel kar dei. Tab ham bolab tor khat bhi regel kar dei.
 A: Pahale IMEAO af karan de na, báp. Abhe ek baras aur ádhá baki. Want i eerste kwartaal bijna bit ge hai.
 B: Ohi toh boli, jab kám par ják hoi tab mooii paisá kamák ho. Ham soci IMEAO ke bád ham jab PTC.
 A: PTC kai baris hai?
 B: Cárgo baris toh Bachelor hoige hai.
 A: 4 jaren, tab bachelor leyke ghare baith be? Kon faida?
 B: Bachelor kariye, tab direct kám pái jaiye. Manai apne áiy tor lag kám dewe.
 A: Há accha, dekhak ho tab.
 B: Mooii paisá.
 A: Acchá thik hai, tab aisan ke rahi, acchá.

12.

Há, verf hoi. Abhe ham na jáni kon kleur precies. Mooii lage hai. In hai toh, ie modelwá. Phele l[oh]a ráhá, isáit lakaria-wal in hai. Ham bhi foto banai ke dhare rahlin status par. Apne se bár verf karlin. Na helemaal af hai. Keukenwá wel af hoige, ab oma cáhi verf hoi ke. Afvoerwá abhe cáhi banáwe ke, eke báki, toh. Tab ham soci af hoi jái. Zeker, piche hai usáb cich khat, gos-macari aur grote was. Nani gail hai huwá, mandir khatin pakáwe. Soci kuch ráhá D. ke. Doekhiweg pe ego bar hai, toh, restaurant hai. Tab huwá par kuch hai, ego feestje usáb ke. Tab okar khatin gail pákwáwe, abhe hui par hai. Bára baje se cal ge ráhá, feestwá bara baje se hai. Eten-dinken aise kuch hai. Elk jaar kare ucichwá, toh. Pahile hiyá kárát ráhá, dukaniyá lage. Apsi huwá pár karil. Hamu okro boilin hai. Behán jábe sabere kám par. Tin baje kám pár se abe. Tu rahiye toch, middaguren? Dui baje, half 3 aise ábe. Sanjhá ke even rust kárab phin, 's avonds khatin. Tablek ek roj aur pak jai. Kutaunwá na blaf karil. Ham na ján pailin ki koi áil hai. Poortwá band rahat aur khulát tab ján jaitin. Khol ke chorlin, ham socat rahin mámu plotseling áii jai.

13.

- A: Káise haile?
B: Mooi hailin, tu kaise?
A: Mooi hailin dhire-dhire já hai school ke verslag banáwat rahlin
B: Kon verslag banáwat rahle?
A: **Afstudeeropdracht**
B: [oh] ham banái ke don.
A: Bahut moeilijk hai
B: Organizer likhle hai?
A: Abhe na, tijd na milel likhe ke?
B: Are tijdig inlever kare ke hai
A: Aur donderdag ke afstudeeropdracht
B: Ketná dher werk hoige hai
A: Bahut werk hoige hai, ham banailin voorwoord maar na mooi rahá
B: Hamár inleiding bhi na mooi rahá
A: Pare opnieuw banáwe ke
B: Ha bihán inlever kare ke hai, abhe inbinden kare ke hai
A: Kab uitprint kariye?
B: Ham banáb opnieuw tab uitprint karab
A: Bahut dher hai
B: U haptá se examen suru hoi
A: Ha, 9 juni ke suru hoi
B: Maar tu na jáne hai, geschiedenis aur hatex, ek roj hai
A: Serieus, na jánat rahli.
B: Ha, abhe hatex parhiye, muziek parhriye aur tekenen, cár leervak parhe ke hai
A: Bahut dher hai, hatex kopieer karlin tab srd tweehonderd bhárlin hai
B: Are otná dher?
A: Ha, dui saw srd
B: Ham ápan cel me se parhab.
A: [oh] ápan cel me se parhriye, ham na pahar páilá cel me se
B: Dui saw srd bahut dher hai
A: Hamár muri pirá hai
B: Abhe hame ego les dewe ke hai
A: Kon les dewe ke hai aur kon lesuur?
B: Hatex dewe ke hai laatste lesuur
A: Konci ke over hai?
B: Ego wandversiering, jáne ego wandversiering konci hai?
A: Ná, na jáni hai.
B: Ego wandversiering hai ego cich jon wand pe dhare hai.
A: [oh] ha ab janlin.
B: Ham gebruik karab okro, popki [Sranan], tab kát ke verfi [Sranan] opár lagab tab druk karab ego blaadje par.
A: Maar okro ghám me jurwaile hai, want anders slijm ráhi.
B: Ná, ná ráhi ego tissue se ponchap.
A: [oh] samáj lin.
B: Tab ekar bát ká kariye?
A: Ham abhe na jáni hai, pahile examen don howande.
B: Kon examen hai toke banáwe ke?
A: Bahut dher banáwe ke hai, voorbereid kari hai dhire-dhire.
B: Dher leerstof hai, aur vragen banaile hai?

A: Na ham na banab, bahut dher hai, pari cel me se pahre ke ki to uitprint kar ke, sab kuch ketná mahangá hoige hai.

B: Na bol hamár sáb paisá don hoige copie kare me, kháik ke paisá na bace hai.

A: Precies, des ke situatie bhi ná mooí hai.

B: Na bol bahut kharáb hoige hai, ham parh ke don hoi jáb tab geliik kám karab.

A: Ha, kám kariye aur studeer kariye.

B: Isáit ke tijd studeer karle tabhi kám na paiye.

A: Ha, tab aur batáo, aur kon groente gebruik kariye.

B: Ham gebruik karab okro, dop, aur restmaterialen, pakhná aur grind, tab verfi [Sranan] lagai ke ham werkstuk bedruk karab.

A: Maar konci pe bedruk kariye?

B: Ham A-4 blaadje pe bedruk karab, verfi [Sranan] bhi etná mahangá hai, ohi se ham chotá walá kinlin hai

A: Ketná hai ek doos ke prijs?

B: Ham ek rij kinlin hai srd 50 me.

A: Ham bhi mángi tor les volg kare.

B: Ha tab áiye, ham toke kuch vragen stel karab tab tu beantwoord kariye.

A: Hame mooí lage take ke ki kaise werkstuk banáwe haile.

B: Ham tose puchab ki konci khartin wandversiering ke kám hai, tab tu batáíye.

A: Hame lage ki hame ego wandversiering ghare hai, krijt aur pattá se banál rahá. Maar tu mooí se diye ápan les ham alvast to ke succes wensen kari hai.

B: Tu áiye toh?

A: Ha ham áb.

B: Thik hai tab half twaalf bhét hoi phir se.

14.

A: **Hallo K.** kaise haile?

B: **Hallo T.** ham mooí hailin, tu kaise haile?

A: Ham bhi mooí hailin, tor school kaise já hai?

B: Hamár school mooí já hai, aur tor school kaise hai?

A: Hamár school bhi mooí já hai, aur batáo kon vak moeilijk pare toke?

B: Hame moeilijk lage hai boekhouden, rekenen aur Engels

A: Tab mooise oefen kariye boekhouden cáhi mooise samjhe ke náhi tu ná haal kar paiye aur rekenen cáhi mooise oefen kare ke tab tu haal kar liye.

B: Ham suni bhi ki tu jaiye stage lopen kariye.

A: Há dui haptá se ham stage lopen karab aur cár les deweke hai, toch wel makkelijk hai maar pari mehanat kare ke.

B: Hebi [Sranan] ná hai.

A: Hai wel maar na otná maar pari kare ke, want tu bhi mánge later maatschappij me kuch howe toch?

B: Ha sab koi ke cáhi kuch na kuch kare ke

A: Aur wiskunde tu bhi páwe hai?

B: Ha ham pai hai Wiskunde, ham Wiskunde me mooí hailin.

A: Ham wiskunde me ekko bun na mooí railin, mulo school ke wiskunde middelbare school ke wiskunde se aur moeilijk hai. Aur tu long ke school pe feest rahi Keti Koti [Sranan] khartin?

B: Na, feest ná rahi, jabse COVID bhail hai tab directrice na mánge feest rakhe, COVID to sab kuch verpest kardeyl.

A: Tab bol tu áj konci khaile hai?

B: Aj ham khailin krobia aur bhát, aur tu konci khaile hai?

A: Hám khailin hai gosh aur bhát.

B: [oh], acchá lekker hai.

A: Toke vakantie kab mili?

B: Hamlong ke vakantie mili aise midden augustus me.
 A: Tab kahá jáiye vakantie me ghume?
 B: Ham soci hai sahar jái ke ghume ke.
 A: Ha, sahar bahut mooi hai, huwá pe ketná barká dukán aur barká mall hai aur ketná place hai geniet kare ke.
 B: Maar tel bhi etná mahangá hoige hai tab kaise jaiye sahar.
 A: Ha, ohi to bhi tel bahut mahangá hai, aur ham suni ki verhoog bhi hoige hai.
 B: Sahar jái khartin toke pari vijf of zes honderd ke tel bhare ke.
 A: Tab bihán jaiye school.
 B: Ha bihán jáb school, want hame wiskunde hai.
 A: [oh] tab mooi hai.
 B: Ha, wiskunde volg karke bád tab ham vrij hailin..
 A: Ham bihán bhi jáb school.
 B: Acchá tab bihán bheth hoi school pe
 A: Ha acchá thik hai.

15.

A: Tab tu abhe ghare jaye tab konci kariye?
 B: Ham ápan mái ke help karab kuch karwáweke tab okar bát thorá se sutab. Aur tu ká kariye?
 B: Ghare jáb tab ham kháb, okar bát sutab tin baje lek tab utháb aur door werken karab stage project kartin.
 A: Tu serie take haile?
 B: Ha ham taki hai
 A: Kon serie take hai tu?
 B: Ham taki hai ‘Bare acha lagte hai’ [tv-serie] aur ‘Kundali bahgye’ [tv-serie], aur tu kon serie taki hai?
 A: Ham taki hai ‘Dance India Dance’, Naagin’ aur bepaalde shows. Aur tu film na take hai?
 B: Ham makkelijk film ná taki hai, meestal ápan telefoon me bezig ráhi hai tab na taki hai tv.
 A: Ekvá haptá show hai tab na jaiye take?
 B: Ná, na jab taki, ham na jai hai show me. Kekar show hai.
 A: S. ke show hai, etná mahanga karta hai srd tweehonderd.
 Aur stageproject hai, moeilijk ki makkelijk hai?
 B: Ab lek to makkelijk hai maar verder ham na jáni hai, kuch vraag sáit moeilijk ráhi.
 A: Maar hamlog ke cahi hal kare ke, want laatste jaar hai.
 B: Toke ekko her hai?
 A: Na hame na hai her, aur toke.
 B: Nee ik ook niet Jab slaag hoiye tab konci kariye tu?
 A: Soliciteer karab, kám mili tab verder bhi studeer karab. Aur tu verder studeer kariye?
 B: Kans ráhi tab verder studeer karab.

Bijlage B

31-65 jaar

1.

Pak jai ámwá, tab kuch ná kar paiye echt. Tab vogel áike khái lay. Vakantie ke dinwan etná jor já hai. Hamár barká bitiyá chaw baris ke hai aur tweede-wál **dui** baris ke hai. Dus die tweede-wál bahut tijd eisen kare hai. Sanjhá ke já suth ge, tah zo pánc baje chav baje u jah uthal, dinbhar roi. Ham na jáni káhe khatin. Tab hame cáhi okar lage baithe ke, oke schommel kare ke, jhalwá me jhulái-jhulái. Aur jab even cal jái pakáwe ofzo, tab suru kardey rove ke. Tab baith aur oke jhulawo. **Okar** sanghe cáhe baitheke, na ki hade: laiyle ego koekje, tab cup hoy jaiye ofzo, ná. Mobiel na dey lá, omdat mobiel is niet gezond voor haar. Tv wel aan kardeylá usab khatin. Maar dan soms wil ze die tv ook niet. Barkwá is echt iets van koken, mánge hai andá-koekoe [Sranan] banáwe, mánge hai echt van die koekjes maken. Maar tab chotkwá khele lage hai. Tab jetná ná banáwo, otná kám rahe hai. Opruimen en alles. En vooral als het gaat om uitrollen, bele ke rahe hai, koekjes banáwe ke rahe hai, phuláwá se khele ke rahe hai, tab usab ke speels rahe hai, net als ke slijmi rahe hai. Larkwan ke verschilwá barká hai toh.

2.

B: Ham bahut háth kamaalin hai, ham aur hamár admi kamaalin hai Surland [Bacovenbedrijf] lage, ham vinden kari hai ki ego aurat bahut háth kamá hai, sabere utho, tab pakawe ke hai, tab kám pe jái ke hai, tab kám se ghare aiye tab phir se kám rahe kare ke aur larkan ke bhi dekhe ke hai. Hame tin larkan hai, duigo betwá aur ego bitiyá hai, ham ápan barká betwá ke bihá kardelin hai, aur hamár dusar betwá kamá hai, aur hamár bitiyá abhe skul já hai.

A: Aur tor barká betwá tor sanghe rahe hai?

B: Há, hamár sáth rahe hai, okar bihá bhail vorig jaar september me, abhe ek baris hoi jái.

A: I COVID se barká feest kare rahile?

B: Ná, barká feest na karlin, chotá me kardelin hai okar bihá.

A: Ab kám se jáiye ghare tab kám kariye.

B: Há, tab phir kám karab, abhe larkan skul se áy jai, tab sab kuch cáhi netjes rahe ke aur jab koi tor ghare áy, tab sab kuch bhi cáhi netjes rahe ke.

A: Aur jon vriendin ke sáth tu kamá hai ham suni ki okar admi marge hai.

B: Há, okar admi marge hai, hame bahut erg lagal, maar okar sab kuch mooí se hoige hai, soclin hai ki ek din okar ghare jáb, ketná din se ná gailin hai.

A: Oke bhi ondersteuning nodig hai.

B: Há, ham jái okar sáth bole batiyái, tab oke dusar rakam janái, dinbhar ghare rahi tab stress hoijái

A: Ápan vriendin se boliye ápan ke thorá ontspan kari aur Youtube pe video 's táki.

B: Ham bolin hai ose, maar u bole hai ki u na kar páwe hai, tab okar muri pirá hai, tab u bole ki u ná kar páwe hai, cáhi tu jon bhi kariye u persoon laut ke ná áy, toke cáhi sterk khará rahe ke ápan larkan khartin, abhe toke kuch hoi jái, tab tor larkan ke ke dekhi, jab ápan larkan khartin na khará ráháb, tab ke kari, ek din aise hoi ki tor admi of tor aurat marjái, tab toke soch ráhi ki u ab ná hai, tab kese jaiye bole batiyái? Maar ká kariye u Bhagván [God] ke kám hai, u toke janam del hai, tab ek din u toke phir bolái, maar oke abhe soch lagál hai ki ek din u ápan admi ke laige haspatál [hospitaal] aur okar admi marge. Jab oke ego schokking hoige hai, dher jane lijden kare hai aur kuch manai gelijk caljá hai. Ham ápan vriendin se boli hai ki toke cáhi kush rahe ke ki tor admi mooise calge hai, ab u lijden karat, tab konci karte? Sab kanti se takiye, tab sab kuch mooí se bhail hai, jon cich hoige tab hoige, don.

A: Acchá tab dank je wel, mooise rahiye.

B: Há, tu bhi.

3.

Ham 36 hailin. Ham school par kám karilá, wachter ke kám. Aur aiy din ghare rahilá, ghar ke kám karilá, phin kám par jáilá. Sab kuch mangahá hai abhi, na athe hai, zuinig kariye tab ath jái. Aur tarkári bowá hai, murgi posá hai. Phin dekhál jái áge. Tu na jáne áj hailo, bihá na hailo. Phin dekhál jai áge ká howe hai. Kabho-kabho jailá ghume, baki ná etná. Jaise ego trip, ki u sponsor kardewe hai, tab jáilá. Jaise koi ley jáilá ghumáwe, tab jáilá. Hiyá hamár sás ke ghar hai.

Verjari [Sranan] hai woensdag ke. Tab ham 37 ke ab ham jábe. Ham boli ádhá doksi pakái dey, larkan ke khavái dey. Tab phin ádhá pakábe woensdag ke. Aur culhá par pakábe, ham boli lá ham culhá bár dey. Kabhi-kabhi sánjhá ke bhi mooí lage culhá par pakáwe ke, toh.

Hame duigo larkan hai. Ego já COVAB, bitivá, barkwá aur i já MULO West [muloschool]. Isáit hamár bitiyá cál ge stage lopen kare, stad me. Tab huwá appartement huur karil hai, tab oisi jái hai. Hamár bitiyá já hai RKZ (Rooms Katholiek Ziekenhuis). Okar wens rahá, ta ham bolin, acchá jáo.

4.

U hamár schoon-oma ráhá, hamár admi ke áji. Ham okar zorg draag kare t rahin. Ápan admi se jab ailin samenwonen kare, tab okar zorg hamár upar ráhá. Dus ham okar zorg karat rahin. 4 jaren okar zorg ham karlin hai. Daarna okar ego zoon ail ráhá Nederland se en ook áji ke ego nicht ail ráhá Nederland se bhi. Tab gezellig upar ráhá sab koi, tab ab usab ke sute ke tijd bhail, tab u ápan kamrá deidil ápan nicht ke sute ke en toen u gail ego dusar kamer me sute. Tab aise gir ge van bed, omdat na gwentí ápan bedi en dan nu op ander bedi pe. Tab had ze een heupfractuur gehad. Aur phin se operatie bhail, bedlegerig hoige, a zorg ráhá hamár upar. En in dezelfde tijd ham verwachting me rahlin ápan jongen ke. Laten we zeggen, 7 maanden verwachting me rahlin. Tab zorg door karlin okar khatin en jab i geboren bhail, daarna na 5 maanden overloden hoige ráhá. Jab overloden bhail ráhá, tab 91 ráhá. Hamár khatin u vak leuk hai. Ik heb zelfs opleiding karlin hai om oudjes te verzorgen. 't is een leuk werk om oudjes khatin zorg kare ke. Ik werk in het ziekenhuis, in de keuken. I overloden bhail aur jaun opleiding ham karlin, tab hamke eerder kans ráhá jai ke. Dus tab solliciteer karlin. Tab kám pailin huwá keuken me als voedingsassistent. Ham hardum bolila ki okar zegen, okar sewá karlin hai, in de zin van ham zegen pailin hai. Daarna ham ápan kam pailin. U hamár bitiya. MULO school já hai.

5.

Ham mooí se rahi hai hiyá pe. Ham ápan ghar ke kam kari hai, huisvrouw. Apan sabere se uthila, ápan din bhar kam karilá, bezig rahilá, kahu na jáilá, gharihi rahi, ápan bezigheid kari. Ham 42 jaar hailin. Duigo larkan hai, ego jongen, ego meisje. Meisjwá ke biha hoige, kleinkind hoige hai, 3 jaar ke ego zoon. Aur

ego nakomertje ráhá. Tab u hoiga 7 jaar, tweede klas me baithe hai. Hamár biha bhail huwá polder me, strand kaiti, markuttá samájhle. Tab ham huwá rahat rahin. Hamlog kahu na ját rahin. Hamlog niet eens Nieuw Nickerie na jánat rahit, rastá na jánat rahin, kuch na jánat rahin. Tab hamár admi áwat ráhá, ráhá vriend. Na jánat rahin, Awat ráhá hui, hamár ghar ke piche kheti karat ráhá. Kheti karat-karat-karat ta dekhil hai. Tab okar áji-ájá-log ail bát-chit kare, tab ohi ke mára eens hoi gailin. Tab ohi sab ail dekhe-wekhe, tab ohi me sab koi eens hoige. Tab april me sabhan ail ráhá dekhe, december me bihá hoige. Aur ham na jánat rahin ki hamár bihá ohi se hoi. Toevallig u roj áwat ráhá khet me. Aisan bhail ki hamár bihá ohi se bhail. Jab se ailin gelukkig me hailin. Aur manáwat já hai. Aur bhagwán sabkuch de hai. Jaun cich mángilá, dewe hai haigá. Jaun cich mángi kin sake, na puchiye, bole apne se kin liye. Omdat ham sab kuch karilá, ham sab kuch hiyá dekh bál karilá. Tab ham jaun cich ápan khat mángi, ham kin sakin. Kahu jai, tab puch ke jai, zomaar na jai. Larkwá já skool, tab oke pare les sikháwe ke, ghar ke kám karo. Admi já khete, tab pare khaik pakáwe ke, kamkartan log ke dewe ke. Tab hiyán toh sánjha hoi ja. Duigo kamkartá. Ab usab ke kháik-wáik na diye, tab usab na mángi jai kamái. Jab se ham jáni, hamár sás pakái ke dewe hai. Plus abhe ai, tab usab ke bhi debe khái ke. Aur koi áwe hai, tab usab ke drinken, khái-peye sab kuch puchi. Hamár sás aise hi karat ráhá, oise hi ham karilá.

6.

B: Schooltijd se sanghe school gailin sánge groeien bhailin, tab awát ját aise kennis hoige aur liefde, dertien jaar ke ham rahlin aur twaalf jaar ke hamár aurat ráhá tab hamlong verloof bhailin. Tab nadien okar vader oke zesde klas se nikardeyl aur ham cal gailin Nieuw Nickerie een jaar LBGO aur phir technische school, okar bát huwelijk me stappen bhailin tab werken en na werken vele problemen bab aur mái ke meemaken karlin, alcohol problemen vader ke dher ráhá u hamlong ke altijd tegenstoot karil hái, jab sanjhá ke ghare awo tab dekhi mái kona me lukán hai aur bab ghare me sab kuch iedhar udhár kare hai maar tabho hamlong kono bidi bacawat-bacawat meemaken karlin hai, leven is heel moeilijk om los te laten. Jon i bemár parge ráhá aur paral ápan bab ke gahre jái ke is iets heel anders jon ham ghare meemaken karlin hai hamár bab jon hamár mái ke sáth karát ráhá u systematisch uitmoorden ráhá, u molest **karat**, marát pitát ráhá hamár mái ke met alle soorten misleidingen

A: Maar kono oorzaak se bhail hai aise?

B: Ha vader ke daru ke bahut probleem ráhá, u hardam hamár mái ke mishandel karát ráhá, tab máre okar muri phore, tab hamár bab hamár mái ke etná jor se máril, ki beneden doorlaten howet ráhá, tab hamár barki mái oke laige hospitaal. Kabhi ham soci ki ham sab kuch becke ke bhági want Henar heeft geen geluk, we zijn de enigste opbouwende bedrijf hier in de buurt aur ham ápan larkan ke abhe kassá se pakarlin hai.

A: Tab ábsi dhán ke prijs kaise?

B: Dhán ke prijs zeer slecht hai dan vorige seizoen, ureum vorig seizoen ráhá vijfhonderd maar hamlong ke Ramadin lage se láwe ke parál tab bharlin zeven honderd vijftig plus rente per zak, aur i seizoen mes bijna twaalfhonderd aur dhán ke prijs vierhonderd vijftig. Ham aur hamár aurat aur larkan hamlong sáb ehi me paida bhailin hai, báp betwá kamái lagál, okar bád betwá aur peto bhi ail kamái. Hame arbeider ná hai, ab hamár betwan kamá hai, usáb ápan arbeid kare hai en dan kan ik die man geen salaris betalen jaise ego bahire ke manai, dan i soch ke kamá hai ki bihán ke bedrijf nalaten hoi tab hame mili, maar maandsalaris koi na jáne hai. Etná din hamlong ápan bap ke sáth kamilin, maar hamlong na janlin ki hamlong ke vaste salaris ketná hai aur jab paisá mangle tab derai derai bab se jai ke poocho, ab u dus go vraag stel karát ráhá, maar je moet weten kuch na kuch aurat larkan ke prive hai toch sab ke ápan eigen smaak hai, hoe dan ook sás sasur ke thoro jaiye bole ki peto aur larkan ke kaprá kin ke dey. Hamlong ke larkan ke ab andere tijd ham ápan larkan se bolin a ham ghare baithab aur tulong ab overnemen karo maar ik moet wel mijn administratie hebben, cáhi ham ápan rekening sab machtig karlin hai maar hame cáhi jaane ke ketná inkoop bhail hai ket na verkoop, aur ketná investeer bhail hai. Jab kamil galin tab ham ápan sab paisá ápan aurat ke háth me devat rahlin, hame ego vrees hai tu hame paisá diye tab ham na ontvang karpáp, tab ab ham ápan betwá ke voorgrond pe kardalin hai aur usáb se boli hai ketná ontvang kare ke, aur ápan peto ke bhi sikhái **dailin** hai, ham aur hamár aurat hamlong sanghe jáilá sagro, maar ham

boli betaal bij haar zij is de kassa. Je kan me niet naar een fixe korting vragen, bij die man misschien wel maar bij die vrouw niet, hamse koi máng ley kuch tab hamár pakit me aisá kabhi na ráhe hai, ham takeb ki hamár aurat kahá hai tab ose puch ke toke deb.

7.

A: Tab tu kai bátis ke haile?

B: Ham drie en zestig jaar ke hailin

A: Tab tu káhi ját rahe?

B: Ha ját ráhin ápan mausi ke ghare

A: Tab laatste tijd tu kaprá na siye hai?

B: Abhe voorlopig na, later ham siyab

A: Tab káhi na siye hai?

B: Ab thorá druk hoige hai tab later siyab, ham verhuis hob tab later siyab

A: [oh] oke, binnenkort verhuis hoiye?

B: Tab ab thorá druk hoige hai tab later phir kaprá siyab

A: Ab laatste tijd etná barkhá barse

B: Bápne na bol, maar áj mooi weer hai, tab socát rahin ki hamár betwá awát tab thorá kuch kárát hamár khartin.

A: Isáit bhi regentijd hai

B: Ha, grote regentijd

A: Tab káhá verhuis hoi ke jáiye ápan máí ke ghare?

B: Ham precies na batái pábh, maar ab nikse ke pari tab ham jáb.

A: Tab zomaar ke tu já hai mandir?

B: Ham eerlijk boli hai, jab se COVID hoige hai tab se ham na jái hai mandir af en toe ham rát ke jái hai, maar akele ke jái ke tab bahut gevaarlijk hai rát ke.

A: Tab láil hiyá tante ke ghare rahile na rát ke?

B: Ha jai hai okar sáth thorá baithi aur batyai, want ham ghare ververi [Sranan] hoi jai hai, tab ápan. dukh aur sukh batyái hai na dusár koi ke báre me, aur duigo hondje hai, bewaak kare hai.

A: Mannetje hai ki vrouwtje hai.

B: Dunnu vrouwtje hai, ego mannetje bhi rahá, maar oke ham deidelin dusár koi ke want eigenaar na mángát rahá, ham wel erg lage hai, want ham chotá se poslin hai tab sab gewend hoige hai, cáhi dieren hai, maar toch sári lage hai, jab ham tante ke ghare jái hai tab okar hondje hamár lage daur ke áijá hai aur oke bhi ego papegaai hai. Aur jab tu dieren ke pose hai tab toke bhi cáhi oke aandacht dewe ke, kháik aur páni bhi.

Hamár tv bhi tutge hai, tab ham ápan betwá se bolin hai tv banwáwe ke

A: Aur tor peto ke larká kaise hai?

B: Mooi hai, maar oke thorá griep pakre ráhá tab tu jáni hai jab larkan bemár howe hai tab ketná moeilijk ráhe hai. Hamár cel bhi tutal hai tab delin banwáwe ke, maar ek mahinná hoige hai abhe sab na banái ke deyl.

A: Tab toke pári ego nawá cel kine ke?

B: Hamár bhái gussá hai, want u mánge bel kare, maar bel na hoi páwe hai

A: Ha, tab aise ráhi ab tu tante ke ghare ja hai

B: Ha, ab ham jái hai aur tu bhi ápan kám karle.

8.

Okar bád gailin, heb ik snel gekookt. Are, pakailin ápan betwá khatin, want kalhiyá na gail ráhá huwá. Meestal vrijdag ke na school huwá rahi já hai, hamár betwá. Tab kalhiyá se mángat ráhá jai, tab kono bidi phuslailin, tab áj khawai-awai ke, dan was ik mijn broertje een beetje eten gaan geven. Tab oke

khawailin, tab nahawai-ahawai ke lay gailin. Maar tab barkimaiwá hamke saberwá bel kare ráhá. Tab pooche larkwá kaha. Boli khele enzo, aur kalhiyá se mángat ráhá huwá jai. Tab gewoon bolil uit haarzelf, ham ose kuch na poochlin, tab hamse bole Há, okar báp se niets na verwachten kar sake, want usab bhi thak ge hai. Boli ki hiyá huwá khali hol khode, ie na u, ham na jáni ká na ká bolat ráhá. Aur tab bole khali aurat-aurat rakhe. Tab ham ose boli iesab cichan hamse na boliye. Want ham boli ham kontjie kari, ham ká boli. Want jab hamár sáth ráha, tab ehi cichwan karat ráhá. Accha, tab ham kuch na bolin hai. Dan heb ik geluisterd naar haar en dan heeft ze gesproken. Dan ging ik mijn schooldingen doen. App banailin hai tab juffrouw S. wil vakintegratie doen. Ohi ke tab bacal kare ke, maar ik ben een beetje moe. Dan dacht ik toke pehle bel karle. Maar tab ham gailin ná. Barkimaiwá ke mo[oh] se nikarge ki ekar báp gail Guyana. Dan krijg ik zo een raar gevoel.

Dat zei ik mijn tante ook, dan zei ze, we laten alles op Mátá Ráni. Ik heb kleren gewasse n dan regent het hier zoveel, mang [Sranan]. Juf, ik ga die stofzuiger nemen hoor. U moet voor me zetten. Ik heb wel geld. Ham toke betalen kare be volgend week. Accha, thik hai. Mooi hai stofzuigerwá, toh. Want hamke na hai. Ham ápan oto khat mángat rahin.

U jai ehi bars me ghume. Abe usab ápan ghar-war kare hai. Juf, ham sochlin als hij moet gaan dan gaat hij. Als hij niet moet gaan, dan blijft hij bij me. Want het heeft geen haast. En abhe jab ham ápan mind se verander hobe, ham thoro jáni hamár leven kaisan rahi, wat voor me gepland is enzo. Dat weet ik niet. Als ik vind ki ham na mángila, tab ham gewoon weiger kar saki, usab hamár kuch na ukhar pai. Usab hamár kuch na bigar pai jab ham na mángab patháwe, want u hamár betwá hai. Ham ápan larká ke kaise pathábe. Maar als het gaat lukken, te kahe khat ham na pathábe okar toekomst khatin. Maar voorlopig ham ápan muri na márila in die dingen. Want hamár betwá hamár sáth haiga.

Het **leven** bahutmooi haiga, het is veels te mooi ki tu jaye stress kare, bemar hoye enzo. We weten niet hoeveel tijd we hebben. Ham gewoon mángi geniet kare ápan lewe ke.

9.

Ujaha ham kám karilá, D., usab ke kwekerij hai. Tab ham okar khat dharila varken. Tab ham help karilá bhi oke bece ke. Usab ke doksi bhi. Maar kip voorlopig na hai. thorá se mangahán hai, maar ik denk geen schaarste. Ham bhi b[oh]jit dher na kin ke darila. Ab vaste kám karilá. ohi karat-karat ab varken-varken karilá, tab bahutu na karilá. Aur mooi hai sab cich. Kip khojat rahile tu?

Ná, na hai voorlopig. Ham soci ek-dui haptá bád hamke hoi jai. 75 SRD ek kilo. Dher jáne toh 75 aisahi samutje bece hai, aisi. Aur ham safá karke aur láí ke ghare p[oh]utjái laila. Want ham ek dáin me kaigo safa karilá. Bilo me bhi bestelling lail la aur jaha. Tab ek dain me safa kar ke tab láí dey hai. Aur jab varken kono mángi tab bhi voorraad me hamlog ke hai. Jab barkawal rahe hai, tab 175 ek kilo rahe hai, barká suwar. Aur jab chotá suwar rahe hai tab 190 per kilo rahe hai. Chotawálá rahe hai om en bij 30 40 kilo ke varken rahe hai. Aur barkawálán, usab 90 se upar rahe hai. Tab sabse jhoorkwá me jáda vet-wet kardewe toh. Is goed, doei.

10.

Hamár behin ke betwá ke biha ráhá, vorige week. Ham log tin bahin aur ego bhaudjie ráhá. Toke kaigo bahin? Há, tab oisne hamlog chár behin hailin. Hamlog dui bhai hailin. Hamlog chaw jane se hailin. Ká boli bai N., bahut dukh. Ab toh karta [Sranan] na mile hai. Are, manai ke karta toh dede. Etná manai sikhman. Jáne ketná manai mare hai begur karta ke. S. na dekhá hai ie cichwa, gezondheidszorg ekdum slecht hoige, mang. Na dawái hai gat se, na kuch. Are na ke klagen ke, maar tu to sait apne jánet hoiye. Ab ohi ke káran manai datrá na ja hai. Ohi khat jane ketná manai mar hai. En S. ke isab cich na door hai, mang. Garib-garib manai ke toh daide kaartwa. Kahe ke tu aise kare haile? Hamuke karta to bhi don, verval. Ab datrá [Sranan] na jai sake hai. Dien karal hai, abhe na verleng bhail. Hamár bhaudjie, betjari, etná siekman hai. Hamár bhai khali idhar-udhar dusar ke tractá caláwe hai, oke na gat se kám na kuch. Ek mahina se okar karta verval, aur u etná siekman hai. Oke bloeddruk, suikerpatient hai, jaun toh usab ke karta bhi na mile hai. Na anjai kare ai, mang. Na jáni ká bole ke, báp. Upar se cich etná mangahá. Upar se na ziekenhuis me betaald hai, na ekko kuch na páwe hai, hamár betwá log, na kuch. Dus na samjhila ká

howe hai. Echt S. sab koi ke verras kar deyl. Na jáni ká hoi, boi. Ká hoi, ke baithi, ke ká kari. Dus hoop na hai ekko kanti se koi khat. Ekko regering na u kar pai ab i des. Aur sab koi jetnáhi sab koi baithe, uthnahi ápan pákit khali soce hai. Deswá ke koi na soce hai. Ki deswá belangrijk hai, na. B. jhalara karke don kar daril hai. Ab i jutal hai.

Soc toh, manai kaha lekh se kari? Jab dui hajár tu kamaiye, tab tu kaise kariye tu bhala. Batáo toh hame. Khali kamawo khawo. Hajár bár soco tel hiyá se sahar. Are, baris bhar hoige na gailin.

11.

Kaise haile? Ketná din bád ham tor stem sunilá. Druk, druk ráhá tab na bel howat ráhá. Isáit toh barse hai. Tulog ke kant bhi rastwá kharab rahe hai, hamlog kanti toh geasfalteerd hai. Bhale telefoon hai, tab hamlog me contact hoi ja hai. Há, tab ehi hai, barkhá ke weer hai.

Aur hai doksi, chotá hai. Hai bacha dana-wana dewá hai. Thorá tijd lewe hai, 6 maanden lailei barká howat. Voer, dana, páni bahutmángha. Koers ab verhoog bhail hai. Dher posiye tab ab dher pari khawáwe ke.

Na, abhe gai bacha na deyl hai. Jab dey tab, tu jáne hai, sommige gai bahut dher inri na dewe bhi. Soms pech hoi ja kuch me. Jab rahi bhi tab ham zeker tose batabe. Maar iesab sahar ke gaiwan, iesab dher roj na dewe inri. Iesab Hollandse raswan hai. Hiyá ke gai hai, tab u aur dher inri dewe hai. Jab inaria kamti dey tab dudhwá jádá dey toch.

Ab Corona thorá don bhail hai. Maar bole ego nawá virus ail hai. Hamlog vaccinatie lei lelin, toh. Ham tingo lelin hai. [oho]. tab hamu na jáne ketná dei. Etná bhi na mooí hai, etná hali-hali vaccinatie, kaha mar ja hai virus. Aur na khali jongeren ke, leeftijd pe bhi moeilijk kare, dekhiye. Jab se hai, aur aurat khat bhi moeilijk hai. Abhe jab se ham vaccinatie lelin hai, tab se hamár dehi bahut pira hai. Oise ham vaccinatie lelin hai, oise bijwerking na ail hamár lag. Maar wel enige last hai ki dehi bahut pira hai.

Mooí hai, maar kamwe na milal hai jaun cich khat parhal hai. Kám nap áwe hai. Ham na jáni kontjie hai probleem. Khali hamár bitija kám na páwe hai.

Kaha bhi patháwe rahe ke. Sahar me ego vriend rahat yá toh okar biha rahat, tab pathai detin. Tab huwá kono kám lailetin. Abhe toh okar kuch na. Kaise pathabe, otná kosten, otná mángha, kaha pathai oke rahe ke. Ego appartement tab cáhi, jab tak sahar me mooí kám na kari. Cáhe jahá rahiye, toke cáhi ego mooí kám.

Há, tab koi boli oke deide tab regel hoi ját. Want ketná jene kám pail, khali hamár bitiyá ke koi na boláwe hai. Probleem kontjie hai, ham abhe na samjhila. Hamár bitija ke sanghe jetná geslaagden hai, bijna sab kám paige. Hamulog toh erger kari ke ketná manai ke kágaj ban ge, ketná manai ke sab cich kare, koi toh help kare. Maar kahi kuch na. Dokter M.i ke toh dewan kagaj, maar N. ke aur machti [Sranan] hai. U bole hai ki binnenkort, oktober, me. Ab ohi agoro.

12.

Jab se COVID start bhail hai, jab se lockdown ráhá, tab se ham suru karlin meditatie kare ke. Via Zoom, zoom-meeting me. Aur eerder se wel karat rahin, maar otná intensief na ráhá. Door die COVID ham aur intensief ham oman cal gailin. Hame dher verandering janá hai. Jaise ki ham echt shant rahilá. Ook ápan kám pe ham sab cich mooí se aanpakken kar sakilá. Want hamár mind echt shant rahe hai. Echt na hyper rahilá enzo. En rát ke bhi shant se sut sako. Je slaapt echt rustig, kalm.

Ham uwálá [Twin Hearts] wel sunlin hai, maar wat het inhoudt, konci hai, ham precies na janila.

Aise aur mooí rahe hai. Aur benzineprijswá ucá hoige, dus liever van huisuit. Bahut kosten hoi jai.

Hamár lage aisahi, ab hamár skul suru hoige, normalisatie dher hoige toh, covidpandemie ke. Dher regelswan sab normaliseer hoige. Ta ab skool normal suru hoige, dus dan heb ik het ook druk. Otná volledig ben ik dan niet meer daarin. Maar weekend me ham wel karilá, volop.

Ham soci sait, jab sait tu chotá rahile, tab sait eko trauma ofzo, was misschien gebleven in u. Dan is het misschien naar boven gekomen. Jáne, u mánghat ráhá hoi nikre.

Ham volg karat rahin ego ONO Academy ke. Jáne haile uwálá? U India ke hai, ego ONO Academy hai.

Dekhiye jab internet par jaiyo, tab paiyo. Usab ke ego barká mandir hai India, Chennai me. Uwálá ham bhi

volg karilá. Ta huwá pe usab bhi sikháwe hai ki kaise ápan lewe inrichten kare ke. Dus hamlog ke cáhi echt bewust rahe ke. We moeten alle handelingen bewust plegen. Cáhi bewust sab cich kare ke. Usab bhi mediteer karwáwe hai, oefeningen dewe hai en traumaverwerking bhi kare hai. Jaise koi bemar hai ofzo, ta usabhan bhi meditatie kare hai, sab bidden bhi kare hai, aise. Hame echt mooi u cichwá karil, acha. Meditatiyá bahut mooi cich hai. Eho ráhá over overloed. [oh], Há, ik had meegedaan. 21 dagen ráhá. Hame lagge vorig jaar ráhá ki 2 jaar geleden. Corona-tijd abhe na ail ráhá. Ham kabhi soce na rahin ke skul etná lamba same khat band rahat. Ab ham konci suni hai, ego collectieve karmá hai manailog ke. Jaun manaiyan maral hai, usab ke ego collectieve karma ráhá, ke usab ke jai ke ráhá aise. Koi ápan tijd se pahle na ja hai upar, sab koi ápan tijd se ja hai.

13.

Hamár naam hai A. Hamár hobby hai muziek, zingen. Hame ápan eigen karaoke club hai abhi. En ik begeleid ook jonge personen, jaun mánge gáwe. Stimuleer karilá sab ke. Kijk...want muziek tor leven verander kare hai, toch. Als je muziek luistert, kom je in een andere gedachte en zodoende ham ápan inzet karilá muziek me. Ik ben begonnen in de kerk te zingen. Dus huwá par hamlog Hindostaanse gemeente rahlin. Ham Hindostani gáná gáilá. Zodoende heb ik die Hindostaanse accent goed leren uitspreken. Dan ben ik gegaan op Hindostaanse liederen. Te proberen en het lukt. Want in de kerk leer je ook om hoog te zingen en laag te zingen, je varieert je stem daar. En zodoende heb ik het aangepast in Hindostaanse liederen. Ham dekhilá ki mooi ja hai, dus dan heb ik mezelf verdiept. Eni k zong en ik kreeg complimentjes. Manaiyan bole mooi hai, mooi gáwe hai, je hebt een mooie stem. En zodoende hame aur motiveer karil hai. Tab ham suru karlin band me gáwe ke. En daar is het begonnen. Talent hai hamár familie me. Hamár áji ráhá, mamulogan sab koi. Eni k zing nog steeds. Nu leer ik mijn zoon, mijn zoon zingt ook mee met mij.

Hij was ook bij mij en ze zijn ook van kinderruis G. Hamlog boli ke hamlog ego sociale project kari jai. Laten we gezamenlijk doen, ik ondersteun je. Dan gaan we het doen en de opbrengst gaat gewoon naar de weeskinderen. Als wij wat kunnen betekenen voor die kinderen, usab ke mai-baap na hai. Ta ham boli ego goed doel khatin, laten we het doen.

Nu hebben we een beetje ruim tijd. Tab hamlog mángi ego natak kare. We willen wat optredens doen van jongeren. En een paar goede artiesten uit Nickerie nemen.

14.

Tab ab ham chilailin dui dafe, jor se, tablek S. sun le ráhá. Tabhe u hamár muh pakar lail hai. Dabai deyl, u lamba ke, tab gorwá dabail deyl hamár. Aur ham aise schuins letal rahlin. Aur ek hathwá se churiyá pail hamár pice se, ego churi lail hai, tab churiyá hamár gataiyá, uhi kaphariá, churiyá ek hathwá se hamár gataiyá par aise pakril hai aur ek hathwá se hamár muhwá dabái deyl hai. Tab ab hamse bole no bari, no bari. Churiyá aise druk kare hamár gataiyá par, aise dui-tin jaghá marki [Sranan] bhail hai. Aise -aise druk kare hai, pirá hai, maar dar ke mára ham khali kapi lá, pasiná kate, ham na chilai pai, muh dabáil. Ham dui dafe jab cilái rahlin ose pehle, tab S. sun le ráhá. Tab S. dhaurat ail. Okar naam L. Bas kud ke hali se bhagal. Jab bahere gail hai, tab otne me u A. lag se pás bhail hai. Tab ego blik bieri baherwá dhare ráhá, u balkonwá lage, tab u ail bhitar. Aur churiyá big deyl hai kraanwá lage aur blikwá bieriyá na lail páil. Tablek A. jag ge. Tab A. hamre ján dekhil tab bolil: Lorrie. Ie dhorail oke, u baiskil laike bhág ge. Aur jan S. na áwat, tab u toh, churiyá ab ghusát ráhá. Aur kátal hai, tani se katal hai. Dudi jahe katal tani-tani. Na hamár din mooi ráhá, na hamár rát mooi ráhá. Hamár dil bole hai, hamár man bole hai, ki jaise koi patháil oke hamár ghare. Duigo báp-betwá nasán hai. Kono patháil hame lage, want ek dafe aur hamár ghare áil cukal ráhá. A. ráhá hamár sanghe. Tab A. ke paisá-waisa lail ráhá. Aur kamarwá me hamár áil, tablek A.-log jag ge raha. Tab kuch na kar páil ráhá.

Tab u bahere jhalwe me sutal, oke pás karke u áil hai bhitar. Okar agwe se ail dhire-dhire. Aur páche se ail, want páce ke kamariyá dhakele rahlin, agwá band ráhá, u páche se áil hai.

Ham A. khatin dhakel de rahlin, ke abhe u áí bhtará. Maar ham na gailin sute, ham letá rahlin. Ham dui baje gailin sute.

Tab jab skowtu bel karil, jab A. áíl hai. A. áíl hai bhtar, tab bolil, ká bhail? Kontjie karil hai? Ham bolin churi lagil hamár gatai lage. Ab A. bole, már dhárab, gariyáíl, flex hoi lagal, aur kude lagal, hiyá-huwá dhaure, pagláíl lagal. Aur u gail skowtu ke bel kar deyl. Skowtu áíl tingo. Ham dekhailin ápan gatai, tab cel se foto banáíl hai. Bole sace-sace boliye konci bhail, kaise, ká bhail, sab kuch. Kahe kamariyá khol ke chore rahle bole. Ham bolin ham chorlin baivá áiy bhtar sute. Huwá par letal ráhá, want dinwá ke pi ráhá thorá se, tab abhe nasá na mooí katal ráhá. U jhalwá me letal ráhá, u abhe bhtar áwat sute. Tab ham bolin ham tani se even dhakel de rahin kamariyá. Tab bole tu hardam khol ke kamári khol deis hai. Tab ham boli, na khaili áj u baiwá áwet bhtar. Tab puche kaise áíl bhtar, tab ham batailin. Bhai bhi pi ke nasán, u pi ke sotal ráhá. U sánjha ke, ratiyá ke pi le ráhá. Tab u na jáne hai ki konci bhail hai. Bai, ham tose batái, hame bhagwán soce hai.

15.

Toke cáhi kuch khái ke, cal kha. Há, ab kai bajal hai. Khái ke, duigo paracetamol pi. Ab behandel bhaile tab cáhi optijd piye ke, toh. Kai dafe gaile, baki ham ekar soc me rahlin, aur sanjá ke jaiye bred kine, toh, hamár khat. Hamár brood don hoige, isab ke brood hai. Atwarwe, kám pe jai lagaye, tab mausi ke baithái lai jaiye, toh.

Toke datrá [Sranan] bhi jái ke hai, huwá se toke moeilijk rahi. Ham na jáni ab Jaggernath káhá baithe hai. J. rahi tab J. toke utár dei. Aur londwan na rahi ki toke utár dei, u toh sabere ke half 7 pari cal jái ke.

Aj na áíl S. Sáit pakat-khawát hoi.

Are báp, P. kalhiyá lagáíl deyl tani se. Ká bhail, dher hoige? Khali agwe me ki sab me karil hai? Aisne rahlin baithal, oke tani se potjwá me batjal. Na dekhle ápan hiyá kuifje karil hai. Bak tani-mani lagal ráhá, bole toke lagáíl dei. Lagáíl de bolin. Aisi se labher ke cal ge. Kharáb dekhá hai? Maar sabere wel ham spoel karlin ham. Sabere ham wasbakwá me aise paniyá karke spoel kar deylin. Matlab shampoo se na dhoilin hai, maar spoel kar lailin.

16.

A: Dag di, hoe gaat het?

B: Goed, kaise tu haile?

A: Ham mooí.

B: Stoor karlin?

A: Ná-ná.

B: Ham gewoon eigenlijk bel karlin hai. Ek dafe áíl rahlin langs, tab mángat rahin tor lage áwe. Tab phin na ailin. Mami kaise?

A: Mooí hai.

B: Aur beter, khái lewe hai?

A: Há. Aur beter hai. Maar khali titwá ná aur sappig cáhi.

B: Maar verder cal lewe, sab kuch kar lewe hai?

A: Sab cich, Há, flink hai u.

B: U belangrijk hai. Oise cáhi.

A: Aur tor kaise, dí?

B: Hamár mooí hai.

A: Situatie badlal?

B: Na, situatie toh ná badlal.

A: [Are].

B: Kab aiye idhar?

A: Na jáni. Na soci voorlopig.

B: Na áwe hai? Na áwe B. ghare kám kare?

A: Há, kabho haptá me ek roj khaili aise, na jáilá bahut.

B: [oh], kamti. Want toke cáhi ápan upar let kare ke.

A: Há, want hamár hathwá jab aur jádá erg hoi tab ke kari hamár.

B: Hathwá me kontjie bhail, datrá [Sranan] gail rahe?

A: Há spuitje milal ego, toh.

B: Aur datrá [Sranan] konci bolil hai.

A: Oise toh kuch na bolil hai. Bolil jab piráí aur, tab phin se áwe ke. Maar spuitwá lagal tab kamti pirá hai.

B: Aur háth utháí páwe hai, upar ke?

A: Há, sab cich uthe hai. Maar jab tani jádá jab forcer hoi já hai, tab hathwá hebi [Sranan] hoi já hai.

B: Há, tab kamti jaiye kám kare, ab gharwo me toh ego kám hai.

A: Há, tab [ohi], aisan halluk kám rahe hai, tab jáilá huwá pe. Oise tab ego **autyá ai, nah, tab u jai** huwá par.

B: Aur murgi abhe pose hai?

A: Ná, oise di, kháibhar ke ekátgo khali rahe hai. Oise na dári-wári lá.

B: Hamu ke ráhá dher doksi. Ab ham kamtiyáí deylin. Bahut voer lagge hai, bahut dhán aur sab cich.

A: Há, voer etná mangahá.

B: Bahut dher lage hai. Ham boli ki jhutte otná dher kare be. Abhi i prási [Sranan] bhi chotá hai toh. Tab otná dher bhi na cáhi kare ke.

A: Hame ekko doksi-woksi na hai. Ráhá tab ego virus calal ráhá, sab marge. Ab ren jhur hai, ekko kuch ná hai.

B: Há, virus ráhá. Hamro toh ketná maral ráhá.

A: Tab M. hamse boli kahu baccá mili, tab bole pánc go se phin poste, phin kosis karab. Ab bole dher na dári. Ohi se bole pos ke thorá mani bole kháibhar ke rahi. Ham boli barsát don hoi jai tab.

B: Tab kariye, Há, want isáit bahut barkhá barse hai. Ab soch toh, cich ketná mangahá hai isáit.

A: Na bol toh, di, na bol. Ek jane ke kamáí se kaha atpai?

B: Kaha atpai, Há? Ab tulog to tani se polder me haile tab soms tarkári lagai lewo hai, thorá-thorá. Ham toh na lagai la, hame tijd na hai

A: Há, toke toh druk hai ab.

B: Tab kuch aur sune rahe phin se kahu par?

A: Nana, gail rahin tor sás huwá, nah.

B: [oh], gail rahe feest me?

A: Há, rát ke.

B: Mooi, cáhi jai ke.

A: Há, ham boli hamlog ke ghare kuch rahe, bolawo hai, tab áwe hai. Tab ham na jab, ta na mooi dekhai.

B: Há, cáhi jai ke. Je mánge rishtá banáwe ta ose banaval ja hai.

A: Há, dui dafe bel kare ráhá. Ta ham boli na jáb, ta na netjes rahi. Ham boli leeftijd ke dono jane bhi, káni ketná din abhe rahe, ketná din na. Ta M. se bolin cali.

B: [oh], ta mámi na gail ráhá?

A: Ná. Okar bhai ke betwá bhi na maral hai. Tab ohi ke bihán bhar okar matti rahat.

B: [oh], ta kaha jai?

A: Há, ham soci tor wal me ekko verbetering hoth, tab ham bahut khusie rahtin.

B: Ab manai na mánge hai corrigeer kare apne ke, ta na hoi pai, toh. Dui manai ke afhangen howe ego relatie rahe ta. Bahere ke eko manai ke oma bemoeienis na hai.

A: Há, u toh hai. Bahere wal thoro bole ráhá ja huwá.

B: Bak jaunci bhi howe, ache ke howe toh. Ham aise soci hai.

A: Há, jaunci likhal hai, u toh hoi bhi. Maar ego manai mángi tani se kosis kare, ta bhi kar sake toh.

17.

B: Káise haile?

A: Mooi mooi, hoe gaat met u?

B: Thik sab much mooi hai, maar gezondheid belangrijk hai, ham suni hai ki COVID kamti hoige hai, maar ab phir se dher howe lagál hai, maar cáhi voorzichtig rahe ke aur weerstand cáhi bhi mooi rahe ke aur khub mooise cáhi khái ke, jab tor weerstand mooi rahi tab tu ná besmet hoije, begriip je. Maar ab ego barká probleem ki dawái ná mile hai, tab folder me na áwe voor, jab tu datrá [Sranan] laghe receipt paiye aur apotheek jaiye, tab tu sowieso 50 % khartin bhariye paisá, sab apotheek laghe boli: "Het komt niet in de klapper voor". Aur isáit dawái bahut mahangá hai. Bazo-kaart ke bhi bahut probleem hai, ham na jáni des me ab konci hoi, ohi se ketná manai mare hai, omdat sab dawái ná páwe hai jon usab ke nodig hai, sab kono bidhi ápan "oso dresie" [Sranan] banái ke gebruik kare hai, bahut serieuze zaak hai sab cich. Aur jab datrá [Sranan] me jaiye, tab toke etná dher parho aghore ke, hamár aurat ke bhi kare ke rahá ego onderzoek, okar maag me ego slang ghuresil hai. Maar jab bel kare gai, tab afspraak wel banáwe hai ki toke cáhi áwe ke, maar sab ná bole hai ki apparaat ná mooi kamá hai of tutge hai, upar se hamlong etná kosten kar ke gailin sahar, aur huwá pe cáhi beurt agore ke etná der lek, upar se etná tel jarái ke pare jái ke ekdam AZ (Academisch Ziekenhuis Paramaribo).

A: Ja het is toch wel een afstand.

B: Aur tu etná kosten kar ke gaile hai aur datrá khali tose half minuut batiyán hai ki: "Ik ga je niet kunnen helpen, want de apparaten werken niet goed of zijn stuk". Tab ham datrá [Sranan] se bolin hai tab kahená tulong hamse bole hai jab bel kare rahilin ego afspraak khartin tab hamse bol sakat rahe hamlong etná kosten kar ke ailin hai aur ab tu aise bole hai. Usab ke pákit mase paisá na nikral hai, usab makkelijk se bole hai ki tut gail hai, maar sab wel mánge "lanti" (Sranan) ke paisá, maar usab ekko bun se na meewerken kare hai, maar sab wel klagen kari. Jab tu sahar pahuc gaile hai, tab tu bereken kariye kosten benzine ke heen en terug ongeveer srd duizend tot elf honderd, abhe verblijfkosten, accá tu na terug aiye zelfde dag, aur kháik ke kosten, bahut kosten hoi já hai.

A: Ja, je gaat voor alles moeten betalen.

B: Maar ham tose jhut ná boli hai, isáit sahar me bahut barkhá barse hai, otná Nickerie me na barse hai jetná sahar me.

A: Het regent echt veel, de laatste dagen.

B: Paramaribo me ketná jaghahá onderwater hai, ham ketná buurt me calailin hai, bijna sagro dubal hai, tu na jániye ki tu kahá caláwe hai. Nickerie me to bhi ego barká probleem hai, manai na jit sake ápan dhán, omdat bahut páni hai.

A: Nickerie is nog goed.

B: Maar na khali hiyá pe, maar duniyá ke aur des me bhi bahut barkhá barse hai. Há, tab thik hai phir se bheth hoi.

A: Ha, thik hai.

18.

A: Toke koi bolat Holland jái ke tab jaite?

B: Na, ham na jaitin, hamár leeftijd bhi hoige hai, aur jonger rahatin tab sáit jaitin, maar ab ham na jáb, ham kab opbouw karab, cáhi ápan ghar aur duár. Maar koi abhe jon jawán hai, tab u wel jái sake hai, aur studiemogelijkheden bhi hai. Hame ab Holland ná mooi lage hai, ham op zichzelf terug ailin hai, hamár mái aur báp hiyá hai, tab ham terug ailin hai, des ke hálat bhi slecht hai, tab cáhi kuch na kuch kare ke

A: Tab bajár áil ráhále macri kine?

B: Há, macri kinlin hai, maar dher cich bhi na pailin hai, ham ápan aurat ke bel karlin hai, tab u bole ki bladgroente bhi kinle, hame bhi groenten patháwe ke Paramaribo (hoofdstad van Suriname), W. khartin. Hame bhi zondag ke jái ke hai sahar, controle khartin, KNO-arts lage.

A: Dher kosten hoi já hai, sochke pare jái ke.

B: Want ab tu zomaar ná jái sake hai, kuch kám rahi tab já hai.

A: Aur E. kaise hai?

B: Mooi hai, abhe bel kare rahá, aur bole thorá aur bladgroente kinle, hamlong drie keren per week bladgroente khái hai.

A: Há, gezond eten cáhi khái ke, vooral ab i Corona ke tijd me.

B: Hamlong bhi besmet hoige rahalin, hamlong ego kinderfeestje me gail rahalin, tab huvá se besmet hoi gailin, bahut muri pirát rahá, maar gelukkig ke otná erg na rahá, maar dan nog cáhi alert rahe ke.

A: Vaccinatie se hamlong thorá bescherm hailin.

B: Maar ham ná mángi derde vaccinatie lewe, bahut manai ke probleem howe hai.

A: Hamár mái mángat rahá lewe, maar ab na jáni ose konci bole ke.

B: Jongeren ke dher problemen oplever kare hai, maar jab se ham vaccineer bhailin hai, hame dher cich ke last hai. Ham bhi opmerk karlin hai ki ab dher manai ke hoge bloeddruk ke last hai dher jong manai ke last hai, aur ten tweede dher manai ke hart ke probleem bhi hai. Hame last rahá hartkloppingen ke jab se ham vaccineer bhailin hai.

A: Ab vaccinatie ke gevolgen hamlong na jáni ki konci hai.

B: Sutle me hartkloppingen howe lage hai, hame kái bár hoi cukal hai, tab ham deráige rahalin, tab ham gewoon baithlin, tab kamti hoige, tab ham datrá [Sranan] gailin, sab onderzoek karil hai, tab bole ki sab normaal hai.

19.

A: Tab batáo tu ketná din se bajár kare hai?

B: Ham 1980 se bajár me beci hai, puráná bajár se, abhe i bajár na banal rahá, aur pachele dher bus calat rahá, ab otná dher na hai, manai bhi kamti cale hai, tab otná bus bhi na cale. Ham pachele MinowC [ministerie van Onderwijs] me wachter ke kám karat rahalin, aur bajár me bhi becat rahalin.

A: Tab okar pensioen tu páwat hoie.

B: Há, ham ápan pensioen pái hai, maar sab kuch ab mahangá hoige hai, paisá na genoeg hai.

A: Tab tu konci bece hai bajár me?

B: Ham doksi ke baccá aur murgi ke baccá beci hai, ham kin ke beci hai. Skul ke bád bhi hos hoijá hai ki pahile ke juffrouw aur meester márat rahá.

A: Há, pahile sab márat rahá.

B: Pahile skultás ná rahá, tab schrift háth me pakro, korte broek pahino aur blote voet gore gore jái aur ghare ái, pahile ke samme mooi rahá.

A: Larkan hai toke?

B: Ha, hame ego larká hai, ego bitiyá hai, tab ham okar bihá karlin, aur oke tin larkan hai, duigo bhai aur ego chauri, tab sab hamár sáth rahe hai, hame ápan ghar hai, pahile hamár mái aur báp ke rahá, tab sab hamár nám pe karil aur okar bád guzar ge sab, ham ápan mái aur báp ke bahut sewá karlin hai, sab kuch karat rahalin, tab hamár bitiyá hamár sáth rahe hai, aur ham duigo baiwan khartin ego dukán ke vergunning aanvraag karlin hai, aur ham ápan doksi aur murgi pose hai.

A: Sab koi se bijna suni hai ki sab murgi aur doksi pose hai, want anders na kin paiye.

B: Ham half zeven bajár ailá, tab phir ek baje ghare jáb, tab thorá rust karab, tab okar bádham murgi aur doksi khartin dáná aur páni dharab.

A: Tab tu etná dher pose hai ki tu bhi bece hai?

B: Ná, na beci hai, eigen gebruik khartin hai, na kin ke khái paiye sab kuch bahut mahangá hai aur ek bastá murgi ke voer sáth saw srd hai. Hame zeventig leghoorns hai, tab ham ehi me bezig rahi hai, ham kheti na kari hai, há..., na karpáp. Tab mooi hai etná.

A: Há, mooi hai, bedankt kari toke aur phir bhet hoi.

20.

A: Tab tu ketná din se bajár kare hai?

B: Ham bajár kari hai bijna drieëntwintig jaar se, pahile A. lage kám karat ráháli, tab aise zindagi cale hai. Ham sunlin ki bajár bhi bani aur pache afkalf howat ráhá tab bane hai.

A: Want bajár Nickerierivier ke lage hai.

B: Há, tab ohi se afkalf howe hai, aur bajár bhi ego toeristenplek hai, jab toeristen áí tab sab bajár bhi áwe hai.

A: Bajár ego mooiste plek hai Nickerie me.

B: Há, hame mooi lage ki bajár bani sab kuch ontwikkel hoi, aur rát ke manai bhi áwe geniet kare bajár ke u pár.

A: Ham bhi soms soci hai ki rát ke jáí ghume.

B: Ab káhá jaiye, otná toeristenplekken na hai Nickerie me.

A: Aur kalhiyá se ketná barkhá barse hai.

B: Sabere rahá mooi weer ab phir se barkhá.

A: Ham suni hai ki sahar me ketná jagahá dubge hai.

B: Há, bahut barkhá hai ketná dher skul dubge hai bhi.

A: Want huwá ke afwateringssysteem na mooi hai.

B: Eigenlijk Suriname ke infrastructuur ekdam cáhi verander kare ke, jab ribá ke páni ucá rahe hai, tab bajár bhi dub já hai.

A: Tab laatste tijd tor verkoop kaise já hai?

B: Otná slecht ná hai, maar hamár jiwán cale hai ehi me.

A: Aur toke ketná larkan hai, sab ke bihá hoi ge hai?

B: Sab larkan ke bihá hoige hai, cár larkan hai, tab sab ke bihá hoige hai aur pánc kleinkinderen hai

A: Aur Henar me ráhe hai?

B: Há, ham Henar me rahi hai, A. ke bedrijf ke bagle, ham Henar (plaats in Nickerie) me paidá bhailin hai.

A: Tab tu ek baje lek rahe bajár me?

B: Kwart over twaalf lek ráhi hai, tab ghare cal jáí hai.

A: Aur bus bhi na cale hai.

B: Na otná bus na cale hai, ketná kamti hoige hai.

A: Ego heel andere tijd hoige ki sab ke cáhi ápan oto rahe ke.

B: Há, ab to ek manai ke ghare dui tin oto rahe hai.

A: Maar dekh Holland me sab koi fietsen kare hai aur hiyá pe ek manai ke ghare tin oto hai.

B: Isáit ke larkan ke cáhi beltegoed aur cel (mobiel), hamár báp ke rahá bára go larkan aur hamár báp bára larkan posil hai, ab to tin larkan na posá hai ketná paisá don hoi já hai, abhe hamár oto, hamár aurat ke, betwá ke aur peto ke oto verzekere cáhi kare ke, bahut kosten rahe hai.

21.

A: Tu kai baris ke haile?

B: Ham 56 jaar ke hailin, aur ab se ketná dher cich mahangá hai, dher mangháí hoige hai, aur din pe din aur cich manghát já hai.

A: Aj se tel ke prijs bhi uncá hoige hai.

B: Há, aur douane ke koers bhi uncá hoige hai, dus automatisch sab kuch mahangá hoi, sastá ke bát ab ná hai, aur hamlong ke tarkári ke input bhi mahangá hoige hai sab kuch met de dag aur duurder howe hai.

Aur jab input na hai tab automatisch hamlong ke tarkári cáhi duur verkopen kare, want je moet uitkomen van de brandstof, hamlong ke paisá cáhi nikáre ke dus daarom moeten we die groente ook duur verkopen.

A: Ab bajár me dher manai áwe hai pahle jaise?

B: Ná, bajár me dher manai na áwe hai, aur jab se bolil hai ki bajár ke páche palaf hoi, tab se dher manai na áwe hai bajár, ohi se ek deel bajár ke band káril hai, tab manai jon vis verkopen kare hai sab cal ge áge tab aisi koopkracht ná ráháge hai.

A: Maar jab na bicá hai tab tulong ká kare ápan producten se?

B: Na bicá hai tab hamlong laas hoi jaila, aur tarkári hamlong pakaila aur murgi ke de dey hai

A: Aur i tor vast inkomen hai ki tu bajár me bece hai?

B: Ha ehi hamlong ke kám hai, lagáí hai, aur kini hai tab aise beci hai.

A: Abhe ham gail rahlin táke trapoen ke prijs, tab ham dekhlin ego chotawálá cár saw.
 B: Trapoen (een vissoort) aur jilbáká duur hoige hai, een klein stuk jilbáká (een soort vis) kost srd 750, het is overbodig.
 A: Khái páp hamlong?
 B: Nee, we gaan niet kunnen, want we hebben niet zoveel inkomen dat we het gaan kunnen kopen, ham jab se bajár me beci hai etná mangahái kábhi na bhail rahá, situatie aur slecht howe hai.
 A: Aur koers bahut uncá hai.
 B: Jab koers stabiel rahát tab hamlong genoeg dollar kin paitin, maar koers roj carhe hai.
 A: Tab hamlong ke na cáhi protesteer kare ke?
 B: Eigenlijk hamlong ke cáhi protesteer kare ke, maar ham na jáni ki jantá nikri ki ná, we moeten ook kijken of die mensen willen opkomen.
 A: Tab tu bhi onderling jahá bajár me koi ke sáth samenwerken kare hai?
 B: Nee we doen ons eigen werk, we kopen en verkopen weer, dus wederverkoop.
 A: Aur jab koi zelf planten kare hai tab okar khartin aur beter rahe hai om te verkopen.
 B: Ja sowieso als je zelf plant en je plant veel ga je veel winst maken.
 A: Ab bahut barkhá bhi hai, tab planten kare ke bhi bahut moeilijk ráhe hai.
 B: Há, hamár jetná marcá aur baigan ke plantjes rahá sab marge hai, dher páni hoige.
 A: Há tab u verlies hoi já hai.
 B: Ketná barkhá barse hai tab ketná manai verlies hoi já hai, tor input zomaar hoi já hai.
 A: Maar koiná jái ke LVV me klagen kar sake ki toke khet hai aur hame ketná verlies hoige hai ab ham ká kari.
 B: Vorig jaar hamár khet versuipen hoige rahá LVV [ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij] kuch na deyl, we hebben ons eigen grond daar we hebben zoveel geplant, maar hamlong kuch na pailin hai.
 A: Zo jammer, ki koi na opkomen howe hai.
 B: LVV taxatierapport banái, maar we krijgen niks.
 A: Dus het heeft geen zin, zo jammer ki aise des ke situatie hai.
 B: Há, acchá tab.
 A: Há, acchá bedankt.

22.

B: Ham Krappahoeklaan (plaats in de Oostelijke polder in Nickerie) se ailin hai, bus na cale hai, aur rastá bahut kharáb hai, onderhoud ná hai, ego bus khali cale hai, u bahut vroeg áwe hai, hamlong ohi khartin hamlong bus na pái hai, taxi bahut mahanga ráhe hai paisá na bache hai, tab administratie lage naam likh váwe ke, táb sab na help kare hai, sab bole ki áwe ke zes juni ke, ab dringend hai, ham na mooi dekhi hai, ham ego nawá bril kinlin hai Saralien (opticien) lage se, hamár muri bahut pira hai aur ánkhi mase ás chuve hai, hame sahar ke datrá behandel kare hai dokter D., maar u pas november me bolail hai, patá na operatie kari ki konci kari, hame bole ki voorlopig oogdruppel gebruik kare ke. Ham sahar na jái, báp, taxi khartin bahut paisá lage hai, ham ego weduwe hailin aur hamár pás etná paisá ná ráhe hai, aur staatsbus pákre ke tab pari kartá kine ke aur etná vroeg ham bus na pakar páp, rastá bhi etná kharab hai aur bus ke bahut probleem hai. Hame ráhá dawái kine ke maar ham na kinlin want hame otná paisá ná hai, hame rahá srd zevenhonderd ke dawái kine ke, maar hám na kinlin, want zeven honderd srd is te veel voor mij. Des ke halát bahut kharáb hoige hai, isáb kuch oplossing na khoje hai, Bazo-kaart ke bhi ketná probleem hai larkan ke etná probleem aur manai jon bemár hai usab ke bhi etná probleem hai, bahut dukh káte sab koi aur manai datrá [Sranan] bhi bahut na já hai, want davái bahut mahangá hai, manai na bhar pawe hai sab kuch bahut mahangá hai, manai na uitkomen howe hai, des ke halát bahut kharáb hoige hai.
 A: Tab abhe tu kaise jaiye ghare?
 B: Ham Wageningen (een van de ressorten van Nickerie) ke bus pákrab, tab jb ghare, want hamár jiw na mooi hai aur taxi bahut dher paise lewe hai. Hamár admi verlamt rahá dus ham bahut meemaken karlin hai, hamár admi lanti [Sranan] me kamát rahá, tab hame paisá lanti [Sranan] se milat ráhá, maar isáit paisá genoeg na hai.

A: Toke larkan hai?

B: Hame ego stiefdochter hai, hame ápan larká na hai.

A: Aur toke kám na hai?

B: Na hame kám ná hai, ham ágori ápan admi ke paisá.

A: Tab milal paiswá?

B: Sab bole ki juni me mili, ab dekhi ki káb paisá mili, ab hamlong bahut dukh me ráhi hai, ego prási [Sranan] aanvraag karo tab bhi na mile hai, ham ápan tarkári lagái hai, want hamár ghar ke dak cuwe hai tab ham kuch paisá bhi verdien kari, zodat ham renoveer karpái.

23.

B: Ham ját rahalin dukán, hamár jiewu na mooí ráhá, tab soci ki ab sanjhá ke kuch cich kinle.

A: Ham suni ki benzine ke prijs phir uncá hoige.

B: Ham socát rahálin ke biHá sabere bharab, maar ab tu bole hai tab pari gelijk jái ke bháre ke.

A: Ke jáne ki lambá rij rahe servicestation lage.

B: Hamár oto ke banti bhi saká hoige hai, tab ham lucht bharwailey, ab ham na jani ki konci hoi

A: Heel slecht já hai Suriname me.

B: Heel slecht já hai, gussá lage tab pare klagen kare ke.

A: Aur tu murgi aur doksi posle hai?

B: Ha poslin hai, raskip aur ghar ke murgi, maar kuch din ze dekhi ke duigo raskip marge hai, ham na jáni kaise.

A: Barkhá se marge of tu na ján paile?

B: Ná, na ján paylin ki kaise marge, abhe ham gail rahalin táke tab phir nikarlin ego.

A: Ha, bepaalde cich posiye tab bhi mari.

B: Voer bhi etná mahangá hai.

A: Tab bhi soci ye ki winst bhail ki na.

B: Na bece khartin hai, gewoon ghar khartin gebruik kare ke, maar toch soci ye ki ab kaigo marge hai.

A: Tab tu báhire bhi kamá hai aur ghare bhi kám kare hai tab ketná zwaar parját hoi?

B: Ha bahut zwaar parját hai, thorá pare hossel kare ke, ab larká phari tab páre thorá hossel kare ke

A: Vooral jab larkan sahár pahre hai tab bahut dher koste hoi já hai, hamlong ke cáhi ápan larkan ke parháwe ke.

B: Want hamlong otná na pharál hailin tab larkan ke cáhi phahár ke ápan diploma nikáre ke.

A: Tab usáb ke ego betere baan rahi.

B: Ha ego betere baan rahi aur usáb ke toekomst khartin bhi mooí hai, hamlong jab ghare baitháb tab koi na kuch dey, aur jab tu ego mooí kám kariye of cáhe later ghare baithiye paisá wel áí.

A: Tab toke bhi pakái ke pare hai Sh. khartin?

B: Na, ham na pakáílá ápne pakáwe hai, begin me pakawát rahlin, maar ab u dekhe hai ki leven kaise hai tab u ápne se pakáwe hai, ham pathái hai sab kuch.

A: Aur oke hai kamergenoten bhi hai?

B: Kamergenoten wel hai maar u ketná din se na gail hai, want u boliye recht studeer kare hai tab. online lessen volg kare hai tab u ketná din akele rahe hai.

A: Tab to aur privacy oke hai?

B: Precies, maar u sabere kám kare hai, tab sanjhá ke school caljá hai.

A: Aur ketná bhare hai studenten flat me?

B: Bhare hai srd 750.

A: Oke na verhoog bhail hai.

B: Na, eigenlijk mooí hai larkan khartin cahi otná sasta, mahangá rahi tab káhá se bháriye.

A: Want student flat banál hai studenten khartin.

B: Kaprá dhowe khartin wasserij hai tab okar khartin cáhi bháre ke.

A: Maar abhe duizend srd na áwat hoi.

B: Na.

A: Mooí hai vooral district ke larkan khartin studentenflat mooí hai.

B: Ohi khartin to banal hai.

A: Ab jab sab rahe hai tab se cáhi jane ke ki ham ailin parhe.

B: Ha, cahi hossel kare ke, mái aur bab na hárdám kuch dey pai.

A: Tab ab tu jaiye dukán?

B: Ha, ab ham jab dukán, Sh. ke school se leyke ailin, tab phir na man karál ghar se jái ke thorá rust karle, tab murgi ke dáná páni deyke, tab bhitar gailin bartan dhoilin, ego was dharlin.

A: Elke maandag jab mandir hai, tab tu na ja hai mandir?

B: Ná, na jáilá.

A: Ab sabere S. jab já kám par tab okar khartin bhi pare pakái ke dhare ke.

B: Ha, jab schooltijd ráhe he tab pare vroeg uthe ke, Sh. ke uniform pare strijken kar ke dhare ke aur S. ke khaik bhi dhare ke. Ham ab jái dukán tab sabere na pari jái ke.

24.

A: Tab tomatian kaise bicá hai?

B: 20 srd per hoop.

A: Oke, 20 srd per hoop, isáit dher tomati lagaile hai?

B: Ha, dher lagáilá, maar regen ke káran thorá beschadig hoi ja hai.

A: Tab toke pare selecteer kare ke.

B: Door die regen weer tab prijs bhi verhoog howe hai.

A: [oh], oke verhoog howe hai, want i barsát bhi dher hoige hai.

B: Elk jaar juni me tarkári thorá mahangá ráhe hai.

A: Dekhle tu khub mooí se jáne, want tu dher bece hai aur dher lagáwe hai. Aur tu kochi lagaile hai?

B: Voorlopig heb ik nog niets, maar ik plant kouseband, komkommer, okar, maar regenweer me moeilijke rahe lagáwe ke, want jamin dher bhinjál ráhe hai tab dher na lagái paiye aur jon lag cukal hai ohi hamlong oogst kari hai.

A: Want ham jáni ki tor lage hardam ráhe tarkári. Aur tor larkan kaise?

B: Larkan mooí hai

A: Kon school pahre hai?

B: Hamár 22 jaar ke betwá já hai VWO aur hamár 3 jaar ke bitiyá kleuter me hai.

A: Tor chotá larká kaise hai?

B: Ha, u mooí hai.

A: Maar i tijd me bajár ke tab bicái hai tor tarkári?

B: Nee thorá slap hai, want eind van de maand sab koi já hai stroom aur páni ke paisá bhare aur saudá páni kine, eigenlijk thorá druk cahát rahá ráhe ke, maar wel thorá slap hai.

A: Ab ká kariye, ab ego dure tijd bhi hoige Suriname me, sab kuch mahangá howe hai aur áj se suni ki tel ke prijs bhi uncá hoige hai, hamlong konci karab.

B: Ham gail rahlin kalhiyá tanke kare.

A: Áj mahangá hoige hai, ki jái sakila tank kare?

B: Ham na jáni la Hamlong ke acht tot tien jaren hoi ge bajár kare, hamlong ápan lagáilá beci hai aur aise zindagi cale hai.

A: Aur verder konci sochle hai, tu mánge verder bajár kare?

B: Ab hamlong ke kám aise par ge, tab pari doró lagáwe ke aur bece ká aur dusár kám hamlong ke ná hai, hamlong otná verder na geschoold hailin, hamlong ke kám hai ki dagelijks manai ke tarkári ráhi. Tab sab mooí jái hai, verdien kari mooí, mooí se investeer kariye tab mooí jái, ab bhurápá lek pari bajár kare ke.

A: Maar gemeenschap khartin mooí hai, want tor prijs mooí hai, na bahut mahangá cich dhare hai.

B: Want ham ápan lagaile, want jon chotá hai tab usáb ke na lever karilá tab oke thorá goedkoop bechi hai, want thorá garib manai hai jon kin sake hai, aur manai jeke paisá hai tab usáb mooí wálá khoje hai, aur manai jekar gezin barká hai, maar otná breed sab ke na hai tab usáb thorá sastá cich khoche hai. Tab tarkári jon thorá vlek hai, tab usáb ke na lever kari lá, aur tarkári jon bace hai tab usáb ke na lai ke jai hai, bajár mei kuch manai hai jon sab ke help kare hai tab usáb ke dedey hai, aur extra tarkári jab ráhe hai, jaise khirá aur kouseband, tab hai ego manai M., tab u áwe hai aur jetná tarkári hamár bace per dag ke tab

u áike lai já hai, want u zwerwer khartin pakáwe hai, kindertehuis aur bejaardentehuis khartin bhi. Tab jaise feestdagen ráhe hai aur bajár na ráhe hai tab pare kouseband ture ke nahi motá hoi já hai, tab jaise vijftig of zestig bossen kouseband ráhe hai tab sab turke dedeyla, aur jab choriye perwá pár tab beschadig hoi jái tab sab pari turke bige ke, maar garib manai jon hai tab usab khái sake hai.

25.

B: Ham ailin bajár kare, ham gail rahilin páni ke paisá bhare aur ab ham khoji ego bus, maar bus na cale hai, ab sab kuch taxi hai.

A: Kon buurt me tu rahe hai?

B: Ham Van Pettenpolder [een ressort in Nickerie] me rahila.

A: [oh], dus bus na cale hai ekko?

B: Na ekko na.

A: Tab pare eigen vervoer se áweke Nieuw Nickerie?

B: Ha, eigen vervoer, nahi to pare gore gore áwe ke, ki to taxi pare lewe ke, nahi na uitkomen hoiye, abhe hame slijpmeel kine ke srd vijftig ke, isáit taxi ke manai bhi overdrijf kare hai.

A: Sab kuch bahut mahangá hai.

B: Aur jab tu khuch na lagaiye aur oogst kariye tab na uitkomen hoi paiye.

A: Aur soms bhi murgi aur doksi pose ke.

B: Jab murgi aur doksi posye tab manai jaran kare hai.

A: Sab áwe chori kare?

B: Ek bár chori bhail ráhá tab phir chori na bhail, maar manai jaran kare hai, ham kono dinye murgi doksi bec ke ápan bagle tenti [Sranan] banwailin hai, aur wasbak bhi cáhi banáwe ke, want panyá ke losing na mooi hai, maar hame paisá na hai, tab ham ápan ghahaná panti kari bank me.

A: Ápan ghahaná kahi já hai panti [Sranan] kare?

B: Hame kare ke pari, want hame kam karváweke hai, ek daphe ham sarak ke gir gailin, tab ham ápan betwá se bollin ke panti [Sranan] kawailei tab phir dhire-dhire nikráijái, dus liever ham bank me panti [Sranan] karle, cáhi bank rente mángi ham jáni la ki dhire-dhire ham nikárleb.

A: Aur bank me lening na lei paiye, aur jab lening liye tab karjá kaise bhariye?

B: Abhe lening liye tab ghar bichaijai, ham hypotheek na mángi hai, ham ek daphe lening ley rahilin, ham karjá bharat-bharat thugailin, ham ek daphe dus hajár lening lelin hai, sab bole ráhá khali chár hajár rente ham bharat-bharat thu gailin, tab phor dui hajár se uncha bhail, bhail, aise ham bijna át hajár bharlin rente, ham bhagwán se begi karilá ham kabhi phir na mángi bank se lening lewe. Aur jab toke thorá ghahana hai tab tu ápan panti karke ápan kuch na kuch karle

A: Etná slecht sab kuch Suriname me ki tu ápan ghar mánge bijbouw kare ki renoveer kare tab na hoi páwe hai.

B: Na, na hoi páwe hai, ham ego hart patiënt hailin, ham hebi [Sranan] kam na karsaki hai, aur tin habtá hoige abhe ham datrá [Sranan] ke kágach na pailin, ham jái ab Sociale Zaken ápan kuch aanvraag karle.

A: [oh] dus Sociale Zaken ke jon SZF ke regel ráhá ohu na hai toke?

B: Hame ápan admi ke kanti [Sranan] se Staatziekenfonds ke regel hai, maar u hame na take hai, u hame ekko se is na dewe hai, ham tanmnai mandir me kám karilá tab thorá paisá hame miljá hai aur jab jánal manai Holland ke tab thorá paisá patháide hai aur hamár leven helemaal slecht hai.

A: Ohi ke mára áj kal ke chowri jon vooral cáhi pharal rahe ke, dekh ham pharal hailin, ham Kweekschool aur Imeao [Middelbare school] pe parháilá, ham sab larkan se vooral meisjes se boli hai: "Je moet studeren". Apan betwá se tu bhi boliye ki u kuch kam kari aur jon chauri ke khochi ohi kuch kám kare jáno ghar me inkomen rahe.

B: Hame khali ego betwá hai, dus go na hai, tab jab chauriyá áí tab ghar prási [Sranan] hai tab muri ke pierá na hai.

A: Tan ham hoop kari ki tu ápan ghar mooise renoveer karle aur jon cich mánge extra bijbouw kare tab karliye. Accha tab mooise rahiye tab phir bheth hoi.

26.

A: Tab tu Clara [een ressort in de Westelijke polder] me rahe hai, tab doksi aur murgi na pose hai?

B: Há, ham doksi aur murgi posi lá, u hamár kám rahe hai, cáhe hamár admi bahire kám kare hai, ham ego huisvrouw hailin tab ham ápan doksi murgi posi lá, aur ghare bhi gebruik howe hai aur ego bij inkomen rahe hai, aur beci hai, tab ápan admi se na pare karcá ápan karthin mánge ke.

A: Tab okar matlab thorá bahut winst howe hai?

B: Ha, winst howe hai tab ohi me draai kari hai, **bachi** hai aur voer kini hai aur jon tu khaiye ohi tor winst rahi.

A: Aur Clara me toke toh barká plaats achterop hai, tab ren mooí se banaile?

B: Há, ren hai aur soms dub já hai tab ká kariye, maar sab caláwal já hai, sab op tijd bhi ná kar paiye, aur isáit ke tijd bhi verander hoige hai, aur cahe tu bouw kariye sab bhi tute hai, sab uitvallen howe hai aur nává banáwe karthin phir cáhi investeer kare ke.

A: Ghar ke onderhoud barká rahe hai.

B: Ghar ke onderhoud barká aur bahut duur bhi hai isáit, tu investeer kariye jaHá se tu paise láwe hai ki tu investeer kariye ápan ghar me, zolang toke sute aur rahe khartin **ples** [Berbice Engels] hai aur tor dak na cuve hai tab mooí hai, aur toke cáhi investeer kare ke jáha se toke inkomen hai, jab inkomen ná rahi tab kaise calaye, kaise ápan kharcá páni dek kariye.

A: Aur tu na mánge kaprá siye?

B: Nee, ik ben de enigste vrouw in mijn huis, ik heb heel veel werk, hamár admi kheti kare hai, kháik pakáíye ghar ke kám kariye aur doksi murgi ke dáná dewe tab otná to din kat já hai, ham zes en vijftig jaar ke aurat hailin, ká jáb kaprá siye aur muri ke pirá lewe, abhe kaprá kinye siwáíye, oise ham liever ego bloes kinlai aur pahini tin cár baris.

A: Há, tu mooí bole hai.

B: Hame sijauwni kare faidá ná rahi echt faida ná rahi, doksi aur murgi ke toke ek gphantá lagi khaik páni devat, tu sabere ek gphantá khaik páni diye aur phir sanjhá ke diye, maar kaprá me tu dinbhar bezig rahiye tor ghare manai áy, tu dinbhar bezig rahiye tab toke ego muri ke pirá rahi.

A: Há, u to hai, tu mooí bole hai.

B: Toke jab doksi murgi rahi, tab tu ápan ghare bec, tab kosis kar oke safá kar ke bece ke, hamár háth me jhunjhuni pakre lagal hai.

A: Aur tor larkan kaise hai?

B: Hamár sab larkan mooí hai, sab khete gail rahá. Ham ápan SZF- kaart khartin gail rahalin, abhe na pailin, ham bhi sikmán [Berbice Engels] hailin, dekh hiyá.

A: Allergie hai?

B: Ná, schildklier ke probleem hai aur hamár bloeddruk ke dawái bhi sab don hoige hai, twee maanden hoige hai abhe SZF ke kaart ná milal hai ab jai dekhe.

A: Heel erg hai, regering tulong ke kartá [Sranan] na verleng karil hai?

B: Ná, na verleng karil hai, dekh huwá pár ketná manai hai, vorig week maandag ke ego dokters verklaring lever karlin hai, usáb bolil hai ki dharil hai, maar achá dharle hai tab kahiná dewe hai, ego plus khali na dhár **pawr** usáb. Hame zonne allergie hai, vandaar dat ik deze dingen nog meer ga krijgen.

A: Tab toke cáhi lange mouw pahine ke.

B: Ha lange mouw cáhi aur zonne brandcreme cahi bhi lagáwe ke.

A: Tor huid gevoelig hai, tulong bahut sughar hailo ohi se.

B: Hamlong vaseline lagawát rahali, waardoor sáit aise hai, maar hamár barká bahin ke bhi aise howe hai, aur hamár fuigo bahin jon Holland me rahe hai, usáb ke ná howe hai aise.

A: Ab calo bajár kuch kinle.

B: Ham jai fruit kine, ham tarkári ná kinab, hamár bhai tarkári lagáwe tab hamár khartin láí dewe hai.

A: Tu na lagáwe zelf?

B: Nee, bahut tijd lage hai aur zorg kare ke cáhi.

A: Ham bhi ailin kuch groente kine.

B: Ja, ik ga ook naar binnen. Tor larkan kaise?

A: Hamár larkan mooí hai, dunhu sahar me hai.

27.

A: Tab tor kam kaise ja hai?

B: Mooi.

A: Kon kam kare hai.

B: Paloma me kamáilá, bouw ke kám.

A: [oh], bouw ke kám.

B: Bouw kari la, las kari la, heister caláilá enz.

A: [oh], tab verschillende kam tu jáne hai.

B: [Hmmm].

A: [oh].

B: Groep se kamáilá toh.

A: Kaise kamá?

B: Groep se.

A: [oh] groep se.

B: Jáne mirija me kamát rahili, tab na dekhle ki bouw ke kám kari la?

Tab bouw ke kam karilá, tab our dher cich mile hai.

A: Our mooi paisá bhare manaiyan?

B: [Hmmm].

A: [oh] mooi bhare hai,[oh].

Aur to soce haigá ki kabho ki ego verder dusar kám khoje ke?

B: Na, voorlopig na, want manaiyá mooi take ápan kamkartan ke toch, na sochlin dusar jagahá jái ke.

A: [oh] toke kamwá bhi acchá lage hai, [oh] oke.

B: Aur jáhán kám bhi rahe altijd, dus ego don hoige tab dusár kám haigá.

A: [oh] hai [oh].

B: Jab bouw ke kam slap hoi já hai, tab cal jai miri me kamái, aur phiru bouw ke kam suru hoi já tab hamlong phiru cal jáilá, khali ohi bedrijfwá khat toch, bahire na kamáilá.

A: Zekerheid hai dus, u belangrijk hai isáit ke tijd me

B: Weekend me kamaiyen tab paiye anderhalf, khali zondag ke kám na rahe, zaterdag ke wel

A: [oh], tab zondag ke vrij haile?

B: Há zondag ke vrij hailin.

Pahile zondag ke kám rahat ráhá, maar dher jane áwe tab kamaile, ohiru maandag ke, ohi khartin manaiyá zondag ke vrij kardeyl.

A: [oh] oke.

B: Kabhi-kabhi zaterdag ke kám na rahe, slappe tijd rahe, tab slappe tijd me pare zaterdag ke kamái ke

A: Há, vooral i tijd me jab sab kuch mahangá hai tab, liever aur jádá kamaile dan ghare baithe na, oke

A: Aur batáo tab.

B: Konci boli aur.

A: Kuch aur plan karle hai ápan khat?

B: Otná ver na haigá, maar dekháb later.

A: [oh] ja, want planningen toh cáhi banáwe ke.

B: Abhe dher planningen banaije, tijdwá áwe hai tab cancel hoi já hai.

A: Hoiya hai há, ja ja oke.

Auru, kon school lag gaile tu?

B: Lagere school vijfde klas.

A: [oh] vijfde klas lag?

B: Tab ham school chor de rahilin.

A: Maar [uhm], jab bouw me haile, technisch gericht haile, tab mooi paisá rahi, ume ápan best kariye doro [Sranan], tab mooise rahi kam, altijd mili

B: Jáni la tani mani, mar na dher oise, jádá hun ekwan kamwan karilá toch, heister chailáilá, las ke kám hardam na rahe hai, bice-bice me bouw ke kám rahe hai.

A: [oh], monteur wel tani mani jáne hai.

Ego blender banái sake jab bijvoorbeeld tutge hoi tab?

B: Na [na na], na oise blender dus.

A: Andere dingen.

B: Há, jaise tractor jab bigral hoi, tab helpi [Sranan] karwáilá usab kamwan se.

A: Oise bhi soms khojal kariye, want koi ke nodig rahi tab thorá se extra kamáiliye ápan khat toch Tab bihán se phir jáye?

B: Há bihán se phir kám suru.

Bihán sáith, ham na jáni, pathái Bakpro [een plaats] ki toch Middenstand [een rijstpolder in Nickerie] Ham tin jagahá kamáilá toch, dus ohi bedrijf khat, kabhi-kabhi Middenstand me, kabhi-kabhi Bakpro.

A: Tab eigen vervoer se pari jái ke?

B: Na, hamlong brommer leyke jáilá bedrijf tab huwá bedrijf lage tab bedrijf ke pick up laike jáila tab pick up me sab gereedschap ladal hai, korwági [Sranan], machine sa chich Khali kám ke bád hamlong gereedschap leyke jáilá kantoro [Sranan].

A: Tab ápan eigen eten leyke natuurlijk jaiye.

B: Há ápan eigen eten.

Oise hamlong kamáilá pánch bache lek, pánch bach ke pás hoige tab khaik kina hai.

A: Khaik kina hai, ja ja u toh normaal.

B: Dus overuren rahi.

A: Bijvoorbeeld dhán kati tab enz.

Há mooi tab mooise kamaiye ápan, want belangrijk haii same me Suriname ke situatie na mooi hai.

B: Dher jane ghare haiga, want kám na hai, hamár ego sanghati oke kám na hai, ham ose bolin ja baas se puch tab baas se puchil hai, tab suru kardeyl hamlong ke sáth kamái ke ehi ek habtá bhail hai

A: Há ápan kám ke serius liye, mooi se kamaiye aur mooi gedrag cáhi rahe ke ápan kám pe toch zodat tor baas toke altijd jab ego roj na gaile tab juist puchi ki kahan haile.

B: Oise melden kardeyla.

A: Maar ziek dagen na hoi? jab ziek haile ta u rooj konci rahi bijvoorbeeld na gaile kám pe

B: Jab tu bemár haile na mooi firi kare hai tab toke boli já datrá [Sranan] tab ego attest laiye.

A: [oh] attest mag hai.

B: Tab datrá [Sranan] puchi ki kai roj ke attest tu mánge hai tab attest leyke kantoro [Sranan] me diye. Jab tu cár roj ke lele hai, tab attestwá leyke kantoro [Sranan] me baas ki diye ki jab tu ghare rahiye tu paisá paiye.

A: Paisá wel paiye, [oh] u to mooi hai.

B: Om de ene maand mile ego verlof, maar ham verlofwá spaar karilá.

A: Ja ja ek dáwe me op lewe ke.

B: Maar verlofwá bice-bice me leiyla.

A: [oh] jaise tuke man kare.

B: Ham spaar karilá ki jab ek roj barkhá jorse giral aur ham na jai pailin kám pe enzo tab ham verlof lailin

A: Heel goed u toh mooi hai.

B: Há, aise karilá tab ham na verlies hoi.

Oise gewoon ghare rahiye tab lás hoieye, dher jane baiwan kam pe, jab tuke kabhi probleem bhail aur toke verlof na hai tab tu baas se puchiye tab toke verlofdagen bec sake hai oise ham karilá.

A: [oh] mooi hai.

B: Ohi se ham spaar kari la ki khabo tike probleem hoige tab tu jáne ki toke hai.

A: Acchá tab.

28.

Sab cich se ápan aurat ke helpi [Sranan] karáwe. Aisan admi mile tab ketná bisal, N.. Pensioen se ghare rahe, sab kám karwáwe en al dat soort zaken. Het is meegenomen, boi. Ek dain hamse bole, bole hamár auratija ego per tahad na lagai, kuch na. Okar aurat sab cich jáne, ján-wán ke kám-wám na kari. Okar aurat hamre ján khali ghar-war ke kare, pakáwe hai enzo. N., ham soci khali kaha mili bediende. Ghar

etná nasi, abhe diwali-wali jab aige, tab ká karebe. Abhe na áí, maar toke janá mili. Jab ab talak na milal. Kai mahinná hoige hai ham bediende khojilá, na milal hai. Aur dekh toh, bhale tu gobhwá páigaile, bai. Nai toh jab manai hiyá áí, als mensen op bezoek komen daar, tab u sab huwá se puchi: 'Tante, kan ik die guave plukken?' Tab tu jáne ham háli kono ke nee ná bolilá. Tab ham boli: oke, pluk het. Maar ham ápan dwári par koi ke na mangilá. Aur perwá me upar-upar barkawal na ráhá? Ek-ekgo bari barkawal rahe hai. Eke mánge nimak aur azijn náí ke khái. Lekker lage, bai.

Mooi hai báthe ke, aise? Káhá paiye? Na, apne ke probleem me nan aye, chauri. Je moet jezelf niet in problemen zetten. Want i sab haluk rahe hai, tab ham ghaskái delá berghok me of kahi ham i sab ke laike cal lailá. Dus hamre khat makkelijk rahe i sab caunan, chair-wair enzo. Balcon me dhar deylá of kahi dhar deylá. Jáne ham bahut thakilá. Tu jáne ketná mehnat se áj ham ghar dweiri [Sranan] karlin hai. Hamár bekken sab etná pirát ráhá. Ham dui roj se dawái lagái ke pirá don karlin hai, tab áj ham kauno bidhi ghar dweil karlin. Ham soci he Bhagwán kaun páp ham karlin ke itná dukh hame mile hai.

Hamár tuin me etná kunstmest nailin, hamár bonkin [Sranan] ke biyá sab sarge, plantjes sarge sab. Dus ham ápan sab lagailin hai plantjes, verzorg karlin, maar ik kan niet gaan oogsten, kuch na oogst ká sakilá. Ab ham proberi [Sranan] karilá ego dusar **place**, maar het is mijn schuld. Hamár schuld hai, omdat ham oman jádá kunstmest náí deylin. Hame na cáhat ráhá náwe ke. Ek jane hamse bol cukal ráhá ki tomaat me kunstmest **nan aye, nai toh sar jai**. Dus ik weet niet of het daardoor is. Maar tomatiyá na saral, hamár bonkiniyá sarge. Een tijdje terug jáne ham ketná bonkin [Sranan] ham oogst kare rahlin ki op den duur ham bonkin [Sranan] khát-khát ham thak ge rahlin. Ik heb zaadjes van kool gekocht, eko plantjes na nikral. Ab ham jáilá okar ture, R. houdt van okar dan ga ik voor R. okar koken. Komkommer ham ákhi se roj tákab, maar na dekhav ki jhorai ja hai, tab burháí já hai, oman zaadjes aige hoi. Was die komkommer goed jaun toke de rahlin? Mot-mot biyá na ráhá? Hopen kari ki mooi hai, aur jab biyá hoige hoi, tab kahi jhitik diye.

Ja, ik heb toilet papier laten kopen. Ham reserve kin ke dharilá, niet op laatste moment khatin. Eeuwig dekho prijswan sab caheráwe, tab toh aniyái na kare hai. Etná S. bolil hai sab ke ki die handelaren gaan me kwalijk nemen en al dat soort zaken. En toch blijven die mensen de prijzen verhogen, ik begrijp die mensen echt niet. Na koers cahral na kuch, tabho carhawát já hai.

Tu lai gaile papaja? Papaja ke catni banái liye. Iemand zei me bole papaja ke catni lekker lage hai. Andere zei me zuurkool okar banái liye, lekker lage hai. Maar ik weet dat ik een keertje heb gegeten met trasie, geraspte papaja met trasie met telo, cassave en dergelijke.

Alvast jab ham upar se niche utrilá, ben ik bed af als ik naar beneden kom. Tab ham pachele chair pe baithilá. Ik vind het leuk om zo te zitten en een beetje te genieten van de omgeving, van die rust. Maar daarna heb ik veel werk in de tuin, ham phin jáilá ápan gádin me. Apan kuch-kuch links-rechts karal karilá, ik zorg dat ik in beweging ben. Want men zegt, je moet tenminste een half uur in beweging zijn, cale ke cáhi toch. Ondanks dat doe ik zoveel werk in huis, ghar me rát-din toh kám karilá, sab kám toh karilá. Alleen vind ik het erg ki ham shutter na safá kar páilá. Ham ápan shutter dekhi, tab hame hartaanval mar de hai. Ham soci koi toh mil jai. N. bhi zoveel manai ke puch cukal, boi [Sranan]. Op den duur hame oke kharab lage bole ke, ki vraag nog meer mensen. Want chauriyá bhi sarmát hoi toch. Eeuwig bolat hoi: ik zoek een dienst voor me schoonmoeder. Manaiyan bhi thak ge hoi, jab suniye ki ekar schoonmoeder ke dienstwe na mile hai. Ik begrijp het niet hoor, kaunci hoige ki bediendwan na mile hai.

B: N. ek haan bakwá lai jaiye, ketná hoi, drie om drie en brood dus zes honderd vijftintig, hede sun ná ham tákat-tákat tab i sarge, ham áí hai take ki barká bhail ki na, voordat burháí ke sar jáí tab ham tur láí toch aur juist jon ke na jáí hai take tab juist burháí já hai. Tab hui pe dekh sab naram hai turle, ekát go bonkin [Sranan] ke per nikral hai ham jáí oke verplaats kardei, hede N. I sab naram hai ab dui roj ke bhaji toke hoige hai. Heb je geen spinazie zaadjes ofzo?

A: Nee, na hai.

B: Tab tu akele roj ápan khartin konci pakáwe hai chauri?

A: Ehi bhaji aur baigan.

B: [oh] baigan bajár se kinle, [oh] tab to mooi. Aur ketná me paille **páchas**?

A: Na twintig.

B: [oh] mooi, maar dekhle ketná lastig hai akele khartin tarkári kine ke, jab jaiye jhur macri khartin tab bataye, direct jab mooi prijs paye tab tweehonderd gulden ke lei liye, hede i N. ekdam bisál narám hoige hai.

A: Tab kon machri kinab?

B: Kupila mil jat tab mooi rahát, ik zocht naar koedokoe, maar kupila [vissoort] aur mooi rahat, hede huwá se bitagoma turle. P. hamár khartin kinke dhare rahá M. hiyá tab M. ápan bitiyá khartin pathaideyl Sahar.

A: Konci.

B: Hamár jhur macri, maar ik kan haar niet kwalijk nemen, want jab u kans páwe hai patháwe ke tab u pathai dewe hai, ik begrijp het ego máí ehi rakám hai ápan larká khartin koshish kare sab cich patháwe khartin. Dus van hieruit stuurt ze boulanger aur jon tarkári nikre hai, aur jhur macri, aur kip jon cich páwe sáb pathái dewe hai.

A: Ha tab kon kon macri lábe?

B: Kupila of koedokoe, maar eerst naar koedokoe kijken aur prijs pahile puch liye ketná prijs tab kiniye. Dagublad liye pitjal [S-J] banáiliye ápan khartin.

A: Ha, khub mooi rahi pitcal [S-J] banáwe ke.

B: Há, ley le akele toch haile.

29.

Sh., kaprá pahin cukle hai? Apan kaprá halise pahinle, want hamlong ke otná tijd ná hai pahre ke, kaprá pahin ke tab hamlong áli khái tab okar bád me ápan les paharab khoi, hame hai duigo examen, okar khartin hame cáhi dher tijd, hame ápan ke cáhi goed voorbereid kare ke, jane ham ego hoog cijfer pái, hamár eerste cijfer ráhá ego 7,5, ohi se ham mángi ki hamár cijfer aur uncá howe aur hame cáhi goed voorbereid kare ke, ham din ke ná suthi hai, bahut dher kam rahe kare ke cáhi weekend hai ham ápan kám kari hai, uppar se hame hamár andere werk jon cáhi af kare ke dher groepsverband hai, aur hame bhi cáhi dher boeken, lezen kare ke, Sh. bhi ja hai school oke bhi dher repetities hai aur hame bhi cáhi oke begeleid kare ke, want ham na mángi ki okar cijfer na drop howe, tab jáb u mulo school par rahi tab hame ná hoef oke begeleid kare ke tab u jáni konci kaise kare ke tab u sab hale karsake hai, jab ham oke na begeleid karab tab u wel haal karle otná flink hai u, maar ham abhe se oke begeleid karab ki jab u mulo school par rahi tab ham oke loslaten karsaki hai aur u ápan hoog cijfer hale kar sake hai. Ghare bhi dher huishouden rahe kare ke, maar ham blij hailin ápan werk se, ham blij hailin ki hame duigo larká hai cáhe dher werk rahe hai, maar ham toch blij hailin, soms dher kám rahe hai aur soms kamti soms bhi zwaar hoijá hai, maar ham toch blij hailin, hame khali ego her aur ápan sab dusar vakken hale karlin hai aur ham hopen kari ki ham ápan her bhi hale karle hame bhi dher groep werk rahe kare ke okker khartin hame na roj pare school jai ke aur hamár groepsgenoten na geweldig meedoen kare hai, maar ham ego vrouw hailin ego moeder bhi hailin aur bice me hame bhi pahre ke hai, maar ik doe het met alle plezier, want ham mángi hai hoger op jai. Ham heel blij hailin ápan opleiding se, want dankzij ápan opleiding ham dher cich sikhlin hai, ham wel na mángi hai dher groepswork kare, want sab ke participatie ná rahe hai, want ik bedoel je hebt een bepaald niveau dus je moet het wel kunnen, ohi se ham mángi hai ápan best kare aur sab kuch hale kar lewe, zodat ik volgend jaar afrond. Volgend jaar hamár laatste jaar hai, ik moet veertig boeken lezen aur vakken bhi hai, larkwan ke bhi dher vakken hai afrond kare ke sab habtá bhár ná áwe hai school tab oman bhi dher kám rahe kare ke aur jon din larkwan school áwe hai tab u din ketná dher lessen hai aur larkwan ke bhi cáhi jáne ke sáb lessen hame otná dher cáhi behandel kare ke hame bhi otná dher mondeling hai kare ke, aur ham online les na volg kar saki hai, want ketná larkan ke internet na hai. Soms cáhi words me uitleg kare ke, zodat larkwan hi dekhe aur sámjhe mooi se, bahut dher lessen ek dafé me toets howe hai bahut zwaar hai die kinderen komen ook niet elke dag naar school.

Bijlage C

66-99 jaar

1.

Ham kabhe na gail rahin J. lagge. Har mangar ke jāt rahin, isáit ab dui mahinná hoige na gailin hai. Ek saw pacás rupiyá lewe ek dáin ke aur kuch dawái-awái likh dewe hai. Aur kuch na bolil datrá, konci dey aur. Bole hathwá thikh hai. Hathwá chilke rahe hai. Kulhá bhi choke hai. Aise girá rahin, tab hiyá cot lagal ráhá. Isab ab patán tani. Isáit toh calpol khali vrij mile hai aur sab dawái ke pasai lage hai. Tah ká hoi, N., des me? Etná cich mangha, dhan ke prijs sastai ge. Sab bilwal dharil deswa. Soft hoige lagbhag calis rupiya. Ab garib admi kahan se lay paisá. Ego biri pacchas rupiyá hoige, barkwá. Blikwá wálá hoige dertig. Chotkawá hoige bis gila. Abbe koi khái pi na páwe hai. Jeke hai, oke khub hai, jeke na hai, kuch na. Garib manai dukh kare hai. Jeke dui hajár mahina, cárgo larka, chaw jane, oke na ate hai. Usab dukan na já hai, bole dukan jai ta paiswá don hoi jai. Larkan ke patháwe kinne ke. Kohorwá barká-barká hai. Na, chot-chot hai. Lagbhak pandrá satrago bhail ráhá. Aur batán ráhá, khawán hai, rakhal hai. Jutwá pahin liye, botal lagi huwá.

2.

B: N. to dekhá na hai?

A: Na ketná din par bhet bhail

B: Roj toke socat rahlin

A: Hamár dunnu larkan sahar me parhe hai

B: Tab tulong dui prani haile aur tingo larkan?

A: Na duigo larkan hai aur dunnu bitiyá hai tu jáne hai toh

B: Ha ab ham janlin

A: Tu bole t rahile i jiwana me khali dukh hai sukh ná hai

B: I jiwana me negentig procent dukh hai aur khali tien procent sukh hai, maar u tien procent ke sukh se hamlong negentig procent dukh bhul jai hai, sabse barká sukh jab aurat tor upper chilla hai, tab u ghar me laxmi hai.

A: Hamlong Hindostani me sab laxmi mái ke pooja kare maar ápan aurat ke waardeer ná kare hai

B: Ná, na waardeer kare hai, tor phuwá aur ham sagro jāt rahlin sanghe, maar ab ká kari oke suiker hoige, okar familie me calat rahá toh tab oke bhi pakarlel ab u bhi calge aur hame ab dukh hoige

A: Maar toke kuch bemari ná hai?

B: Hamár gáthi pirá hai.

A: Tab toke cáhi sonth ke aur hardi ke thee piye ke.

B: Ham soontj ke, hardi ke aur lavang ke thee piyat rahlin tab okar adha gphantá bád ham bhát kháilá tab mooise werking dey.

A: Udhar jingha dekh paccis me hai, bana banáwal kinle.

B: Sukhvá ail hai.

A: Ail hai, [oh] hamár groeten kardiya.

B: Ab jaiye okar ghare Paloma ke habrá me rahe hai.

A: Ham gail rahlin oke LVV me bhetái, Holland chor ke dekh hiyá directeur bangail hai,

B: Ego Hilux pail hai.

A: Ham directeur rahlin R G Bueno Bibaz ke, sab tor upper pare hai, khali tegenwerking mile hai.

B: Maar tu school parháwe lagle larkan ke tab u aur mooí hai. Tu kon rastá me rahe hai?

A: Ham ráhi hai Walabastraat me.

Acha ab tu ápan kinle ab hamlong cali bhaudjie ke hamár groeten kárdiye.

3.

G. bhi mooí macri bece hai, jaun kapharia G. Soms huwá China-wá ke lage rahe hai. Banai ke aur khub kát ke. Aur okar macri khub vers rahe hai. Okar betwá huwá, Bigi Pan [een plaats in Nickerie], kam na

kare hai. Tab ohi pakre, tab láwe, banai-wanai ke, netjes se verpak kardewe hai. Ham altijd R. khatin macri, ham ohi lage se kini hai. Pánc-chaw saw ke macri kin dai, tab R. ai, tab uthai lay jai. R. macri aur baygan....R. baygan na sahar ke kha hai. Uman u kirwá dekhil hai. U kabhi baygan na kha hai. Sada din baygan lay jai. Aur oisan patetá dey de, hiyá ke mooiká pateta. Aur tarkári, ápan fruit-wruit lay ja hai. Kai roj se ham toh macri na kinlin hai. Navratan [feestdag van Hindoe] ráhá, tab okar age me macri kine ráhá. Tab okar bad me hiyá háśá-wásá pak ke khawán hai. Háśá ke jaiye hazar gila thoro bhare, betá. Cowna ai, pakái ke khaile pet bhar, bas thik hai. Sukh ke ham pakái le rahin, sanicar ke dew bhojan ráhá...bam. Patáká-wataká R. laide ráhá, want hame gasten ráhá. K. áí ge ráhá Kh. ke huwá se, u ráhá. Phir familie D., okar neef ke betwá, ghar prani se sab ráhá. Baiwá Staatsolie me kam kare hai. Aur R. log ráhá. Huwá pakal, khawán, sutai bhail, sab cich bhail.

R. rahe S. ke bagaljá me, jáhá VHP [politieke partij] ke gebouwwá hai, aise rij kariye, tab china ke supermarket na hai, tab u santipasiá [Sranan], Jáhán D. ke dafwan hai dher ke.

4.

Utna cich rahe, tab dhar-war ke dekhlin. Maskita [Sranan] sanjhá-sanjhá lage, tab bolin ohi wierook kinley. Tab balkonwá me lagai lei, bhuski-uski soms lag ja hai. Renoveer kari hai, gharwá, baki.... Kahe khatin. Dher camkab tab okar waardwá dher barká hoijai. Auratiyá ke ádha recht hai, toh. Hamlog ke trouw katal maar deling na. Ná, na mángi deling, maar tu na ján sake hai, samjhe toh, ke kab okar man badal jai, lów manaiyá ke dam pe kar dei. Saith behinyan boli, hiswá kinle, oke dam pe karde. Behinyan rahe Amerika me, Holland me. Samáj gaile toh. Hiswá kinle, tab manaiyá ke dam pe karde. U ja cár-páncgo ádmi badlil hai, ta kar sake hai. samáj gaile ham ká boli la. Dus cárgo larká ham bai rahlin, tab tu keke gaile dekhe ego bitiyá banai ke. U hame na dekháwe, u manaiyá ke dekháwe, ke tu ego... haile. Begrijp toh. Ja larká na rahat, tab bolat, sárá hijará hai. Ki manaiyá auratwá ke larkan banai ke dewe hai, auratiyá larká mangat ráhá. Tab sab hame hasat.

5.

Ketná hailin. Tachtig me hailin isáit. November me hobe tachtig. Hamár verjari [Sranan] pare hai caubis tarik november ke. Abe sab kam kar lailá, abbe. Abe pakai, jhari-wari. Abe kam karke don karlin, nahailin-dholin, ohi áí ke baithlin. Dhire-dhire umariyá já hamlog ke. Bijantimala ke bitiyá ego ke bihá kar cukal, tin larká oke ráhá, dui bitiyá en betwá. Tab u ápan ego bitiyá ke bihá kar cukal. Ab dui larkan rahi ge. Tab u na ail. U ose chotá hai. U toh mei me 63 hoi. I hamár bahin hai, i S. hai toh. Ekar betwá hai meester. Tu na jáne, Paradise [plaats in Oostelijke polder] se manai áwe dudh hamár ghare lewe. Otná tel bhar ke u áwe hiyá dudh lay jái. Tab lai ja chaw sáth botal, tab phin áwe. Khád bhi hai, lije? Ek bastá bis me dewe aur ádhá bastá dus me. Are, ohu mehanat. Roj ghoobar uthái-uthái dhare sab. Hai bará khád. Okro hoi jat tab bará mooí, mang [Sranan].

6.

Kahan bolai pailin? Sab palwár ke bhi na bolai pailin. Utná ail, taubhi kai milá gusái ge. Bel kar-kar bole, ká hamlog dher khái letin. Tab ham bolin ke tu na jane kaunci hai isáit. Jáne pulis áike pakar lei hame, boete bhare ke par jai. Maar M. ke sunlin bhare ráhá, ham na jáni. U sab huwá bája baját ráhá, áike butwái-wái hai. Baki hame nah u hai. Ham bájá-wájá na bajailin, din ke khawailin-piailin, otná bahut. Aur dekh hamár gezin ke foto. I jáne kab ke hai? Ham batái deylá. M. ke bihá ke hai. M. ke bihá ke sab koi áí na ráhá. Tabhi, tab ego kas milal ráhá. Utná din ke hai. Na dekhe B. káká abhi nah ai. Tab sab koi mooí ráhá. Baki M. ke larkwá, ego ke pakarlin hai. L. ke larkwá, ham na jáni kaise, oke kát ke lagái deyl, jaise jána oke pakarlin hai, M. ke bitiwá ke, hamár godiyá me. Abbhe toh M. ke bihá bhail ráhá. Ohi sab karke, otná barká lijst me lagái ke, lai ke dhar deyl. Hoká, i bagal B. hai, aur K. hai aur okar aurat hai, aur M. aur okar aurat páche hai. Aur i bagal hai, G., R., J. hai, B. aur P. hai. aur sab ke larkan chot-chot hai. Isáit toh sab barká hoige. Aj ke bihá hai? U toh ek **jhatká** me bange. B. etná daur dhup lagáil. Ham bajár se ailin, oisanke bhut aisan halli se kaprá algalai ke pahin lelin. Tab bus láí ke daural, sab koi ke ley ke, baithái ke, banal hai. Tab ley ke kopiyá **cal ger aha**. Hamlog ká jáni kaise banal. Huwá se lail, aise lijst sahit lail. Tab huwá, Holland, me sab karil. Uwálá me ham aur káká hai aur sab kleinkinderen ley ke hai. Ego herdenking rahi ge, N..

7.

A: Aur kaise toke mooi lagat rahá?

B: Maar sun ká bhail, eke lage hai spoiti [Sranan] tab u dawái piye hai, maar okar gatai bhi jhurá hai aur insuline ke dawái u piye hai, tab thorá se dál carailin tab pakái ke khawáidelin, tab bol ká bole hai.

A: I kohora kahá paile hai?

B: Lele ego chotawálá.

A: Ná, thik hai.

B: Are lele pakái ke kaiye.

A: Tor bár cáhi verf howe ke?

B: Ab bihán jaiye A. ke ghare?

A: Huwá pare konci hai?

B: Duigo larkan ke dohrá hai dharle A. ke A. aur P. tab iyhá sáth aurat aur huwá par sáth aurat ke sohágin khawáeweke. Ketná cich pakki oker khatá hoi durgá pujá hoi, narial kathái.

A: Mooi hai cáhi howe.

B: Ab aur konci kari, ham kaprá abhe dhoi, aur phailáidelin ápan kaprá.

A: Tab bihán na jaiye mandir?

B: Na, ham na jábe mandir, maar ham sáb ke melden kar cuklin hai. Bh. ke sás bhail vijf en tachtig jaar ke tab gail rahilin nautá me.

A: Tab u cale phire hai?

B: Há, cale phire hai. Bahut garam hai, báb, ham soci konci pakái.

A: Konci pakáiyee?

B: Abhe dekhi konci pakáwe ke.

A: Tante coconut ke páni piye?

B: Há de hame, abhe khábe coconut karbot ke.

U kohrwá mahinná bhar rahi, oke ham augustus me pakáb.

8.

Há, já hai, bahut maje me hai. Aur hamár ás-pás baiwá ke mái rahe hai. Okar náni ke ghar hamár kanti [Sranan] hai. Tab sab ke ham jáni bará din chotihin se. Hamár bihá bhail, hame larká bhail, abbe okar mái ke larká na howat ráhá, utná dinbád. Sab ke ham jánilá. Hamár ádji lag sab posán hai, okar sás. Bahut maje me hai, kuch ke dukh náh ái. Iwálá ráhá, áwe hai, paisá mánge hai. Ká kari, tab ham kamái ke toke posi. Tab jáw ápan dekho. Tab u jáha gail, mooi se hai. Bhagwán ke dayá hai. Hai ki ná? Ham tákilá bhi, huwá oke na kám kuch ke. Sab kuch hai. Khali ego pato hai aur ego etti ke londá hai abhe. Pato na hai ghar me, nannad-wannad na hai, sab ke bihá hoige. Sás, sasur aur ette ke dewar hai. Tab usab bhi mánge, usab cáhe. Usab bhi áil ráhá puche hame. Ká karijo. Zolang mooi se hai, ohi batiyá ham mangilá. Choti se baby ham poslin, mái toh guzarge.

Dher dubrái gaile tu. Tor mu aur sab, pehle aur golá rahile. Mooi, aise cáhi rahe ke. Dekh, hart par vet jab rahe, tab haphani áwe hai. Ek roj mánge jái didiyá ke dekhe. Bará din na dekhlin hai. Hame bahut puche, hardum se. Buurman ke habrá me u rahe hai. Hardam hamse áwe puche kaise hai aur patháwe sanesá. Are sára din hamlog hiyá becat rahin. Hame kabhi jhanjhat jhagrá na howe. Hamlog ke mái aisin hai. Hame **main a hai**, hame báp na hai.

Ek bitiyá hame hai. Hardum samjhái, sás ke na bole ke kuch. Sás kabhi aisanke, aur sás toke cahi bhi. Mooi se cáhi, prem ke dui roj ke zindagi me, mooi se rahe ke cáhi. Sab kuttá, bilár, sab koi se. Aur tor duigo bitiyá kaise? Sahar me parhe hai abhelekh, barká hoige hoi? Tab kám-wám khoji. Kám kari Nickerie me of jáhá mánge. Usab ke pakhná hoige. Hamlog ke ná cáhi bole ke, hiyá rahu.

9.

Hamre ghare dhailá bigán ráhá. Tab hamlog sarnam se utarlin. Hamár K. maral ráhá, tab ham gail rahin, apne mái ke groeten kare. Kaise ham ná jái? Papa ke bolail, bak bolin hamu jábe, hamár toh mái. Aur okar larká marge. Rátbhar khali rahlin. Tab hamlog ái gailin ghare. Bihán sabere oto me bait gailin. Pánch baje rát ke ghar me se nikal hali. Aur oto me bait ke tab hiyá át baje lek aiye, nai hiyá oto na mili. Ta accha, ái keg hare, hiyá dekhlin ki...bole ...jes huwá oto leke sab mania ail, taxiwal bole, tore ghare rát

bhar dhela giral. Tab acchá tab **vech** ke oto tab hamlog ghare ailin. Tab papa bole, ail tab kapra utaril, khail, kuch kám karil kan ni ká na, aur áji ghare pohujge. Kaha rát bhar dhela giral. N. rowe lagal, bole u na par pail hai. accha, u gail ápan examen banail lail. Aur sab larkan ke roti tarkári kin ke khawai ráhá. Aur ailin ta rove lagal. Ta accha, tab bolin chupai ja. Ab ham ái gailin. Ham tulog ke dekháb. Ham ápan larkan ke na chod ke jáilá kahin, want ham na mángi. Ta ab phin dhela gire lagal. Want papa jáne ke usab dhela bige hai, tab papa gail Jagdis ke let ail, aur Bale ke. Aur J. aur B. ab aisi se dhela bahail. Usab jáne ki ke baháwe hai, tab ab bahai ulta. Aur papa na bahail. Tab ab hamár betwá bhi sikh ge ráhá, R. Ham oke bolai ke batailin. Auw beta, ham toke batái, kahe ke dhela bahawal ja. Dhela bahaile okre ghar pe rát ke, tab aurat boláwe hai. Tab admi mánge, aurat mángal ja hai. Tab admi badmási kari, tamasa dekhai. Tab ápan betwá ke samjhái ke lijn par karlin.

Tab oisne u baywá ke, jon gari det ráhá, oke chotá se tu na sikháile. Jab larkwá ke boliye khub barmasi kare ke ke sikhaye, tab bihán tohi ke mári. Tohin sánghe anyai kari. ohi hál bhail. Koi na samjhil isáit. Isáit chupwai-wai ke ab koi bidhi rustig hoike, tab sab rustig hoige. Aur baiwá soce hoi ki ham bará nice kám karlin, gári delin. Dáru pike. Of kani na pil hai aur jhutthe ke, jhutthe ke sád ke gári deyl. S. ke bhi. S. ke sahur na sikhán ráhá, chotá se. S. din-rát gari det ráhá. Gári parhat ráhá.....

10.

Ham hailin 66. 67 hob juni me. Patohiyá pakáidewe hai, aur M.I hai. Há, tab ohi kháik-wáik pakái dewe hai. Tab usab kám par cal já hai. Hamár bahin aiga, budh ke ai. Hiyá R. rahe hai, iwálá, barká behin. A. rahe hai Bakvadam [plaats]. Bara mooí ki rahe hija. Hiyá upra koi na rahe hai, nichwá **challiailin**. Oopra sab, hamár jab goozar jai, tab isab turai, toh. Hamár bhaiwá sab tur dhari. Are, u thoro aiga rahe hija. Hollander kaha ai? Chotkawá ke hai, A.- wá ke. U kaha ai. Ham gailin Holland, aur Amerika bhi gailin. Amerika aur mooí lage hai. Ham gailin huwa, Amerika aur bisal lage hai. Aur vrij, jaise ekdam huwá vrij haile Amerika me. Jaise hiyá hamlog. Hollandwá hame otná aantrek na kare hai. Hame huwá na mooí lagat ráhá. Are, ghoome ke toh mooí lage hai, bak rahe ke toh na. Sab desvan oisahi. Thanda-vanda máre hai, sáre ke, utna gusa lage hai. Amerika me aur jáda thanda hai. Hamlog gail rahlin garmi me. Silwá ke betauna ke biha ráhá. Tab hamlog ek groepje se cal gailin. Ohi visum pailin, tab bhág gailin.

11.

Are, ja W. larká laike gail hai, máí jaise kapra pak kare ráhá, oisne ghisrawat sab tas laike, oto me liyail. Apne bhág ail. Ham ek alang se etná khusiali bhailin. [E] Bhagwan, ab to ápan larkan ghar banai lewe. Acchá don. Tweede ráhá, larká laike calge. Ab u larká laike, hame jaráwe ke mare. U abhi na tani se karil hai. Maar hamse osse ghar me na ho hai. Omdat kahe khatin, ham na oke bolila kuch kare ke, dhare ke, jaun hamse sapre. Tu aw, uttar ke kha, ápan bartan na dhow, ham dhoi deb. Hame eko probleem na hai. Tin dain bhagal hai. Ek dain gail hai larká lai ke, larká ke christen ke kroon pahnai. Sab kuch lei ke, larká pathail hiyá. Ham larká khelay-welay ke, ham boli kuch na boliyo. Cchor dew. Ab jab u Christen mángi jaráwe hamlog ke, tab lay jai ápan Christenen me. ohu ego geloof hai, na ki gári dey la. Larká phin sánjha ke kar ail.

Ta jab Phagwá ail hai, tab ham bolin hai ki bol diye, ke ham holiká ke roj ápan larká leb. Jab larká rát ke sooti, tab ham suthai leb. Ham boli hamár pihwar hai, ham ápan larká mángila. Jab larká na rahi tab ham larká phin lai ke kardeb.

12.

Seti [Sranan], sab kuch mooí, juffrouw? Sab mooí ja hai. Sab larkan barká hoige. Bitiwá barkwá 26 ke hai. U toh ie aurat ke larká hai. Hamár barká bitiyá 40 baris ke hai. Ie hamár tweede aurat hai. Hame chawgo bitiyá ego betwá hai. Uwalie jaun probleem kare ráhá muloschool par, oke ab duigo betwá hai. Tor ego bitiyá ráhá, barká hoige nah? [oh], ohu 26 jaar. Khali ego bitiyá toke hai, juffrouw?

Mooí, mang [Sranan]. Larkan ke tu parhai dele, jáne ketná mooí hai. Sab slaag hoi jai, sab direct ápan kám kare lagi. Toke eko muri ke pir ana hai. Dat na a sani [Sranan].

Kahá tu les dewe hai, juffrouw? Sab ke muri ke pira toke paral hai.

Hamár sab **leven** ehi se sab larkan pos ke barká karlin hai. Abe tak ham steun kari sab ke. Cahe hamár bitiyá ke biha hoige, okar iejali ke. Ká bole pay gi wan san dan kon teki [Sranan] [noh]. Deideb, ká kari, hamár larká ráhá, hamár larká hai. Ab sun na, ab kamaye tab sab ke pari dekhe ke. Jetná tu help kar paye. Oke tu na dekhiye. U din bhar ghar me rahe hai, u kahu na ja hai. U ápan bezig rahe hai, ápan jháre-wáre pakáwe. Ohi okar kám hai. Ab toke vakantie hai, dui haptá ke.

Ham stroopwá apne se banáílá. Want ham mángi ápan stroop ápan stijl, ápan karbar stroop ke aur ijs ke hamár. Ham na mángi vrouw-vrouw, jáne. I kamwá bahut voorzichtig se cáhi kare ke. Hame bahut klanten hai, juffrouw. Jetná barka-barká manai, sab koi hamár lagge áwe hai. Ham ápan stroop rustig se tijd laike banai. Ápan ijs jamai, tab ham na mángi larkan aurat hamár piswe lagge. Want gevaarlijk hai, bahut voorzichtig rahe. Kabhi-kabhi, ego voorbeeld deyla, auratiyá jai ego freezer me, aur ego bár girge. Bárwá tu na dekhye. Jab tu bec ke manai ke diya, tab dekhai. Bahut voorzichtig cáhi rahe ke. Tor admi ketná mooi manai hai. Tor sasurlog bhi ketná mooi manai hai. Sab ke cinhila. Tor admi hamár barká swagri ke palwar hai, K. Ego K. foto me rahe hai. U SMS- steiger me kama hai. Usab se ján-phecán hai toh. Din bhar me dher manai ke pilai lei. Sanghati log áwe piyai de.

13.

Rám Rám N. Accha, tu kaise? Kaise tor larkan?

U haptá mangarwá ke ail hai.

Batiya, ham suni, beth. Ham kaha jáílá, kontjie ham batiyai? Kaise tor máí hai?

Ham sunlin S. thorá bemaar hai. Aur kaki bole nikarge.

Hammu hailin bet, ká bolab? Acchá bolab tabho thik hai, na acchá bolab tabho thik. Ehi pira laike gor me baithal hailin, ká kari bet? Thandwá se aur joro pira hai. Ab ek haptá se na pakailin hai. Jab lek ie rahi ta na pakabe. Tab cal jai, tab phir ohi gor laike tab pakab, tab khab. Na, otná upar dhar ke na baith páílá. Jab bedi par dhar ke baith jaitin, uthai ke, bakse na baith páílá. Khali jab bedia par uthai ke gorwá dharila, tab sut jáílá. Na baith páílá gorwá pasár ke bedia par. Hame stroom mare ráhá, tab se aur jor pira hai. Bhat chahrai rahlin, tab bhatwá hoige, tab ham stekkerwá na nikarlin, tab ham bhatwá calai deylin. Bak ham na jáni, opar dekselwá par ke páni chuwál ki gewoon oisahi hame shak kardeyl. Tab hadiyá phut ge hai, tab babál khali. Tab dui-dui mahina bedi me rahlin khali. Tab tani mooi hailin, bakse ká kari ab? Tab M. bhi ail ráhá, tab M. cal ge. M. ail ráhá tab ham na pakái pawat rahlin. Tin haptá ráhál, tab u gail hai, tab ie ail. Há beth, ká karijo? Kám na karijo, tab kaise hoi? Dui-duigo larkan parhe hai. Khati na karo hai, kuch na ho hai. Ab ohi dui jane kama ho, ab ohise larkan parhawo. Bhagwan se begi karo ki tulog ke jángar rahe, tab kamái ke ápan larkan parhailew. Aur kuch batáo, beth. Ehi telefoon se jab koi batiyai lei, tab cich sun lailá. Nai na suna, kauntjie sunab?

B. ail ráhá, tab B. ek mahinna ráhá. Tab u gail, tab M. ail ráhá, tab u tin haptá ráhá. Tab u gail, tab ie ail hai. Ie bemaar ráhá, tab ie tani mooi bhe, tab ie ail hai. Tab tin haptá ie rahi, tab phin cal jai. Tab koi na rahi, tab akele ráháb.

S. biha-wiha kari? Jab okar man kari tab kari, na man kari tab na kari. Sab barká hoige, toh. Kai baras ke bhail S? Tab ab biha na kari u. Ham na soci ab u koi ke lei. Apne pakáwe-kha hai? Ab okar leeftijd ke ham na soci u koi ke lei ab. Aur V. batiyai-watiyai hai? [oh] uke larkan duigo barka-barká hoige hoi. Sab koi barká hoige ápan-ápan dekhe, beth. Accha, Ram Ram, beth.

14.

Tab na bolin rahlin. Dinsdag ke ailin rát ke. Thorá se mooi já hai ab. Kalhiyá na bel karlin hai, dvari par se ailin, deri hoige hai, tab na bel karlin. Parsoyán bel karlin hai, tab bhi klagen hai. Tab hiyá pira, huwá pira hai. Jáne toh, leeftijd. December me hoi 92. Há, dharlew ápan nahai-dhoi lei hai, ápan aise. Khali soce hai ki parre na, toh. Are, dusar ke dekhe ke ká howe, [toh]. Tab bole kaise hoi. Bole calte-phirte hamke aisahi hoijai. Maar ja, ká karijo, ápan -ápan hoi. Sab koi ke oisan mángi, toh.

Are, na bol. Abhe lek ke jhisia hai, ratiye se barse hai. Aj ghare haile?

15.

Ká batáí? Pehle ke, Watloon [een plaats] kamailin, lakatan kamailin. Ehi kahái hai, aur ká hai. Zeedijk pe kamailin. Ghumlin kaha-kaha, are, Holland toh gaile rahlin, Amerika gailin. Ehi sab des toh gailin hai. ohi mángat rahe jáne ka? Ham hailin 94. Ab janle? Hamár bhai B., cala ge Amerika. Ie sab ke jáne tu. Ham sab kuch khai-pila. Ab ehi hai. Aur ká batáí? Aur tu kaha pe rahe hai? Hiyá pe rahe hai? Kaha rahle tu? Tor máí ke hai? Nadia ke aurat na. ohi ke bitiyá haile. [oh], barká skool me haile.

16.

B: Ham schilder ke kám kárát rahli aur aannemer.

A: Ketná baris ke haile?

B: Ham vijf en zeventig jaar ke hailin, achttien november ke ham zes en zeventig jaar ke hoijab. Tab ham ghare rahila aur sáfai kari hai, gras niráilá, barkhá barse ab schoffel kárila, uppar balkon jhári hai aur batem bhi jhári hai, tab ham ápan kám kari hai dhire-dhire.

A: Aur káhi gaile ghame laatste tijd?

B: Ná ham na gailin ghume, oise palwar ek ek go duri ráhe hai, Henar me ráhe hai aur hamár bitiyá aur damád sahar me ráhe hai. Hamár aurat bhi kám kare hai.

A: Kon kám kare hai tor aurat?

B: Imami (kledingzaak) ke lage dienstvrouw hai.

A: Aur to ke vrienden hai?

B: Ná, hame vrienden na hai.

A: Tab tu din bhár akele ráhe hai?

B: Ha din bhár akele ráhi hai, thorá ápan kám kari hai ham soms bankstel pe baithi tab jái hai schommel me baithe tab tor gezondheid kaise hai?

B: Sab mooi hai.

17.

A: Tab batáo, kay baris ke tu haile?

B: Ham haili vier en tachtig jaar ke, ham jab chotá rahli tab hamlong ke ego khet raha tab hamlong ám, bana, bakwá aur mami lagáwat rahli, hamár ego dada Cottica [een plaats] me kamát rahá tab huwá se bhi plantjes lawát rahá, tab sab bajár me lai ke becat rahá, hamlong dui donni, pác ses aur gilla me bechát rahlin.

A: Tab batáo tu ab konci kare hai?

B: Ham ab gasbom beci hai, maar ham ápan betwá ke bolin bece ke, tab sab manai áwe hiyá par gasbom kine, tab jetná gasbom bica hai tab ego pe ham srd 3 verdien kari hai, aur u hai pandra cent dollar me. Henar aur Corantijn ke manai bhi áwe hiyá pe gasbom kine.

A: Tab toke kaigo larkan hai?

B: Hame nauw larkan hai aur sab parhal hai, duigo bitiyá Holland me hai, tab mulo school pe les dewat rahá, maar ego bitiyá ke bihá pahile se hoiga rahá Holland me, gail rahá huwe pe ghume, tab Holland me ráhige aur huwá pe bihá karlail, ego ke master ke diploma hai, ego universiteit pe les dewe hai aur ego Staatsolie me kamá hai, dus hamár dui damad aur ek bitiyá Staatolie me kamá hai.

18.

B: Tab hamár ápan ghare ráhi hai, jabse larkan ail hai tab hamár ápan betwá ke ghare abhe na gailin hai, bhaiyen hai hamár betwá ke naam, tab ham jadá okar ghare ráhi hai, want oke ego bitiyá hai aur u gehandicapt hai, tab ham jada okar sáth ráhi hai aur ápan ghare bahut kamti ráhi hai, maar jabse larkan ail hai tab ham kuch din ápan ghare ráhi hai, tab cár roj ápan ghare hailin tab bhaiyen bole ki ma tu etná din

kakere hai tab ham boli ose ki kuch manai hame ail dekhe, maar ketná manai hame áwe dekhe maar hame na páwe sab

A: Ham bhi aili rahlin toke dekhe.

B: Tab bhaiyen ail ráhá ápan bitiyá lai ke, tab u bromfiets lai ke bhi caljá hai kohu pe, u bhi ápan tarkári lagail hai tab u omán bhi ápan bezig ráhe hai, tab jab ham rahi hai okar ghare tab ham pakaidey hai aur ghar bhi jhári hai, maar kaprá ohi dhowe hai ham kaprá na dhoi páp, tab u ráhi hai aur khái hai. Maar bhaiyan bole hai ki kabhi okar suiker [suikergehalte] laag hoijá hai, tab ham bolin ki soft piley aur bhát khaile, hame soch lagál ráhe hai jab okar suiker laag hoijá hai, okar sáth kuch tab konci karab? Want oke ego larká hai maar u kuchná jáne hai, want u na batiyái páwe hai, etná ham soci oke. Tab jab se larkan ke vakantie milal hai tab ham ápan ghare hailin voorlopig, maar cáhi jaise hame ápan ghar mooí lage hai. Tab ham larká leyke ailin hai yab bole hai áji etná barkhá barse hai, okar máí okar bihá chotá me karde ráhá. Tab hamár larkan kalhyá ail hai Holland se, isáit plane halli utár já hai, maar abhe Nickerie na ail hai u ábhe sahar me hai. Maar ham kono roj ápan nati ke over bátyát rahlin, Bhagwán oke etná halli se bolai leyl, jon manai mooí ráhe hai usáb ke bhagwán haili bolaile hai aur kuch ke páre bhoge ke, aise sab koi ekdin cal jai.

19.

A: Áji tu kai baris ke haile?

B: Ham 83 jaar ke hailin, hamár geboorte hai 1939 ke.

A: Tab kon kám kárát rahile jab jong?

B: Hamár bihá bhail tab hamár ádmi khetiar ráhá, tractor calawát rahá, aur páhile háth se dhán lagát ráhá aut kátát ráhá tab u sáb kám karlin ham, hamár sás aur sasur rahá ghar me tab abhe pácc larkan rahá jon ke bihá kare ke rahá, ham kohu na gailin hamár ápan sás aur sasur ke sáth rahlin, sab ke sáth mooise khái rahat rahlin. Hamár nanad ab suru kare rahá skul jái ke, cár baris ke rahá.

A: Tab tu kai baris ke rahle jab tor bihá bhail?

B: Ham zeventien jaar ke rahlin jab hamár bihá bhail.

A: Tab later bhi tu gaile ghar se bahire kám kare?

B: Ham Rambaran Mishre school pe boven dertig jaar schoonmaak ke kám karlin hai, tab ham kuch din aur kamailin tab meneer ego brief deyl, aur bole ki toke cháhi sahar jai ke toke ego kagách mili, táb ham ápan betwá ke sáth sahar gailin, hamár betwá militair hai, tab sahar jab ailin tab ego oorkonde, ego ghari aur ek mahinná ke salaris pail rahlin.

A: Tab to mooí hai manaiwan toke verwen káril hai.

B: Tab bihá bhar ham skul gailin ápan oorkonde lai ke aur schoolhoofd ke dekhailin tab bole ki bará belangrijk kagách tu paille hai, tab hám doró kamailin aur jáb zestig ke bhailin tab nikargailin school se.

A: Tab tu ápan pensioen pawát hoye?

B: Ha ham ápan pensioen aur ouderdom bhi pay hai, har mahina ham pay hai, hame otná moeilijk ná hai hamár jab larkan bhi kám kare hai. Hame duigo bitiyá hai, ego hiyá par rahe Waldeck [plaats] me aur ego Holland me rahe hai aur hame pácc betwá hai, ego hai militiar, aur pandit hai, duigo ke ápan khet hai, sab larkan ápan sukh se khái aur rahe, hame koi ke probleem ná hai. Ham ápan sás aur sasur ke sáth ráhát rahlin tab hame kabhi probleem na rahá. Hamár nanad ke mare ek habtá howe hai.

A: Ab toke kaise lage hai, ki tu huwá pár ráhe hai sab kuch mooí hai?

B: Ab ham zindagi bhár hiyá rahlin tab kaise acha ná lagi, ham jab vijftig jaar getrouwd bhailin tab commissariaat se bhi paise pailin hai, ab tak hamár zindagi mooí gail hai aur hame ekko bemari ná hai, Tab abhe tu duwari hark karát rahile?

B: Ham sabere na hark karpailin hai, want barkhá barsát rahá tab ham ápan bahin ke ghar calgailin thorá se, hamár bahin skul ke pache ráhe hai, tab abhe ghare ailin hai, tab boli ki thorá hark karle. Tab ham ám bhi turlin hai, aur hamár neef ke betwá ail ráhá tab sab ám lai ke aur ápan bakri ke khávai.

20.

B: Abhe tor phuwá se bolát rahlin ki tu aise gaile hai abhe kuch der me aiye

A: Dekh aigailin M. phuwá: Tu chinhe ke hai?

B: N. hai, are hiyá to gáná bharát rahá tab awát rahá

A: Ha ápan bahin khatin awát rahlin

B: Ab konci boli ham, ab phuwá to burhiyá hoi ge hai, kuch mángi bole phuwá se tab gussái lage hai
M. phuwá: U tose puche ki tu kai baris ke haile?

B: Ham na jáni beti ham to apne bhulai gailin hai M. phuwá: Kuch kámti sau baris ke haile tu

A: Tu zeven en negentig jaar ke haile

B: Ab ham ká boli, ab phuwá bhi hamár piche drie en negentig of vier en negentig jaar ke hai

A: Kaise pahile rahá sab kuch?

B: Ab bacpán se etná din bitge hai, tu aisi pargaile aur hamlong aisi par gailin, ek din chor ke chál jab, ek jane ráhi jái hiyá pe, aur larkan hai tab dekh bal kare hai aur ehi larkan me parál haili. Aur ab konci batyái beti, sab Bhagwán pura karát ail hai, tera go larkan, tera mei se tin go chor ke chál ge aur ab bara go larkan bachál hai tin cárgo larkan se roj saber aur sanjhá bhet howe hai, aur sab karlin mooí se karlin koi ke burai na karlin, sab ke bhalai kárát gailin, ab bhagwán se binti karlin ki burai kabhi na karlin ajá kabhi hoige hoi tab hame shamma kar diye, ehi yád kari aur na kuch. Jab jái ke ráhi tab bhagwán se binti karlin ki ego acha jaga pe janám diye aur ápan charan mei dhiyán lagai liye, bas ehi sab soci aur kuch ná. Ab larkan ke sab kuch deidelin aur ab hame koi se larai na kare ke hai beti, ab sab kuch mooí se karlin aur konci socab, ab to ján gailin ki ab jái ke hai, bab, mai, nana, nani, sab cal ge ham sab ke dekhlin hai, hamár ajá ke ham na dekhlin, hamár larkan ke kheláil, barká betwá ke kheláil aur barká bitia ke kheláil.

A: Aur ápan jiwán mei kon kám karle hai?

B: Apan jingi mei bhalai karlin beti, burái na karlin, koi ke dekhát rahli tab sahara okar karát rahlin, majuri na lewát rahlin, soso me kardei, sab kuch karát rahlin aur kuch na karlin, ham riba upár ját ráhi kámái aur eke akele larkan ke sáth chor dewát rahlin, tab ek yá dui mahinná bát ghare lautí tab hiyá ghar banailin, tab kuch roj bát ego manai ghar me ági lagái deyl, hame koi se jhagrá na rahá, sab koi se hassi kushi se boli batyai, ap sipahi puche aur commissaris puche ki koi se jhagrá rahá, tab ham boli ki koi se kabhi jhagrá na ráhá, ham jhut na bolab, tab phir se ápan bhar banailin hai aur ápan aurat larkan ke sáth phir ailin hai, hiyá pe pánc h larkan ke janam bhail aur hoyá se sab ke biha shádi bhail aur sab ápan ghare mooise kamá aur khái hai. Tab toke hosh kari, tab soci ki kaise sab kuch rahá, jab tu awát ráhile ápan phuwá sanghe gawát ráhle, tab aj hamár man rahá bole ke, sabere se ham soci ki aj ham to se bole b, ab dekh malik ab saith ham marab jon cich ham mángi bole ohi hoi ja hai. Ab aur na jáb beri etná to bahut hoi ge hai, hamár gor chotá se chotán rahlin. Tab aise par hoi ge beti koi ke burai na karlin, tor phuwá bhi khub nachat aur gawat rahá aur bajár bhi karát rahá, aj ham tor phuwá se boli thorá se nách de tab na mánge náche.

A: Tu já bakwá kát

B: Ab hám kaise akele bakwá kátáb, ham to bakwá khái cuklin hai, tab hiyá se kabhi ápan sasurál ját rahlin dhán katwáwe ke ab ek yá dui habtá rahat rahli, tab aise bital, kabhi koi se na jhagrá larái bhail. Tab kuch din bital tab jaike patá calal ki ehi manaiyá ghar me ági lagai rahá, jab i gharwá jaral tab manaiyá ek mahina na rahá, u bhág ge ráhá.

21.

A: Apan naam bhi batái sake hai, batáo.

B: Are naam toh ohi hai N., oná mooí na batjai pap toh.

A: Batjai liye.

B: Bát toh sab don, há tab N. pahile ham gáná gawát rahli, jab ham larká rahli tab ham gáná gawát rahli jahá hamár paidaish bhail, tab huwá hamlong chauri-chauri skul ját rahli toh, J. rahá, Kataria rahá dariye hámlong rahli toh, tab jab hamlong skul se ajái tab hamlong ká kari, koina ráhe hai, tab hamlong baby

banai kaprá ke tab tinin piti, tab hamlong jhutte ke gáná gai, J. rahá, K. rahá aur ham rahli, tab hamlong dariye rahli jahá hamár paidaish bhail.

A: Tor paidaish kahá ke?

B: Hamár paidaish Corantijn [een plaats in Nickerie] ke

A: [oh] acha

B: Jane toh ájá ke huwá par, tab huwá ke hamár paidaish rahá, tab hamlong jhutte ke khel. Tab hamlong ke hobby rahá, are bhahiri ke jánát rahle toh?

A: Ha jáni la oke

B: Tab bhairie rahá, Kalkatia rahá, Laginie rahá aur Jaiwá ke máí rahá, khelawan ke mehráru, meester se **wnath** ke mai, tab iesab ekhatte rahá, tab hamlong dekhi toh, tab D. ke máí bhi rahá aur hamár máí bhi rahá tab hame nik lagál, Tab jab sab calja hai aur hamlong khuchna kari, tab aur ká kari khuch toh hajye na kari ke, tab tor máí ke larká jai dekhe, aur Ch. ke aur D. ke, aur J. phuwá bhi dekhát rahá, tab hamlong aise dekhi. Tab aise hamlong larká dekhi, baby banai aur gáná gáí, tinin pit pit ke, tab asie aise hamlong ke hobby calát rahá, tab aise ham barká bhailin hai, ki hame ooi lage i chaunwan, gáwe ke mooí tab hamlong gai, dekhi máí bab jab áwe hai tab dhardei, halla na kare toh, tab aise hamlong ke lai ját rahá. Tab hamár máí rahá aur Kalkatia, tab isab burhiyá logan jáí gáná gáwe. Tu toh janát hoije Bh. ke, oisi jon rahát rahá, S. ke bán ke, tab okar ghare marhá rahá, otná barká ghar na rahá, tab huwá pe burhiyá logan baithat rahá, tab hamlong jai matkorwá kare, tab ham ját rahli ápan máí ke sanghe, tab ráte rát hamár máí marge, tab D. ki máí bacal. Tab u bolat rahá ki calye hamár sanghe burhiwan ke sanghe gáná gáwe? Are darye toh rahá tab cal ját rahli. Tab D. ki máí pooche ki gaye gánwan burhiwan ke sáth? Tab ham gávát rahli, tab aise jingi bital hamár, aur ham lobie karát rahli khachrie, tab burhwá logan áwát rahá, tab dekhát rahli kaise khachrie pisát rahá, kaise, kaise bajavát rahá, tab aise jingi bhail hamár. Tab u ráte rát hamár máí guzar ke ab D. ke máí posil hamlong ke. D. ke máí ego bemariyá rahá, okar sás phulát rahá, okar bihá bhail rahá S. huya, tab jab okar bihá bhail, tab ham okar bihá me gailin lokani, dolli mei báith ke, skul ke dariye rahá, tab huwá se jab ail jaha, tab ohi sanjhá bhail, tab maar ham roi-roi, tab sab bole ki kahe rove hai, tab B. ke ego bahin rahá thorá motá ke, oke larká na rahá, okar admi ke naam rahá N., B. ke bahin ke bihá bhail ráhá Murkattá me ego T. hiyá, duigo bahin rahá, N. ke máí rahá aur T. logan, tab isab jánát rahá hamlong ke toh. Ab ham huwá pe khali rooi, tab sanjhá ke hame ápan bán hiyá kardeyl, tab D. ke máí akele rahige, tab ham bollin ki hame na niek lage huwá. Ab doli me báith ke gailin, lokani ban ke aur utarlin, tab jab dulha ke baithail tab ham rooi toh, ham dariye rahát rahlin tab hame ghare lai ke pohuchaideyl. Tab asasi hamár máí marge, tab posailien hamlong, aur ab D. peth me rahige ab okar admi B. chordeyl oke, ab bole peth me larká hain tab kono ke sáth bihá kardeyl rahá tab sás phulat rahá tab B. oke chordeyl. Tab D. ke máí hamár máí hoyá posán aur D. paida bhail hamár máí hiyá, D. se toroyá puchiye, tab D. ke bezetting bahut awát rahá, jaise palain mare, tab sabhan oke dawái kare, hame khiyál hai, jan palain mare tab hiyá gahira hoija toh.

A: palaiyá konci?

B: Dus jaise palain mare

A: [oh] sás phule

B: Tab u bemari rahá, tab D. se puchiye oke i bemariyá hardám rahát rahá, tab kandra ego pátar ke cich rahá, tab oke sab okar gatai lage bhát rahá, ham dekhlin hai. Tab rate- rate- ráte, tab Dh. phuwá ke bhail bihá, abhe gauna na gail rahá, tab hamár bab kamát rahá, jum dus baris ke chauri rahli, tab hamár máí pakail makuni ke roti aur chaurai ke bháji, tab hamár máí pakail aur sab larkan ke bolaike khawail, tab sab koi prem se khái ke sutal. Tor áji jánát rahá J. phuwá ke, tab J. phuwá, Dh. phuwá aur D. ke phuwá aise sutal rahá aur ájá oisie sutal rahá, want u kám na kare aur uthi pakái ke khái. Ab saber jab bhail, tab oke uthai ke jáí pakáwe toh, tab dekh aisan sanjogh, ki u geval bhail, tab hamár bab saber howe tab jáwe jagáwe, e N. ke mai, aj khaik na pakaiye ka, aj kám pe na jábe, tab gail lamp bare ab lamp na bare, tab hamlong ke bagle Bh. rahá, ab Bh. halla sune, tab u lamp laike ail, ab hulchul hoige, hamár máí ke aise kare ab hamár máí ke hos na hai, ab saber na howát rahá, aur ego datrá rahá maskitabong hiyá, motorfiets laike ját rahá. Tab sab gail datrá [Sranan] ke boláwe, tab datrá [Sranan] áil ráte rát, tab datrá [Sranan] bole aur ápan muri hiláwe, aur bole ájá ek baje din leg bach jáí tab baci aur ájá na bachi tab jáno klaar aur ohi batiyá bhail, ap margi parge, tab aise hamár jingi bital, precies ek baje hamár máí marál, mooí se sab ke

paike ke khawáil aur tor papa aise ego bokhar me sutát rahá. A: Kai baras ke rahá tor máí phuwá, jab marál tab?

B: Ham na jai kai barás ke rahá hamár mai, D. sait jánát hoi ki hamár máí kai baris ke rahá.

22.

B: Sab mooí hai beti ehi rakam ham dukh katat ailin hai, sabere sáth baje nikri tab jáí hai khete khaik aur páni leyke tab rát ke áth baje ghare páhunchi, vervoer mile táb jáí Nanipolder [een plaats] na mile tab gore gore pare jáí ke, táb ehi sáb kám karat rahili. Khet se áwo táb larká ke dekho, náhwawo, pákáwe aur khái dus gyara baje i sab dharat karat. Táb jáí suthi táb phir tin baje sabere uthi hai, táb pakáwo aur kháik aur páni leyke calo, ego párosi ráhá tab hamlong dunu mila jáí sanghe. Táb kám dhandá se cutti milge táb jáwo tin conni me khet me dhán niráwo aur isáb hai beti aur konci boli. Jáb skul jáitin, maar bab ke kásur ná hai ki hame skul na patháil, ego burhaw rahá u ájá rahá hamár táb u bole ki bitiyá ját ke ná cáhi jáí ke skul usáb ke cáhi ghare ráhe ke aur ghar ke kám sikhe ke, táb hámar máí bab hame skul ná patháil, jáb skul jáitin táb Hollands sikhletin, ham skul na gáilin kuch ná sikhlin táb konci jánab, burhwá long ke kasur rahe bahut dher. Jáb ráhilin ápan máí ke ghare táb jáb khet jáí ke ráhe hai táb ham bhi sát me jáí, ham aur hámar chotá bhai, táb hámar báb sáb leyjáit rahá bajár sáb tarkári leyke táb sáb kuch bej ke táb áwe ghare sauda páni kinke, urdi ke dál rahá pac conni ek bharál kop aur makái sáb lagawát rahá táb dhán pakke táb jáí ke dhákato. Bahut garam chitke hai.

A: Há bahut garam hai, táb y laatste tijd bahut barkhá barse hai

B: Há bahut barkhá barse hai, roj barse hai, sabere sanjhá sab, sabere chauw baje ut ke boli hum jáí nahai aur dekhi konchi kari, táb thee chárhai dalin táb náhai ke gailin matti me. Tu kahá rahe hai beti?

A: Ham rahi hai Nationaal Project [plaats] me

B: Ham na jáni toke páhile dekhlin ki na

A: Há tu humme dekhle hai

B: Tani bhulai jáí

A: Maar tu bahut mooí haile, tu ápan cale phire hai aur pakailewe hai

B: Há ehi toi toi pakáilá, soms giraideyla, ek din hiyá dhar ke roti pakavat rahilin táb ghazák ke roti gor lage girge

A: Táb to tu jar gáile

B: Há táb halise hathgailin, hamár gor bachge

A: Tab voorzichtig rahiye

B: Há beti

B: Ham pahile bhare pe rahat rahilin aur hamlong ke u pár ego burhwá aur burhiyá rahat ráhá usab ke naam ráhá K., tan ek din ego manai ail aur hamár admi se puchil ki u ego prasi bechae hai aur ki hamlong mángi hai kine, ham bolin jan paisá hai tab tu khali daru piye hai yab ham kaha se láb paisá. Tab hamár admi bolil ki sastá hai lau kinley tab mooí rahat. Tab ham volin ki ham ápan bán ke ghare jáí hai aur ápan máí se paisá mángleí tab hamár máí paisá dedey tab ham kinleb prasiya, tab kamái ke paisá bitor ke ham dhire-dhire bhardeb ápan máí báp ke. Tab ham ápan bán ke ghar se ailin ghare tab hihan bhar hamlong prasiye kinlin hai pandra gilla me.

A: Tab tor báp paisá deyl toke

B: Há beti u deyl, tab ham paisá bitor-bitor ke ápan bán ke bharat rahilin. Ham paisá ghare na dharat rahilin hamár admi khali daru kinke piyat ráhá. Tab aise ham paise bitor ke ápan báp ke bharat rahilin. Tab hiye áike hamlong i prasiye safa karlin aur u pár ego kandál ráhá aur oman páni hardam bharaí ráhá, tab ehi chotá ghar banai ke rahilin aur tin larkan leyke ailin ham. Ham pahile Waldeck mei rahat rahilin tab huwá pe na mooí ráhá, na mooise pakái aur khái sako, tab okar bát ham hiyá ailin. Hiyá pe sab larkan ke biha bhail hai.

A: Toke kaigo larkan hai Holland me?

B: Holland me me hame duigo bityá hai aur duigo bityá hiyá hai, hamár sab se barká bityá marge hai

A: Tab tu kaun baris ke haile áji?

B: Hamár larkan bolil ki ham december me saw baris ke hob

A: [oh] honderd jaar, tab batao ab tu konci karat rahile?

B: Baithal hailin beti

23.

A: Há phuphá, laatste tijd kitná barkhá barse.

B: Bahut barkhá barse, bahut bahut, páni hiyá lek aiya, aur tarkaryán sab marge, dekh ham lagailin jhingi, tab se lagán bijna vierhonderd go, dekh sab piyar huige hai, bana dekh lagailin hiyá par, sab piyar huige hai. Bana, bakwá bhi lagailin, ekátgo tomati lagailin, marcha lagailin, okro lagailin, bezig rahla kuch kare ke, cáhi leeftijdwá thorá barká hoi jai thorá se tab kuch kari.

A: Kai baris ke haile.

B: Ham acht en zestig hailin, aur twee september ke negen en zestig ke don hobe, tab abhe ja dhire dhire. Bezig rahlin, tani licht wá moeilijk kare kabhi, maar ajá ham kámáilá, tab half tien of dus baje utri, want thanda ráhe tab gorrán ke nas thorá spang [Sranan] rahe hai, tab na kámái sakila abhe, tab ghamwá jab tej hoi ja tab kámáilá, tab na jana hamke. Dekh kahliyá ham plafondwá safá karlin, tab boli hiyá thorá dhire dhire safa kari, bezig rahlin gharvá bhi safá kare ke, aur chauriyá thorá bemár rahá tab u na kar sakát rahá, tab ham boli ham karab dhire dhire, want ajá na onderhoud kariye tab sab verwaarloos hoi jai, tab bezig hailin kuch lagáwe ke, jaisa bakwá aur bana. Kalhyá auratyá tin bojha katil, tab duigo laigal.

A: Ke laiga?

B: Ego aurat, S. okar naam hai, u bajár kare hai toch, tab usab vijftien gulden ek kilo lewe hai tab otná me kiene sabHá, tab ham bech deyla, want kahá aur kitna lek bech páp ham, tab bajár me roj usab ke bicá bhi, tab usáb ápan prijs me bece hai, aur bakwá milja thorá, bezig ráhi kuch kare ke aisie.

A: Oke, aur gezondheid tor kaise?

B: Ja hai dhire dhire, haspatál jáilá hár dui mahina par, tab jáilá dokter B. lage tab davái dewe hai dui mahina ke direct, tab ghare áilá, ápan davái pila, tab jab dui mahina pás hoi ja tab jáilá phir se. Maar apki hame lab parál jaike tab khoon nikaril, hamár háth san blauw hoi ge, nikasil tab khali ego nás pail khoonwa, tab hamse bole ki tu hanga bhaile hiyá par, tab i hatvá ke nikaril, tab tingo nikasil emen me se.

A: Tab oise na cáhi howe ke?

B: Ham na jani kaise, maar mooi hoi ja hai, ab dhire-dhire dekhi ab don howe hai.

A: Pirát rahá toke?

B: Ná, ná pirát rahá. Ab aur kuch?

A: Aur, ab B. tor lage rahe hai, aur R., u sahar me hai?

B: R. ráhe ego internaat me, u larkván ke dekhe hai, tab bole u september me ai, want uáb makkelijk vrij na páwe hai, huwá pe pandra go larkan hai, usáb ke dekhbal kare hai, jaise ego pleegmoeder toch, tab bole ki september me ai. Aur huwá pe ápan paisá páwe hai, aur kháik páwe vrij, aur vrij sute ke, tab okar khartin na moeilijk hai, tab u rahe hoi par.

A: Ha mooi hai cháhi kamái ke.

B: Ha cahi kamái ke, ham bhi, khali baithab tab hamár dehi bhi ekdám thorá slow huija hai, dekh ego bai rahá zestig jaar ke, u garbaraigal, pác mahina bhail u zestig jaar bhail, december me u zestig jaar ke bhail rahá, aur koi zestig se thorá kámte rahe tab u bhi cal ja hai.

A: Ham sunlin ki tor buurman bhi garbaráige.

B: Ha u vijf en twintig mei ke vier en zestig don howet, tab u ráhá aur okar gor phulal rahá, tab okar mái bole ki aspatál já, maar u na mangat rahá jai, tab hamár nicht ái rahá Holland se toh, jon Murkattá me rahát rahá R. logan, tab gail sab, tab bole ki gorwá phulal sab, tab gorwá chair pe dhar ke baithal hai, tab ego aurat skovtu se jái ke melden karil hai, tab sabhan oke jabarjastie leige aspatál, tab ham sunie ki garbaraige u. Okar mati jab parál, tab okar bhail logan Holland se ais rahá, vier en zestig jaar ke na bhais rahá abhe, vijf en twintig mei ke howet, Há tab u calge.

Ab ká kariye, sab koi toh já hai, tab ham sunlin ki okar vrouwwá bhi gail.

A: Are káb?

B: Augustus me maral hai.

A: Tab i corona se hamlong na janlin ki ke marál ki kahá marni hai.

B: Dekh hamár neef bhi, oke dhaká lagál aur okar betwá davái pile ráháá bhi, tab bap aur betwá ki matti ek roj pe garán hai. Ehi rakám hai ká boliyo. U bemár rahá, oke kanker rahá toh, darm ke, Saramacca se hamlong ego davái lailin tab ose okar gor masse er kare khartin, aur tab u aise pácc baris jiel hai, tab augustus me twaalf ki dertien tab ohu bhi garbaraige, u zestig jaar aur vijf maanden khali rahá. U zestig jaar ke tab khub feest kare ráhá, khub nachil rahá, tab okar bát ham gailin oke dekhe, tab u hamse bole ki u bahut din na jái. Tab sabere okar bitia hamke bel kariel tab bole ki mama na hai, tab ham soce kia u cár bache marge rahá, tab hamlong gailin oke lijkenhuis me dharvailin tab ek habtá bát okar matti phukán hai. Aur bhai aur ego bahin bachál hai, ham jáilá af en toe sab boláwe tab, ham bakvá deyla tab hamár khartin bech dewe bhi, jon chich ráhe hai tab sab ke deyla bhi, khali bole ki hamlong ke na bhulaiye, tab ham jáilá, cáhi bhi soms manai ke help kare ke toh, tab aise bhi bezig rahi hai aur help kari bhi, Baivá akele ráhe hai isáit aur bahiniyá khaik pakái ke de hai, want u na pakáwe makkelijk, baiwá na jáne mooise pakáwe, u bhát wel pakái lewe hai, maar tarkári na pakái sake u. Ab ehi rakám hai, isáit ham pache bhi bahutna jáilá, kháli ehi stukwá me lagailin, ab leeftijdwá bhi hoige, ekdáin ham sarák ke girlien tab chot lagge, barsát me ham na jáilá bahire.

A: Ha liever na jaiye.

B: Want eke dain ham girab tab dehie jaise motie hoi jai toh, ego malai ke bai aisi ráhá bhiu charhal thoke ke, as okar murie ghamge bas girparal, eg girái giral phir na uthal phirse.

24.

A: Ham gas pe bhát pakái ke, tarkári pakái ke tab ailin oke dewe, tab dekhi ki Nieuw-Nickerie me stroom na hai.

B: Tab oise hai, tab oke bel kar diye, tab u boli kuch pakái ke dewe ká hai.

A: Ma tu jáni u hamár muri khá hai, bahut misselijik hai, hij is kieskeurig.

B: Ab konci boli betwá to hamár hai.

A: Tab u ápan cich kinil aur ham ápan cich kinlin hai. Tab ham boli abhe thorá tijd hai thorá se cáli áji ke dekh ley, tab abhe jab ghare jáb, tab ham kaprá strijken karab, tab jab u ái khái ke, tab oke president lage jái ke hai.

B: Tab bájá kab baji?

A: Bihán baji, hamlong ke kanti [Sranan] ego verjari hai, ego aurat Amerika se ail hai tab ápan betwá ke verjari hiyá pe kare hai, maar áj chaw baje aur bihán dui baje oke cáhi president ke sáth ráhe ke, tab u hamse bolil hai ki okar kaprá strijken kar ke dhare ke, tab abhe ghare jáb tab ek jhonká khali kám hoi, abhe áj khartin ham khali jharil, ponchlin hai aur pakál hai. Aj bhale thorá ghám nikral, etná din se khali barkhá barsat ráhá.

B: Tab tor nanad S. bolil hai ki u ab ego boot kini, want okar ghare sab dub já hai, laatst verhoog kare ráhá maar okar keuken laag hai, tab u bole ma ham ab na karpáp kuch, ab ham ego boot kinab, ham ose boli hai ki u bará joke kare hai, u bhi ego bus aur ego chotá oto kinil hai, oke hai bájá tab pahile dher páwát ráhá bajáwe ke, maar jab se covid áil, tab ab na páwe hai bajáwe ke, maar kalhiyá etná barkhá barsal ki sab phir se dubge, bechári ke etná kám ki tose ká batái.

A: Há, bole sab phir se dubge hai.

B: Aur bole ki okar u pár me manai etná hásá pakril aur sab leyke já bece.

A: Aur manai kinley sab, ná jáni ki káhá ke hai.

B: Tab gailin ego feest me tab huwe pe khub foto banailin hai, ta bole áj sáth baje ego zitje hai, tab ham bolin hame áwe laile tab ham jái páp tor zitje me, tab bole hai ki u huur karil ego feest tent, tab sab kanti tenti [Sranan] banal hai.

A: Tab cal jaiye, ose boliye ki toke áike ley lái.

B: Ná ham na jáb, abhe hamár oto rastá pe dhas jai, tab u ái hame níkére.

25.

A: Ab kai baris ke tu haile?

B: Ham 76 jaar ke hailin, hamár geboorte hai 7 juni 1946 ke, straks word ik jarig.
A: Hamár verjari 2 juni ke hai, ham zes en zestig jaar ke hoi jáb.
B: Dan ben je nog klein.
A: Abhe thorá din bad ham pensioen se cal jáb.
B: Nog vier jaren te gaan.
A: Ja nog vier mooie jaren te gaan. Tab tu dher din se bajár me bece hai?
B: Ja sinds ik een kleine jongen was.
A: Aur tu konci bece hai.
B: Ham beci hai tomaat, vruchten aur thorá groente soorten, soepgroente.
A: Aur verkoop mooise já hai?
B: Niet te klagen, mooi já hai.
A: Tab aur kuch batáo apan báre me.
B: Ab konci batái, hamár leven mooi já hai, ham ná jáni dusar ke, maar hamár leven mooi já hai, hamár larkan bhi mooi hai, sab parhal hai aur sab kám bhi kare hai, dat mooi me hai, hamlong dui práni khali hailin ghare aur larkan sab sahar me aur Holland me hai.
A: Tab to mooi hai, aur thorá bhi aiye bajár me aur koi se batyái liye tab thorá ontspanning rahi toke behalve ki tu kuch becle hai.
B: Na ham jádá ái hai ontspanning khartin.
A: [oh] mooi hai, ham kamti manai se suni ki bajár áwe ontspanning khartin.
B: Jab na aitin tab tose na bhethowet, ham ghare rahtin tab tu thoro hamár ghare aite
A: Ná, na aitin, ham soci bajár me koi ke bhethkarlá. Aur kaise tor gezondheid hai?
B: Gezondheid mooi hai hamár, maar kabhi hiyá pirá hai, maar i to burhápa hai aur sab ke howe hai.
A: Tab bahut mooi hai ki tu bajár karat-karat 76 jaar ke hoi gale hai, ab Corona se miljoenen manai marge hai, maar hamlong abhe jindá hailin tab cáhi Bhagwán ke bedank kare ke ki hamlong abhe jindá hailin.
B: Hácahi bedank kare ke aur tulong ke bhi ki bajár me bheth hoi já hai.
A: Ham hardam tor lage tarkári kini hai, maar áj ná kinlin hai, hamár larkan bhi sahar me hai, aur bhi pare soce ke ki konci kini aur ketná kinab. Tab tu bhi lagáwe tarkári ki kin ke bece hai?
B: Na kin ke bechi hai.
A: [oh] oke kin ke bece hai, maar lagáwe ke bhi bahut mehanat hai.
B: Mehanat na hai, ham pahile lagáwát rahli.
A: Ab ham bhi soci hai, ki jab ham car baris bád pensioen se cal jab tab ham na baithab, ham kuch karab, cáhe ham gratis me karab maar kuch karab, ham jáb kinderhuis me larkan ke parháwe, tab ohi karab sochlin hai, maar ham abhe se soci hai ki ek ghantá khartin cál jai, want leven ke biswás ná hai.
B: Jindagi ke thikána na hai, ab tu hamse batyá hai, abhe tu gaile ghare tab tv aan kariye tab tu dekhye ki ham mar gailin.
A: Maar toch pare door jái ke, kabhi cahi ego ám ke per lagáwe ke.
B: Roj kuch kare ke cáhi, hamlong ke báp aur dádá ego kurtá aur doti leyke ái ráhá India se aur tulsike per, tulsike nám bahut barká hai.
A: Hamlong ke cáhi hardam ek dharam par ráhe ke, want Bhagwán to ego hai.
B: Ek hi bhagwán hai, cáhe tu Islam haile, cáhe Christen haile of Hindoe.

26.

R. rahat rahá ghare. Ego bastá bicái ke nicce bátam tare suth jaiye. Danrath ke bádme ek dafeghar dhowái. Ghar me ego ujáran aur ego basávan rahe hai. Daur ke dhanwá, lagái ke, bece hai, ek ek donni gine hai. Ráte ke kicin lage suth. Aur R. dey etná se paisá tab ohi masse ekát donni bitorye. Aise calpol piyas, ham dekhlin hamár muri kharáb hoige hai. Aur manai bhi aisan mile jon tep tep ke rakhe jáne. Tab bhaiyá N., admilong ke gam ná rahe, u ápan ghume, khá hai, aur na jáni hai káhá khuddi jamál hai. I admi khali jáne toke dhapláve. Saddá sab agyán rahá hai. Hamlong aurat dher kuch ná karpái hai, bhale tu par lele. I jawán ke kirkir se bachiye. Usab hamlong ke bahut mánge boycot kare. Jab admínyá baurái bahut tab toke cáhi u admi ke chor dewe ke. Hamlong aurat ke na cáhi bhongar rahe ke. Jab mardáná ke buche

bhang ná hai tab prakseri [Sranan] ná kariye. Aur bahut kám ke oris na liye. Sab roiye matán chor diyá jab na mán kari kuch kare ke. Dekhiye tu soce hai re sone re darái na he hai. Hamlong ke cáhi khub dress se ráhe ke. Sab koi ke cáhi apan máháráni bane ke. Hamlong ke cáhi ápan sukh ke gharaiyá apne se khoje ke. Ab ham dekhi okar máí áil hai tab u maje se baithal hai. Tab ham suni okar náni u chauriyá ke kán bharat rahá. Ab acchá phir kabhi sange ghumak hoi.